

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL
OLAYLARDAN YARARLANMANIN
ÖĞRENCİLERİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME
BECERİLERİNE ETKİSİ**

Ömür GÜRDOĞAN BAYIR

Yüksek Lisans Tezi

Haziran 2010

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL OLAYLARDAN
YARARLANMANIN ÖĞRENCİLERİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME
BECERİLERİNE ETKİSİ**

Ömür GÜRDOĞAN BAYIR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı

Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı

Danışman: Prof. Dr. Şefik YAŞAR

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Haziran, 2010

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL OLAYLARDAN YARARLANMANIN ÖĞRENCİLERİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNE ETKİSİ

Ömür GÜRDOĞAN BAYIR

İlköğretim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Haziran, 2010

Danışman: Prof. Dr. Şefik YAŞAR

Sosyal Bilgiler dersi, ilköğretim basamağında yer alan, konularını gerçek yaşamdan alan, bu yönüyle yaşamla iç içe olan derslerden biridir. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere, gerçek yaşam sorunlarıyla karşı karşıya getirilerek problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bulduğu çözüm önerilerini paylaşma, işbirliği yapma, tartışmalara etkin katılma vb. beceriler kazandırılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin gerçek yaşam sorunlarıyla karşı karşıya getirilmesi sürecinde değişik toplumsal kaynaklardan yararlanılmaktadır. Bu kaynaklardan biri olan güncel olaylar, gerek öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmede gerekse geçmişi ve geleceği anlamlandırmada önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim beşinci sınıfta Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini belirlemektir. Araştırmada karma yöntem çeşitlerinden biri olan baskın-daha az baskın desen kullanılmış ve araştırma bu çerçevede gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel verileri deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model”, nitel verileri ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmaya ilişkin uygulama, 2009-2010 öğretim yılının güz döneminde Eskişehir Ticaret Borsası İlköğretim Okulu’nda deney ve kontrol grubu olarak belirlenen 5-A ve 5-B sınıflarında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama araçları olarak, öğrencilerin denkleştirilmesinde kişisel bilgiler formu, eleştirel düşünme becerilerini ölçmek için eleştirel düşünme becerisi ölçekleri, güncel olaylardan yararlanılarak hazırlanmış materyaller, ders planları ve

gerçekleştirilen öğretimden sonra öğrencilerin görüşlerini almak amacıyla hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmayla ilgili nicel verilerin istatistiksel çözümlenmesinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest ortalama puanları ve puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmıştır. Gruplararası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmış; anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir. Araştırmanın nitel verilerinin çözümlenmesinde QSR-Nvivo 8 programından yararlanılmış ve betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak öğretim yapılan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmadan öğretim yapılan kontrol grubunda öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinden analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama becerileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunurken, eleştirel düşünme becerilerinden açıklama ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretimden sonra deney grubundaki öğrencilerin güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin genellikle olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğrenciler güncel olayları yeni haberler, yaşanan olaylar, haberlerin medyadan aktarılması, eğlenceli ve üzücü haberler biçiminde tanımlarken; güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine katkısını ise derse olan ilgiyi artırması, dersi daha eğlenceli hale getirmesi, akademik başarıyı artırması olarak belirtmişlerdir. Öğrenciler güncel olayların Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Türkçe, Matematik ve İngilizce derslerinde kullanılabileceğini dile getirmişlerdir. Güncel olayların kullanımına ilişkin haber bulma, haber okuma, haberleri tartışma, haber inceleme, haberleri canlandırma, haber haritası kullanma vb. etkinliklerle ilgili olumlu ya da olumsuz olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Öğrenciler bu süreçte öğrenciden ve öğretmenden kaynaklı kimi sorunlar yaşadıklarını dile getirmişler; gazetelerinin sınıflandırılması, sınıf gazetesi oluşturma ve güncel olayların her derste kullanılmasına ilişkin öneriler getirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, Sosyal Bilgiler, güncel olaylar, eleştirel düşünme.

ABSTRACT

THE EFFECTS OF MAKE USE OF CURRENT EVENTS IN SOCIAL STUDIES COURSES ON CRITICAL THINKING SKILLS OF STUDENTS

Ömür GÜRDOĞAN BAYIR

Primary Education Department

Anadolu University Graduate School of Educational Sciences

June 2010

Advisor: Prof. Dr. Şefik YAŞAR

Social Studies is one of the fundamental courses in primary education which focuses on real life subjects and intertwines with the social life of the individuals. Through introducing the real life situations in Social Studies courses, students are encouraged to gain skills on problem solving, critical thinking, creative thinking, sharing their ideas on solving the problems, working collaboratively and participating in the discussions effectively, etc. Various social resources could be used in the process of introducing the real life situations to students. Current events, which is one of the resources of real life situations, is considered as important source along with their role on improving thinking skills of the students and interpretation of past and future by the students.

The purpose of the present study was to figure out the effects of making use of current events on students' critical thinking skills. The design of the research was based on dominant status vs. less dominant status design, which is a kind of mixed method research design. The quantitative data of the present study was gathered by means of pre-test/post-test controlled grouped experimental model, whereas, qualitative data of the study was gathered through semi-structured interview technique. The study was held in Eskişehir Ticaret Borsası Primary School in 2009 – 2010 academic year in 5-A and 5-B classes, which were determined as control and experiment groups.

The data gathering instruments of the study were; demographic data of the students, which were used to equilibrate the students; critical thinking skills scales, which were used to examine students' critical thinking skills; authentic materials that developed with reference to the current events; lesson plans; and semi-structured interview forms

which were used to gather students' opinions related to the training that they have experienced.

The statistical analysis of the quantitative data of the study was computed through using SPSS software program. Thus, the means and standard deviation of the range of the pre-test and post-test of control and experiment groups were computed. Additionally, t-test is used in the computation of the correlation of the groups where significance level was assumed as .05. The qualitative data of the study was held by means of QSR-Nvivo 8 software program and results were analyzed descriptively.

With reference to the critical thinking skills of the students, the findings of the study revealed that there is a significant difference on behalf of experiment group in the analysis, evaluation, inference and interpretation skills whereas there was not any significant difference in explanation and self-regulation skills of the students.

It is observed that, after the treatment, the students in the experiment group, where the course subjects were taught by means of current events, started to express positive opinions related to make use of current events in their Social Studies course. The students defined the current events as new News, experienced phenomenon, presenting the news on the media, funny and sad news. In terms of contribution of the current events to the Social Studies course, students stated that current events evoked the curiosity, made the course more joyful and enhanced their academic achievements. Moreover, students acknowledged that current events could also be used in Social Studies, Science and Technology, Turkish, Mathematics and English courses as well. Concerning make use of current events in the Social Studies courses, students also stated positive or negative opinions related to the activities such as finding news, reading news, discussing news, analyzing news, acting out news, and using news maps, etc. The students also expressed that they have experienced some student-oriented or teacher-oriented problems and provided some suggestions with reference to the classification of the newspapers, creating a classroom Newspaper, and making use of current events in all of the courses.

Key Words: Primary school, Social Studies, current events, critical thinking

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Ömür GÜRDOĞAN BAYIR'ın "Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanmanın Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi" başlıklı tezi 24.06.2010 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Prof.Dr.Şefik YAŞAR	
Üye	: Doç.Dr.Mehmet GÜLTEKİN	
Üye	: Doç.Dr.Zühal ÇUBUKÇU	

Doç.Dr.A.Aykut CEYHAN
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdür Vekili

ÖNSÖZ

Toplumlar, sürekli değişen dünyada, değişimlere uyum sağlamak ve bu değişimleri gelişmeye dönüştürmek için daha nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bireylerin daha nitelikli olabilmesi eğitim-öğretim sürecinde, dersler aracılığıyla kazandırılan kimi becerilerle yakından ilişkilidir. Eğitim sürecinin önemli basamaklarından biri olan ilköğretim ve bu basamakta yer alan Sosyal Bilgiler dersi öğrencilere düşünme, araştırma, sorgulama vb. becerileri kazandırmayı ve bireylerin etkin birer vatandaş olarak yetiştirilmesini amaç edinmiştir. Bireylerin sorunlara farklı açılardan bakmasını ve onların yaşam içerisinde karşılaştığı sorunları sorgulamasını sağlayan becerilerden biri de eleştirel düşünmedir. Eleştirel düşünme bireylerin doğru karar vermelerine olanak tanıyan önemli bir düşünme biçimidir.

Sosyal Bilgiler dersinde bireylere eleştirel düşünme becerilerini kazandırırken öğrenilenlerin kalıcı olması, derslerin eğlenceli geçmesi, öğrencilerin derse karşı olumlu tutumlar oluşturması vb. nedenlerden dolayı çeşitli yöntem ve teknikler, çeşitli araç-gereçler ve toplumsal kaynaklardan yararlanılmalıdır. Bu toplumsal kaynaklardan biri de güncel olaylardır. Güncel olaylardan yararlanma, öğrencilerin geçmişle gelecek arasında bağ kurmalarını, gerçek yaşam problemleri ile karşılaşmalarını, bu problemlere çözümler üretmelerini ve kimi beceriler edinmelerini sağlamaktadır. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini belirlemektir. Yapılan bu araştırmanın Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmak isteyen öğretmenlere yol göstereceği ve uygulanan değişik yöntem ve tekniklerle öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini kazanacakları umulmaktadır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde yardımcı ve katkısı olan birçok değerli insana teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Araştırmanın gerçekleşmesi aşamasında bana rehberlik eden, bana sürekli destek olan ve yardımıyla bana güç veren değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Şefik YAŞAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma konusunun belirlenmesi aşamasından başlayıp, araştırmanın her aşamasında bana yardımcı olan değerli hocam Sayın Doç. Dr. Mehmet GÜLTEKİN'e çok teşekkür ederim. Araştırma sürecinde her zaman bana destek olan, sürecin tamamlanmasına kadar ilgisini esirgemeyen Sayın hocam Doç. Dr. Handan DEVECİ'ye en içten teşekkürlerimi sunarım. Araştırmam boyunca benden yardımlarını esirgemeyen hocam Sayın Yard. Doç. Dr. Ali ERSOY'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma sürecinde her zaman bana destek olan ve çeşitli katkılar sağlayan sevgili oda arkadaşlarım Arş. Gör. Sevcan YAĞAN'a, Arş. Gör. Muhammet ÖZDEN'e, Arş. Gör. Sayım AKTAY'a ve değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Dr. Tuba ÇENGELCİ'ye, Arş. Gör. Emel GÜVEY'e, Arş. Gör. Sibel DAL'a, Arş. Gör. Nihal TUNCA'ya, Arş. Gör. Demet SEVER'e, Arş. Gör. Bircan ERGÜN BAŞAK'a ve Öğr. Gör. Dr. Müyesser CEYLAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada ve yüksek lisans öğrenimimde bana maddi olarak destek olan TÜBİTAK'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın uygulama aşamasında bana her türlü olanağı sağlayan Ticaret Borsası İlköğretim Okulu müdürü Sayın Kadir ÖNDER'e, müdür yardımcısı Sayın Hüseyin İNAN'a ve rehber öğretmen Sayın Şebnem TÜRKİTAN'a minnet ve şükranlarımı sunarım. Güncel olaylara ilişkin hazırladığım öğrenme materyallerini 5-B sınıfında uygulamam için yardımını esirgemeyen Sayın Pervin KIZILKAYA'ya ve sürece büyük katkılar getiren deney grubu öğrencilerine ve kontrol grubu öğretmeni Sayın Güldane AKGÜL'e ve kontrol grubu öğrencilerine teşekkür ederim.

Beni yetiştirerek bugünlere getiren ve yaşamım boyunca bana her konuda yardımcı olan sevgili annem Fatma GÜRDOĞAN'a ve sevgili babam Ömer GÜRDOĞAN'a ne kadar teşekkür etsem azdır. Yaşamımın her aşamasında yanımda olan ve beni sürekli destekleyen sevgili kardeşim Murat GÜRDOĞAN'a çok teşekkür ederim. Ayrıca, beni sürekli yüreklendiren ve destek olan sevgili eşim Muhammed BAYIR'a ve ailesine teşekkürlerim sonsuzdur.

Eskişehir, 2010

Ömür GÜRDOĞAN BAYIR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZGEÇMİŞ.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.1.1. Sosyal Bilgiler İlköğretim Programındaki Dersinin Yeri, Önemi ve Kapsamı.....	3
1.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Güncel Olayların Kullanımı.....	13
1.1.2.1. Güncel Olayların Kullanımında Öğretmen ve Öğrenci Özellikleri.....	17
1.1.2.2. Güncel Olayların Kullanımında Yararlanılabilecek Yöntem, Teknik ve Araç-Gereçler.....	20
1.1.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi.....	26
1.1.3.1. Eleştirel Düşünme Becerilerinin Öğretimi.....	35
1.1.3.2. Eleştirel Düşünme Becerilerinin Ölçülmesi.....	38
1.1.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanma ve Eleştirel Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki.....	41
1.2. Araştırmanın Amacı.....	43
1.3. Araştırmanın Önemi.....	43
1.4. Sayıltılar.....	44
1.5. Sınırlılıklar.....	45
1.6. Tanımlar.....	45
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	46
2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	46

2.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	53
3. YÖNTEM.....	59
3.1. Araştırma Modeli.....	59
3.2. Denekler.....	60
3.2.1. Denkleştirme.....	60
3.3. Veriler ve Toplanması.....	64
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	64
3.3.2. Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçekleri.....	65
3.3.3. Ders Planları ve Öğrenme Materyalleri.....	67
3.3.4. Gözlem Formu.....	68
3.3.5. Yarı-yapılandırılmış Görüşme Formu.....	68
3.3.6. Denel İşlem.....	69
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	72
4. BULGULAR VE YORUM.....	74
5. SONUÇ, TARTIşMA VE ÖNERİLER.....	123
5.1. Sonuç.....	123
5.2. Tartışma.....	126
5.3. Öneriler.....	128
5.3.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	128
5.3.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	129
EKLER.....	130
KAYNAKÇA.....	216

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
1. Sosyal Bilgiler 4. ve 5. Sınıf Öğrenme Alanları ve Üniteleri.....	12
2. Eleştirel Düşünme Bilişsel Becerileri ve Alt Beceriler.....	29
3. Deneklerin Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeklerinden Aldıkları Öntest Puanları.....	61
4. Gruplardaki Deneklerin Özellikleri.....	63
5. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Analiz Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	74
6. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Analiz Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	75
7. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Değerlendirme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	76
8. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Değerlendirme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	77
9. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Çıkarım Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	78
10. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Çıkarım Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	79
11. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Yorumlama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	80
12. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Yorumlama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	81
13. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Açıklama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	83
14. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Açıklama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	84

Çizelge	Sayfa
15. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Öz Düzenleme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	85
16. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Öz Düzenleme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
1. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanılmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	87
2. Güncel Olay Kavramının Tanımı ve Yararları.....	88
3. Güncel Olay Kavramı.....	89
4. Güncel Olayların Yararları.....	93
5. Güncel Olayların Öğretme-Öğrenme Sürecine Yansımaları.....	98
6. Sosyal Bilgiler Dersine Katkısı.....	99
7. Güncel Olayların Kullanılabileceği Dersler.....	103
8. Güncel Olaylara İlişkin Yapılan Etkinlikler.....	108
9. Güncel Olayların Kullanımında Karşılaşılan Sorunlar.....	115
10. Güncel Olayların Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Önerileri.....	121

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Eğitim, ülkelerin beklentilerine uygun, toplumsal ve evrensel değerleri benimsemiş, çağdaş ve bilimsel gelişmeleri izleyen, hızla değişen dünyaya eleştirel bakış açısıyla ayak uydurabilen bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir süreçtir. Bireyler yaşamları boyunca eğitimle etkileşim halindedir. Başka bir deyişle eğitim, yaşam boyu devam eden, bireylere çeşitli bilgi, beceri, tutum, değer ve alışkanlık kazandırılmasını sağlayan bir süreçtir. Tüm bireyleri ilgilendiren önemli bir alan olması nedeniyle eğitim konusunda birçok tanım yapılmıştır. En geniş anlamıyla eğitim, bireylerde kendi yaşantıları sonucunda istenilen yönde davranış değişikliği oluşturma sürecidir.

Eğitim kurumlarının genel amacı, yetişmekte olan bireylerin topluma etkili ve verimli bir biçimde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleşebilmesi için bireyler eğitim yoluyla geliştirilir ve davranışları milli eğitimin amaçları doğrultusunda kendi yaşantıları yoluyla değiştirilir (Gürkan, 2001, s.3). Bireylerin bu amaçlar doğrultusunda ve ülkenin insangücü gereksinimini sağlayacak biçimde yetiştirilmesi örgün ve yaygın eğitim sistemleri ile olanaklıdır. Örgün eğitim sistemi okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim basamaklarından oluşmaktadır. Bu basamaklardan biri olan ilköğretim eğitim sisteminin önemli bir basamağını oluşturmaktadır.

İlköğretim basamağında çocuğa toplum içinde diğer bireylerle uyum içinde yaşama becerileri ile yaşamlarını daha nitelikli bir biçimde sürdürmeleri için gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. Bu nedenle ilköğretim tüm ülkelerde çocuklar için zorunlu hale getirilmiştir (Erden, 2005, ss.162-163). İlköğretim, zorunlu ve temel eğitim basamağı olması nedeniyle toplumdaki tüm bireylerin sahip olmaları gereken temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları kazandırmakla yükümlüdür. İlköğretim basamağında bireylerin temel öğrenme gereksinimlerinin karşılanmasına özen gösterilir

(Yaşar, Gültekin ve Ersoy, 2006, s.317). Aynı zamanda, ilköğretim daha sonraki eğitim basamaklarının temelini oluşturur. Bu basamakta edinilen bilgi ve beceriler, bireylerin daha sonraki öğrenme yaşantılarını etkiler. Bu bakımdan ilköğretim basamağı önemli bir işleve sahiptir. İlköğretim, bireylerin kendilerini çok yönlü geliştirmelerine yardım ederek ülkenin kalkınmasını sağlaması bakımından yaşamsal bir görev üstlenmektedir. Bu yönüyle ilköğretim, toplumun kültürel birikimi ve değerlerini genç kuşaklara aktararak toplumun sürekliliğini sağlarken; bireylere temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar kazandırarak toplumun sosyal ve kültürel düzeyini yükseltme, eğitimi kitlelere yayarak bireylerin ve toplumun yaşam kalitesini de artırmaktadır (Gültekin, 2007, s.65). Kuşkusuz, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ülkelerin gereksinim duyduğu bireylerin niteliklerini değiştirmekte ve ilköğretimde kazandırılması gereken bilgi ve beceriler de bu değişimlerden etkilenmektedir.

Değişen ve gelişen dünyada karar verme becerisine sahip, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, araştıran, sorgulayan, çoklu ortamları kullanabilen, etkili iletişim becerisine sahip, problem çözebilen, üretici, kişisel hak ve sorumluluklarını bilen, bilgilerini sorgulayan ve bunları farklı durumlarda kullanabilen bireylere gereksinim duyulmaktadır. Bu bilgi ve becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesi çeşitli dersler aracılığıyla olabilmektedir. İlköğretimde bu becerilerin gelişmesinde önemli rol oynayan derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir. Çünkü Sosyal Bilgiler, öğrencilere kazandıkları bilgi ve becerileri yaşamlarında kullanma olanağı sunan bir derstir.

Sosyal Bilgiler dersinde bireylere düşünme becerileri ve eleştiri yeterliği ile karar verme ve toplumun huzurunu sağlayacak etkinliklere katılım becerileri kazandırmak, demokratik yapı ve değerlere ilişkin anlayış geliştirmek, insan ilişkilerini anlama ve sosyal problemlerle başa çıkabilmeleri için gerekli kavram ve yöntemleri kazandırmak amaçlanmaktadır (Michaelis ve Garcia, 1996, s.3). Türkiye’de ilköğretim 4. ve 5. sınıflar için hazırlanan öğretim programında, programın vizyonu şöyle belirtilmiştir (MEB, 2004):

21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilkeleri ve inkılaplarını benimsemiş, Türk tarihi ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı ve doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, Sosyal Bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal

yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektedir.

Sosyal Bilgiler programının vizyonuna bakıldığında, öğrencilere kazandırılması gereken önemli beceriler arasında eleştirel düşünme de yer almaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde, onların geçmişi ve geleceği anlamlandırmalarını sağlayacak olan güncel olayların kullanımının etkili olacağı düşünülmektedir.

1.1.1. Sosyal Bilgiler Dersinin İlköğretim Programındaki Yeri, Önemi ve Kapsamı

İnsanoğlu var olduğu günden beri, gerek evrende olup bitenleri tanıma, anlama ve onun sırlarını çözme, gerekse doğayı kontrol altına alarak daha güvenli ve rahat bir yaşam sürdürme isteğini duymuştur. Bu istek sonucu verilen sistemli çabaların sonucunda da bilim oluşmuştur. Bilimi kanıtlanmış ve sistemli biçime dönüştürülmüş bilgiler olarak tanımlamak olanaklıdır (Yaşar, 1998, ss.155-156). Bilim konusunda gerçeğin somut, soyut; doğal biçimde var olan, insan tarafından üretilen ya da gelecekte var olacak olan biçiminde ele alınması bu konuda çeşitli sınıflamaların yapılmasını olanaklı kılmaktadır (Sönmez, 2005, s.454). Yapılan bu sınıflamalardan biri de “Doğa Bilimleri” ve “Sosyal Bilimler”dir.

Sosyal Bilimleri, bireyin bireyle ve bireyin çevresi ile olan ilişkilerini inceleyen disiplinler topluluğu biçimde tanımlamak olanaklıdır. Uluslararası Sosyal Bilimler Ansiklopedisi sosyal bilimlerin kapsamına antropoloji, ekonomi, coğrafya, hukuk, siyasi bilimler, psikiyatri, psikoloji, sosyoloji, istatistik ve tarih gibi alanları alırken; Amerikan Bilim Kuruluşu bunlara eğitim, nüfus, dil ve sağlık alanlarını da eklemektedir (Kısakürek, 1989, s.2). Sosyal Bilimler genellikle toplumdaki bireylerin davranışlarıyla ilgilenen disiplinleri içermektedir. Sosyal Bilimlerin temel amacı, bilginin geliştirilmesidir. Sosyal Bilimler genellikle, sosyal yaşam ve kurumlar, insan ilişkileri, insanların davranışlarını etkileyen etmenlerin nedenlerinin ve sonuçlarının belirlenmesi, araştırılması, anlaşılması ve yorumlanması gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır (Sözer, 1998, s.3). Ancak, Sosyal Bilimler kavramının çoğunlukla Sosyal Bilgiler kavramıyla eş anlamlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Oysa, eğitim-

öğretim süreci içerisinde bu iki kavram farklı olarak ele alınmaktadır. Sosyal Bilimlerle ilgili olan disiplinlerden seçilen konular Sosyal Bilgiler öğretiminin içeriğini oluşturmaktadır. Bu nedenle, Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler eş anlamlı olmamasına karşın aralarında yakın bir ilişki söz konusudur. Batılı bilim adamlarının değerlendirmelerinden çıkan sonuca göre, Sosyal Bilimlerin öğretim için seçilen ve değişmeyen bölümünü Sosyal Bilgiler oluşturmaktadır (Sözer, 2008, s.43).

Sosyal Bilgiler kavramı, kullananın amacına göre değişik biçimlerde tanımlanmaktadır (Doğanay, 2004, s.16). Bu konuda çeşitli tanımların yapılmasının nedenleri arasında eğitim alanında çalışan bilim adamlarının felsefi bakış açılarının farklı olması gösterilebilir. Öztürk (2006, s.48) Sosyal Bilgileri, hemen hemen her bakımdan değişen koşullarda sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı içeriği disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alan, bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirme amacı taşıyan bir öğretim programı olarak tanımlamıştır. Erden (Tarihsiz, s.8) Sosyal Bilgileri ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaşlar yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimlerin çalışma alanlarından seçmiş olduğu bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir ders olarak belirtmiştir. Doğanay (2004, s.17) Sosyal Bilgilerin sosyal ve bireyle ilgili bilimlerin yöntem ve içeriğinden yararlanarak bireyin fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içerisinde disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değer ve inançlarla donatılmış, düşünme becerilerine sahip vatandaşlar yetiştirmeyi amaç edinen bir çalışma alanı olduğunu ifade etmiştir. Martorella (1998, s.7) Sosyal Bilgileri, bilgi ve araştırma yöntemlerini Sosyal Bilimlerden seçen, bireylerin, grupların ve toplumların anlayışlarını içeren bilgileri sunan ve vatandaşlık eğitimi uygulamalarını kapsayan bir ders biçiminde belirtmiştir. Barth ve Demirtaş (1997, s.1.6) Sosyal Bilgileri Türk demokratik toplumundaki sorumluluk sahibi vatandaşların görevlerine uygun amaçlar üretebilen, içeriğini tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konuları arasında ilişki kurarak oluşturan ve yaşam boyu sürecek vatandaşlık becerileri sunan bir eğitim planı olarak tanımlarken; Zarrillo (2004, s.4) Sosyal Bilgileri çalışma alanı insan ilişkileri olan, öğrencilerin bilgi kazanmasına, öğrenme sürecinde başarılı olmasına ve etkin vatandaşlık becerilerini edinmesine yardım eden bir ders olarak tanımlamıştır. Sözer (2008, s.44) ise Sosyal Bilgileri temel kültür öğelerini, birden fazla alandan sağlanan bulgulardan

disiplinlerarası bir yaklaşımla ilişkilendirerek, ilköğretim düzeyinde kendi yapısına ve doğasına uygun bir anlayışla varlığını bütünleştiren bir ders olarak tanımlamıştır. Sosyal Bilgiler ile ilgili yapılan bu tanımlar göz önünde bulundurulduğunda bu alanın etkili vatandaşlık becerilerine yoğunlaşan, disiplinlerarası bir yaklaşım sergileyen ve ilköğretim düzeyine indirgenmiş bir ders olduğunu söylemek olanaklıdır.

Sosyal Bilgiler konusunda tanımlama yapan kimi uzmanlar bu alanın bilimsel bilgi ve yöntemleri kullanarak içeriğini oluşturan bir çalışma alanı olduğuna vurgu yapmıştır. Kısakürek (1989, s.5) Sosyal Bilgileri Sosyal Bilimlerin bulgu ve araştırmalarının toplumda yaşayan bireyler için gerekli olan temel ve ortak öğelerini ilköğretimdeki öğrencilerin düzeyine göre basitleştirilmiş konuları kapsayan bir çalışma alanı biçiminde tanımlamıştır. Sönmez (2005, s.455) ise Sosyal Bilgilerin toplumsal gerçeklikle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonucunda elde edilen dirik bilgiler bütünü olduğunu ifade etmiştir. Turner (1999, ss.6-7) Sosyal Bilgilerin bir öğretmenin öğrencilere yaşamlarında özenli, düşünceli, meraklı, kararlı olmayı, insanların ve olayların tarihi geçmişlerini, bir arada yaşamak için gerekli olan değer ve kuralları öğretmeyi amaçlayan bir çalışma alanı olduğunu belirtirken; Kaltsounis (1987, s.2) Sosyal Bilgileri temel eğitim amaçlarının oluşturulmasında toplum bilgisi, sosyal katılım becerileri ve demokratik yaşam için gerekli olan temel inançları göz önünde bulunduran ve eğitim-öğretim sürecinde yer alan önemli bir ders biçiminde tanımlamıştır.

Sosyal Bilgiler konusundaki en kapsamlı tanımlardan biri Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), diğeri de Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) tarafından yapılmıştır. MEB (2004) Sosyal Bilgileri, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşimini geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında inceleyen; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi olarak tanımlarken; NCSS (1993, s.213) ise ilköğretim programlarında antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, anayasa, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din, sosyoloji ve en az bu

bilimler kadar beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden yararlanan bir ders olarak belirtmiştir (Zarrillo, 2004, s.4).

Sosyal Bilgiler ile ilgili yapılan bu tanımlar dikkate alındığında kimi ortak yönlerinin olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin toplu öğretim anlayışını benimseyen bir ders olduğu; ilköğretimde öğrencilere çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçladığı ve temel amacının etkili vatandaş yetiştirmek olduğu; disiplinlerarası bir yaklaşım benimsediği; Sosyal Bilimlerin kimi alanlarını içerdiği; çalışma alanının insan ilişkileri olduğu ve bilimsel araştırma yöntemlerinden ve bulgularından yararlanan bir çalışma alanı olduğu tanımlamalarda belirtilen ortak yönlerdir.

Sosyal Bilgiler ile ilgili farklı tanımların yapılmasına paralel olarak bu alanın eğitimcileri Sosyal Bilgilerin doğası konusunda da farklı görüşlere sahiptir. Barr, Barth ve Shermis (1977) bu görüşleri “vatandaşlık bilgisi aktarımı olarak sosyal bilgiler, sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler ve yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler” biçiminde üç farklı yaklaşım altında açıklamışlardır (Doğanay, 2004, s.20). Bu yaklaşımları şöyle açıklamak olanaklıdır:

- **Vatandaşlık Bilgisi Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler:** Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan en eski ve en yaygın yaklaşımdır. Vatandaşlık bilgisi, belirlenmiş kimi davranış, bilgi ve değerlerin öğretmenler tarafından öğrencilere aktarılmaya çalışıldığı bir öğretim yöntemi olarak kullanılmaktadır (Safran, 2008, s.8; Öztürk, 2006, s.25; Doğanay, 2004, s.20; Barth ve Demirtaş, 1997, s.1.8). Bu yaklaşımda temel amaç toplumun kültürel değerlerini genç kuşaklara aktarmak ve yetişmekte olan kuşakların değer, inanış ve tutumlarla donatılmasını sağlamaktır (Gültekin, 2008, s.64). Başka bir deyişle, Sosyal Bilgiler programının amacı vatandaşlık yeterliğini artırmaktadır (Savage ve Armstrong, 1996, s.9). Bu yaklaşım öğretmen merkezli bir öğretme-öğrenme sürecine dayanmaktadır. Öğretmen, nitelikli bir vatandaşın davranışlarını örnek göstermekte ve öğrenciden bu vatandaşın sahip olduğu özellikleri sorgulamadan kabullenmesini istemektedir (Öztürk, 2006, 24; Doğanay, 2004, s.20; Barth ve Demirtaş, 1997, s.1.8). Sözü edilen yaklaşımı benimseyen programın amaçları

geçmişi öğrenme, geçmiş ve gelecekte gurur duyma, sorumluluk alma, uygun olan davranışlar sergileme ve otoriteye bağlılıktır (Safran, 2008, s.8). Vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler çok eski bir yaklaşım olmasına karşın, vatandaşlık vurgusu nedeniyle güncelliğini korumaktadır.

- **Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler:** Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan bu yaklaşım, Sosyal Bilimlere ilişkin bilgi, beceri ve değerlerin edinilmesinin etkili vatandaşlık için en iyi hazırlık olduğu varsayımına dayanır. Bu yaklaşıma göre öğrenciler Sosyal Bilimlerin temel kavramları, genellemeleri ve kuramları ile bilgi toplama ve yorumlama süreçlerini öğrenmelidir. Bu bağlamda, sosyal bilimcilerin önemli gördüğü bulgular, bakış açıları ve sorunlar Sosyal Bilgilerin içeriğini oluşturmaktadır (Öztürk, 2006, s.25). Bu yaklaşımın genel amacı, Sosyal Bilimler alanında çalışan bilim adamlarının düşünme biçimini öğrenmiş vatandaşlar yetiştirmektir. Başka bir deyişle, öğrencilerden Sosyal Bilimler alanında çalışanlarla aynı düşünme yöntemlerini kullanarak dünyayı sosyal bir bilimci olarak algılamaları ve etkin kararlar alabilmeleri beklenmektedir. Sosyal bilimcinin okuldaki rolü ise, yeni nesillere Sosyal Bilgiler programı kapsamında, karmaşık toplumsal ya da bireysel sorunlara bir sosyal bilimcinin becerisi ve tutarlılığı ile yaklaşarak çözüm aramayı öğretmek olarak belirtilebilir (Barth ve Demirtaş, 1997, s.1.9). Bu yaklaşımın içeriğini Sosyal Bilimlerin değişik alanlarından alınan bilgiler oluşturmaktadır. Öğrenciler bireylerin davranışlarını ve vatandaşlığı Sosyal Bilimlerin ilke ve kavramlarını kullanarak öğrenirler (Doğanay, 2004, s.21). Sosyal Bilgiler programı tarih, coğrafya, siyaset bilimi, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, arkeoloji, ve hukuk gibi kimi Sosyal Bilimlerin disiplinlerini içermektedir (Savage ve Armstrong, 1996, s.10). Bu bağlamda, öğrenciler Sosyal Bilimler yoluyla sosyal yaşamı, bireyin bireyle ve çevresiyle olan etkileşimini öğrenirler. Öğrenciler bu alandan oluşturulan içerikle disiplinlerarası ilişkileri daha kolay kavrarlar. Bunun sonucunda da her disiplinin birbirinden bağımsız öğretilmesi ile çocukların bir derste öğrendiklerini diğer derse aktaramaması eleştirilerinin önüne geçilmektedir (Gültekin, 2008, s.64). Öğrenciler disiplinlerarası ilişkiler kuran bu yaklaşım ile

konuları bütünleştirme ve bir sosyal bilimci gibi düşünme olanağı elde etmektedir.

- **Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler:** Bu yaklaşımın odak noktasını araştırma-inceleme ve problem çözme oluşturur. Başka bir deyişle bu yaklaşım John Dewey'in düşüncelerine dayanmaktadır. Yöntem olarak sosyal bilim yaklaşımına benzemektedir; ancak sosyal bilim yaklaşımında içerik ve öğrenme yaşantıları sosyal bilim dallarından seçilirken; bu yaklaşımda içerik, öğrencileri bireysel olarak etkileyen konu ve durumlardan seçilir (Öztürk, 2006, s.26; Doğanay, 2004, s.21). Sözü edilen yaklaşımda öğrenciler gerçek yaşam problemleri ile karşı karşıya bırakılırlar ve problemleri inceleyerek problem çözme becerilerini geliştirirler. Bu yaklaşım temel alınarak oluşturulmuş bir içerik öğrencilerin problem çözümünde çok yönlü düşüncelerini, araştırmaya dayanan bir yaklaşım izlemelerini, mantıklı ve analitik bir yaklaşımla sonuca ulaşmalarını sağlayacaktır (Gültekin, 2008, s.65). Yansıtıcı düşünme ve problem çözme Sosyal Bilgiler programının anahtar bileşenleridir (Savage ve Armstrong, 1996, s.11). Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımının gerçek amacı, diğer iki yaklaşımda da olduğu gibi, etkin vatandaşlar yetiştirmektir. Ancak, bu yaklaşımda vatandaşlık diğerlerinde olduğundan farklı bir anlam taşımaktadır. Burada vatandaşlık eğitimi, öğrencilerin toplumsal ve bireysel sorunlar karşısında mantıklı ve düşünerek kararlar almasını sağlamaya yöneliktir (Barth ve Demirtaş, 1997, s.1.10). Bu yaklaşımda okuma-yazma becerisi, farklı kaynaklardan bilgiyi kullanma becerisi, problemleri belirleme ve çözüm üretme becerisi, bilgiyi yorumlama becerisi, değerlerle ilgili durumları belirleyebilme ve çözüme ulaştırabilme becerisi gibi önemli beceriler ön plana çıkmaktadır (Safran, 2008, s.9). Amaçlanan bu becerilerin kazandırılmasında öğrenmeyi destekleyen yaratıcı drama, rol oynama, küçük grup çalışması, ahlâki ikilemler, sınıf toplantıları, benzetişimler ve işbirliğine dayalı öğrenme etkinlikleri önemli rol oynamaktadır (Doğanay, 2004, ss.22-23). Yapılacak bu etkinliklerde ise öğrencilerden onları doğrudan ilgilendiren ve etkileyen güncel konu ve sorunlara odaklanmaları istenir (Öztürk, 2006, s.26). Bu yaklaşımda öğrenciler gerçek yaşam sorunlarına problem çözme becerilerini kullanarak yaklaşmaktadırlar.

Sosyal Bilgilerin doğasına ilişkin bu üç yaklaşım farklı anlayışlara sahip olmasına karşın temel vurgusu vatandaşlık eğitimidir. Ancak, benimsediği yöntemler farklılaşmaktadır. Bu nedenle, bu yaklaşımlardan yalnızca birini benimsemek doğru değildir. Bunun bir sonucu olarak Sosyal Bilgiler programında amaçlar oluşturulurken bu yaklaşımların tümü göz önünde bulundurulmalıdır.

Sosyal Bilgiler alanı hemen hemen tüm disiplinlerle ilişkili olarak öğrenciyi toplumsal yaşama hazırlamayı amaçlamaktadır (Erden, Tarihsiz, s.17). Sosyal Bilgiler dersi öğrencileri toplumsal yaşama hazırlarken onların düşünme yeteneğini ve kişiler arası ilişkilerini geliştirmelerini, temel vatandaşlık hak ve sorumluluklarını öğretmeyi ve onlara ekonomik bakış açısı kazandırmayı amaçlamaktadır (Kısakürek, 1989, s.9). Başka bir deyişle, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencinin eleştirel ve yaratıcı düşünme ile problem çözme becerilerini geliştirmesi, işbirliği yapması ve sorumluluk alması, anayasa ve yasalar karşısında görev ve sorumluluklarını kavraması, gereksinimlerini iyi belirlemesi ve doğru tercihler yapma alışkanlığı kazanması amaçlanmaktadır (Sözer, 1998, s.19). Sosyal Bilgiler dersinin öğretimindeki en önemli amaç ise öğrenciyi toplumsal kişilik kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği ise iyi bir vatandaş olmaktır. İyi bir vatandaş görev ve sorumluluklarını bilen ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olan kişidir (Sözer, 2008, s.49). Aynı zamanda iyi bir vatandaş toplumun kültürünü benimsemiş, özümsemiş ve bunu geliştirme anlayışına sahip bireydir. Aslında ulusların devamlılığını sağlamaları iyi vatandaş yetiştirmeleri ile olanaklı olacaktır (Safran, 2008, s.15).

Sosyal Bilgiler dersinde temel amaç etkin vatandaşlar yetiştirmek olmasına karşın, ülkeler bu eğitimi nasıl gerçekleştireceklerine ilişkin farklı görüşlere sahip olmuşlardır. NCSS bu konuda bir uzlaşma sağlanması açısından yayınladığı bir öğretim kılavuzunda Sosyal Bilgilerle ilgili olarak dört amaç belirlemiştir. Bunlar; bireyin geçmiş, bugün ve gelecekteki durumu hakkında bilgi edinme becerisini geliştirme; bilgiyi işleme için gerekli becerileri kazandırma; inanç ve değerleri yorumlama becerisini geliştirme; vatandaşlık için etkin, sosyal katılım için bilgiyi uygulamadır (Barth, 1991, s.8; Aktaran: Öztürk, 2006, s.28). Belirlenen bu amaçlar evrensel amaçlar olarak

değerlendirebilir. Turner (1999, s.8) Sosyal Bilgilerin evrensel amaçlarını demokratik değerleri benimseyen vatandaşlar yetiştirme, öğrencileri meslek yaşamlarında gerekli olacak bilgi ve becerilerle donatma, sosyal konulara ilişkin farkındalık ve anlayış geliştirme, sosyal bilimlerin yöntemlerini öğretme, Sosyal Bilgileri öğrenmeye karşı güdüleme, problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirme ve küresel dünya görüşüne sahip vatandaşlar yetiştirme olarak belirtmiştir. Michaelis ve Garcia (1996, ss.5-6) Sosyal Bilgilerin evrensel amaçlarını şöyle belirtmiştir:

- **Bilgiye ilişkin amaçlar:** Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimlerin alanlarına ve güncel sorunlara ilişkin bireylerin ve toplumun gereksinim duyduğu bilgileri geliştirmektir.
- **Beceriye ilişkin amaçlar:** Demokratik vatandaşlığın gerektirdiği düşünme, çalışma, iletişim ve diğer becerileri geliştirmektir.
- **Değerlere ilişkin amaçlar:** Demokratik vatandaşlığın gerektirdiği tutum, değer, beğeni ve diğer davranışları geliştirmektir.
- **Sosyal katılıma ilişkin amaçlar:** Demokratik toplumlarda gerekli olan bireysel, grup ve sosyal/siyasal etkileşimi geliştirmektir.

Sosyal Bilgiler dersinin amaçları NCSS (1992) tarafından şöyle belirtilmektedir (Gültekin, 2008, s.66):

- Toplumsal yaşam anlayışı çerçevesinde bireysel ve kültürel kimliği tanımlama,
- Okulda ve toplumda katılım ve gözlem etkinliklerini gerçekleştirme,
- Dünyayla ilgili önemli konulara ilişkin duyarlılık oluşturma,
- Demokratik ilkelere dayalı olarak karar verme becerilerini edinme,
- Toplumsal olaylara vatandaş olarak katılım sağlama.

Sosyal Bilgilere ilişkin belirlenen evrensel amaçlara bakıldığında kimliğinin farkına varan, kendisini ve toplumu etkileyen olaylara karşı duyarlı olan, etkili vatandaşlık becerilerine sahip olan ve gözlem becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmenin öneminin vurgulandığı görülmektedir. Ancak, belirlenen evrensel amaçları ülkelerin kendine özgü yorumlayarak yaklaşımlar üretmesi sonucunda ulusal amaçlar oluşmaktadır. Bu bağlamda, MEB (2004) Türkiye’de uygulanan 2004 Sosyal Bilgiler Programının amaçlarını şöyle belirtmiştir:

7. sınıf sonunda öğrenci:

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletimi seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk İlke İnkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlaki gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

Sosyal Bilgiler dersi için belirlenen bu evrensel ve ulusal amaçların öğrencilere kazandırılmasında içeriğin seçimi ve düzenlenmesi önemli rol oynamaktadır. Sosyal Bilgilerde öğrencinin toplumsal yaşamı tüm yönleriyle anlamlandırması ve karşılaştığı sorunları çözebilmesi için öğrendiği bilgi ve becerileri kullanması gerekmektedir. Bu nedenle, bu derste olgu ve olaylar birlikte ele alınmalıdır. Sosyal Bilimlerin çalışma alanlarını kapsayan Sosyal Bilgilerde içeriğin bu alanların birbiriyle ilişkisi göz önünde bulundurularak hazırlanması bir zorunluluk haline gelmiştir (Gültekin, 2008, s.67). Çünkü Sosyal Bilgiler dersi bireyin kendisine, ailesine, çevresindeki diğer bireylere, yasalara ve devlete karşı görev ve sorumluluklarının neler olduğunu ve toplumsal

çevresine nasıl uyum sağlayacağını öğretir (Sözer, 2008, s.49). Bu nedenle, Sosyal Bilgiler aile yaşamı, kamu çalışanları, kültürel farklılıklar, hukuk, güncel sorunlar ve uluslararası ilişkileri konu edinmektedir (Michaelis ve Garcia, 1996, s.10). Bunlara paralel olarak MEB (2004), 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Programının içeriğini sözü edilen amaçları gerçekleştirmek için, 9 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırmıştır. Sosyal Bilgiler 4. ve 5. sınıf öğrenme alanları ve üniteleri Çizelge 1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1. Sosyal Bilgiler 4. ve 5. Sınıf Öğrenme Alanları ve Üniteleri

SINIF DÜZEYİ ÖĞRENME ALANI	4. SINIF ÜNİTELERİ	5. SINIF ÜNİTELERİ
Birey ve Kimlik	Herkesin Bir Kimliği Var	Haklarımı Öğreniyorum
Kültür ve Miras	Geçmişimi Öğreniyorum	Adım Adım Türkiye
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Yaşadığımız Yer	Bölgemizi Tanıyalım
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Üretimden Tüketime	Ürettiklerimiz
Bilim, Teknoloji ve Toplum	İyi ki Var	Gerçekleşen Düşler
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	Hep Birlikte	Toplum İçin Çalışanlar
Güç, Yönetim ve Toplum	İnsanlar ve Yönetim	Bir Ülke Bir Bayrak
Küresel Bağlantılar	Uzaktaki Arkadaşlarım	Hepimizin Dünyası

Sosyal Bilgiler dersinde istenilen amaçlara ulaşmak için içeriğin etkili bir biçimde kullanılması önem taşımaktadır. Başka bir deyişle, öğretme-öğrenme sürecinin kimi özelliklere sahip olması gerekmektedir. NCSS (2008) Sosyal bilgiler dersinde öğretme-öğrenme sürecinin anlamlı, bütünleştirici, değer temelli, zorlayıcı ve etkin olması gerektiğini vurgulanmaktadır. Bu özellikleri şöyle açıklayabiliriz:

- Sosyal Bilgiler öğretme-öğrenme sürecinin *anlamlı* olması için programın kalıcı anlayışlar, gerekli sorunlar, önemli düşünce ve amaçları temel alan bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ağı üzerine yapılandırılması gerekir.

- Sosyal Bilgiler öğretme-öğrenme sürecinin *bütünleştirici* olması için programın geçmiş, bugün ve geleceği ilişkilendirmesi, çeşitli disiplinlerden yararlanması gerekmektedir.
- Sosyal Bilgiler öğretme-öğrenme sürecinin *değer temelli* olması için demokratik toplumlarda var olan hak, eşitlik ve özgürlük gibi kavramların sınıfa yansıtılması gerekmektedir.
- Sosyal Bilgiler öğretme-öğrenme sürecinin *zorlayıcı* olması için öğretmenlerin öğrencilerden beledikleri standartları onlara açıklamaları gerekmektedir.
- Sosyal Bilgiler öğretme-öğrenme sürecinin *etkin* olması için öğrencilerden ne öğrendikleri konusundaki düşünceleri etkin derslerin bir gereği olarak istenmektedir.

Öğretme-öğrenme sürecinin bu özelliklerine karşın, Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinde yer alan kavramlar, ilkeler ve genellemeler bu dersin ezbere dayalı bir ders olarak görülmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak bu derste ezberleme yerine nasıl öğrendiğini bilen, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, yaratıcı ve bilgilerini uygulamaya koyan bireylerin yetiştirilmesinde değişik yaklaşım, yöntem, teknik, araç-gereçler ve toplumsal kaynaklardan yararlanmak gerekmektedir. Bu becerilere sahip olan bireylerin yetiştirilmesinde kullanılacak kaynaklardan biri de güncel olaylardır.

1.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Güncel Olayların Kullanımı

Sosyal Bilgiler bir toplumda yaşayan insanların ilişkileri, o toplumun kültürü, dünyadaki yeri, uluslarla olan bağlantıları konusundaki temel bilgileri içeren bir derstir. Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı, öğrencilere önemli sosyal becerileri kazandırarak onların toplumsallaşmasını sağlamak ve onları iyi birer vatandaş olarak yetiştirmektir. İlköğretimde yer alan bu derste öğrenciler yaşadığı yakın ve uzak çevresini; geçmiş, bugünü ve geleceği yakından tanıma olanağı bulur. Bu derste öğrenci, toplumsal sorunlarla karşı karşıya bırakılır ve kendisinin toplumsal yaşamla kaynaşması sağlanır (Sözer, 2008, ss.44-45; Sözer, Deveci ve Kaya, 2004; s.88; Zarillo, 2004, ss.4-5). Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin toplumsal sorunlarla karşılaşmalarını ve onların

toplumsallaşarak etkin vatandaş olmalarını sağlamada çeşitli kaynakların kullanılması önemlidir. Öğretme-öğrenme sürecinde kullanılması gereken toplumsal kaynaklardan biri de güncel olaylardır.

Güncel “günün konusu olan, şimdiki, bugünkü (haber, olay vb.)” anlamına gelen bir sözcüktür (TDK, 2009). Güncel olaylar toplum içinde gerçekleşen ya da gerçekleştiği bölgeden toplumdaki durumları etkileyen olaylardır (Kaltsounis, 1987, s.226). Güncel olaylar öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgiler ile gerçek yaşam arasında ilişki kurmalarını, kazandıkları bilgileri gerçek yaşamdaki sorunlara uygulamalarını, yaşadıkları bölge ve ülkedeki güncel olay ve gelişmeleri izlemelerini sağlayan toplumsal kaynaklardır (Erden, Tarihsiz, s.161). Güncel olayların ele alınması haberlerin verildiği materyalleri okuyabilme, önemli ve daha az önemli olaylar arasında ayırım yapabilme, bilgiye ve bilgilerin eleştirel değerlendirilmesine dayalı sorunlarda taraf olabilme, varolan sorunlardan oluşabilecek sorunları tahmin etme vb. becerilerin sürece katılmasını gerektirir (Paykoç, 1989, s.46).

Güncel olaylar öğrencilerin okul yaşamı ile günlük yaşam arasında ilişki kurmalarını ve bu yolla düşünme becerilerinin gelişmesini sağlayan öğretim kaynağıdır. Ancak, bilgi üretiminin arttığı çağımızda haberlere ulaşmanın da kolaylaşmasıyla birlikte, sınıf ortamına getirilecek olayların seçilmesi, düzenlenmesi ve işlenmesi belli ölçütleri göz önünde bulundurmaya gerektirmektedir. Barth ve Demirtaş (1997, s.13.3), Michaelis ve Garcia (1996, ss.274-275), Paykoç (1989, ss.47-48), Ungerman (1961; Akt: Demirkaya Gedik ve Altın, 2008, ss.506-507) bu ölçütleri şöyle belirtmişlerdir:

- Amaçlara uygunluk
- Öğrencilerin gereksinimlerine ve özelliklerine uygunluk
- Çevrenin özelliklerine uygunluk
- Ekonomiklik
- Kullanışlılık
- Güvenirlilik ve geçerlik
- Önceki yaşantılarıyla ilgili olma
- Bilgiye kolay ulaşılabilirlik
- Yeterli zaman

- Eğitimsel değer
- Yenilik
- Çağdaş gelişmelerle tutarlılık

Öğretme-öğrenme sürecinde belirtilen ölçütler dikkate alınarak seçilen güncel olayların derste kullanımı toplumsal kaynakların kullanımı bakımından çeşitli nedenlerle önem taşımaktadır. Güncel olaylar öğrenmeyi yaşamla ilişkilendirir ve dolayısıyla kolaylaştırır, çocukları topluma yakınlaştırır ve onlara sosyal hareketlilik için olanaklar sunar, vatandaşlık becerilerinin gelişmesini kolaylaştırır (Kaltsounis, 1987, s.227). Toplumsal ve kültürel alanda meydana gelen gelişme ve değişimler; bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerin insan yaşamı üzerindeki etkileri; insanların sık olarak yer değiştirmeleri ve gezilerin artması; nüfus patlaması; kimi ulusların bağımsızlığını kazanması; siyasal değişimleri; kitle iletişim araçlarının değişimi ve kullanım oranının artması güncel olayların kullanımını gerekli duruma getirmiştir (Paykoç, 1989, s.45). Sürekli olarak değişen ve gelişen dünya sorunlarını anlayan ve çözümleyen bireyleri yetiştirme sorumluluğunu taşıyan Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamak, öğrencilere olayları somut olarak sunabilmek ve dersi eğlenceli duruma getirmek için güncel olaylardan yararlanılması bir zorunluluk haline gelmiştir (Deveci, 2007; Doğanay, 2004). Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olaylar kullanımının kimi amaçları bulunmaktadır. Bu amaçları şöyle belirtmek olanaklıdır (Martorella, 1998, s.279; Paykoç, 1987, ss.46-47; Moffatt, 1957, s.215; Ryan, 1977, Kenworthy, 1970; Sağlamer, 1984'ten Akt: Barth ve Demirtaş, 1997, s.13.2):

- Toplumsal olgu ve olaylar aracılığıyla ilgi uyandırmak
- Öğrencilerin günlük yazıları okuyarak bilgi almasını sağlamak
- Olgu ve olaylarla geçmişe ait nedenleri ilişkilendirmek
- Eleştirel ve tarafsız düşünmeyi geliştirmek
- Demokratik değerlerin önemini anlamak
- Tarafli haber ve propagandayı doğru haberden ayırabilmek
- Toplumsal ve kültürel değişme, barış, insan hakları, bağımsızlık, kültürlerarası anlayış gibi alanlarda duyuşsal özellikler (tutumlar, değerler, ilgiler vb.) geliştirmek

- Okuma, çalışma, bilgi ve kaynak tarama becerilerinin yanı sıra çözümleyici düşünme ve problem çözmeyi içeren zihinsel beceriler ile karar verme becerilerini geliştirmek
- Çeşitli kitle iletişim araçları ve haber kaynakları ile izlenen haberleri, bilgileri ve programları değerlendirebilmek
- Kanı ve kanıtı birbirinden ayırt etme gücü kazanmak
- Güncel olayların günlük yaşam üzerindeki etkilerini incelemek
- Güncel olayların gelecekteki yaşayışa etkilerini kestirebilmek
- Güncel olaylara ilişkin işlevsel kavramlar geliştirmek
- Değişik haber kaynaklarına ulaşmak

Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olayların kullanımında sözü edilen amaçlara ulaşabilmek için öğretme-öğrenme sürecinin etkili olmasının önemi büyüktür. Öğretme-öğrenme sürecinde güncel olayların kullanımında başlıca üç değişik yaklaşımdan söz edilebilir. Bu yaklaşımlar şöyle açıklanabilir (Paykoç, 1989, ss.50-51; Kaltsounis, 1987, ss.228-229):

- **Güncel olayları Sosyal Bilgiler dersine ek olarak öğretme:** Bu yaklaşımda öğretmen her gün önemli gördüğü haberleri aktarmaya ve tartışmaya zaman ayırır. Böylece öğrencilerin yenilikleri ve haberleri paylaşımları sağlanır. Öğretmen öğrencilerden günlük gazetelerle haftalık dergilerden buldukları önemli haberleri, yazıları kesip getirmelerini ister. Gazete ve dergilerden kesilen yazılar sınıftaki haber tahtasına asılır. Ayrıca radyo, televizyon gibi haber kaynaklarından da yararlanılabilir. Öğrenciler sınıfa haber getirmeye teşvik edilir ve haberler üzerinde konuşulurken öğretmenin yaptığı açıklamalar ve sorduğu sorular yazıların yorumlanmasına yardımcı olur.
- **Güncel olayları Sosyal Bilgiler programının tamamlayıcısı ya da pekiştiricisi olarak kullanma:** Bu yaklaşımda önce işlenen konuya ilişkin haberler ve makaleler sunulur. Haber bülten tahtasının yanı sıra küçük bir masa üzerinde makaleler, dergiler, haritalar ya da bunlara benzer malzemeler sergilenir. Öğretmen sergilenen malzemelerin kullanılmasını güncel olaylardan yararlanarak sağlar. Buna ek olarak güncel olaylar sınıfta tartışılarak geçmişteki ve bugünkü olaylar arasında bağlantı kurulur.

- **Güncel olayları Sosyal Bilgiler konularının temeli olarak ele alma:** Dersin konuları güncel olaylara göre belirlenir. Başka bir deyişle, temel konular arasına bu konular da yerleştirilir. Bu yaklaşımda dikkat edilecek nokta, kullanılan olaylardır. Bu olayların dünyadaki ve ülkedeki genel ve evrensel sorunlar ile kavramlarla ilgili olan konuları kapsamaları gerekir. Bu yaklaşımda bilinmesi gereken yalnızca güncel olayların çevreyi nasıl etkilediği değil; aynı zamanda toplumsal kurumları, bireylerin yaşamını ve ülke yönetimini nasıl etkilediğidir. Bu yaklaşımla öğrencilerin ilgilerini artırmak ve tartışma ortamı yaratmak olanaklıdır.

1.1.2.1. Güncel Olayların Kullanımında Öğretmen ve Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumdan kopmadan, güncel olaylardan haberdar biçimde sosyalleşebilmesinde Sosyal Bilgiler dersi büyük önem taşımaktadır. Çünkü Sosyal Bilgiler dersi, günlük yaşamla iç içe olması gereken bir derstir. Bu ders, öğrencilerin çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı, sorumluluk sahibi, sorunlara karşı çözüm üretmede istekli vatandaşlar olarak yetiştirilmesini amaçlamaktadır (Demirkaya Gedik ve Altun, 2008, s.502). Bu amaçların gerçekleşmesinde güncel olayları kullanmanın önemi büyüktür. Aynı zamanda, güncel olayların kullanımı için öğretmenlerin kimi özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikleri Paykoç (1989, s.52) ve Libresco (2003, s.275) şöyle belirtmişlerdir:

Öğretmen;

- çok yönlü ayrıştırma ve değerlendirme gücüne sahip olmalıdır.
- bilgi kaynakları ile bilginin doğruluğunu değerlendirme gücünü geliştirmeye çalışmalıdır.
- sırası geldiğinde öğrencileri etkilemeyecek bir biçimde kendi görüşlerini ve bunun altında yatan nedenleri sunabilmelidir.
- öğrenciler güncel olayların içerisinde yer alan bilgilerin güvenilirliğini arkadaşlarıyla değerlendirirken ve içerisinde yer alan noktaları keşfederken bu olayları düzenleyebilmelidir.

Öğretmenler güncel olayları öğrencilerin okuması, izlemesi ya da dinlemesi için sınıfta getirebilir. Öğrenciler bu olaylardan testler yoluyla sorumlu tutulabilirler. Güncel olayları öğrenciler ev ödevleri olarak da seçebilirler (Turner, 1995, s. 118).

Güncel olayların kullanımında öğrenciler ise şu etkinlikleri üstlenmelidir (Arın, 2006, s.15):

Öğrenciler;

- izledikleri ve öğrendikleri haberleri, deneyim ve yaşantılarını sınıfla paylaşır, yeni öğrenmeleri ile önceki bilgileri arasında bağlantı kurmaya çalışırlar.
- grup çalışmalarında kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye özen gösterir.
- konuya ilişkin eleştirilerini yansız bir biçimde sınıfla paylaşırlar.
- kendi uzmanlık alanları olan konularda dergi, gazete ve internetten araştırma yaparak çalışmalarını sınıfla paylaşırlar.
- konulara ilişkin haber haritalarına ve bülten tahtasına haber toplar; gazete, dergi vb. kaynakları sınıfa getirir ve konulara ilişkin haber defteri oluştururlar.
- kendi öğrenmelerini değerlendirir ve öğrenme sorumluluğunu üstlenirler.

Güncel olayların kullanımında sözü edilen etkinlikleri üstlenen öğrenciler kendilerini çok yönlü olarak geliştirebilirler. Ayrıca, güncel olayların kullanılmasının öğrencilere büyük yararları olacaktır. Bu yararları şöyle belirtmek olanaklıdır (Altun, 2009, s. 195; Yaşar, 2008, s.131; Demirkaya Gedik ve Altun, 2008, ss.503-504; Binbaşıoğlu, 2004, ss.14-16; Erden, Tarihsiz, ss.163-164; Paykoç, 1989, ss.45-46; Kaltsounis, 1987, s. 227):

Güncel olaylar:

- Anlam taşıyan konuları gündeme getirmek için önemli kaynaklardır.
- Kaynakların güncelleştirilmesini sağlar ve kitapların sürekli güncellenememesinden kaynaklı boşlukları doldurmaya yardım eder.
- Bilgili vatandaşlar ve yaşam boyu haberleri takip eden okuyucular yetiştirir.
- Öğrencilerin haberdeki insanların, olayların ve konuların önemini anlamalarına yardımcı olur.

- İşbirliğine dayalı grup öğretimi, sınıf tartışmaları, anlamlı yazı tamamlama vb. çalışmalar için olanaklar sunar.
- Süreklilik gösteren kimi konulara ek olarak toplum yaşamındaki değişiklikleri gündeme getirir.
- Çocukların gerçek ile düşüncelerin ayrımı konusundaki becerilerinin gelişmesine olanak tanır.
- Çocukların olaylardaki neden-sonuç ilişkilerini araştırmasını sağlar.
- Çocuğa araştırma zevki verir, onu düşünmeye yöneltir.
- Nesnenin kendini ya da modelini görme ve işitme yoluyla algılandığı için öğrencilerde kalıcı yaşantılar bırakır.
- Öğrencilerin çevredeki olaylar üzerinde eleştirel düşünmesini ve gerçekçi değerlendirmeler yapmasını sağlar.
- Öğrencilerin problem çözme yeteneklerini geliştirir.
- Öğrencilerin diğer bireylerle ilişki kurma becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerin okula karşı ilgi ve tutumlarını olumlu yönde geliştirir.
- Öğrenciye toplumun bir üyesi olarak toplumsal yaşantıya nasıl katkıda bulunabileceği konusunda yardımcı olur.
- Öğrencilerin özel ve devlet kurumlarının işlev ve sorumluluklarını daha iyi anlamalarını sağlar.
- Öğrencilere haber yazılarını başarılı bir biçimde okumak için gereken beceri ve yetenekleri kazanır.
- Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur.
- Öğrencilere yazarın bakış açısından analiz etme yeteneği kazandırır.
- Basın yayın araçlarını karşılaştırmalı olarak değerlendirebilme yeteneği kazandırır.
- Okul dışı yaşantılar sayesinde okuldaki çalışmalardan anlamlı sonuçlar çıkarmaya yardım eder.
- Toplumsal yaşamdaki somut durumları ortaya koyarak yeni kavramların öğrenilmesini kolaylaştırır.
- Öğrencilerin daha güncel ve uygun konularla ilgilenmesine olanak tanır.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımında sözü edilen bu yararların en üst düzeyde gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin bu olayların kullanımını bir plan çerçevesinde işe koşmaları önem taşımaktadır. Öğretmenler güncel olaylardan yararlanırken öğrencilerin öncelikle bu olayları tanımalarına, nedenlerini ve sonuçlarını çıkarmalarına olanak sağlamalıdır. Aynı zamanda öğretmenler, güncel olayların kullanımına ilişkin birçok yöntem ve teknikten yararlanmalıdır.

1.1.2.2. Güncel Olayların Kullanımında Yararlanabilecek Yöntem, Teknik ve Araç-Gereçler

Sosyal Bilgilerin daha çok sözel yönü ağır basan bir ders olması nedeniyle öğretim sırasında dersi eğlenceli hale dönüştürecek ve bilgilerin kalıcı olmasını sağlayacak yöntem ve teknikler tercih edilmelidir. Ancak, öğretimde her duruma uygun sihirli bir yöntem ve teknik olmadığı gibi, iyi ya da kötü olarak nitelendirilebilecek bir yöntem ve teknik de söz konusu değildir (Sözer, 2008, s.86; Yaşar, 1998b, s.67). Bu nedenle, Sosyal Bilgiler dersinin sıkıcı ve ezberle dayalı bir ders olmasını önlemek için bu dersin öğretiminde öğrencileri etkin hale getirecek, öğretme-öğrenme sürecinin verimli geçmesini ve belirlenen kazanımlara ulaşmayı sağlayacak yöntem-teknik, araç-gereç ve toplumsal kaynaklardan yararlanılmalıdır. Sosyal Bilgiler dersinde işe koşulan toplumsal kaynaklardan biri olan güncel olayların kullanımında da birçok yöntem ve teknik bulunmaktadır. Bu yöntem ve tekniklerin etkili kullanılması öğretme-öğrenme sürecinin başarıyla sonuçlanmasına olanak tanır.

Güncel olayların kullanımında yararlanılabilecek yöntem, teknik ve araç-gereçler şöyle açıklanabilir:

Haber konularının günlük tartışmalarla işlenmesi: Tartışma, verilen bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek, anlaşılmayan noktaları açıklamak ve kazandırılması amaçlanan bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Demirel, 2004, s.74). Öğrencilerin haberleri tartışmaları için onlara bu konuda olanak tanınmalıdır. Okulda dersten önce bir sabah toplantısı ve paylaşma saati yapılması yararlı bir etkinlik olarak görülmektedir. Büyük sınıflardaki öğrenciler yalnız haberleri

değil; aynı zamanda üzerinde değişik görüşler sunulan sorunları da sınıfa getirmektedir. Bu konuda öğrenciler yüreklendirilmeli ve tüm sorunlara dikkat çekmeye çalışılmalıdır. Ancak, sınıfa getirilecek sorunlar tartışmaya açık olmalıdır. Ayrıca, ilköğretim birinci basamaktaki öğrenciler her zaman öğretici değeri olmayan, çarpıcı ve merak uyandırıcı haberlerden etkilenip bunları sınıfta sunabilirler (Nas, 2000, s.234). Böyle bir durumda öğretmenin bu fırsattan yararlanarak insanların nasıl etkilendiklerini, bu tür haberlerin insanlarca nasıl karşılandığını ve bu haber kaynaklarının nasıl kullandığı konusunda öğrencilerle konuşması ve tartışması çok yararlı olacaktır. Bu yaşantılar yoluyla öğrencilerde eleştirel düşünme ve önemli haberlerle çarpıcı haberler arasındaki farkı ayırt edebilme gücünü geliştirmek daha da olanaklı olacaktır (Paykoç, 1989, ss.51-52).

Haber bülten tahtasının kullanılması: Bülten tahtası yumuşak bir yüzeyin üzerine gerekli şekil, grafik vb. şeyleri yapıştırmak için kullanılan ve bunların toplu iğneyle tutturulduğu, istenildiği zaman çıkarılıp yeniden asılabilen bir tahtadır (Meydan ve Akdağ, 2008, s.157). Haber bülten tahtası ise ilginç haber resimlerinin ve metinlerinin sergilendiği ve öğrencilerin güncel olaylarla ilgili bilgiler bulabildiği bir araçtır. Bülten tahtası öğrencilerin en çok geçtiği ve gördüğü bir yere asılmalıdır. Tahtada sergilenecek haberler özenle seçilmeli ve tahtanın görünüşü öğrencilerin ilgisini çekecek biçimde olmalıdır. Bülten tahtası yöre ile ilgili haberler, bilim ile ilgili haberler, ülkeden haberler gibi belli alt bölümlere ayrılarak kullanılabilir (Paykoç, 1989, ss.52-53). Bu durumda sınıf küçük gruplara ayrılır ve her grup bülten tahtasındaki yalnızca bir haberden sorumlu tutulabilir.

Haber haritalarının kullanılması: Haritalar Sosyal Bilgiler dersinin vazgeçilmez araçlarıdır. Haritalar öğrencilere belli bir tarihi olayın nerede meydana geldiğini bilmesine, olaylara anlam vermesine ve tarih bilgileri ile coğrafya bilgilerini birleştirmesine yardımcı olmaktadır (Erden, Tarihsiz, s.191). Haber haritaları genellikle 3, 4 ve 5. sınıflarda güncel olayların öğretiminde kullanılmaktadır. Tahtanın ortasına büyük bir dünya haritası yapıştırılır ve haritanın çevresinde güncel olaylarla ilgili gazete ve dergi kesikleri ile resimleri yapıştırmak için yer bırakılır. Haber ya da resimlerle olayın geçtiği yeri ilişkilendirmek için renkli ipler ya da şeritler kullanılabilir. Bu teknik ile güncel olayların öğretimi yapılırken harita okuma becerileri geliştirilmiş olur. Aynı

zamanda öğrencilere haber haritasını her gün işleyerek haberleri yerleştirme ve haritayı hazırlama sorumluluğu verilmelidir (Paykoç, 1989, s.53).

Günlük gazetelerin kullanılması: Gazeteler gerçek dünyayı insanların önüne getiren güncel bir kaynak olmasının yanı sıra eğitimsel, çok yönlü ve dinamik bir öğrenme aracıdır (Rhoades, 1994, s.173). Gazetelerden öğretme-öğrenme sürecinde gazete makaleleri, gazete haritaları, gazete grafikleri, gazete ilanları, gazete resimleri, gazete haberlerinin tartışılması biçiminde yararlanılabilir (Ünlüer, 2008, ss.31-32, Savage ve Armstrong, 1987, s.185). Öğrencilerden gazetede yer alan haberleri çeşitli yollarla analiz etmeleri istenebilir. Gazetelerin etkili kullanılması ile kimi zaman öğrenilmesi zor olan kavramlar, görsellik, somutluk ve güncellik ekseninde öğrencilere kolaylıkla aktarılabilir (Bayram, 2006, s.61). Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanan, dersin konularını gazetelerle ilişkilendiren bir öğretmen, güncel olayları sınıfa getirerek öğrencisini güdüler ve toplumsal olaylara karşı duyarlı, sorumlu, yakın ve uzak çevresini daha iyi tanıyan, bilen bireyler yetiştirmiş olur (Yaşar ve Gültekin, 2009, s.333, Deveci, 2005, ss.159-166). Güncel olayların öğretiminde gazetelerin kullanılması önemli bir tekniktir. Aynı zamanda gazeteler iletişimde önemli bir öğrenme kaynağı olarak görülmektedir. Ders kaynakları arasında gazeteler yaşamı yansıttığı gibi düşünme becerisini de geliştirir. Gazeteler amacına uygun kullanıldığında eleştirel düşünme becerisinin gelişiminde de önemli bir kaynak olabilir. Gazeteleri öğretme-öğrenme sürecinde kullanılırken (Paykoç, 1989, s.53);

- gazetelerin genel düzeni, belli bölümlerinin amaçları, bilgilerin gazetenin hangi bölümlerinde bulunabileceğine,
- haberlerin genel niteliğine,
- başlıkların amacı ve kullanılmasına,
- gazetede şekiller ve resimler, haritalar, fotoğraflar, şemalar, grafikler ve karikatürlere,
- başyazılar ve işlevlerine,
- haberlerde var olan yanlılığı bulabilmeye ve
- gazetenin nasıl okunacağına dikkat edilmelidir.

Televizyonun kullanılması: Televizyon çocukları zihinsel ve duygusal yönden oldukça etkileyen bir araçtır. Sosyal Bilgiler öğretimi açısından öğretmenin televizyonun olumlu ve olumsuz etkilerini düşünmesi gereklidir. Televizyonun olumlu etkisi, çocukların dünyamızı oluşturan değişik kişilikler, kültürler ve olaylarla karşı karşıya gelmelerini sağlamasıdır. Buna karşın televizyonun olumsuz etkisi ise çocukların, bilinçli olmadıkları takdirde, tutumlarını ve ahlâklarını olumsuz yönde değiştirmesidir. Öğretmenler güncel olayların kullanımında televizyondan yararlanırken şu aşamaları izlemelidirler (Paykoç, 1989, ss.53-54):

- Öğrencilerle birlikte televizyonu izleme ve haber toplama ile ilgili bir plan yapmalıdır.
- Televizyonu izledikten sonra öğrencilerle bir tartışma yapmalıdır. Bu aşamada harita ve kürelerden yararlanılabilir. Haberler çeşitli kaynaklarla da desteklenebilir.
- Sosyal sorunların belli dizilerde, filmlerde ve gösterilerde ayrıştırmasının yapılması için öğrencilere gözlem formu hazırlanabilir.

Yuvarlak masa tartışması düzenleme: Yuvarlak masa tartışması öğrencilerin kendi görüş ve bildiklerini kaynaklarla kuvvetlendirerek tartışmalarıdır. Savunulan düşünce ve görüşün kazanılması ya da yitirilmesi söz konusu değildir. Kesin bir sonuca varmak yerine konuyu aydınlatma amacı güdülür. Bu teknikte sınıf 5 ya da 6 kişilik tartışma kümelerine ayrılır. Her küme belirlenen bir olay üzerinde tartışır. Küme tartışmaları sonunda her küme temel görüşlerini kapsayan 4-5 cümlelik bir özet sunar (Erden, Tarihsiz, s.163). Öğrencilerin güncel olayları küme çalışmaları yaparak tartışması ve sınıfa sunmaları sağlanabilir.

Toplu görüşme düzenleme: Güncel olaylarla ilgili bir konuda, sınıftan 10'ar dakikalık sunuşlar yapabilecek 5 öğrenci seçilir. Tartışılacak konuda uzman olarak kabul edilen bu beş öğrenciye konuya hazırlanmaları için birkaç gün ya da bir hafta süre verilir. Sunuştan sonra geri kalan öğrenciler konuyla ilgili soru sorarlar, kimi eklemeler yaparak kapalı kalmış noktaları açıklığa kavuştururlar. Toplu görüşme kişiye kendisini grup önünde ifade edebilme ve eleştirel bakış açısıyla değerlendirme yapabilme gibi

davranışlar kazandırır. Öğrenciler sunuşları için hazırlık aşamasında şu noktalara dikkat etmelidir (Paykoç, 1989, ss.54-55):

- Önemli olayların seçilmesi
- Ana düşüncenin saptanması
- Araçların hazırlanması
- Haritayı kullanmak için hazırlık yapılması
- Sorulabilecek soruları yanıtlamaya hazır olunması
- Haberlerin işlenen üniteyle ilişkilendirilmesi

Çizelge, harita ve grafik yapma, afiş ve duvar resimleri hazırlama: Okulda ve okul dışında gözlenen önemli olaylar grafik, şekil ve haritalarda gösterilmektedir. Çizelgeler kronoloji, sayılar vb. ilişkileri göstermeye yarayan görsellerdir. Grafikler ise sayısal verilerin görsel simgeleridir. Grafikler aynı zamanda veriler arasındaki ilişkileri ve eğilimleri de yansıtır (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004, ss.88-89). Örneğin, bir krize yol açan olayın basamakları çizelge, bir hafta sonunda olan trafik kazaları grafik biçiminde gösterilebilir. Poster ve afişler tarih, sağlık ya da fen bilimlerinin öğretiminde her yaş ve düzeydeki çocuklarla rahatlıkla kullanılabilir. Bunlar sınıfta ya da evde hazırlanabilir. Aynı zamanda çeşitli konularda öğrencilere afiş ve duvar resimleri hazırlatılabilir (Bayram, 2006, s.60).

Haberleri, resimleri belli dosya ya da defterde saklama: Öğretmen öğrencilerden ders kapsamında güncel olayları kaydedecekleri haber defteri/dosyası hazırlamalarını ister. Bu teknikle belli bir süre belli konulardaki haberlerle ilgili başlık, yazı ve resimleri toplamak olayların sürekliliğini görmekte yardımcı olur (Paykoç, 1989, s.55). Bu etkinlik sonunda öğretmen en ilginç haberi bulana ya da konularla ilgili en çok haber toplayana ödül verebilir.

Haberlere ilişkin karikatür çizme: Karikatürlerden yararlanarak tarihi bir olayın yorumlanması, güncel bir sorunun analizi ya da herhangi bir konuyla ilgili kavram yanlışlarının giderilmesi sağlanabilir (Altun, 2009, s.193). Güncel olaylar karikatürleştirilerek olayın önemli noktaları vurgulanabilir. Politik karikatürler öğrenciler için öğretici olabilir. Öğrencilerin çoğu bu etkinliği ilgi çekici bulabilir.

Ancak, bu teknik daha üst sınıflardaki öğrenciler için daha uygundur (Savage ve Armstrong, 1987, s.189). Bunlara ek olarak Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel karikatürleri kullanmak bu dersin çok disiplinli yapısını desteklemektedir

Rapor sunma: Güncel olayların öğretiminde en sık kullanılan tekniklerden biridir. Öğrencilerin konuyla ilgili buldukları haberleri sınıfa sunmalarını kapsar. Rapor sunmada temel alınacak ölçütler şöyle sıralanabilir (Paykoç, 1989, s.56):

- Raporun grup için önemi açıklanmalıdır.
- Raporu sunan kişinin olayı iyi bilmesi gereklidir.
- Raporda sunulan olaylar araçlarla desteklenmelidir.
- Rapor sunumunda kullanılan süre belirlenmelidir.
- Rapordaki ana düşüncelerin bulunması istenmelidir.
- Raporun başka konularla bağlantısı kurulmalıdır.

Radyo haber programları düzenleme: Bu tür etkinlikler haberleri canlandırmak ya da oyunlaştırmak için yapılabilir. Öğrenciler sırayla sözcü olurlar. Bir teyp kullanılarak kaydedilen haber yayını sınıfa ya da başka sınıflara sunulabilir (Paykoç, 1989, s.55).

Haber olaylarını oyunlaştırma: Günlük haberlerden uygun olanlar oyunlaştırma yoluyla canlandırılabilir. Bu teknikte dramatizasyon ve benzetimden yararlanılabilir. Dramatizasyon gerçek yaşam durumlarını oyunlaştırmayı içermektedir. Benzetimler gerçek durum, süreç ve nesnelerin modelleri anlamına gelmektedir (Kaltsounis, 1987, s.265). Örneğin sınıf içerisinde bir festival canlandırılabilir (Paykoç, 1989, s.55).

Canlı radyo yayını dinleme ve belli olayları televizyon yayınlarından izleme: Bu etkinlik sınıfta radyo ve televizyon varsa yapılabilir. Televizyonda, eğitim amacı ile hazırlanan programlar ve çocuk programları kullanılabilir. Radyo kulağa hitap eden ve insanları etkileyen bir iletişim aracıdır. Radyo, öğretimde yaygın olarak kullanılmamaktadır. Genel haber yayınları ya da ilgi çeken belli olaylar, zamanı ayarlanarak dinlenebilir (Paykoç, 1989, s. 55).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımında yer alan bu yöntem ve teknikler dersi zenginleştirmek için önemli görülmektedir. Aynı zamanda bu yöntem ve tekniklerin kullanımı işbirliği içinde çalışma, iletişim kurma, sorumluluk alma vb. özellikleri geliştirirken; dersin gerektirdiği üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesine de katkı sağlanmaktadır. Bu üst düzey düşünme becerilerinden biri de eleştirel düşünmedir. Eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi tüm derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersinin de önemli bir parçasıdır.

1.1.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi

Günümüzde bilgiyi kullanabilen, bilgiyi analiz ederek yararlı olanı ve olmayanı ayırt edebilen, eleştirel düşünebilen, yeni ve yaratıcı düşüncelere açık olan bireylerin yetiştirilmesine gereksinim duyulmaktadır. Bu nedenle, eleştirel düşünme becerilerine sahip bireylerin yetiştirilmesi eğitimin en önemli işlevleri arasında olmalıdır (Gültekin, 2004, s.45). Bu işlevi gerçekleştirmede yapısı gereği Sosyal Bilgiler dersine önemli görevler düşmektedir. Çünkü, Sosyal Bilgiler dersinin öğretim amaçlarından biri de öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmektir.

Bilginin çok kısa sürede artması ve çok değişken olması Sosyal Bilgiler dersinin bilgi aktarımının ötesinde çıkarak öğrencilerin bilgiyi elde etme yollarını öğrenmesini sağlamak durumundadır. Etkili vatandaşlar yetiştirme, yaşamda karşılaşılan problemleri çözme, doğru kararlar verme, olaylara çok yönlü bakabilme, uygun sorular sorma becerilerinin geliştirilmesiyle olanaklıdır. İlköğretim okullarında buna yönelik gerçekleştirilen etkinliklerle öğrenciler iyi birer vatandaş olarak önyargı, çatışma, ayrımcılık, bilgilerin geçerliği ve güvenilirliği konusunda değerlendirme yapabilmeli; yani eleştirel düşünebilmelidir (Deveci, 2008, s.196; Gelen, 1999, s.38). Bunlara ek olarak, eğer bireylerin yaşamları toplumdaki diğer bireyleri etkiliyorsa düşünme eğitimi Sosyal Bilgiler dersinde temel öğe olmalıdır. Başka bir deyişle, öğrencilerin çok yönlü düşünceleri, mantıklı ve analitik bir yaklaşımla sonuca ulaşmaları ve doğru karar almaları isteniyorsa eleştirel düşünme Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırılması gereken temel beceri olmalıdır (Gültekin, 2008, s.114). Bu bağlamda Sosyal Bilgiler Programı'nda *eleştirel düşünme becerisi*, yaratıcı düşünme becerisi,

iletişim becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, girişimcilik becerisi, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi, gözlem becerisi, mekânı algılama becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, değişim ve sürekliliği algılama becerisi, sosyal katılım becerisi, empati becerisine vurgu yapılmaktadır (MEB, 2004).

Eleştirel düşünme becerilerinin eğitim programlarında uygulanması ile öğrencilerin yetişkinler gibi bireysel bağımsızlık kazanmaları, toplumda ve sosyal sorunlarda bilgili bireyler olarak yer almaları ve sorunların çözümüne katkıda bulunmaları, eleştirel gözlemci olarak davranmaları, demokratik kurumların haklarını savunmaları, çalışma alanında kolayca ilerlemeleri ve gelecekte de ekonomik başarılar elde etmelerinin sağlanması olanaklıdır (Şahinel, 2005, s.125). Bu nedenle, eleştirel düşünme son yıllarda üzerinde önemle çalışılan konulardan biridir. Çünkü eleştirel düşünme becerisi, yalnızca akademik ortamlarda değil, problem çözmeye yönelik her alanda kazanılması gereken bir niteliktir (Demirkaya, 2008, s.396). Ancak eleştirel düşünme oldukça karmaşıktır; çünkü mantıksal ve yaratıcı olmak üzere en az iki bilişsel durumu içerir. Bunlara kimileri üçüncü olarak biliş üstü düşünmeyi de eklemektedirler (Daniel ve diğerleri, 2005, s.338).

Eleştirel düşünme konusunda bilişsel ve davranışçı kuramları temel alan psikologların ve eğitimcilerin konuya farklı yönlerden yaklaşmalarının doğal bir sonucu olarak bu kavramda yapılan tanımlamalarda çeşitlilik söz konusudur (Phillely, 2005, s.26; Kürüm, 2003; s.145; Şahinel, 2002, s.3). Demirel (1999, s.214) eleştirel düşünmeyi bilgiyi etkili bir biçimde kazanma, değerlendirme, kullanabilme yeteneği ve eğilimi olarak tanımlamıştır. Gültekin (2004, s.42) eleştirel düşünmeyi herhangi bir durum ya da olayın doğruluğunu ve yanlışlığını değerlendirerek karar vermeyi sağlayan bir düşünme biçimi olarak belirtmiştir. Turner (1999, s.163) eleştirel düşünmeyi, bireysel deneyimler ve değerler ile güncel deneyimleri, yeni karşılaşılan bilgileri, karar ve yargılar ile gereksinim duyulan koşulları karşılaştırmayı içeren bir beceri olarak tanımlamıştır. Moore ve Parker (2001, s.4) eleştirel düşünmeyi ortaya atılan iddialar konusunda karar vermek, bu iddiaları kabul etmek ya da reddetmek bağlamında tartışmak olarak belirtirken; Treffingfer ve diğerleri (2006) eleştirel düşünmeyi olasılıkları dikkatli bir

biçimde, açıkça ve yapılandırarak sınamak olarak ifade etmişlerdir. Özden (2008, s.160) ise eleştirel düşünmenin kendimizin ve çevremizdekilerin düşüncelerini göz önüne alarak kendimizi, olayları, durumları ve düşünceleri anlamayı amaç edinen etkin ve düzenlenmiş bilişsel bir süreç olduğunu belirterek bu konu hakkında kapsamlı bir tanımlama yapmıştır. Bu tanıma göre eleştirel düşünme etkin olmayı, bağımsız olmayı, yeni düşüncelere açık olmayı, düşünceleri destekleyen kanıtları ve nedenleri dikkate almayı, düzenlenmesini gerektirmektedir.

Tanımlanmasında çok sayıda farklılığa ve çeşitliliğe rastlanan eleştirel düşünmenin hangi becerilerden oluştuğu konusunda da birbirinden farklı bakış açıları ve yaklaşımlar söz konusudur. Eleştirel düşünmenin tanımlanmasındaki ve becerilerinin oluşturulmasındaki karmaşıklığı gidermede önemli bir role sahip olan Facione başkanlığında Delphi Projesi'ne katılan uzmanlar eleştirel düşünme becerilerinin analiz, değerlendirme, çıkarım, yorumlama, açıklama ve öz düzenlemeden oluşan bilişsel becerileri kapsadığını belirtmişlerdir. Eleştirel düşünmenin bilişsel becerileri ve alt beceriler Çizelge 2'de gösterilmiştir (Demir, 2006, s.34).

Çizelge 2. Eleştirel Düşünme Bilişsel Becerileri ve Alt Beceriler

Eleştirel Düşünme Bilişsel Becerileri	Alt beceriler
Analiz	• Düşünceleri gözden geçirme• Argümanları ortaya koyma• Argümanları analiz etme
Değerlendirme	• İddiaları değerlendirme• Argümanları değerlendirme
Çıkarım yapma	• Kanıttan şüphelenme• Alternatifleri tahmin etme• Sonuçlar çıkarma
Yorumlama	• Sınıflandırma• Anlamını çözme• Anlamını açıklama
Açıklama	• Sonuçları ifade etme• Süreçleri doğrulama• Argümanları sunma
Öz-düzenleme	• Öz sınama• Öz doğrulama

Eleştirel düşünme bilişsel becerileri ve alt becerileri şöyle açıklanabilir (Facione, 1990, ss.16-22; Demir, 2006, ss.35-40):

Analiz: Bu bilişsel beceri inanç, yargı, deneyim, neden, bilgi ya da görüşleri belirtmeyi amaçlayan ifadeler, sorular, kavramlar, betimlemeler ya da diğer açıklama türleri arasındaki ilişkileri belirlemeyi kapsamaktadır. Analiz becerisi düşünceleri gözden geçirme, argümanları ortaya koyma ve argümanları analiz etme alt becerilerinden oluşmaktadır.

- *Düşünceleri gözden geçirme* alt becerisi tartışmaların, akıl yürütme amaçlarının ya da çeşitli açıklamaların oynadığı role karar vermeyi; terimleri tanımlamayı; zıt ifadeleri ve kavramları ya da cümleleri karşılaştırmayı; konuları ya da problemleri belirlemeyi ve bunların bileşenlerine karar vermeyi; bu bileşenlerin

bütünle ve birbirleriyle olan ilişkilerini belirlemeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye kavramların özetlerini tanımlamak örnek olarak verilebilir.

- *Argümanları ortaya koyma* alt becerisi verilen ifadelerin, tanımlamaların, soruların ya da grafiklerin kimi iddialarla, görüşlerle ve bakış açılarıyla desteklenip desteklenmediğini belirlemeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye, verilen bir paragrafın içeriğinin nasıl oluşturulduğunu ve nerede yayımlandığını karar vermelerini sağlamak örnek olarak verilebilir.
- *Argümanları analiz etme* alt becerisi kimi iddiaları, görüşleri ve bakış açılarını desteklemeyi ya da reddetmeyi amaçlayan nedenler verildiğinde; sonucu, sonucu desteklemeye yardım eden varsayımları ve nedenleri, belirtilmeyen varsayımlar ya da ön tahminler gibi ifade edilmeyen muhakeme öğelerini, argümanın kapsamlı yapısını ya da amaçlanan muhakeme zincirini tanıma ve ayırt etmeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye, tartışmaya açık olan sosyal bir konunun varsayımlarını, bu varsayımın nedenlerini, varsayımın nedenlerini desteklemek için kullanılan ön bilgileri, yazarın üstü kapalı ve önemli varsayımlarını açıklamak örnek olarak verilebilir.

Değerlendirme: Bu bilişsel beceri bireylerin algılarını, deneyimlerini, durumlarını, yargılarını, davranışlarını ve görüşlerini tanımlayan sunumların ve cümlelerin güvenilirliğini ya da sunumlar, tanımlamalar ve sorular arasındaki ilişkilerin mantıksal gücünü değerlendirmeyi kapsamaktadır. Değerlendirme becerisi iddiaları değerlendirme ve argümanları değerlendirme alt becerilerinden oluşmaktadır.

- *İddiaları değerlendirme* alt becerisi, düşünce ya da bilgi kaynağının güvenilirlik derecesini değerlendirmeyi ve bunlarla ilişkili etmenleri tanımlamayı; açıklamaların, kuralların, ilkelerin, bilgilerin ve soruların içeriksel ilişkisini değerlendirmeyi; verilen sununun, deneyimin, durumun, yargının, davranışın ve düşüncenin doğruluğunu, olasılığını, güvenilirlik düzeyini ve kabul edilebilirliğini değerlendirmeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye, verilen bir olaya ilişkin olarak bireyleri ikna eden etmenleri tanıtmak örnek olarak verilebilir.
- *Argümanları değerlendirme* alt becerisi argümanın açıklanan sonucunu doğru ya da büyük bir olasılıkla doğru kabul eden kişinin kanıtta verilen terimlerin kabul edilebilirliğini yargılamayı; soruları ya da itirazları önceden tahmin etmeyi ya da

ele alınan argümanda önemli bir zayıflık olup olmadığını değerlendirmeyi; bir argümanın yanlış ya da şüpheli varsayımlara dayanıp dayanmadığını belirlemeyi ve bu durumun kanıtın güçlülüğünü nasıl etkilediğine karar vermeyi; mantıksız ve yanlış temellere dayanan sonuçları yargılamayı; bir argümanı güçlendirmek ya da zayıflatmak için ek olası bilgilere karar vermeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye, verilen bir düşünceyi kanıtlamak ya da çürütmek için yeni bilgilerin nasıl ekleneceğine karar vermek örnek olarak verilebilir.

Çıkarım: Bu bilişsel beceri mantıklı sonuçlar elde etmek için gerekli olan bileşenleri belirlemeyi; varsayımları ve hipotezleri düzenlemeyi; sunumları, soruları, tanımları, kavramları, düşünceleri, davranışları, yargıları, kanıtları, ilkelere çıkarılan sonuçları ve ilişkili bilgileri göz önünde bulundurmaya kapsamaktadır. Çıkarım becerisi kanıttan şüphelenme, alternatifleri tahmin etme ve sonuçlar çıkarma alt becerilerinden oluşmaktadır.

- *Kanıttan şüphelenme* alt becerisi desteklenmesi gereken terimleri tanımayı; kanıtları desteklemek için bilgi toplamayı ve araştırma stratejileri geliştirmeyi, verilen bir sorunun, kuramın, hipotezin ya da gerekli bir ifadenin değerine, akla yatkınlığına ya da kabul edilebilirliğine karar vermek için gerekli bilgileri yargılamayı kapsamaktadır. Bu alt beceriye, bir kişinin görüşlerini desteklemek için gerekli kanıtları geliştirmek, önceki bilgilerin kullanılabilirliğini yargılamak ve bilgilerin gerekli olup olmadığına karar vermek için yeni sorular üretmek örnek olarak verilebilir.
- *Alternatifleri tahmin etme* alt becerisi bir problemi çözebilmek için çoklu alternatifleri düzenlemeyi; bir soruya ilişkin tahminleri doğru varsaymayı; bir olaya ilişkin olarak alternatif kuramlar tasarlamayı; birtakım amaçlara ulaşmak için farklı planlar geliştirmeyi; davranışların, kuramların, politikaların, durumların ve kararların olası sonuçlarını tasarlamayı ve ön tahminleri ana hatlarıyla çıkarmayı kapsamaktadır. Bu alt beceriye, teknik, etik ya da bütçeyle ilgili verilen bir problemi çözebilmek için seçenekler geliştirmek örnek olarak verilebilir.
- *Sonuçlar çıkarma* alt becerisi verilen bir sorunla ilgili kişinin bakış açısına, görüşüne ve durumuna karar vermek için elde edilen çıkarımları uygulamayı;

verilen tanımlardan, cümlelerden ve sunumlardan mantık gücüne uygun ve bunları destekleyen ilişkiler, sonuçlar ve ön tahminler çıkarmayı; analogik, diyalektik, aritmetik gibi çeşitli akıl yürütmenin alt türlerini başarılı bir biçimde kullanmayı; kanıtlar tarafından desteklenen ya da verilen bilgi kapsamında akla daha az yatkın olan olası sonuçlara karar vermeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye, deneysel kuramları doğrulamak ya da çürütmek için uygun sonuç çıkarma istatistiklerini uygulamak örnek olarak verilebilir.

Yorumlama: Bu bilişsel beceri çeşitli deneyimleri, durumları, olayları, verileri, yargıları, gelenekleri, inanışları ya da kuralları kavramayı ve açıklamayı kapsamaktadır. Yorumlama becerisi sınıflandırma, anlamını çözme ve anlamını açıklama alt becerilerinden oluşmaktadır.

- *Sınıflandırma* alt becerisi bilgiyi sınıflandırmak, tanımlamak ya da anlamak için farkları ve yapılan sınıflamaları uygun biçimde düzenlemeyi ya da kavramayı; deneyimleri, durumları, inanışları, olayları vb. uygun sınıflamalarda anlaşılır biçime dönüştürmeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye, verileri, bulguları ya da görüşleri şema kullanarak sınıflama örnek olarak verilebilir.
- *Anlamını çözme* alt becerisi içerik, anlam, işlev, amaçlar, sosyal anlam, değer, görünüm gibi kuralları ve dil, sosyal davranışlar, rakamlar, grafikler, tablolar, işaretler, semboller gibi kural temelli iletişim sistemlerini açıklamada kullanılan ilişkileri tanımlamayı kapsamaktadır. Bu alt beceriye, verilen soruyu yanıtlamada bireyin amacını oluşturmak ve tanımlamak örnek olarak verilebilir.
- *Anlamını açıklama* alt becerisi törenleri, olayları, kuralları, sembolleri, grafikleri, işaretleri, rakamları, çizimleri, davranışları, cümleleri, kavramları, düşünceleri, sözcüklerin geleneksel ve amaçlanan anlamlarını, tanımlamaları, analogiyi ya da mecazi anlamları göz önünde bulundurarak açıklamayı; kafa karışıklığını, belirsizliği ya da iki anlama gelme durumunu ortadan kaldırmak için analogi, tanımlama ve mecazi anlam kullanmayı kapsamaktadır. Bu alt beceriye, bireylere kimi durumları açıklamada yardımcı olacak örnekleri bulmak örnek olarak verilebilir.

Açıklama: Bu bilişsel beceri bireyin yaptığı akıl yürütmedeki sonuçları belirtmeyi; bireyin çıkardığı sonuçların dayandığı düşünceleri, mantıklı ölçütleri ve terimleri desteklemeyi; bireyin akıl yürütmesindeki ikna edici argümanları sunmayı kapsamaktadır. Açıklama becerisi sonuçları ifade etme, süreçleri doğrulama ve argümanları sunma alt becerilerinden oluşmaktadır.

- *Sonuçları ifade etme* alt becerisi bireyin akıl yürütmesinde analiz, değerlendirme, sonuç çıkarma ya da sonuçları izleme gibi etkinliklerden çıkan sonuçları doğru cümleler, sunumlar ya da tanımlar oluşturarak ifade etmeyi kapsamaktadır. Bu alt beceriye, bireyin araştırma bulgularını belirlemek örnek olarak verilebilir.
- *Süreçleri doğrulama* alt becerisi bireyin yorumlama, analiz, değerlendirme ya da çıkarım oluşturmada kullandığı mantıklı ölçüt ve durumsal düşüncelerini sunmayı kapsamaktadır. Bu alt beceriye, karar vermek için kullanılan stratejileri raporlaştırma örnek olarak verilebilir.
- *Argümanları sunma* alt becerisi bir iddiayı kabul edebilmek için nedenler sunmayı kapsamaktadır. Bu alt beceriye, bireylerin verilen bir konudaki tartışmalarını kağıda yazmasını istemek örnek olarak verilebilir.

Öz düzenleme: Bu bilişsel beceri, bireyin bilişsel etkinliklerini, bu etkinliklerde kullanılan bileşenleri ve sorgulamaya, doğrulamaya, onaylamaya ya da sonuçlarını düzeltmeye yönelik kişinin kendi çıkarımsal yargılarını analiz ve değerlendirme becerilerini özellikle kendisinin uygulayarak elde edilen sonuçları ele almasını kapsamaktadır. Öz düzenleme becerisi öz sına ve öz doğrulama alt becerilerinden oluşmaktadır.

- *Öz sına* alt becerisi bilişsel becerileri içeren doğru uygulamayı; üretilen sonuçları kişinin akıl yürütmesine yansıtmasını ve doğrulamasını; bireyin görüşlerini ve bu görüşlerle tutarlı nedenlerin biliş ötesi öz değerlendirmesini yapma ve nesnel olmayı; bireyin düşüncelerini kısıtlayan duygu, ön yargı, kalıplaşmış yargı ya da bilgi eksikliğinden etkilenen düşünceleri yargılamayı; bireyin analiz, yorumlama, değerlendirme, çıkarım ya da ifadelere karşı tarafsız, titiz, nesnel, saygılı, mantıklı ve rasyonel olmaya çalışmasını kapsamaktadır. Bu

alt beceriye, karşılaşılan sonuca ilişkin akıl yürütme sürecini ve nedenleri gözden geçirme ve tanımlama örnek olarak verilebilir.

- *Öz doğrulama* alt becerisi öz sınamada ortaya çıkan hatalar ya da eksiklikler olduğunda eğer olanaklı ise hataları ve onların nedenlerini düzeltmeyi ve çaresini bulmak için uygun yöntemler tasarlamayı kapsamaktadır. Bu alt beceriye, verilen bir hatanın sonuçlarını ortaya koyma örnek olarak verilebilir.

Öğrencilerin belirtilen bu eleştirel düşünme becerilerini kazanması, onların davranışlarına yansımaktadır. Eleştirel düşünme becerilerini ve alt becerilerini kazanmış öğrencilerin özelliklerini Beyler (1991, s.124) şöyle belirtmektedir (Şahinel, 2002, s.20):

- Bir sorunu açık bir biçimde ifade etme,
- Diğer bireylerin kesin bir dil kullanmasını isteme,
- Düşünerek hareket etme ve çalışmalarını kontrol etme,
- Bir düşünceyi oluşturmada azimli olma,
- Öne sürülen iddiaları destekleyen nedenleri ve kanıtları araştırma; bunları sunma,
- Sorunlar, amaçlar ve sonuçlar yardımıyla yargılama,
- Ön bilgileri kullanma ve yeterli kanıt bulunana kadar şüphe duyma.

Eleştirel düşünen bireyler meraklı, bilgili, açık düşünceli ve esnek olma, tarafsız bir değerlendirme yapabilme, kararlarını verirken tedbirli davranma, düşünceleri yeniden gözden geçirmede gönüllü olma, sorun çözebilme, ilgili bilgileri araştırmada gayretli, ölçütlerini mantık çerçevesinde seçme ve sorgulamaya odaklanma özelliklerine sahiptir. Güçlü derecede eleştirel düşünme becerisine sahip olan bireyler zekice kararlar almanın tartışmaktan daha iyi olduğu gibi düşüncelere katılırken, zayıf derecede eleştirel düşünme becerisine sahip olan bireyler, öğretmenin yanıtları vermesinin daha iyi olduğu düşüncesine katılmaktadırlar (Facione, 2009, ss.10-22).

Eleştirel düşünme becerilerini kazanmış öğrenciler, konulara değişik açılardan bakarak farklı düşünmeyi öğrenirler. Eleştirel düşünme becerilerini kazanmanın ise kimi yararları bulunmaktadır. Bu yararlar şöyle sıralanabilir (Özden, 2008, s.162):

Eleştirel düşünme:

- Düşünce özgürlüğü kazandırır.
- Bir şeyin doğru ifade edilmesini anlayarak doğru sonuçlar elde edilmesini sağlar.
- Bilgi birikimini artırır.
- Mantıksız düşüncelerden alıkoyarak düşünce sorunlarını çözmeye yardımcı olur.
- Okuduğu bir metne, söylediği bir söze farklı açılardan bakmayı sağlar
- Her şeyin nedenini, sonucunu ve olabilme olasılığını düşünmesine yardımcı olur.

Öğrencilerin eleştirel düşünen birey özellikleri göstermesi ve bu beceriyi kazanarak kimi yararları edinmesi eğitim ortamlarında bu becerilerin öğretimi ile olanaklı olacaktır. Başka bir deyişle, eleştirel düşünen bireylerin yetiştirilmesi sözü edilen özelliklerin kazandırılmasına bağlıdır. Bu nedenle öğretmenlerin eleştirel düşünme becerisini kazandırırken nelere dikkat etmesi gerektiği konusunda bilgi sahibi olması ve sınıf ortamında yaptığı uygulamalara dikkat etmesi gerekmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini kazandırmak için sınıf içerisinde değişik stratejileri kullanması gerekmektedir.

1.1.3.1. Eleştirel Düşünme Becerilerinin Öğretimi

Düşünme becerilerinin kazandırılmasında genel olarak algısal zekayı geliştirmek, çevrede olup bitenlere dikkat etmek, çeşitli yollarla düşünmeyi sağlamak, düşüncelerin var olduğu çeşitli çalışmalara etkin katılarak düşünmeyi kullanmayı sağlamak, öğrenmenin değişik aşamalardan oluştuğunun farkına varmak, öğrenmenin anlamlı karar almada gerekli bir süreç olduğunu bilmek gibi durumlar önem taşımaktadır (Bowkett, 2006, s.28). Eğitimin temel amaçlarından birinin hangi düzeyde olursa olsun öğrencilere düşünme becerilerini özellikle eleştirel düşünme becerilerini kazandırmak olduğu konusunda eğitimciler aynı düşünceye sahiptirler (van Gelder, 2005, s.1). Ancak ilköğretim basamağında düşünme becerilerinin öğretimi daha da önem taşımaktadır. Çünkü ilköğretim basamağındaki öğrenciler problemleri sistematik olarak çözerler ve nedenleri öğrenirler. Böylece, öğrenciler bağımsız birer öğrenen olarak davranırlar

(Kaplan ve Kies, 1995). Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini kazanabilmesi için ise kimi stratejileri işe koymak gerekmektedir. Bu stratejiler şöyle belirtebilir (Case ve Wright, 1997):

- Bir durum karşısında çaresiz kaldığında durumun tümünü ele almak,
- Problem ya da kafa karıştırıcı bir durum karşısında diğer insanlarla konuşmak,
- Bir ödevi tamamlamadan önce tüm yanıtları kontrol etmek,
- Problemleri basitleştirmek için modeller, metaforlar, çizimler ve semboller kullanmak,
- Değişik grafik türleri ve diyagramlar kullanmak,
- Bir şeyin etkilerine karar vermeden önce kendini başka kişilerin yerine koymak ve onların bu durum karşısında nasıl hissedebileceklerini hayal etmek.

Eleştirel düşünme becerilerinin öğretiminde bu stratejilerin uygulanmasının yanı sıra demokratik ve insancıl bir sınıf ortamı oluşturmak ve öğretimin nasıl yapılacağını, hangi yaklaşımın temel alınacağını tasarlamak gerekmektedir (Akar Vural ve Kutlu, 2004, s.194). Eleştirel düşünme becerilerinin öğretimine rehberlik etmesi açısından eleştirel düşünme sürecinin genel aşamaları şöyle planlanabilir (Doğanay, 2009, s.163):

- Değerlendirilecek, yargılanacak, eleştirilecek konuyu belirleme.
- Kullanılacak standart ya da ölçütleri belirleme.
- Güvenilir olan kaynaklardan bilgi toplama.
- Bilgilerdeki tutarsızlıkları, önyargı ve kalıp yargılar ile duygusal önermeleri ayırma.
- Olgu ile görüşleri ve neden ile sonuçları birbirinden ayırt etme.
- Toplanan bilgilerdeki olumlu ve olumsuz yönleri inceledikten sonra ilgili kanıt ve sağlam gerekçeler temelinde bir yargıya varma.

Sınıf içerisinde eleştirel düşünmeyi destekleyen kimi etkinliklere yer vermek gerekmektedir. Yapılacak bu etkinliklere örnek olarak şunlar verebilir (Demirkaya, 2008, s.396; Gültekin, 2008, s.114; Özden, 2008, s.161; Case ve Wright, 1997, Piro ve Iorio, 1990):

- Sınıf içi tartışmalarda eleştirel düşünme becerilerini destekleyecek sözcükler kullanılmalıdır.

- Eleştirel düşünmeyi destekleyecek çeşitli işaretler kullanılmalıdır.
- Öğrencilerin yeni makaleleri ve raporları, yargıları ve genellemeleri dikkatle incelemeleri sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin düşünceleri ve önerileri, sınıf kurallarını oluşturmada ve değerlendirmede göz önünde bulundurulmalıdır.
- Öğrencilerin problemlerin farkına varması, onu anlayıp sınırlaması ve denenceler kurması için gerekli ortamlar oluşturulmalıdır.
- Öğrenciler, sınıfın davranışlarını ve çalışmalarını değerlendirme için gerekli noktaları açıklamalıdır.
- Öğrencilere kendi ödevlerini eleştirel olarak betimlemeleri ve gerekli araçlarla desteklemeleri için yeterli zaman verilmelidir.
- Öğrenciler arasındaki etkileşimi artırmak amacıyla grup tartışmaları yaptırılmalıdır.
- Öğrencilere açık uçlu sorular sorulmalı ve beyin fırtınası, örnek olay gibi tekniklerden yararlanılmalıdır.
- Öğrencilere yeni öğrendiklerini başka durumlara aktarabilmeleri için olanak sağlanmalıdır.
- Sınıf ikliminin rahat ve demokratik olmasına özen gösterilmelidir.
- Öğrencilere eleştirel düşünme becerileri okuma, yazma, matematik gibi akademik becerilerle ilişkili olarak kazandırılmalıdır.
- Eleştirel düşünme becerileri bu becerileri içeren Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler gibi konu alanlarıyla geliştirilmelidir.

Eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi için çeşitli etkinliklerin kullanılmasının dışında öğrencilerin ilgi, gereksinim ve düzeylerinin göz önünde bulundurulması önemlidir (Şenşekerci ve Bilgin, 2008, s.28). Sınıf içerisinde bu etkinliklerin uygulanması ve eleştirel düşünen bireylerin yetiştirilmesi bu becerilerin kazandırılacağı ortamı düzenleyebilen öğretmenlerin yetiştirilmesine bağlıdır (Aybek, 2007, s.5). Buna göre öğretmenlerin öğrencilere bu becerileri kazandırmak için sınıf içerisinde şu noktalara dikkat etmeleri gerekmektedir (Case ve Wright, 1997; Nicoll, 1996, s.1; Savage ve Armstrong, 1996, s.246):

- Kesin yargılara sahip olmama
- Genellemeler yapmaktan kaçınma
- İkna edici nedenler karşısında düşüncesini değiştirebilme
- Sınıfta farklı cinsiyetlerin, kültürlerin varlığını kabul etme
- Meraklı olma
- Açık düşünceli ve tarafsız olma
- Esnek olma
- Duygusal olgunluğa sahip olma
- Düzenleme yapabilme
- Farklı görüşlere karşı anlayışlı olma
- Öğrencilerini problemin en iyi çözümünü bulmak için cesaretlendirme
- Öğrencilerin düşünmesini sağlayacak sorular sorma

Eleştirel düşünme becerisinde öğrencilerden kendi düşüncelerini oluşturmaları, gözlemlerini, sonuçlarını ve davranışlarını örneklerle desteklemeleri ve bireylerin düşünceleri yanlış olsa bile onlara karşı saygılı olmaları beklenmektedir (Case ve Wright, 1997). Öğrencilerin sözü edilen beklentileri ne kadar yerine getirdiğinin, süreç içerisinde nasıl geliştiğinin ve sürecin etkili olup olmadığının belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle sınıf içerisindeki etkinliklerin değerlendirilmesi, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ne kadar kazanıp kazanmadığının ölçülmesi gerekmektedir. Bu ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, öğrencilere bu konuda dönüt verilmesini sağlarken öğretmenlere de süreçte yararlanılan etkinliklerin işe yarayıp yaramadığını görme olanağı sağlamaktadır.

1.1.3.2. Eleştirel Düşünme Becerilerinin Ölçülmesi

Eleştirel düşünmenin ölçülmesi için pek çok yola başvurulduğu, çeşitli testler, gözlem tekniği, bireysel görüşmeler ve bu tekniklerin bir arada kullanılması gibi yolların kullanıldığı görülmektedir. Norris ve Ennis (1989) eleştirel düşünme becerilerini ölçmek için geliştirilen testleri iki ana bölüme ayırmıştır. Birinci bölümü eleştirel düşünmenin yalnızca belli bir boyutunu ya da kimi boyutlarını ölçmeye yönelik olarak

hazırlanmış özel testler, ikinci bölümünü ise eleştirel düşünmenin pek çok boyutunu kapsayan testler olarak belirtmiştir (Akar Vural ve Kutlu, 2004, s.194).

Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini gözlemlemek ve bu becerilerin gelişmesine yardımcı olmak için sürekli sınıf içi değerlendirmelerinin yapılması gerekmektedir. Eleştirel düşünme, tüm duyulardan, yazılı ve sözlü anlatımlardan, gözlem, deney ve akıl yürütmelerden elde edilen verileri birleştirmeyi gerektirmektedir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2008, s.16). Örneğin Angelo'nun (1995, ss.6-7) "Karar Tutanağı" olarak adlandırdığı bir etkinlikte öğrencilerden "Bugün derste öğrendiğiniz en önemli şey nedir?" ve "Bugünkü derse ilişkin aklınızda yer eden soru hangisidir?" sorularının yanıtını bir kâğıda yazarak öğretmenlerine vermeleri istenmiş ve öğretmenler öğrencilerinin bu yanıtlarını incelemiş, bir sonraki derste değerlendirmelerini sınıf içerisinde paylaşmışlardır (Şahinel, 2002, s.61).

Eleştirel düşünme becerilerinin ölçülmesinin, öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi düzeylerini belirlemek, öğrencilere eleştirel düşünme konusunda dönütler vermek, öğrencileri eleştirel düşünen birey olmaları konusunda güdülemek, öğretmenlere eleştirel düşünmeyi öğretmedeki başarıları hakkında bilgi vermek, eleştirel düşünme konusunda araştırmalar yapmak, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede okullara bilgi vermek vb. amaçları bulunmaktadır (Ennis, 1993). Eleştirel düşünme becerilerinin ölçmek için ise geliştirilmiş ölçekler bulunmaktadır. Bu ölçekler şöyle sıralanabilir (Demir, 2006, ss.79-82):

- *Watson-Glaser Eleştirel Düşünme Değerlendirilmesi Testi*: Bu test Watson ve Glaser tarafından geliştirilmiştir. Test ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencilerinin yanı sıra ilköğretim ikinci basamak öğrencileri için de kullanılabilir. Test 80 çoktan seçmeli sorudan oluşmakta ve çıkarım, varsayımların farkına varma, tümdengelimle sonuç çıkarma, yorumlama ve argümanların değerlendirilmesi bölümlerini içermektedir.
- *Cornell Eleştirel Düşünme Testi-X Formu ve Z Formu*: Test Ennis ve Millman tarafından geliştirilmiştir. X düzey testi temel eğitim 4. sınıftan üniversiteye kadar kullanılmaktadır. Testte 71 çoktan seçmeli madde yer almakta ve tümevarım yoluyla çıkarım yapma, kaynakların ve test gözlemin güvenilirliği,

tümdengelimle sonuç çıkarma ve varsayım teşhisi olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Z testi ise ortaöğretim düzeyinden itibaren kullanılmaktadır. Testte 52 çoktan seçmeli madde yer almakta ve test tümdengelimle sonuç çıkarma, anlamlandırma, güvenilirlik, tümevarım yoluyla çıkarım yapma I, tümevarım yoluyla çıkarım yapma II, tanımlama ve belirtilmemiş nedenler ve varsayım teşhisi olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır.

- *New Jersey Muhakeme-Akıl Yürütme Becerileri Testi:* Shipman tarafından geliştirilmiştir. Dördüncü sınıftan yükseköğretim düzeyine kadar kullanılmaktadır. Testte 50 çoktan seçmeli madde yer almakta ve testin yarısı tümdengelimle sonuç çıkarma üzerine temellenmektedir.
- *Ross Üst Düzey Bilişsel Süreçler Testi:* Ross ve Ross tarafından geliştirilmiştir. Testte 105 çoktan seçmeli madde yer almakta ve test analoglar, tümdengelimli muhakeme, eksik öncüller, soyut ilişkiler, ardışık sentez, sorgulama stratejileri, ilgili ilgisiz bilginin analizi ve niteliklerin analizi bölümlerinden oluşmaktadır.
- *Araştırma Becerileri Testi:* Bu test Fraser tarafından geliştirilmiştir. Yedinci sınıftan onuncu sınıflara kadar kullanılabilir. Testte 87 madde yer almakta ve test referans materyalleri, bilgiyi işleme ve yorumlama, bilimde eleştirel düşünme bölümlerinden oluşmaktadır.
- *Enis-Weir Eleştirel Düşünme Deneme Testi:* Test yedinci sınıftan yükseköğretim düzeyine kadar öğrenciler için geçerlidir. Bu test Moorburg Gazetesi editörüne yazılan hayali bir mektubu içerir ve bireylerin görevi yazarın her bir paragraftaki düşünceleri ve bir bütün olarak mektubun değerlendirilmesini yapmaktır. Test bir noktayı yakalamak, nedenleri ve varsayımları görmek, bir kişinin bakış açısını ifade etmek, iyi nedenler sunmak, farklı olasılıkları görmek gibi eleştirel düşünme yeterliklerinin bir listesini içermektedir.
- *Kaliforniya Eleştirel Düşünme Becerileri Testi:* Facione tarafından geliştirilmiştir. Test yükseköğretim ve lisansüstü öğrencileri ile yetişkinler için geçerlidir. Testte 34 çoktan seçmeli soru yer almakta ve test analiz, değerlendirme, çıkarım, tümevarım yoluyla muhakeme ve tümdengelim yoluyla muhakeme bölümlerinden oluşmaktadır.

- *Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Envanteri*: Eleştirel düşünme eğilimlerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Testte 75 madde yer almakta ve test, gerçeği araştırma, açık fikirlilik, analitik olma, sistematik olma, kendine güvenme, meraklılık ve bilişsel olgunluk bölümlerinden oluşmaktadır. Testte “kesinlikle katılıyorum” dan “kesinlikle katılmıyorum” a kadar altılı likert dereceli ölçek kullanılmıştır.
- *Holistik Eleştirel Düşünme Puanlama Rubriği*: Test eleştirel düşünme becerileri ve eğilimlerinin her ikisini de ölçebilen özellikleri kapsamaktadır. Test, Delphi uzmanlarının eleştirel düşünmenin kavramsallaştırılması konusundaki görüş birliğini temel almaktadır.

Eleştirel düşünme becerilerinin ölçülmesinde sözü edilen bu ölçekler yurt dışında geliştirilmiş ve çeşitli düzeylerde kullanılmaktadır. Bu ölçekler farklı alt bölümlerden oluşmaktadır. Türkiye’de ise eleştirel düşünme becerilerinin ölçülmesi konusunda bu çalışmada da kullanılan ve Demir (2006) tarafından geliştirilen bir ölçek bulunmaktadır. Bu ölçek dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri için kullanılmaktadır. Ölçekte 56 soru yer almakta ve ölçek analiz, değerlendirme, çıkarım, yorumlama, açıklama ve öz düzenleme bölümlerinden oluşmaktadır.

1.1.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanma ile Eleştirel Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki

Bir toplumdaki bireylerin yaşayış biçimi, kültürü, bireylerin birbirleriyle olan ilişkisi, diğer toplumlar içindeki önemi ve toplumların birbiriyle olan ilişkisi “Sosyal Bilgiler”i oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler dersi bireylerin uyum içinde yaşamasını ve bireyler arasındaki ilişkileri temel almaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin bu derece yaşamın içinden olması çağın gereksinimlerine uygun bireylerin yetiştirilmesinde ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir. Sosyal Bilgiler dersinde kimi becerilerin öğrencilere kazandırılmasında, öğretim sürecinde amaçlara uygun yöntem ve tekniklerden, kimi kaynaklardan yararlanılması gerekmektedir. Bu kaynaklardan yararlanmak bu becerileri kazandırmanın yanı sıra öğretimin somutlaştırılmasını, kalıcı öğrenmelerin gerçekleştirilebilmesini ve bu öğrenmelerin değişik yollarla

değerlendirilmesini sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin gerçek yaşamla iç içe olması sağlamak için derslerde çeşitli kaynaklardan yararlanılabilir.

Sosyal Bilgiler dersinde kaynak olarak ders kitabı, yardımcı kaynaklar, gazete ve dergilerde yer alan haberler vb. araç-gereçler kullanılabilir (Doğanay, 2006, s.196). Belirtilen kaynaklar arasında yer alan gazete ve dergilerdeki haberler güncel olayların kullanımında kullanılan teknikler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılması öğrencilerin çeşitli becerileri kazanmasında önemli rol oynamaktadır. Günümüzde tüm bireylerden sahip olması beklenen *eleştirel düşünme*, yaratıcı düşünme, demokratik değerler edinme, etkili iletişim kurabilme, problem çözebilme, sorumluluk alma, etkin vatandaş olma, işbirliğine dayalı çalışma, ürettiği çözümleri paylaşabilme, farklılıklara saygı duyma gibi beceriler bu dersin amaçları arasında yer almaktadır. Bu beceriler arasında yer alan eleştirel düşünme bireylerin yaşamında önemli bir yer tuttuğu için günümüzde üzerinde dikkatle durulan bir konu olmuştur.

Eleştirel düşünme herhangi bir durum karşısında durumun tüm boyutlarını dikkate alarak karar vermeyi sağlayan bir düşünce biçimidir (Gültekin, 2004, s.42). Bu becerileri kazanan öğrenciler olgu ile görüşü ayırt etme, temelsiz varsayımları belirleme, ön yargı ya da propangadayı fark etme, mantıklı çözümler üretme ve olası sonuçları tahmin etme gibi becerileri de kazanmış olurlar (Özden, 2008, s.145).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduğu ilgili alanyazında da belirtilmektedir. Bu nedenle, sözü edilen bu yarar göz önünde bulundurularak Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin toplumla kaynaşmalarını, Dünya’da ve Türkiye’de olup biten olaylardan haberdar olmalarını ve sorunlara farklı bakış açılarından bakmalarını sağlayacak olan güncel olayların kullanımının bu derste kazandırılması öngörülen eleştirel düşünme becerisine olan etkisinin sınanmasına gereksinim duyulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini belirlemektir.

Belirlenen bu temel amaca bağlı olarak şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sosyal Bilgiler dersinde, güncel olaylardan yararlanılarak öğretim yapılan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmadan öğretim yapılan kontrol grubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinden:
 - analiz,
 - değerlendirme,
 - çıkarım,
 - yorumlama,
 - açıklama,
 - öz düzenleme becerisinde deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?
2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilim ve teknolojideki gelişmeler çağın gereksinim duyduğu bireylerin özelliklerini etkilemektedir. Günümüzde problem çözebilen, yaratıcı ve eleştirel düşünebilen, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili biçimde kullanabilen, iletişim kurabilen, toplumdaki sorunlara karşı duyarlı olan bireylere gereksinim duyulmaktadır. Bu özelliklerle donatılmış bireylerin yetiştirilmesinde eğitim sürecinin payı büyüktür. Eğitim sürecinde bireylerin belirtilen özelliklerle yetiştirilmesi programda yer alan derslerle sağlanmaktadır. Bu bağlamda, ilköğretimde sözü edilen becerileri kazandırarak etkin vatandaşlar yetiştirmeyi amaç edinen derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir.

Sosyal Bilgiler dersi içeriğinde çoğunlukla kavram ve ilkelerin bulunduğu disiplinler arasında yer almaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin bu yönü, onun ezbere dayalı bir ders olarak algılanmasına neden olmaktadır. Ancak, amaçları ve derste kazandırılması

gereken beceriler göz önünde bulundurulduğunda dersin akıl yürütme özelliği taşıdığı söylenebilir. Sosyal Bilgiler dersinin bu özelliğinin ön plana çıkması, başka bir deyişle ezbere dayalı bir ders olarak görülmesinin önüne geçilmesi ve dersin tekdüzelikten kurtarılması için öğretme-öğrenme sürecinde çeşitli yöntem-tekniklerin, araç-gereçlerin ve toplumsal kaynakların kullanımı önem taşımaktadır. Bunlar arasında değişik yöntem ve tekniklerle birlikte güncel olayların kullanımı da (Yaşar, 2008, ss. 121-141) yer almaktadır. Eğitim sürecinde güncel olayların kullanımı öğrencinin yaşamla olan bağıını güçlendirmektedir. Ayrıca, güncel olayları izleme isteği ve alışkanlığının kazandırılması öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Akınoğlu, 2002, s.6). Ancak, ilgili alan yazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının eleştirel düşünme becerilerine etkisi konusunda yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, araştırma güncel olayların eleştirel düşünme becerilerine etkisinin sınanması bakımından ilk olma özelliğini taşımaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretiminden en üst düzeyde yararlanmak için alanda yapılan araştırmaların bulguları ve sonuçlarından yararlanır. Bu nedenle, nitelikli bir öğretme-öğrenme süreci sağlamak için bu alanda araştırmaların yapılmasına gereksinim duyulmaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayları kullanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirmesinde katkı sağlayacağı umulduğundan bu araştırma önemli görülmektedir. Buna ek olarak araştırma sonucunda elde edilen sonuçların öğretmenlere ve alandaki uygulamalara yol göstermesi beklenmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde zengin öğretim olanaklarının sağlanması için bu tür çalışmaların yapılmasına gereksinim duyulmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmanın dayandığı temel sayıtlar şunlardır:

1. Araştırmada öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ölçmek için kullanılan eleştirel düşünme becerileri ölçekleri geçerli ve güvenilirlerdir.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin denkleştirilmesinde kullanılan kişisel bilgi formu geçerli ve güvenilirlerdir.

3. Araştırmaya katılan denekler araştırmada uygulanan ölçme araçlarını gerçeği yansıtmak biçimde içtenlikle yanıtlamışlardır.
4. Araştırma sürecinde kullanılan ders planları ve öğretim materyalleri geçerli ve güvenilirlerdir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şöyle belirlenmiştir:

1. Araştırma 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde, Eskişehir Ticaret Borsası İlköğretim Okulu 5-A ve 5-B sınıflarındaki öğrencilerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.
2. Araştırma ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi içeriğinde yer alan “Adım Adım Türkiye” ve “Bölgemizi Tanıyalım” üniteleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan kimi kavramların kullanılış amacına göre anlamları şöyledir:

Sosyal Bilgiler: Toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilen dirik bilgiler bütünü (Sönmez, 2005, s.455).

Güncel Olaylar: Toplum içinde gerçekleşen ya da gerçekleştiği bölgeden toplumdaki durumları etkileyen olaylar (Kaltsounis, 1987, s.226).

Eleştirel Düşünme: Herhangi bir durum ya da olayın doğruluğunu ve yanlışlığını değerlendirerek karar vermeyi sağlayan bir düşünme biçimi (Gültekin, 2004, s.42).

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmayla doğrudan ilişkili bir çalışma bulunmadığı için güncel olaylardan yararlanılmasına ve eleştirel düşünme becerilerine yönelik çalışmalar bir arada incelenmiştir. Yapılan bu çalışmalar Türkiye’de yapılan araştırmalar ve yurt dışında yapılan araştırmalar olmak üzere iki başlık halinde sunulmuştur.

2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Gürkan (2009) “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olaylar: İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olayları Ele Alış Biçimlerinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayları ele alış biçimlerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma desenleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmada veriler anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin tamamına yakınının güncel olaylardan yararlandığı ortaya çıkmış; ancak öğretmenlerin demografik özellikleri ile benimsedikleri yaklaşımlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmada öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayları konuyu örneklemek için kullandıkları, güncel olayları seçerken şiddetten uzak olmasını ölçüt olarak aldıkları, daha çok günlük toplumsal konuları ele aldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Gökçe (2009) “Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanma” adlı araştırmasında, Çevre Eğitimi dersi kapsamında sınıf içerisinde gazetelerle yapılan uygulamalar sonucunda öğretmen adaylarının çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın verileri açık uçlu sorulardan oluşan anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmaya Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği programlarında öğrenim gören 88 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada veriler tümevarım analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının tamamının meslek yaşamında gazetelerden yararlanmayı düşündükleri ve gazetelerden yararlanmanın öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunacağına inandıkları belirlenmiştir.

Tomal, Karadeniz ve Demirkaya (2008) “Gazete Haberlerinin Coğrafya Öğretimindeki Önemi” adlı araştırmalarında ulusal basında yer alan haberlerin doğal afetler, çevre sorunları, sanayi faaliyetleri, ticaret, özelleştirme, turizm vb. konu başlıklarına göre dağılımlarını ortaya koymayı ve bu konu başlıklarıyla ilgili haberlerin coğrafya öğretilimi açasından nasıl değerlendirilebileceğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada verilerin toplanmasında iki gazeteden yararlanılmıştır. Bu gazeteler Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim ayları dikkate alınarak kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda coğrafya bilimiyle ilgili haberlerin içinde çevre sorunları, turizm ve doğal afetlerle ilgili haberlere yer verildiği bulunmuştur.

Demirkaya Gedik (2008) “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olaylar” adlı araştırmasında ilköğretim 4-7. sınıf öğrencilerinin kitle iletişim araçlarını kullanma durumlarını ve güncel olaylara ilişkin görüşlerini ve farkındalık düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında anket ve görüşme kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ilköğretim öğrencilerinin kitle iletişim araçlarını etkin bir şekilde kullanmadıkları, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan etkili bir biçimde yararlanmadıkları ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel olay materyallerinden yararlanma düzeylerinin oldukça düşük olduğu bulunmuştur.

Demirkaya Gedik (2008) “Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Güncel Konular” adlı araştırmasında, ders kitaplarında güncel konuların bulunma düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 4, 5, 6 ve 7. sınıflar için 2006-2007 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okullarında kullanılmış olan 11 Sosyal Bilgiler ders kitabı oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler ders kitaplarında çeşitli güncel olaylara, güncel sorunlara ve güncel kişilere önemli ölçüde yer verildiği görülmüştür.

Ünlüer (2008) “Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi” adlı araştırmasında, ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve

tutumlarına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma karma yönteme göre desenlenmiş, nicel boyutunda öntest-sontest kontrol gruplu model kullanırken nitel boyutunda ise yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde t testinden yararlanılırken nitel verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse ilişkin tutumlarına olumlu etkisinin olduğu, öğrencilerin gazete kullanımına ilişkin olumlu görüşler belirttikleri görülmüştür.

Deveci (2007) “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olayların oynadığı rolü belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla gerçekleştirilmiş ve araştırmaya düşük, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda çalışan 20 Sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin derslerde güncel olayların kullanımını önemli bulduğu, bunları kullanırken gazete, televizyon vb. kaynaklardan yararlandığı, soru-yanıt, araştırma ödevi ve rol oynama gibi teknikleri kullandıkları ancak süreçte sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Arın (2006) “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylar Kullanımının Öğrencilerin Başarılarına ve Hatırda Tutma Düzeylerine Etkisi” adlı araştırmasında güncel olaylar kullanımının öğrencilerin başarılarına ve hatırda tutma düzeylerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu model kullanılmış ve öğrencilerin görüşlerini almak için ise açık uçlu anket uygulanmıştır. Araştırma 6. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Nicel verilerin çözümlenmesinde t testi kullanılırken nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısını ve hatırda tutma düzeyini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğrenciler güncel olayların kalıcı ve zevkli öğrenme sağladığını, Dünya’da ve Türkiye’de yaşanan gelişmeleri öğrenerek düşünme becerilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir.

Kabapınar ve Baysal (2004) “İlköğretim Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaşamın Kendisini Taşımak: Gazete Haberinin Kullanıldığı Bir Öğretimin

Tasarlanması ve Değerlendirilmesi” adlı araştırmalarında ilköğretim 3. ve 5. sınıf öğrencilerinin yaşamla ilgili gerçeği ele alan gazete haberlerini ahlâki, düşünsel ve empatik boyutları ile incelemelerini amaçlamışlardır. Araştırma İstanbul’daki iki ayrı ilköğretim okulunda uygulanmıştır. Araştırmada veriler, öğrencilerin kendilerine sunulan sosyal olaylar ile ilgili sözel ve açık uçlu sorularla toplanmıştır. Araştırma sonucunda; ilköğretim 3. ve 5. sınıf öğrencilerinin gazete temelli sosyal olayları ahlâki, düşünsel ve empatik boyutlarıyla değerlendirdikleri ortaya konmuştur.

Kadıoğlu (1996) “Bazı Kimyasal Kavramların Öğretilmesinde Güncel Olaylardan Yararlanma” adlı araştırmasında liselerde okutulan Fen bilimleri 1, 2 ve Kimya 1 programında yer alan kimi kimyasal kavramların öğretilmesinde güncel olay benzetmesinin kitaplar ve öğretmenler tarafından ne derecede kullanıldığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 39 lise kimya öğretmeni katılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında ders kitapları ve program incelenmiş; araştırmacı tarafından öğretmen anketi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda Fen Bilimleri 1, 2 ve Kimya-1 ders kitaplarında yeterli miktarda güncel olay benzetmesinin olmadığı; öğretmenlerin kimyasal kavramları öğretirken çok az miktarda güncel olay benzetmesinden yararlandığı ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmalarda genel olarak deneysel yöntemlerin kullanıldığı, görüşme yoluyla da veri toplandığı görülmüştür. Yine, bu araştırmalarda gazeteler, ders kitapları vb. kaynaklar güncel olaylar bakımından incelenmiştir. Yapılan araştırmalarda güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin olumlu sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkiye’de eleştirel düşünme becerilerine yönelik olarak yapılan çalışmaların ise genellikle yükseköğretim basamağında gerçekleştirildiği görülmüştür. Ancak bu araştırmada ilköğretim basamağında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Çalışkan (2009) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araştırmaya Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Eleştirel Düşünme Becerisine Etkisi” adlı araştırmasında araştırmaya dayalı öğrenme yaklaşımının ilköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kullanılmasının

öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Araştırma öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (CCTDI-T) kullanılmıştır. Araştırma, deney grubunda 30, kontrol grubunda 30 olmak üzere toplam 60 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde t testinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda araştırmaya dayalı öğretim yaklaşımının eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede etkili olduğu belirlenmiştir.

Korkmaz ve Yeşil (2009) “Öğretim Kademelerine Göre Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Düzeyleri” adlı araştırmalarında, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeylerinde öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma tarama modelinde yapılmış, veriler California Eleştirel Düşünme Eğilimi ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya ilköğretim 8. sınıftan 110, lise 12. sınıftan 145 ve yüksek öğretim 4. sınıftan 140 olmak üzere toplam 395 öğrenci katılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve t testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim düzeyi son dönemlerinde bulunan öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerinin orta olduğu, ortaöğretim düzeyinde alınan eğitimin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerini olumsuz etkilediği, yüksek öğretimin olumlu katkılar sağladığı; ancak yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Yağcı (2008) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eleştirel Düşünme: İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde, Öğretmenlerin Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirmek İçin Uyguladıkları Etkinliklerin Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için ne tür etkinlikler yaptıklarını ve bu konuda karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın verileri anket ve yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler programında öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini kazandırmak için uyguladıkları etkinliklerin öğrencilerin düzeyine uygun olmaması, araç-gereçlerin yetersiz kalması ve zamanın yetersiz olması gibi güçlüklerle karşılaştıkları, program dışında farklı etkinliklere yer vermedikleri, eleştirel düşünme becerisi etkinliklerini değerlendirmede uygulama yapılacak ortam,

zaman ve ekonomik külfet gibi sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda öğretmenin kıdemi ve sınıf mevcudu değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Akar (2007) “İlköğretim Öğrencilerinde Eleştirel Düşünme Becerileri” adlı araştırmasında 6. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme beceri düzeylerini belirlemeyi ve eleştirel düşünme beceri düzeylerinde gözlenen varyansın öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, okul başarısı, sosyo-ekonomik düzey, akademik benlik algısı ile yeni (2004) ve eski programı uygulama durumlarının ne düzeyde açıkladığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada eleştirel düşünme becerilerini ölçmek amacıyla Cornell Eleştirel Düşünme Testi Düzey X, diğer veriler için akademik benlik kavramı ölçeği, karne notları ve öğrencilerin yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanan bir bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmaya 629 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda çalışma grubunda yer alan öğrencilerin eleştirel düşünme beceri düzeylerinin yetersiz, gözlenen varyansın açıklanmasında ise en fazla katkısı olan değişkenlerin okul başarıları, sosyo-ekonomik düzey ve akademik benlik algılamaları olduğu bulunmuştur.

Keskin (2006) “Otantik Öğrenme ve Değerlendirme ile 6. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi” adlı araştırmasında, 6. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme ve yeteneklerini geliştirmede performansa dayalı öğrenme ve değerlendirme tekniğinin etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya gelişigüzel belirlenen bir sınıftan 5 öğrenci katılmıştır. Araştırma süresince öğrencilerin okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri rubrikler aracılığıyla değerlendirilmiştir. Eleştirel düşünme becerilerinin belirlenmesine yönelik kapalı uçlu anketler, bunlara destek olarak katılımcılarla yapılan görüşmeler, gözlemler ve araştırmacının gözlem notlarından yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda performansa dayalı öğrenme ve değerlendirme tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği ortaya konulmuştur.

Demir (2006) “İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı

araştırmasında ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler derslerinde eleştirel düşünme düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel bir araştırma olup oranlı küme örnekleme yöntemiyle seçilen 20 ilköğretim okulunda yapılmıştır. Araştırmaya 2488 öğrenci katılmıştır. Araştırmada gözlem verileri random yoluyla seçilen dört ilköğretim okulunda toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda gerek 1998 Sosyal Bilgiler programının gerekse 2005 Sosyal Bilgiler programının uygulandığı okullarda analiz, değerlendirme, çıkarım ve öz düzenleme becerilerinin yüksek düzeyde olduğu, beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi başarı düzeylerinin yüksek olduğu, uygulanan Sosyal Bilgiler programına göre analiz, çıkarım ve açıklama becerilerinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

Akinoğlu (2001) “Eleştirel Düşünme Becerilerini Temel Alan Fen Bilgisi Öğretiminin Öğrenme Ürünlerine Etkisi” adlı araştırmasında eleştirel düşünme becerilerini temel alan Fen Bilgisi öğretiminin öğrenme ürünlerine etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma deneysel desende gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda 30 öğrenci, kontrol grubunda ise 28 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmanın sonucunda deney grubunun bilgi ve kavrama düzeyindeki erişisi kontrol grubundan daha anlamlı düzeyde, deney grubunun eleştirel düşünme becerilerinin tutarlılık, birleştirebilme, uygulayabilme, yeterlilik ve iletişim kurabilme boyutundaki erişileri daha anlamlı düzeyde olduğu ortaya çıkmış; ancak öğrencilerin Fen Bilgi dersine karşı tutumları deney grubunda da kontrol grubunda da yüksek düzeyde bulunmuştur.

Gelen (1999) “İlköğretim Okulları 4. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Düşünme Becerilerini Kazandırma Yeterliklerinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerinin problem çözme, karar verme, soru sorma, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerilerini kazandırma yeterliliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada 30 ilköğretim okulunda 4. sınıfları okutan 97 öğretmene anket uygulanmış ve bunlardan rastgele seçilen 24 öğretmenin sınıfında bir ders saati gözlem yapılmıştır. Araştırma sonucunda eleştirel düşünme becerilerini, problem çözme becerisini, karar verme becerilerini, yaratıcı düşünme becerilerini ve soru sorma becerilerini kazandırmada öğretmenlerin kendilerini “yeterli”

buldukları; ancak araştırmacının yaptığı gözlemlerde öğretmenlerin “yetersiz” bulunduğu ortaya konmuştur.

Eleştirel düşünme becerilerine yönelik olarak Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu araştırmaların genel olarak Sosyal Bilgiler dersinde yapıldığı görölmüştür. Bu araştırmalarda genellikle öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi düzeylerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Aynı zamanda eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik araştırmalar da söz konusudur.

2.2. Yurt dışında Yapılan Araştırmalar

Haas ve Laughlin (2000) “Güncel Olayların Öğretimi: Günümüzde Sosyal Bilgilerdeki Durumu” adlı araştırmalarında Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi’ne üye öğretmenlerin sınıflarında güncel olayları nasıl öğrettiklerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu araştırmaya 598 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın verileri anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin güncel olaylara yer verdikleri; çoğunun Sosyal Bilgiler dersinde tarihsel, sosyal, ekonomik ve politik kavramları işlerken, sosyal olayların zaman ve kültürler içindeki sürekliliğini vurgulamak için güncel olaylardan yararlandığı; öğretmenlerin küçük bir bölümünün ise bir süreç olarak sorgulamayı vurgulamada, farklı bakış açılarını tanımlama becerilerini geliştirmede güncel olaylardan yararlandığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Hofstetter ve diğerleri (2000) “Weekly Reader Gazetesinin Çocukların Güncel Olay Bilgisine Etkisi” başlıklı araştırmalarında Weekly Reader gazetesinin ilköğretim öğrencilerinin güncel olaylar konusundaki bilgilerinin artmasına katkı sağlayıp sağlamadığını değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında 1994-1995 yıllarında Weekly Reader gazetesinin güncel olay bilgisine etkisini belirlemek amacıyla disiplinlerarası çalışmalardan yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin sözü edilen gazete ile yüksek düzeyde güncel olay bilgisine sahip olduğu, 4 ve 6. sınıf öğrencilerinin ise diğer iletişim araçlarından daha fazla bilgi almaları nedeniyle daha düşük güncel olay bilgisine sahip olduğu ortaya konmuştur.

Wilson ve diğeri (1999) “Tartışmaya Açık Güncel Konuların Programla Birleştirilmesine İlişkin Öğretmenlerin Bakış Açıları” adlı araştırmalarında güncel konularla programın bütünleştirilmesine ilişkin öğretmenlerin bakış açılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya 12. sınıf Sosyal Bilgiler öğretmenleri katılmıştır. Araştırmada veriler anket ve derinlemesine görüşmelerle toplanmıştır. Anketi yanıtlayanlara, Clinton ile ilgili günlük haberleri öğretip öğretmedikleri sorulmuştur. Olumlu yanıt veren öğretmenlere altı açık uçlu soru yöneltilmiştir. Olumsuz yanıt verenlere ise sınıfta bu konudan neden söz etmedikleri sorulmuştur. Bunlara ek olarak öğretmenlere olay yaratan konularla güncel olaylara ilişkin görüşlerini kontrol etmelerini isteyen 11 ifadeye yer verilmiştir. Öğretmenlerin yarısından çoğu Clinton ile ilgili günlük haberlere yönelik öğretim yaptıklarını belirtmişlerdir.

Bennett (1999) “Güncel Olaylarla İlgili Olarak İşbirliğine Dayalı Tartışmalar Yoluyla Fen Öğrenen Öğrenciler” adlı araştırmasında güncel olaylara odaklanan işbirlikli tartışmalarda öğrencilerin örüntüleri nasıl araştırdığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Yapılan bu araştırmaya katılan 3. sınıf öğretmeni, yaşam boyu öğrenmeyi geliştirmek amacıyla derslerini yapılandırmacı öğrenmeyi kullanarak düzenlemiştir. Araştırmada öğrencilerin fen konuları ile ilgili seçtiği gazeteler ve makaleler, internet araştırmaları ve güncel olay özetleri kullanılmıştır. Öğretmen, daha sonra öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırdıklarını öğrenmek için nitel araştırma yöntemlerinden yararlanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin gerçek yaşam sorunlarını çözmek ve kaynakları araştırmak için öğrencilerin ilgi ve deneyimlerinin derslerde kullanılması gerektiği ortaya konmuştur.

Anderman ve Johnston (1994) “Gençlerin Güncel Olay Bilgileri Üzerindeki Gütüleyici Etmenler” adlı araştırmalarında öğrencilerin amaçları, özyeterlik inançları ve haber araştırma davranışı ile güncel olay bilgileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya 1148 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri güncel olaylar testi ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda ortaokulda erkek öğrencilerin haberlere karşı özyeterlik inançlarının daha yüksek olduğu, lisede yine erkek öğrencilerin haber araştırmada kız öğrencilere göre daha fazla performans yönelimli

olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarında lisede başarı puanı ile haber araştırma arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmuş, ancak ortaokulda aynı ilişkiye rastlanmamıştır. Tüm örneklem grubunda uzmanlık ve performans amaçları haber araştırma davranışı ve özyeterlik inancında dolaylı bir etki oluşturmuştur. Okulda güncel olaylar dersini alanlar almayanlara göre daha az uzmanlık yönelimlidir.

Houston (1992) “İlköğretim Başarısında Kanal 1’deki Haberlerin Etkisi” adlı araştırmasında sınıf tartışmalarında Kanal 1 haberlerinin kullanıldığı sınıflarda öğrencilerin güncel olaylara karşı bilgilerinin gelişip gelişmediğini görmediğini amaçlamıştır. Araştırmada veriler şöyle toplanmıştır: Güncel olaylar iki grup öğrenciye verilmiş, bir grubun üyeleri güncel olaylarla ilgili sınıf tartışmalarına katılmış, diğer grup tartışmalara katılmamıştır. Diğer veriler de Kanal 1 konusunda öğretmenlere anket yaparak toplanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf tartışmalarına katılan grupla katılmayan grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yurtdışında yapılan kimi araştırmalar incelendiğinde bu çalışmaların çoğunluğunun öğretmenlerle yapıldığı görülmüştür. Verilerin ise genelde anket yoluyla toplandığı güncel olayların öğretimiyle ilgili olumlu sonuçlara ulaşıldığı belirtilmiştir. Eleştirel düşünme becerilerine yönelik olarak yurt dışında yapılan çalışmaların da Türkiye’dekine benzer biçimde genellikle yükseköğretim basamağında yapıldığı görülmüştür. Ancak bu araştırmada ilköğretim basamağında yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Yurt dışında eleştirel düşünme becerilerine yönelik olarak yapılan çalışmalar şöyle sıralanabilir:

Daniel ve diğerleri (2005) “10-12 Yaş Çocuklarının Diyaloğa Dayalı Eleştirel Düşünme Gelişim Süreci Modeli” adlı araştırmalarında Matematiğe uyarlanan çocuk felsefesine dayalı akran tartışmalarıyla eleştirel düşünme becerilerinin gelişim sürecini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma kuram oluşturma yaklaşımına dayalı olarak desenlenmiştir. Araştırmaya 10-12 yaşındaki öğrenciler katılmıştır. Öğrencilerin süreç başında, ortasında ve sonunda sözel değişimlerini içeren not dökümleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda oluşturulan diyaloglarla eleştirel düşünmenin ortaya çıktığı, diyaloğa dayalı eleştirel düşünmenin bilişsel düzeyde mantıksal, yaratıcı, sorumlu ve

biliş üstü olmak üzere dört modelden oluştuğu ve epistemolojik düzeyde yalnızca bencillik bakış açısının ve göreceli davranışların olduğu zaman ortaya çıktığı bulunmuştur.

Collier, Guenther ve Veerman (2002) “Değişik Öğretim Stratejileri İle Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirmek” adlı araştırmalarında değişik stratejilerle öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlamışlardır. Eylem araştırması biçiminde desenlenen araştırmada öğretmen gözlem formları, öğrenci günlükleri, öğretmen, öğrenci ve veli anketleri kullanılmıştır. Araştırmada 11 hafta boyunca birçok strateji uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinde değişiklikler olduğu ortaya konmuştur.

Tillman (1994) “Öğretmenlerin Yönettiği Tartışma ve Öğretim Boyunca İkinci Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirme” adlı araştırmasında karar alamayan 23 ikinci sınıf öğrencisinin problemlerini belirlemek amacıyla bir öğretim desenlemiştir. Geliştirilen bu programın amacı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek ve karar almalarını sağlamaktır. Bu amaçlara ulaşmak ve öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ölçmek için öntest ve sontestler geliştirilmiş, 20 ders saati süresince uygulama yapılmıştır. Bu dersler küçük ve büyük grup tartışmaları, okuma ve yazma etkinlikleri biçiminde yürütülmüştür. Bu uygulama sonucunda, 14 öğrenci karar alma, 18 öğrenci düşünceleri destekleyebilme ve 23 öğrenci de en azından bir eleştirel düşünme becerisini gösterebilmiştir.

Allison (1993) “Riskli Öğrenciler İçin Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri” adlı araştırmasında, eleştirel düşünme ve problem çözme programının akademik başarı açısından düşük başarı riski altında bulunan ilköğretim öğrencilerinin akademik başarıları üzerine etkilerini gözden geçirmeyi amaçlamıştır. Araştırmaya üç, dört ve beşinci sınıf düzeyinden öğrenciler katılmıştır. Araştırmanın sonucunda eleştirel düşünme/problem çözme programının ilk yılında akademik başarı açısından risk altındaki öğrencilerin akademik gelişiminin normal sınıf arkadaşlarıyla karşılaştırılabilir duruma geldiği ortaya çıkmıştır. Araştırmada eleştirel düşünme/problem çözme

programı uygulanan öğrencilerin sonuçlarında cinsiyet, etnik durum ve sınıf düzeyi açısından ise anlamlılığa ulaşılmamıştır.

Patterson (1993) “Çocuk Kitabı Kullanarak 4. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerini Destekleme” adlı araştırmasında okuma yönünden zayıf dördüncü sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesini amaçlamıştır. Araştırmada 17 haftalık Alternatif Eğitim Programı uygulanan öğrencilerin, çocuk kitaplarını okuma yoluyla potansiyel eleştirel düşünme güçleri geliştirilmeye çalışılmıştır. Program, altı aşamadan oluşmuştur ve araştırma sonucunda beş öğrenci altı aşamayı, bir öğrenci beş aşamayı, üç öğrenci dört aşamayı, üç öğrenci üç aşamayı ve iki öğrenci de iki aşamayı bitirmiştir. Çalışmada yalnızca bir öğrenci birinci aşamayı geçememiştir. Araştırmanın sonucunda verilerin analizi ve öğretmen gözlemleri doğrultusunda öğrencilere uygulanan programın başarılı olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda bütün öğrencilerin okula karşı olumlu tutumlarının ve sosyal becerilerinin de geliştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Westwood (1993) “Düşünme Becerilerinin 3. Sınıf Sosyal Bilgiler Programıyla Bütünleştirilmesi” adlı araştırmasında üçüncü sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerini, analiz ve sentez düzeylerini geliştirmek için bir eğitim uygulaması düzenlemiştir. Eleştirel düşünme becerilerinin Sosyal Bilgiler programıyla bütünleştirilmesine uygun stratejiler geliştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda düşünme becerilerinde anlamlı gelişmeler olmuş, çocukların çoğunluğunun analiz ve sentez becerilerinde ilerlemeler gözlemlenmiştir.

Lumpkin (1992) “Eleştirel Düşünme Becerilerinin Öğretiminde 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Yeteneğine, Başarısına ve Sosyal Bilgileri Hatırda Tutma Düzeyine Etkisi” adlı araştırmasında eleştirel düşünme becerileri öğretiminin 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme yeteneğine ve başarılarına ve Sosyal Bilgiler dersi içeriğinin kalıcılığına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma deneysel desende gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Cornell Eleştirel Düşünme Testi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda her iki gruptaki öğrenciler arasında eleştirel düşünme yetenekleri açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bununla

birlikte altıncı sınıf öğrencilerinin, başarı ve kalıcılık açısından beşinci sınıf öğrencilerinden daha başarılı oldukları görülmüştür.

Riesenmy, Mitchell ve Hudgins (1991) “Öğrencilerin Öz-yönelimli Eleştirel Düşünme Becerilerini Aktarması ve Hatırda Tutması” adlı araştırmalarında grup tartışmalarında düşünme rolleri almanın eleştirel düşünme becerilerine etkisini bulmayı amaçlamışlardır. Araştırma deneysel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrenciler 4 ya da 8 hafta uygulamadan sonra test edilmiştir. Araştırmaya 4. ve 5. sınıf olmak üzere toplam 38 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Yurt dışında eleştirel düşünme becerilerine yönelik olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların genellikle deneysel desende gerçekleştirildiği görülmüştür. Araştırmalar ilköğretim basamağındaki öğrencilerle gerçekleştirilmiş, ancak öğretmen görüş ve gözlemlerine de önem verilmiştir. Araştırmaların sonucunda genel olarak eleştirel düşünme becerilerinin uygulanan programlarla geliştirilebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, denekler, veriler ve toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini sınamaya yönelik olan bu çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının araştırmanın yönteminde ya da araştırmanın tüm süreçlerinde bir arada kullanılmasıdır (Tashakkori ve Tedlie, 1998, s.1). Karma yöntem, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birbirinin ardından aşamalı olarak kullanıldığı iki aşamalı desen; nitel ya da nicel araştırma yöntemlerinden biri temel alınırken araştırmanın diğer boyutunda da diğer desenin kullanıldığı baskın-daha az baskın desen; nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının araştırmanın her aşamasında birleştirilerek kullanıldığı karma desen olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Creswell, 1994, s.177). Bu çalışmada baskın-daha az baskın desen kullanılmıştır. Çalışmada nicel yöntem baskınken, nitel yöntem ise daha az baskındır.

Araştırmanın nicel boyutu deneme modeline göre desenlenmiştir. Çalışmada gerçek deneme modellerinden öntest-sontest kontrol gruplu model kullanılmıştır. Bu modelde yansız atama ile iki grup oluşturulmuş; bu gruplardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak kullanılmış ve her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçümler yapılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunu güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretimden sonra deney grubundaki öğrencilerin güncel olaylardan yararlanmaya yönelik olarak görüşlerini belirlemek üzere yapılan görüşmeler oluşturmuştur.

3.2. Denekler

Araştırmanın deneklerini, 2009-2010 öğretim yılının güz döneminde Eskişehir Ticaret Borsası İlköğretim okuluna devam eden 5-A ve 5-B sınıflarındaki öğrenciler oluşturmuştur. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesinde yansız atama yöntemi benimsenmiş ve bu amaçla iki sınıf arasında kura çekilmiştir. Çekilen kura sonucunda 5-B deney grubu, 5-A sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubu olan 5-B sınıfında 25 öğrenci, kontrol grubu olan 5-A sınıfında 24 öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmanın yapılacağı sınıf düzeyi olarak beşinci sınıfların seçilmesinin nedeni, araştırmanın bağımlı değişkeni olan eleştirel düşünme becerisinin bilişsel gelişim açısından soyut işlemlere geçiş olan bu yaşlarda kazandırılmasının önemli olarak görülmesidir. Araştırmaya ilişkin uygulamanın Eskişehir Ticaret Borsası İlköğretim Okulu'nda yapılmasının nedeni ise, okul yönetimi ve öğretmenlerin araştırmaya katılmaya gönüllü olması ve bilimsel araştırmalara ilgi duyması, bu nedenle, araştırmacının araştırma için gerekli koşulları daha iyi ve daha kolay düzenleyebileceği düşüncesi etkili olmuştur.

3.2.1. Denkleştirme

Araştırmanın nicel boyutu deneysel desenle gerçekleştirildiğinden deney ve kontrol grubundaki öğrenciler belirli özellikler bakımından birbiriyle denkleştirmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinin her birinden aldıkları puanlar ile kişisel bilgi formundan elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Deneklerin eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinden aldıkları öntest puanları ve kişisel bilgi formu aracılığı belirlenen özellikler göz önünde bulundurulduğunda birinde 25, diğerinde 24 öğrencinin bulunduğu her iki sınıftan 16'şar öğrenci olmak üzere toplam 32 öğrenci denkleştirilmiştir.

Denkleştirmenin ilk basamağında, denekler eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinin her birinden aldıkları puanlara göre denkleştirmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, öğrencilerin eleştirel düşünme-analiz becerisi ölçeği, eleştirel düşünme-değerlendirme ölçeği,

eleştirel düşünme-çıkartım ölçeği, eleştirel düşünme-yorumlama ölçeği, eleştirel düşünme-açıklama ölçeği ve eleştirel düşünme-öz düzenlenme ölçeklerinin her birinden aldıkları puanlar belirlenmiştir. Daha sonra, birbirine yakın puan alan öğrenciler tek tek eşleştirilmeye çalışılmıştır. Eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinden aldıkları puanlar bakımından dengi bulunmayan öğrenciler araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Denkleştirilen öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinden aldıkları puanlar Çizelge 3’te verilmiştir.

Çizelge 3. Deneklerin Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeklerinden Aldıkları Öntest Puanları

Denek No	Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçekleri											
	Analiz		Değerlendirme		Çıkartım		Yorumlama		Açıklama		Öz düzenleme	
	Deneş	Kontrol	Deneş	Kontrol	Deneş	Kontrol	Deneş	Kontrol	Deneş	Kontrol	Deneş	Kontrol
1	8	8	6	5	7	7	8	7	5	6	18	20
2	6	6	7	8	7	5	8	6	5	6	16	20
3	7	5	5	5	6	4	6	7	3	6	21	20
4	7	7	9	9	8	7	7	9	8	6	16	15
5	7	6	8	6	6	6	8	8	5	8	20	17
6	6	7	6	6	7	4	6	6	4	6	17	16
7	6	6	3	4	3	6	8	8	1	2	16	15
8	8	6	9	7	5	8	7	6	6	5	22	22
9	7	5	5	5	8	7	7	6	7	7	16	21
10	6	6	6	4	5	5	9	6	4	6	16	21
11	7	7	6	7	5	4	5	7	6	9	15	12
12	8	7	6	4	6	6	5	7	8	5	15	19
13	5	5	4	5	5	7	6	3	4	6	19	20
14	8	7	7	5	6	7	5	3	3	2	10	12
15	7	8	6	6	6	6	8	6	6	7	13	17
16	7	7	6	6	7	7	6	5	5	8	20	17

Çizelge 3’te görüldüğü gibi, deney grubunda ve kontrol grubunda birbirine denk sayılan öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinden aldıkları öntest puanları birbirine

yakındır. Her bir ölçekten aralarında az da olsa puan farkı olan denekler bulunmaktadır. Deney ve kontrol grubundaki öğrenciler arasında bulunan bu farklılığın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan t-testi sonucunda bu farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. Eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinin öntest bulguları “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde verilmiştir.

Denkleştirmenin ikinci basamağında, öğrencilere uygulanan kişisel bilgi formlarından yararlanılmıştır. Öğrenciler kişisel bilgiler formuna verdikleri yanıtlar bakımından eşleştirilmeye çalışılmıştır. Kişisel özelliği bakımından dengi bulunmayan öğrenciler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Denkleştirilen deneklerin kişisel özellikleri bakımından bilgileri Çizelge 4’te gösterilmiştir.

Çizelge 4. Gruplardaki Deneklerin Özellikleri

Özellik	Deney grubu		Kontrol grubu	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Cinsiyet				
Kız	9	56.25	9	56.25
Erkek	7	43.75	7	43.75
Özel derslane ya da öğretmenden özel ders alma durumu				
Evet	3	18.75	3	18.75
Hayır	13	81.25	13	81.25
Annenin öğrenim durumu				
Okuma-yazma bilmiyor	-	-	-	-
Okur-yazar	-	-	-	-
İlkokul mezunu	9	56.25	8	50.00
Ortaokul mezunu	1	6.25	2	12.50
Lise mezunu	5	31.25	3	18.75
Fakülte ya da Yüksekokul mezunu	1	6.25	3	18.75
Babanın öğrenim durumu				
Okuma-yazma bilmiyor	-	-	-	-
Okur-yazar	-	-	-	-
İlkokul mezunu	3	18.75	4	25.00
Ortaokul mezunu	5	31.25	4	25.00
Lise mezunu	5	31.25	4	25.00
Fakülte ya da Yüksekokul mezunu	3	18.75	4	25.00
Ortalama aylık gelir				
0-500 TL arası	4	25.00	2	12.50
501-1000 TL arası	2	12.50	5	31.25
1001-1500 TL arası	6	37.50	6	37.50
1501-2000 TL arası	3	18.75	1	6.25
2001-2500 TL arası	1	6.25	1	6.25
2501 TL ve yukarısı	-	-	1	6.25

Çizelge 4’te görüldüğü gibi gruplardaki denekler cinsiyet ve herhangi bir derslane ya da öğretmenden özel Sosyal Bilgiler dersi alma durumuna göre eşit sayı ve orandadır.

Denekler, anne ve babanın öğrenim durumu ve ortalama aylık gelir durumlarında göre ise benzerlik göstermektedirler.

3.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmanın kuramsal boyutu için konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmıştır. Araştırma probleminin çözümü için öğrencilerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere kişisel bilgiler formu, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ölçmek için eleştirel düşünme becerisi ölçekleri, Sosyal Bilgiler dersinin güncel olaylardan yararlanılarak işlenmesine yönelik ders planları ve öğretim materyalleri, öğrencilerin güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin görüşlerini almak üzere hazırlanmış yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan kişisel bilgiler formu, ders planları ve öğretim materyalleri ile yarı-yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ölçmek üzere kullanılan eleştirel düşünme becerisi ölçekleri ise Demir (2006) tarafından geliştirilmiş ve gerekli izin alınarak kullanılmıştır (EK 3).

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Deney ve kontrol gruplarında yer alan deneklerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere beş sorudan oluşan kişisel bilgiler formu kullanılmıştır. Kişisel bilgiler formu önce taslak olarak hazırlanmış, hazırlanan taslak form uzman görüşlerine sunulmuş ve getirilen öneriler ışığında geliştirilerek forma son biçimi verilmiştir (EK 4). Kişisel bilgiler formunda öğrencilerin sınıfı, cinsiyeti, özel dershaneden ya da öğretmenden özel ders alma durumu, anne ve babanın öğrenim durumu, ortalama aylık gelirlerine ilişkin sorulara yer verilmiştir.

3.3.2. Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçekleri

Araştırmada kullanılan eleştirel düşünme becerisi ölçekleri Demir (2006) tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilmiş ve alınan izin doğrultusunda (EK 3) kullanılmıştır. Eleştirel düşünme becerisi ölçekleri, Amerikan Felsefe Birliği'nin desteğiyle Facione başkanlığında felsefe, sosyal bilimler ve fizik bilimleri alanlarında uzman 46 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen Delphi Projesi'nde ortaya çıkan eleştirel düşünme alanları (analiz, değerlendirme, çıkarım, yorumlama, açıklama ve öz düzenleme) temel alınarak geliştirilmiştir (EK 2). Geliştirilen altı ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları toplam 201 dördüncü ve beşinci sınıf öğrencisi ile yapılmıştır (Demir, 2006, ss.114-132). Bu araştırmada da 5. sınıf öğrencileri ile çalışılacağından ölçeklerin yeniden geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılmasına gereksinim duyulmamıştır.

Eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinin geliştirilme süreci şöyle açıklanabilir (Demir, 2006, ss.114-132):

- *Eleştirel düşünme-analiz ölçeği*: Analiz ölçeği taslağında 10 soru yer almış, ölçeğin yapı ve kapsam geçerliği için uzman görüşüne sunulmuştur. Taslak ölçeğin güvenirliği için test-tekrar test yöntemi uygulanmış ve 201 öğrenciye üç hafta arayla uygulanan ölçekten elde edilen verilere çift serili korelasyon ve pearson momentler çarpımı uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda 2 soru ölçekten çıkartılmış ve ölçeğe son biçimi verilmiştir. Eleştirel düşünme-analiz ölçeğinin puanlaması ise öğrencilerin doğru yaptıkları sorulara 1 puan, yanlış yaptıklarına ise 0 puan verilerek yapılmıştır.
- *Eleştirel düşünme-değerlendirme ölçeği*: Değerlendirme ölçeğinin taslağında 10 soru yer almıştır. Ölçeğin yapı ve kapsam geçerliği için ölçek uzman görüşüne sunulmuş, güvenirliği için ise test-tekrar test yöntemi uygulanmış ve 201 öğrenciye üç hafta arayla uygulanan ölçekten elde edilen verilere çift serili korelasyon ve pearson momentler çarpımı uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda 1 sorunun ölçekten çıkarılmasına karar verilmiş ve ölçeğe son biçimi verilmiştir. Eleştirel düşünme-değerlendirme ölçeğinin puanlaması ise öğrencilerin doğru yaptıkları sorulara 1 puan, yanlış yaptıklarına ise 0 puan verilerek yapılmıştır.

- *Eleştirel düşünme-çıkarım ölçeği*: Hazırlanan çıkarım ölçeği taslağında 10 soru yer almıştır. Taslak yapı ve kapsam geçerliği için uzman görüşüne sunulmuş, güvenilirliği için ise test-tekrar test yöntemi uygulanmış ve 201 öğrenciye üç hafta arayla uygulanan ölçekten elde edilen verilere çift serili korelasyon ve pearson momentler çarpımı uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda 2 soru ölçekten çıkartılmış ve ölçeğe son biçimi verilmiştir. Eleştirel düşünme-çıkarım ölçeğinin puanlaması ise öğrencilerin doğru yaptıkları sorulara 1 puan, yanlış yaptıklarına ise 0 puan verilerek yapılmıştır.
- *Eleştirel düşünme-yorumlama ölçeği*: Hazırlanan yorumlama ölçeği taslağı 10 sorudan oluşmaktadır. Yapılan alanyazın çalışması sonucunda çok sayıda kaynak ve ölçme aracı incelenmiş ve elde edilen bilgilere dayanarak önce bir metin yazılmış ve bu metne dayalı 10 soru yer almıştır. Yorumlama ölçeği taslağı geçerlik ve güvenilirlik çalışması için 201 kişiye uygulanmış ve ITEMAN Madde ve Test analizi programı kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 10 sorunun tamamının geçerli ve güvenilir olduğuna karar verilmiştir. Eleştirel düşünme-yorumlama ölçeğinin puanlaması ise öğrencilerin doğru yaptıkları sorulara 1 puan, yanlış yaptıklarına ise 0 puan verilerek yapılmıştır.
- *Eleştirel düşünme-açıklama ölçeği*: Hazırlanan açıklama ölçeği taslağı 10 sorudan oluşmuştur. Yapılan alanyazın çalışması ile çok sayıda kaynak ve ölçme aracının incelenmesi sonucunda Eleştirel Düşünme-Yorumlama Ölçeğine yazılan metin kullanılmış ve ölçekte bu metne dayalı 10 soru yer almıştır. Açıklama ölçeği taslağı geçerlik ve güvenilirlik çalışması için 201 kişiye uygulanmış ve ITEMAN Madde ve Test analizi programı kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 1 sorunun çıkarılmasına karar verilmiştir. Eleştirel düşünme-açıklama ölçeğinin puanlaması ise öğrencilerin doğru yaptıkları sorulara 1 puan, yanlış yaptıklarına ise 0 puan verilerek yapılmıştır.
- *Eleştirel düşünme-öz düzenleme ölçeği*: Öz düzenleme ölçeğinin taslağı 16 maddeden oluşmuştur. Ölçek öncelikle maddenin konuyla ilgisi, tutarlılığı, olumlu-olumsuz ayrımının doğruluk derecesini kontrol etmek amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Ölçekte her zaman, bazen ve hiçbir zaman olmak üzere üçlü dereceleme kullanılmıştır. Öz düzenleme ölçeğinin taslağı 201 kişiye uygulanmış ve faktör analizleri “Principal Faktör Tekniği” ve “Varimax

Rotasyonu” kullanılarak yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 4 sorunun çıkarılmasına karar verilmiştir. Ölçeğin puanlanması olumlu ifadelerle “her zaman 2”, “bazen 1” ve “hiçbir zaman 0”, olumsuz ifadeler ise tam tersi puanlar verilerek yapılmıştır.

3.3.3. Ders Planları ve Öğrenme Materyalleri

Güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin ders planlarının ve öğrenme materyallerinin geliştirilmesi sürecinden önce, “Adım Adım Türkiye” ve “Bölgemizi Tanıyalım” ünitelerinin kazanımları belirlenmiştir (EK 5-6). Kazanımlar belirlendikten sonra onların öğrencilere kazandırılması için işlenecek olan derslerin planları ve ders sırasında kullanılacak olan güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin çalışma kâğıtları, power point sunumları, gazete haberleri vb. öğrenme materyalleri hazırlanmıştır. Bu materyallerin hazırlanmasında, sözü edilen materyallerin 5. sınıf Sosyal Bilgiler Programının kazanımlarını gerçekleştirecek, güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin yöntem ve teknikleri kullanmayı sağlayacak nitelikte ve öğrenci düzeyine uygun olmasına özen gösterilmiştir.

Güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin geliştirilen materyallerde; materyallerin kazanımlarla ilişkili olmasına, eğitici nitelik taşımasına ve değişik yöntem ve tekniklerle birlikte kullanılmasına dikkat edilmiştir. Öğrencilere güncel olaylara ilişkin ders sunulurken sınıf ortamına değişik günlük gazeteler, dergiler ve internet haberleri getirilmiştir. Ayrıca, zaman zaman gazetelerin resimlerinden yararlanılmıştır.

Güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin materyaller derslerde çeşitli etkinliklerle işlenmiştir. Bu etkinlikler “Adım Adım Türkiye” ünitesinde; haberlerle Anıtkabir, çevremizde neler var, müzelerimizle ilgili haber yazıyorum, bir gazeteci gözüyle kültürümüz, haber haritası kullanıyorum, her kültürden bir hediye, karikatür çiziyorum ve kendimi değerlendiriyorum adlı etkinliklerdir. “Bölgemizi Tanıyalım” ünitesinde ise harita yapıyoruz, coğrafi terimleri eşleştiriyorum, iklimin etkisini öğreniyorum, nüfus yoğunluğu, doğal ortamlardan doğru yararlanalım, doğal afetlere ağıt, doğal afetleri tanıyorum ve gazete hazırlıyorum etkinlikleridir.

Ders planlarının ve öğrenme materyallerinin geliştirilmesi sırasında alan uzmanlarından ve sınıf öğretmenlerinden görüşler alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda ders planları ve güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin materyaller hazırlanmıştır (EK 9-10-11).

3.3.4. Gözlem Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen gözlem formunda güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin maddeler bulunmaktadır. Gözlem formu “iyi”, “orta”, “zayıf” ve “çok zayıf” biçiminde derecelendirilmiştir. Bu form deney grubunda denel işlem süresince gerçekleştirilen öğretimin planlanan öğretim etkinliklerine uygunluk gösterip göstermediği ve kontrol grubunda da güncel olaylardan yararlanılıp yararlanılmadığını kontrol etmek için kullanılmıştır (EK 8). Gözlem formları deney grubunda sınıf öğretmeni, kontrol grubunda ise araştırmacının kendisi tarafından doldurulmuştur. Araştırma süresince doldurulan gözlem formlarının incelenmesiyle işlenen derslerin güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin hazırlanan yönergeye uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.5. Yarı-yapılandırılmış Görüşme Formu

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin görüşlerini almak amacıyla yarı-yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında kolay anlaşılır olma, odaklı sorular hazırlama, çok boyutlu soru sormaktan kaçınma, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma, alternatif sorular ve sondalar hazırlama, farklı türden sorular yazma ve soruları mantıklı bir biçimde düzenleme ilkeleri dikkate alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.128).

Görüşme formu hazırlandıktan sonra üç öğrenci ile pilot görüşme yapılmış ve öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlar çözümlenerek öğrencinin anlayamadığı maddeler değiştirilerek sorular yeniden düzenlenmiştir. Ön görüşme yapılan öğrenciler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Hazırlanan görüşme formunu içerik geçerliği için uzmanlar incelemiş ve forma son biçimi verilmiştir (EK 14).

Deney grubunda yer alan 25 öğrenciden görüşme yapmak için örneklem alınma yoluna gidilmiştir. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada örneklem alınırken ölçüt araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Araştırmada ölçüt olarak deney grubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinden aldıkları son test puanları alınmıştır. Buna göre ölçeklerin her birinden en üst puanları alan öğrencilerden üç öğrenci seçilmiş ve toplam 18 öğrenci örnekleme alınmıştır. Başka bir deyişle, analiz becerisi ölçeğinden 5-8, değerlendirme becerisi ölçeğinden 6-9, çıkarım ölçeğinden 5-8, yorumlama ölçeğinden 6-10, açıklama ölçeğinden 6-9 ve öz düzenleme ölçeğinden 16-24 alan öğrencilerden üçer kişi seçilmiştir. Öğrencilerle görüşme yapılmadan önce öğrencilere “Görüşme Onay Formu” (EK 13) ve öğrencilerin velilerine “Veli Onay Formu” (EK 14) imzalatılarak görüşme için gerekli izinler alınmış ve görüşmeler yapılmıştır.

3.3.6. Denel İşlem

Veri toplama araçlarının hazırlanması ve ilgili makamdan iznin alınmasından (EK 1) sonra Eskişehir Ticaret Borsası İlköğretim Okulu’ndaki 5-A ve 5-B sınıfları arasında deney ve kontrol grupları belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini belirlemek amacıyla bir araştırma planlandığı ve kendilerinin de bu araştırmanın denekleri olarak seçildiği açıklanmıştır. Araştırma, araştırmacı tarafından yürütülmüş ve öğretmene de güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin gerekli bilgiler verilmiştir. Daha sonra her iki gruba deney grubunda güncel olaylardan yararlanmaya yönelik uygulamaya geçmeden önce eleştirel düşünme becerisi ölçekleri öntest olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinden aldıkları öntest puanları hesaplanmıştır (EK 12).

Öntestten sonra öğretim uygulamasına geçilmiş, haftada üç ders saatinden 8 hafta süreli olmak üzere toplam 24 saat güncel olaylardan yararlanılarak öğretim uygulaması yapılmıştır. Öğretim uygulaması 27 Ekim-24 Aralık 2009 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Ancak bu süre içinde 16-20 Kasım 2009 tarihleri arasında

Eskişehir’de eğitim-öğretime ara verilmesinden kaynaklı olarak uygulamaya bir hafta ara verilmiştir. Dersler deney grubunda araştırmacı tarafından güncel olaylardan yararlanılarak, kontrol grubunda ise sınıf öğretmeni tarafından güncel olaylara yer verilmeden işlenmiştir. Kontrol grubu, hazırlanan gözlem formu (EK 8) kullanılarak araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Sekiz hafta sonunda ünitelerle ilgili etkinlikler tamamlandığında her iki gruba da eleştirel düşünme becerisi ölçekleri sontest olarak uygulanmış ve ölçeklerden aldıkları puanlar hesaplanmıştır (EK 13).

Güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin öğretim uygulaması şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

Deney grubundaki öğretim, hazırlanan yönerge (EK 7) doğrultusunda yürütülmüştür. Buna göre araştırmacı tarafından dersin başında, dersin kazanımları ve konusu belirlendikten sonra dersin konularının güncel olaylardan yararlanılarak işleneceği ve güncel olaylarla ilgili yöntem ve tekniklere yer verileceği açıklanmıştır. Öğrencilerden dersin konularıyla ilgili olarak internetten, dergilerden, gazetelerden vb. kaynaklardan eğitici değeri olan güncel olayları sınıfa getirmeleri ve getirilen bu olaylara ilişkin sınıfın düşüncelerinin alınması sağlanmıştır. Öğrencilerin getirdikleri haberleri sınıf içerisinde oluşturulan bülten tahtasına asmaları istenmiştir. Öğretmen ve öğrenciler tarafından sınıfa değişik gazete örnekleri getirilerek bunlar bir masa üzerinde sergilenmiş ve öğrencilerin güncel olaylarla sürekli etkileşim halinde olmaları sağlanmıştır. Öğretim uygulaması boyunca öğrencilerden haber defteri ve haber dosyası oluşturmaları beklenmiştir. Öğretmen ve öğrenciler konulara ilişkin olarak sunu yapmışlardır. Öğrencilerin yaptıkları bu toplu görüşmeler için öğrencilere bir hafta süre verilmiş, öğrencilerden derse güncel olaylardan ve değişik kaynaklardan hazırlanarak gelmeleri istenmiştir. Toplu görüşme sonunda sınıfta bulunan öğrenciler de arkadaşlarına değişik sorular yönelmiş ve görüşmeyi yapan öğrenciler bu soruları yanıtlamışlardır. Öğretmen tarafından güncel olayların kullanımına yönelik olarak çalışma kâğıtları hazırlanmış ve bu çalışma kâğıtlarında karikatür çizme, yarım bırakılan haberleri tamamlama, konuya ilişkin haber yazma, haber inceleme vb. etkinliklere yer verilmiştir. Konuyla ilişkili olan derslerde haber haritalarından yararlanılmış, öğrencilerin ve öğretmenin getirdiği güncel olaylar haber haritalarına

olayın geçtiği yer ile eşleştirilerek yerleştirilmiştir. Sınıf içerisinde getirilen haberlerden canlandırılmaya uygun olanlar öğrenciler tarafından oyunlaştırılmıştır. Süreç içerisinde grup çalışmalarına da önem verilmiş, öğrencilerin gruplara ayrılarak yuvarlak masa tartışması yapmaları sağlanmıştır. Öğrencilerden yuvarlak masa tartışmalarında güncel olaylarla ilgili bilgilerini kullanmaları istenmiş ve her grup hazırladığı çalışmayı sınıfla paylaşmıştır. Öğrencilerden konuya ilişkin olarak bir gazete oluşturmaları istenmiştir. Güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin bu öğretim uygulaması zaman zaman değişik eğitici oyunlar kullanılarak desteklenmiştir.

Sınıfın fiziksel koşullarının öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak biçimde düzenlenmesine özen gösterilmiştir. Öğrencilerin birbirlerini, öğretmeni ve getirilen öğrenme materyallerini rahatça görmelerine önem verilmiştir. Grup çalışmalarında ise öğrencilerin rahatça çalışabilmeleri ve araç-gereç alışverişini rahatça yapabilmeleri için küme düzeni biçiminde oturmaları tercih edilmiştir. Deney grubunda yer alan öğrenciler öğretme-öğrenme sürecine etkin olarak katılmışlar ve bu süreç içerisinde herhangi bir sorunla karşılaştıklarında araştırmacıdan yardım almışlardır.

Deney grubunda araştırmacı düzenleyicilik, planlayıcılık ve rehberlik rollerinin gereğini yerine getirmiştir. Düzenleyicilik rolünün gereği olarak araştırmacı çalışma kağıtları ve bülten tahtası hazırlamış, öğrencilere güncel olaylara ilişkin materyaller dağıtmış, onlara yönergeler vermiş ve sürece etkin katılmaları için onları güdülemiştir. Araştırmacı bu rolünün gereği olarak öğrencilerin kullanılan yöntem ve tekniklere uyum sağlamasını kolaylaştırmıştır. Planlayıcılık rolünün gereği olarak ders planları hazırlayarak dersin kazanımlara uygun işlenmesini ve zamanın etkili kullanılmasını sağlamıştır. Araştırmacı rehberlik rolünün gereği olarak ise öğrencilere yardımcı olmuş, yapılan çalışmalarda onların aralarında dolaşarak onları çalışmaları boyunca yönlendirmiş ve öğrencilerle birlikte yapılan etkinliklere katılarak onların öğrenmelerini kolaylaştırmıştır.

Deney grubunda gerçekleştirilen güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin uygulamanın gerektiği biçimde yapılıp yapılmadığı sınıf öğretmeni tarafından izlenmiş ve gözlem formu (EK 8) doldurulmuştur. Gözlem formu raporlarının değerlendirilmesi sonucunda uygulamanın belirlenen ilkeler doğrultusunda gerçekleştirildiği görülmüştür.

Kontrol grubunda dersler ders kitabında yer alan etkinlikler temel alınarak işlenmiş ve güncel olaylara yer verilmemiştir. Kontrol grubunda dersler kitapta yer alan bilgileri okuma, çalışma kitabındaki etkinlikleri yapma, bilgisayar kullanarak öğretmen tarafından çeşitli sunular yapma, kitapta yer alan bilgileri deftere yazma ve değişik sorular çözüme gibi etkinlikler yapılarak işlenmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın nicel verileri, araştırmada kullanılan ölçme araçları toplandıktan sonra kontrol edilmiştir. Bu kontrol sonucunda elde edilen bilgiler bilgi formlarına işlenerek bilgisayara aktarılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest puanları elde edildikten sonra, grupların ortalama puanları ile puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmıştır. Gruplararası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi .05 güven düzeyi olarak alınmıştır. Bu araştırmayla ilgili istatistiksel çözümlenmelerde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

Araştırmada nitel verilerin çözümlenmesinde yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde çözümlenmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir, yorumlanır ve bu analizde bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.224). Betimsel analizde en belirgin hatanın kişiye yöneltilen soruların doğrudan araştırmaya konulması ve bunun üzerinde yorumlar yapılması olduğu için (Ekiz, 2009, s.76) bu araştırmada sorular tema olarak belirlenmemiştir. Betimsel analiz için görüşme kayıtlarının dökümü yapılmış ve her bir öğrenci için ayrı bir görüşme formu kullanılmıştır. Örnek bir görüşme formu Ek 18'de verilmiştir. Görüşme dökümü formlarından üç tanesi yansız atama yöntemiyle seçilerek, bir uzmandan ses kayıt cihazındaki kayıtlarla karşılaştırması

istenmiştir. Bu araştırmada betimsel analiz yapılmasında QSR-Nvivo 8 programı kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ‘‘Görüşme Kodlama Anahtarı’’ (EK 17) hazırlanmıştır.

Nitel araştırmalarda inandırıcılığı sağlamak amacıyla uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi yöntemleri kullanılmaktadır. Bu araştırmada kullanılan yöntemlerden biri olan uzman incelemesinde, araştırma hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma konusunda uzmanlaşmış kişilerin yapılan araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesi gerekmektedir. Yine bir diğeri yöntem olarak kullanılan çeşitleme yönteminde farklı veri toplama yöntemlerini bir arada kullanılması önem taşımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, ss.264-271). Araştırmada veri toplamadaki tüm süreçler uzmana anlatılmış, veriler ve ulaşılan sonuçlar uzmanla birlikte değerlendirilmiştir. Araştırmada nicel ve nitel yöntemler bir arada kullanılarak çeşitleme yapılmıştır. Ayrıca araştırmanın aktarılabirliğini sağlamak amacıyla ayrıntılı betimlemeler yapılmış ve görüşme için amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın temel amacına uygun olarak ele alınan problemin çözümü için araştırma kapsamındaki öğrencilerden toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri ve betimsel analiz sonucu ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

1. Araştırmada ilk olarak Sosyal Bilgiler dersinde, güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi sınanmıştır. Buna yönelik olarak eleştirel düşünme becerisi ölçeğinde yer alan alt beceriler dikkate alınmıştır. Bu bağlamda ölçeğin her bir alt becerisine ilişkin bulgular maddeler halinde verilmiştir.

- “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmayan kontrol grubundaki öğrencilerin *eleştirel düşünme-analiz becerisinde* deney grubu lehine anlamlı bir fark mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla, deney ve kontrol grubundaki öğrencilere analiz becerilerini ölçmek için eleştirel düşünme analiz becerisi ölçeği uygulanmıştır. Deneklerin bu ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki eleştirel düşünme analiz becerisi ölçeğinden aldıkları puanlar Çizelge 5’te gösterilmiştir.

Çizelge 5. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Analiz Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	6.87	0.88			
Kontrol Grubu	16	6.43	0.96	1.815	30	>.05

t tablo= 2.042

Çizelge 5'te görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 0.44 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 1.815 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin altındadır. Elde edilen bu sonuç, deney ve kontrol grubunun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, her iki gruptaki öğrencilerin eleştirel düşünme analiz becerisi bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, deneyin etkililiğini sınamak amacıyla, her iki grupta yer alan deneklerin sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme analiz becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puanlarıyla ilgili bulgular Çizelge 6'da gösterilmiştir.

Çizelge 6. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Analiz Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	7.56	0.51			
Kontrol Grubu	16	6.75	1.06	2.931	30	<.05

t tablo= 2.042

Çizelge 6'da görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin sontestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 0.81 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup

olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 2.931 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin üstündedir. Elde edilen bu sonuç, deney ve kontrol gruplarında uygulanan bu öğretimin analiz becerisine yönelik olarak birbirinden farklı etkililiğe sahip olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, bu sonuç Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin eleştirel düşünme analiz becerilerini geliştirmede güncel olaylardan yararlanmanın daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

- “Sosyal Bilgiler dersinde, güncel olaylardan yararlanan deney grubu ile, güncel olaylardan yararlanılmayan kontrol grubundaki öğrencilerin *eleştirel düşünme-değerlendirme becerisinde* deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu amaçla, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin değerlendirme becerilerini ölçmek amacıyla eleştirel düşünme değerlendirme becerisi ölçeği uygulanmıştır. Deneklerin bu ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki eleştirel düşünme değerlendirme becerisi ölçeğinden aldıkları puanlar Çizelge 7’de gösterilmiştir.

Çizelge 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Değerlendirme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	6.18	0.88			
Kontrol Grubu	16	5.75	0.96	1.447	30	>.05

t tablo= 2.042

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 0.43 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 1.447 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin altındadır. Elde edilen bu sonuç, her iki grubunun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme değerlendirme becerisi bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, deneyin etkililiğini sınamak amacıyla, her iki grupta yer alan deneklerin sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme değerlendirme becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puanlarıyla ilgili bulgular Çizelge 8’de gösterilmiştir.

Çizelge 8. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Değerlendirme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	7.93	1.06			
				3.024	30	<.05
Kontrol Grubu	16	6.68	1.66			

t tablo= 2.042

Çizelge 8’de görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin sontestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 1.25 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup

olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 3.024 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin oldukça üstündedir. Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarında uygulanan bu öğretimin değerlendirme becerisine yönelik olarak birbirinden farklı etkililiğe sahip olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, bu araştırma Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin eleştirel düşünme değerlendirme becerilerini geliştirmede güncel olayların etkili olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

- “Sosyal Bilgiler dersinde, güncel olaylardan yararlanan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmayan kontrol grubundaki öğrencilerin *eleştirel düşünme-çıkarm becerisinde* deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme çıkarım becerisi ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki eleştirel düşünme çıkarım becerisi ölçeğinden aldıkları puanlar Çizelge 9’da gösterilmiştir.

Çizelge 9. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Çıkarm Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	6.06	1.28			
Kontrol Grubu	16	6.00	1.26	0.148	30	>.05

t tablo= 2.042

Çizelge 9’de görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 0.06 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 0.148 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin oldukça altındadır. Elde edilen bu sonuç, her iki grubunun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, her iki gruptaki öğrencilerin eleştirel düşünme çıkarım becerisi bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Daha sonra, deneyin etkililiğini sınamak amacıyla, her iki grupta yer alan deneklerin sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme çıkarım becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puanlarıyla ilgili bulgular Çizelge 10’da gösterilmiştir.

Çizelge 10. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Çıkarım Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	7.00	0.81			
Kontrol Grubu	16	5.93	1.73	2.51	30	<.05

t tablo= 2.042

Çizelge 10’da görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin sontestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine

1.07 puanlık bir fark söz konusudur. Oluşan farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 2.51 olarak bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin üstündedir. Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarında uygulanan bu öğretimin çıkarım becerisine yönelik olarak birbirinden farklı etkililiğe sahip olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, bu araştırma Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin eleştirel düşünme çıkarım becerilerini geliştirmede güncel olaylardan yararlanmanın daha etkili olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

- “Sosyal Bilgiler dersinde, güncel olaylardan yararlanan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmayan kontrol grubundaki öğrencilerin *eleştirel düşünme-yorumlama becerisinde* deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu amaçla, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin yorumlama becerilerini ölçmek amacıyla eleştirel düşünme yorumlama becerisi ölçeği uygulanmıştır. Deneklerin bu ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki eleştirel düşünme yorumlama becerisi ölçeğinden aldıkları puanlar Çizelge 11’de gösterilmiştir.

Çizelge 11. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Yorumlama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	6.81	1.27			
				1.346	30	>.05
Kontrol Grubu	16	6.25	1.61			

t tablo= 2.042

Çizelge 11’de görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 0.56 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 1.346 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin oldukça altındadır. Elde edilen bu sonuç, deney ve kontrol grubunun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, her iki gruptaki öğrencilerin eleştirel düşünme yorumlama becerisi bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, yapılan deneyin etkililiğini sınamak amacıyla, her iki gruptaki deneklerin sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme yorumlama becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puanlarıyla ilgili bulgular Çizelge 12’de gösterilmiştir.

Çizelge 12. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Yorumlama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	8.25	0.77			
Kontrol Grubu	16	6.56	1.26	5.183	30	<.05

t tablo= 2.042

Çizelge 12’de görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme yorumlama becerisi ölçeğinden aldıkları söntest puan ortalamalarına göre deney grubu lehine 1.69 puanlık bir fark bulunmaktadır. Deney ve kontrol grubundaki deneklerin puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda t değeri 5.183 bulunmuş ve bu değerin 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin oldukça üstünde olduğu görülmüştür. Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarında uygulanan bu öğretimin yorumlama becerisine yönelik olarak birbirinden farklı etkililiğe sahip olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, elde edilen bu değer Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin eleştirel düşünme yorumlama becerilerini geliştirmede güncel olaylardan yararlanmanın daha etkili olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

- “Sosyal Bilgiler dersinde, güncel olaylardan yararlanan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmayan kontrol grubundaki öğrencilerin *eleştirel düşünme-açıklama becerisinde* deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öntest niteliğindeki eleştirel düşünme açıklama becerisi ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki eleştirel düşünme açıklama becerisi ölçeğinden aldıkları puanlar Çizelge 13’te gösterilmiştir.

Çizelge 13. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Açıklama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	5.00	1.86			
				-1.996	30	>.05
Kontrol Grubu	16	5.93	1.87			

t tablo= 2.042

Çizelge 13'te görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 0.93 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 1.996 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin altındadır. Elde edilen bu sonuç, deney ve kontrol grubunun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, her iki gruptaki öğrencilerin eleştirel düşünme açıklama becerisi bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, yapılan deneyin etkililiğini sınamak amacıyla, deney ve kontrol gruplarındaki deneklerin sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme açıklama becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puanlarıyla ilgili bulgular Çizelge 14'te gösterilmiştir.

Çizelge 14. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Açıklama Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	7.25	1.23			
				1.842	30	>.05
Kontrol Grubu	16	6.56	1.45			

t tablo= 2.042

Çizelge 14’te görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme açıklama becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puan ortalamalarına göre deney grubu lehine 0.69 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 1.842 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin altındadır. Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarında uygulanan bu öğretimin açıklama becerisine yönelik olarak birbirinden farklı etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, yalnızca ilköğretim programlarına dayalı etkinliklerin uygulanması da açıklama becerilerini geliştirebilir. İlköğretim programında yer alan ve diğer disiplinlerde yer alan etkinliklerin öğrencilerin açıklama becerilerini geliştirmede etkili olduğu düşünülebilir.

- “Sosyal Bilgiler dersinde, güncel olaylardan yararlanan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmayan kontrol grubundaki öğrencilerin *eleştirel düşünme-öz düzenleme becerisinde* deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu amaçla, deney ve kontrol grubundaki öğrencilere eleştirel düşünme öz düzenleme becerisi ölçeği uygulanmıştır. Deneklerin bu ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t

testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki eleştirel düşünme öz düzenleme becerisi ölçeğinden aldıkları puanlar Çizelge 15’te gösterilmiştir.

Çizelge 15. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Öz Düzenleme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	16.87	3.13			
Kontrol Grubu	16	17.75	5.47	-1.209	30	>.05

t tablo= 2.042

Çizelge 15’te görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestlerden elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 0.88 puanlık bir fark bulunmaktadır. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 1.209 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin oldukça altındadır. Elde edilen bu sonuç, deney ve kontrol grubunun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, her iki gruptaki öğrencilerin eleştirel düşünme öz düzenleme becerisi bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, yapılan deneyin etkililiğini sınamak amacıyla, deney ve kontrol gruplarındaki deneklerin sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme öz düzenleme becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puanlarına ilişkin bulgular Çizelge 16’da gösterilmiştir.

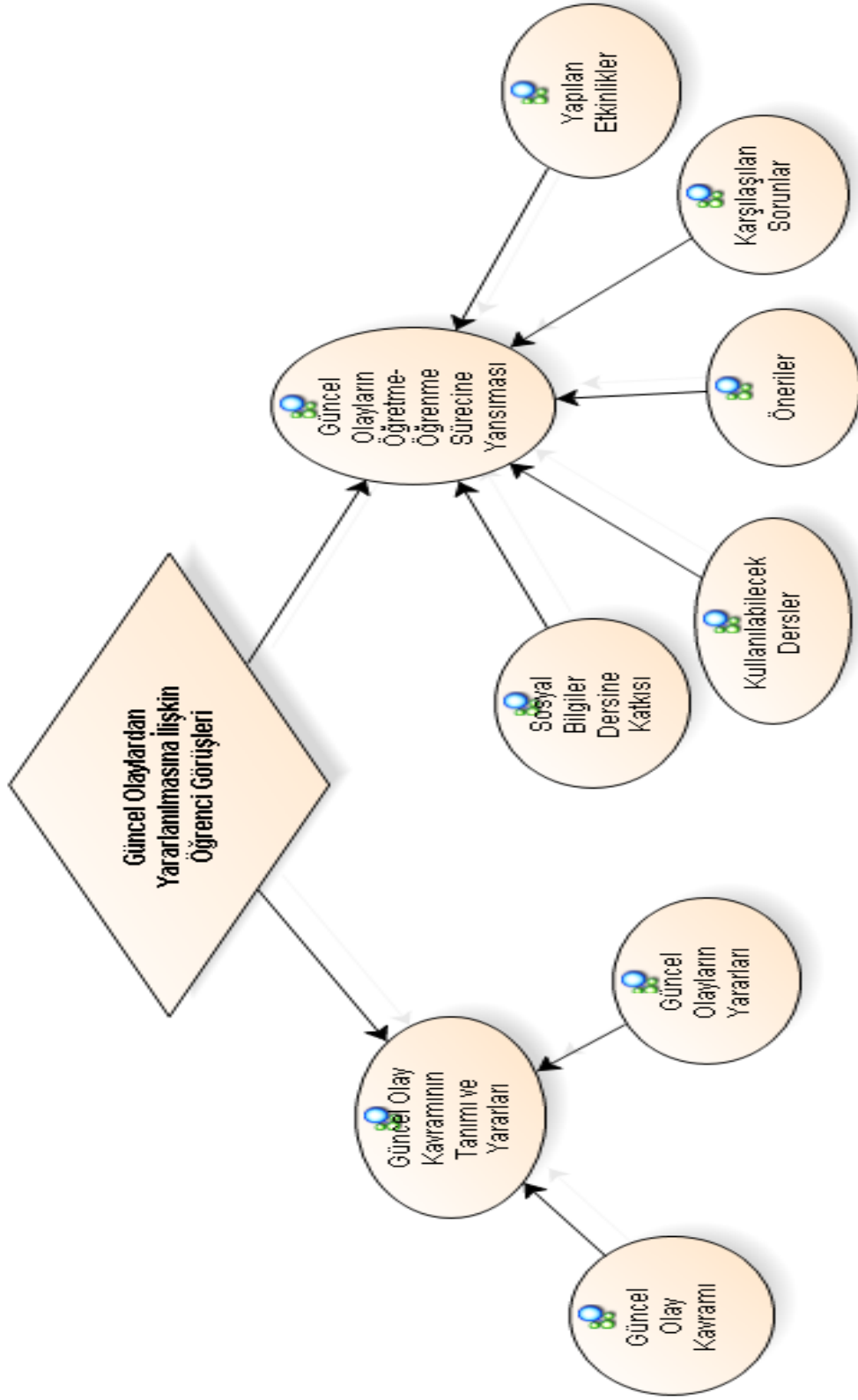
Çizelge 16. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Öz Düzenleme Becerisi Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	16	16.87	3.66			
				-1.303	30	>.05
Kontrol Grubu	16	18.31	2.56			

t tablo= 2.042

Çizelge 16’da görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme öz düzenleme becerisi ölçeğinden aldıkları sontest puan ortalamalarına göre kontrol grubu lehine 1.44 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve t değeri 1.303 bulunmuştur. Bu değer 30 serbestlik derecesinde 2.042 değerinin oldukça altındadır. Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarında uygulanan bu öğretimin öz düzenleme becerisine yönelik olarak birbirinden farklı etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Elde edilen bu sonuç; öz düzenleme becerilerinin geliştirilmesinde tek başına bir yöntemden yararlanmanın yetersiz olduğu, bilişsel ve biliş üstü stratejilerin birlikte kullanılması gerektiği ve değişik öğrenme ortamlarının hazırlanmasının önemli olduğu görüşünü doğrulamaktadır.

2. Araştırmada son olarak “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu amaçla deney grubundaki öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, öğrencilerin Sosyal Bilgiler güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin görüşlerin sınıflandırılması Şekil 1’de gösterilmiştir.

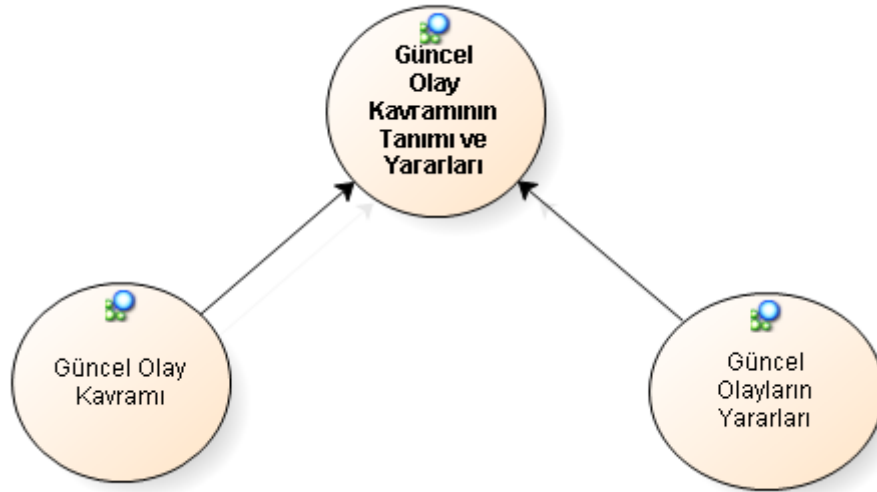

Şekil 1. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanılmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Şekil 1’de görüldüğü gibi, öğrencilerin güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin görüşleri güncel olay kavramının tanımı ve yararları, güncel olayların öğretme-öğrenme sürecine yansımaları çerçevesinde ele alınmıştır. Güncel olay kavramının tanımı ve yararları temasında güncel olay kavramının tanımına ve güncel olayların yararlarına değinilmiş; güncel olayların öğretme-öğrenme sürecine yansımaları temasında ise güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine katkısı, kullanılacak dersler, öneriler, karşılaşılan sorunlar ve yapılan etkinlikler yer almıştır. Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda oluşturulan ana temalar maddeler halinde verilmiştir.

- *Güncel olay kavramının tanımı ve yararları*

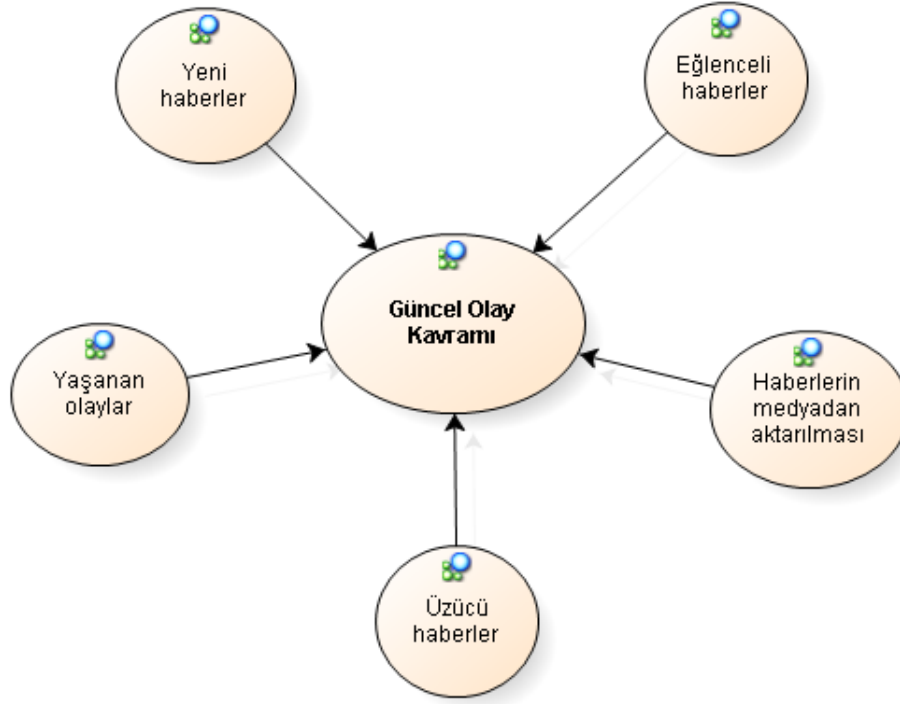
Öğrencilerin güncel olay kavramına ilişkin tanımları ve kendilerine olan yararlarına ilişkin oluşturulan güncel olay kavramının tanımı ve yararları teması Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Güncel Olay Kavramının Tanımı ve Yararları

Şekil 2’de görüldüğü gibi, güncel olay kavramının tanımı ve yararları teması, öğrencilerin görüşlerinden yola çıkarak güncel olay kavramı ve güncel olayların yararları biçiminde ele alınmıştır. Bu temaların içerisinde yer alan kodlar ve alıntılar

güncel olay kavramının tanımı ve güncel olayların yararları başlıkları altında sunulmuştur. Güncel olay kavramı Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Güncel Olay Kavramı

Şekil 3’te görüldüğü gibi, güncel olay kavramına ilişkin tanımlamalar yeni haberler, yaşanan olaylar, haberlerin medyadan aktarılması, eğlenceli haberler ve üzücü haberler olarak ele alınmıştır.

Güncel olaylar kavramına yönelik olarak öğrenciler “*yeni haberler*”e ilişkin görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

Yeni haberler geliyor aklıma. Mesela gazetede bugünün haberleri. Daha sonra okulumuzda olan yeni olaylar. Öyle yani yeni olan. Bize yeni gelen daha önce olmamış olaylar (G1, s. 1, satır: 10-20).

Daha yeni olmuş olaylar aklıma geliyor. Yeni kazalar, yeni bir şeyler olunca aklıma geliyor. Yani bilmem bu kadar. Yani yeni olmuş olaylar geliyor aklıma. (...) Mesela bugün buralarda bir yerde kaza olmuş onu duydum (...) (G3, s. 27, satır: 536-547).

İnsanların o günde ne yaptıkları, haberler, hava durumu, ondan sonra değişik olaylar işte öyle. Başka o gün içinde yaşanmış güncel yeni çıkan haberler, yani yaşanan haberler olarak. Mesela İstanbul'da kar yağışının etkili olduğunu, İzmir'de. Eskişehir'le Ankara'ya kar yağışının geleceği (...) (G5, s.53, satır: 1067-1074).

Güncel denilince daha yeni olmuş olaylar aklıma geliyor. (...) Güncel olay denilince aklıma yeni olmuş olaylar geliyor. Yani yeni olmuş olaylar derken de yani mesela şu anda bir tane araba kaza yaptı onun gibi güncel olaylar... (G7, s.77, satır: 1569-1579).

Güncel olay deyince aklıma yeni olaylar geliyor. (...) Haberler. Bunun gibi şeyler aklıma geliyor. Mesela geçenlerde depremin olması, o zaman bir güncel olaydı. O aklıma geliyor. Başka sonra... bir tane 50 yılın haberi vardı, o aklıma geliyor (G8, s.87, satır:1761-1773).

Yeni olaylar geliyor aklıma. Sonra bugün olan olaylar. Güncel olay yeni olay demek (G14, s. 139, satır: 2792-2800).

Güncel olaylar kavramını “yeni haberler” olarak tanımlayan G1, G3, G5, G7, G8 ve G14'ün tanımlamalarında zamanlamaya vurgu yapılmakla birlikte; şimdi, şu an, bugün vb. sözcükler kullanarak güncel olayların yeni haberler olmasına dikkat çektikleri söylenebilir. Aynı zamanda görüşlerini bu biçimde dile getiren öğrenciler, kaza haberleri, doğal afetler vb. olaylardan örnekler vererek söylemlerini desteklemişlerdir.

Güncel olayları “yaşanan olaylar” biçiminde tanımlayan öğrenciler görüşlerini şöyle dile getirmiştir:

Güncel olayların geçtiği yerler öyle. Gerçek bir olay. Mesela bir yerde sel baskını oldu büyük bir şeydi herkes duydu İstanbul'da sel oldu. Bu bir güncel olay oluyor bana göre (G9, s.96, satır: 1935-1943).

Güncel olay... Hayatta sık sık yaşanan olaylar. Mesela domuz gribi. (...) Daha demin domuz gribi dediğim gibi. Güncel olay mesela bir yerlere hani kuyumcu falan soyuyorlar ya o olabilir (G15, ss.145-146, satır: 3995-3007).

(...)Yaşanmış olaylar. Mesela bir sel baskınlarında kişilerin nasıl davrandıklarını, nasıl bir çile çektiklerini anlatan olaylar, o kişilerin yaşadığı durumlar durumlar çok kötü olduğu aklıma geliyor. Onu biz de yaşasaydık kötü olacağımız biz ve o eşyalarımızdan şey yoksun kalacağımız aklıma geliyor (...) gibi (G17, ss.162-163, satır: 3354-3364).

Güncel olayları “yaşanan olaylar” biçiminde tanımlayan G9, G15 ve G17'nin güncel olayları, yaşamımızda karşılaşma ihtimalimizin yüksek olması, bu olayları herkesin duyabilmesi ve olayların gerçek olması noktalarına dikkat çekerek tanımladıkları

söylenbilir. Öğrenciler dile getirdikleri bu görüşlerini örnekler vererek açıklamaya çalışmışlar ve olayların yaşanılabilir olmasını vurgulamışlardır. Bunlara ek olarak G17 verdiği örnekten yola çıkarak güncel olayları duyunca hissettiklerini, olayları yaşayanların yerine kendini koyarak belirtmiştir.

Güncel olayları “*haberlerin medyadan aktarılması*” biçiminde tanımlayan öğrencilerin paylaşımları şöyledir:

Güncel olay deyince mesela selde ölen insanlar oluyor. Yani deprem filan olduğunu doğal afetler olduğunu bize kanıtıyor. Güncel olay böyle doğal afetlerin sellerin, çığların yani haberleri sunarak güncel olay oluşuyor (...) Güncel olayları televizyonlardan, radyolardan, gazetelerden bakıyorum, öğreniyorum (G10, ss. 104-105, satır: 2111-2126).

Öğretmenim haberde haberin birkaç gün önce güncellenmiş olarak bize sunulması (G17, s. 162, satır: 3050-3051).

Güncel olay kavramını “*haberlerin medyadan aktarılması*” biçiminde belirten G10 ve G17’nin haberleri edindiğimiz kaynaklara ve o kaynaklardan kişilere sunulmasına dikkat çektikleri söylenebilir. Bunlara ek olarak güncel olayların medyadan aktarılmasına ilişkin olarak G10’nun haberleri televizyon, radyo vb. kaynaklardan öğrendiğini dile getirerek medyanın bu konudaki işlevine vurgu yaptığı belirtilebilir.

Güncel olay kavramını “*eğlenceli haberler*” olarak belirten G16’nın söylemi şu biçimdedir:

Eğlenceli, eğlenceli, güzel, sevindirici haberler (...) Güncel haber derken eğlenceli olarak ya eğlendiriyor (...) böyle mesela çocukları çocuk günlerinde eğlendiriyor derken ben de seviniyorum (G16, ss. 153-154, satır: 3153-3166).

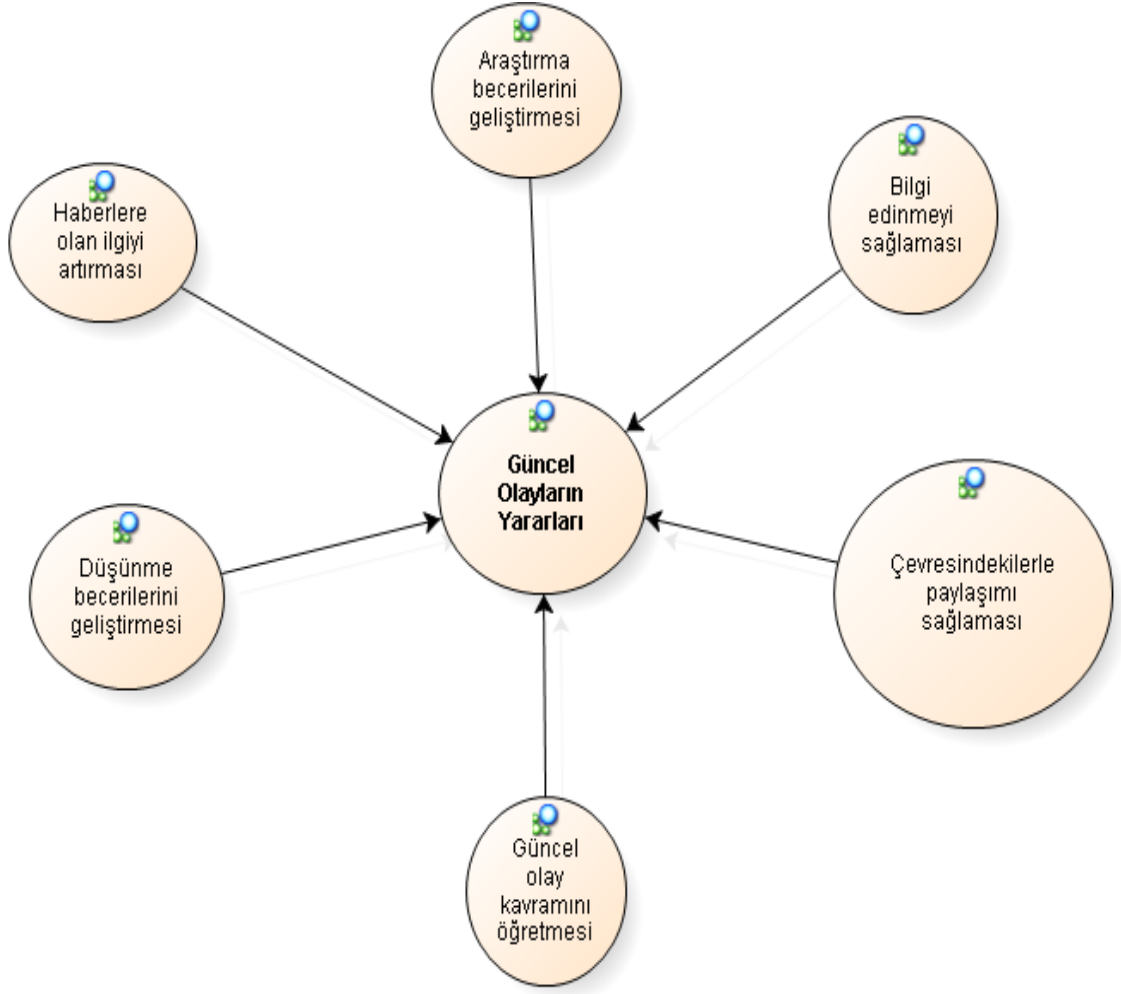
Güncel kavramını “*eğlenceli haberler*” olarak tanımlayan G16, güncel olayların kendisine eğlenceli geldiği, güzel olduğu ve ona sevindirici geldiğini belirtmiştir. Öğrencinin bu görüşü dile getirmesinde, eğlenceli olan haberlerin onu mutlu etmesinin etkisi olduğu söylenebilir.

Güncel olay kavramını “*üzücü haberler*” olarak tanımlayan G18’in ise görüşü şöyledir:

Güncel olay deyince öğretmenim Türkiye’de yaşanan haberler, olaylar sel mesela yapmıştık onlar geliyor. Öğretmenim güncel olaylar deyince ya üzüntü geliyor aklıma. Çünkü Türkiye’de çok şeyler oluyor işte Türkleri vuruyorlar filan sel felan oluyor çok korkuyorum ben de. Onun için yani tedbirimizi almamız lazım. Çoğunlukla kötü geliyor (G18, ss. 171-172, satır: 3543-3556).

Güncel olay kavramını “üzücü haberler” olarak tanımlayan G18, yaşanan olayların onu üzdüğüne, Türkiye’den yaşanan sel gibi olayların kendini olumsuz yönde etkilediğine dikkat çektiği söylenebilir. Bununla beraber, öğrenci bu olaylar karşısında önlem alma gereksinimi duyduğunu belirtmiştir.

Güncel olay kavramına ilişkin yapılan bu tanımlamalar incelendiğinde, öğrencilerin güncel olayları haberlerin yeni ve gerçek olmasına, aktarıldığı kaynağa ve haberlerin onlarda yarattıkları etkilere göre betimledikleri söylenebilir. Güncel olayların öğrencilere sağladığı yararlar Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. Güncel Olayların Yararları

Şekil 4’te görüldüğü gibi, güncel olayların öğrencilere sağladığı yararlar; güncel kavramını öğretmesi, haberlere olan ilgiyi artırması, bilgi edinmeyi sağlaması, düşünme becerilerini geliştirmesi, araştırma becerilerini geliştirmesi ve çevresindekilerle paylaşımı sağlaması başlıkları altında ele alınmıştır.

Güncel olayların yararlarına ilişkin olarak “*güncel olay kavramını öğretmesi*” biçiminde görüş bildiren öğrencilerin paylaşımları şöyledir:

Güncel olayları böyle iyice tanıdım. Güncel olay neydi önceden fazla bilmiyordum şimdi daha iyi öğrendim (G6, s. 69, satır: 1406-1407).

Güncel olayları bilmiyordum aslında çok zor geliyordu bana güncel olaylar. Güncel falan aslında güncel kelimesini de sizden öğrendim (...) (G11, s. 119, satır: 2406-2408).

Haberleri öğrendim sonra güncel haberin ne demek olduğunu da öğrendim (G16, s. 156, satır: 3236-3237).

Ben çok iyi düşünüyorum. Güncel olayları biz hep konuşuyoruz. O yüzden de güncel olayın ne demek olduğunu nasıl oluştuğunu öğreniyoruz. (...) Evet çünkü ben geçen sene çok güncel olay bulamıyordum gazetelerden de bulamıyordum çünkü öğretmenim ben geçen sene çok iyi bilmiyordum güncel olayın ne demek olduğunu bu sene daha iyi öğrendim (G2, s.17, satır: 330-344).

Güncel olayların yararlarını “güncel olay kavramını öğretmesi” biçiminde belirten G6, G11, G16 ve G17 güncel olay kavramını daha önceden bilmediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin güncel olay ve güncel sözcüklerinin anlamlarını ve haberlerin güncel olay nitelendirilebileceğini derste yapılan etkinliklerden sonra öğrendikleri söylenebilir. Ayrıca G11, güncel olay kavramını öğrenmeden önce etkinliklerin daha zor geldiğini belirtmiştir.

Güncel olayların “*haberlere olan ilgiyi artırması*” yönünde görüş belirten öğrencilerin paylaşımları şöyledir:

(...) Haberlere daha çok ilgi duymaya başladım. Eskiden gazetenin yüzüne bakmazken birden şey olayları takip etmeye başladım. Verdiğiniz inceleme formlarıyla haberin özetini, kaynağını yani daha iyi öğrendim (G4, s. 46, satır: 922-930).

Haberleri daha yakından dinlemeye başladım. Haberleri daha yakından takip etmeye başladım (G5, s. 56, satır: 1139-1141).

Güncel olayların yararlarını “haberlere olan ilgiyi artırması” olarak ifade eden G4 ve G5, eskiden haberlerle ilgilenmediklerini, haberlerin dikkatlerini çekmediklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, öğrencilerin haberlere olan ilgilerinin artmasının nedenleri, derslerde yapılan etkinlikler ve bu etkinliklerin onları haberlere başka bir deyişle güncel olaylara yönlendirmesi olabilir. Bunlara ek olarak, G4 bu görüşünü önceden gazetelere bakmazken daha sonra haberleri izlemeye başladığını ifade ederek desteklemiştir.

Güncel olayların yararlarını “*bilgi edinmeyi sağlaması*” olarak belirten öğrenciler görüşlerini şu biçimde paylaşmışlardır:

Bence çok iyi oluyor. Çünkü Dünyadan ve Türkiye’den haberler almak bizi daha bilgili ediyor (...) Bazı güncel olaylar kötü oluyor ama bazıları bizim için yararlı oluyor. Kötü olanlar mesela ölüm haberleri işkence haberleri bizim için çok kötü oluyor ama iyi olanlar ise bizim daha görgülü, bilgili kültürlü olmamızı sağlıyor. Güncel olaylar dünyaya bakış açımızı Türkiye’ye bakış açımızı değiştiriyor. Hem de bu olaylarla ilgili daha fazla bilgi almak daha iyi oluyor yaşamımız için (G1, ss.2-3, satır: 28-56).

Bence iyi oluyor. Hem herkesin haberi olmuş oluyor güncel olaylardan, Dünyada neler olup bittiğinden. İlerde mesleğimde kullanabilirim. Mesela ben büyünce avukat olmak istiyorum. Yani bir şey birisini savunurken geçmişteki olayları da göz önünde bulundurmam gerekiyor. Dünyada neler olup bittiğini daha açıkça öğrenmiş olabilirim (...) Türkiye de olan güncel olaylarla bazen kültürü öğrenmiş olabiliriz, bazen coğrafi şekillerin zorluklarını, kolaylıklarını öğrenmiş olabiliriz. Öğrendim daha doğrusu (G4, ss. 43-44, satır: 852-880).

Arkadaşlarımızın bulduğu haberlerde farklı şekilde haberler oluyor. Bazıları hava durumu, bazıları insan faaliyetinde olan haberleri getiriyor, hepsi değişik haber olduğu için bilgi edinmemiz daha fazla oluyor. (...) Bana olan yararları hava durumu mesela güneşli ise ona göre giyinip dışarı çıkabiliriz. Karlı ise kalın giyinip, dışarı çıkabiliriz. Eğer hava çok kötüyse dışarı çıkmayabiliriz evimizde oturabiliriz (G5, ss. 53-54, satır: 1082-1100).

Bazı şeyleri daha çok öğrenmemize yaradı. Bazı bazı illerdeki bazı bölgelerin bazı yerlerin coğrafi özelliklerini filan öğrendik (G6, s. 67, satır: 1375-1376).

Derslerde kullanılması bence yararlı, çünkü hani öğrencilerin de bilgisi olması gerekiyor başka şeylerden sadece büyüklerin değil çocukların da bilgili olması gerekiyor. Bence bunlardan yararlanması güzel bir şey herkesin bilgi sahibi olması. Bana yararı bilgi sahibi olabiliyorum. Güncel olayların yararı benim için nerde olduğunu öğrenebiliyorum, nasıl olduğunu öğrenebiliyorum, niye olduğunu öyle öğrenebiliyorum. (...) Güncel olaylar yani Sosyal Bilgiler dersinde normal şeyler işliyorduk ama şimdi güncel olaylar gelince daha fazla yani Dünyayla yani Türkiye’yle ilgilenmeye başladık. Türkiye’de neler olmuş onları filan öğrenmeye başladık. Bu kadar (G7, ss.78-79, satır: 1592-1642).

İyiymi bence. Bazı arkadaşlarımız haberleri merak sarmasına bilene bu haberleri ordan okuyarak onlar da dünya dün dünyamız hakkında bilgi öğrenmiş olacak. Dünyadan birçok bilgi aldık, Türkiye’den, bütün illerimizden ondan sonra illerimizin illerimiz illerimizin hangi kötü durumlarla karşılaştığını öğrendik (G17, s.163, satır: 3369-3377).

Güncel olayların yararlarını “bilgi edinmeyi sağlaması” olarak belirten G1, G4, G5, G6, G7 ve G17’nin derslerde güncel olaylardan yararlandıktan sonra, derste sunulan haberlerle çeşitli konularda bilgi edindiklerini ve bilmedikleri konuları öğrendiklerini vurguladıkları söylenebilir. Ayrıca, G1, G4, G7 ve G17 güncel olaylarla birlikte Dünya ve Türkiye hakkında bilgi edindiklerini, olan olayları öğrenebildiklerini ve bakış açılarının değiştiğini belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak, G5 sınıf içerisinde sunulan çeşitli haberler sayesinde farklı konularda bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Başka bir

deyişle, öğrencilerin sınıfta güncel olayları kullandıktan sonra var olan bilgilerine yenilerini eklediklerini belirttikleri söylenebilir.

Güncel olayların yararlarını “*düşünme becerilerini geliştirmesi*” biçiminde belirten öğrencilerin görüşleri şu biçimdedir:

Önceden çok fazla düşünemiyordum neyin nasıl olduğunu filan şimdi daha çok düşünebiliyorum (G7, s. 80, satır: 1631-1632).

(...) Herkes güncel olay bulduğunda onunki farklı olup bununki farklı olunca, bunları karşılaştırınca ondan elde edilen sonuçlarla fikir üretebiliyoruz (G9, s.103, satır: 2076-2079).

Güncel olayların yararlarını “*düşünme becerilerini geliştirmesi*” biçiminde belirten G7 ve G9 derslerde güncel olayları kullandıktan sonra düşünme becerilerinin geliştiğini ve yeni düşünceler üretebildiklerini vurgulamışlardır. G9 bu düşüncesini yeni fikirler üretebilmeyi de ekleyerek desteklemiştir. Buna dayanarak güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin yaratıcı düşünmelerini de geliştirdiği söylenebilir.

Güncel olayların yararlarını “*araştırma becerilerini geliştirmesi*” biçiminde dile getiren öğrencilerin paylaşımları şöyledir:

(...) genellikle ilk siz geldiğinizde güncel haberler bulun dediğinizde ben pek bir şey bilmiyordum tabi haber izlemiyordum internetten araştırmışım pek bir şey bulamamışım ama şimdilerde söylediğinizde internetten direk bulabiliyorum (G1, 13, satır: 264-268)

Güncel olayları kullanmak araştırma açımızı her yönden araştırma yapmamızı geliştirmiş olabilir (G4, s.45, satır: 908-909).

Güncel olayların yararlarını “*araştırma becerilerini geliştirmesi*” olarak ifade eden G1 ve G4 önceden güncel olayları takip etmemelerinden dolayı aradıklarını bulamadıklarını ve derslerde güncel olaylardan yararlandıktan sonra araştırma becerilerinin geliştiğini fark ettiklerini belirtmişlerdir. G4 söylediklerine araştırma becerilerinin her yönden geliştiğini söyleyerek güncel olayları kullanmanın araştırmaya olan katkısını dile getirmiştir. Öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmede güncel olaylara ilişkin verilen ödevlerin etkili olduğu söylenebilir.

Güncel olayların yararlarını “çevresindekilerle paylaşımı sağlama” olarak belirten öğrencilerin görüşleri şöyledir:

(...) beni mutlu ediyor öğrenmek olduğu öğrendiğimi anlayınca mutlu oluyorum. Başkalarına da annemler filan bilemeyince ailem. Ben onlara anlatmayı çok seviyorum (G2, ss.17-18, satır: 347-351).

Bugün içinde ne yaşandığını öğrenip başkalarına anlatma başka (G5, s. 54, satır: 1089-1090).

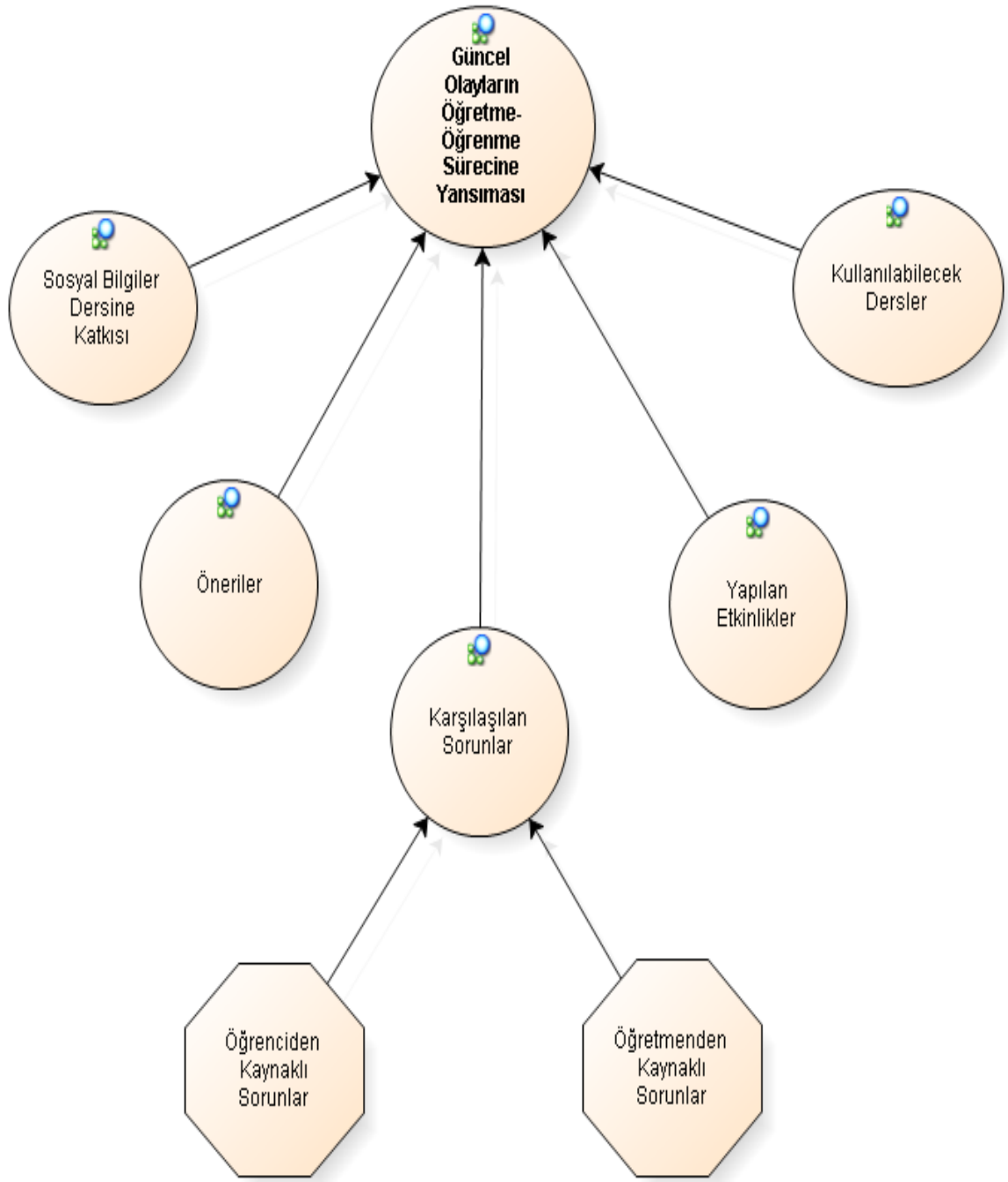
Birçok haberi bazı arkadaşlarımız konuşurken bilene ben de onlara eşlik edebildim. Onlar mesela Kayseri’yle ilgili bir haber konuşurken ben de onu biliyorsam eğer ben de onlarla ilgili yorum yaptım gibi. (G17, ss.163-164, satır: 3380-3385).

Güncel olayların yararlarını “çevresindekilerle paylaşımı sağlama” olarak belirten G2, G5 ve G17’nin gerek arkadaşlarıyla gerekse ailesiyle bildiği olayları konuşarak, olaylar hakkında yorumlar yaparak ve başkalarını da bu konularda bilgilendirerek mutlu oldukları söylenebilir. Bu bağlamda, güncel olaylardan yararlanılarak işlenen derslerden sonra öğrencilerin kendi aralarında haberleri konuşmaya başladıkları ve yaptıkları yorumlarla kendilerine güvendikleri söylenebilir.

Öğrenciler, güncel olay kavramını ve sağladığı yararları işlenen dersleri göz önünde bulundurarak tanımlamalar yapmışlar ve sağladığı yararlardan söz etmişlerdir. Öğrencilerin söylemlerine dayanarak, güncel olay kavramını öğrendikleri, araştırma yapma, düşünme, paylaşımında bulunma gibi kimi becerilerini geliştirdikleri, dolayısıyla güncel olayları kullanmanın çeşitli yararlar sağladığı söylenebilir.

- *Güncel olayların öğretme-öğrenme sürecine yansımaları*

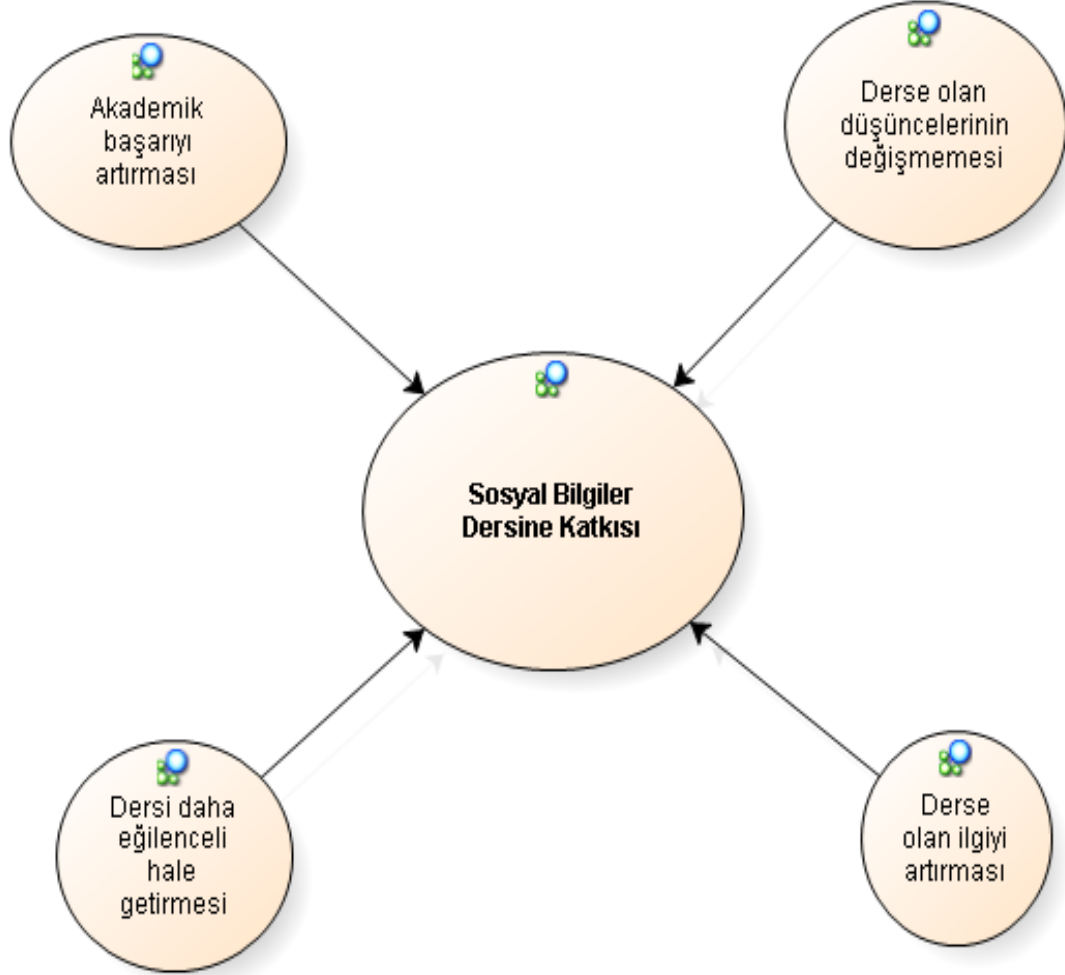
Öğrencilerin güncel olayların yararlanılma sürecine ilişkin düşünceleri bağlamında oluşturulan güncel olayların öğretme-öğrenme sürecine yansımaları teması Şekil 5’de gösterilmiştir.

Şekil 5. Güncel Olayların Öğretme-Öğrenme Sürecine Yansıması

Şekil 5’te görüldüğü gibi, güncel olayların öğretme-öğrenme sürecine yansıması teması öğrencilerin söylemlerinden yola çıkarak Sosyal Bilgiler dersine katkısı, kullanılabilir dersler, yapılan etkinlikler, karşılaşılan sorunlar ve öneriler biçiminde

ele alınmıştır. Bu temaların içerisinde yer alan kodlar ve alıntılar ayrı başlıklar altında sunulmuştur. Güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine katkısı Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6. Sosyal Bilgiler Dersine Katkısı

Şekil 6’da görüldüğü gibi, güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine olan katkısı öğrencilerin görüşleri doğrultusunda derse olan ilgiyi artırması, dersi daha eğlenceli hale getirmesi, akademik başarıyı artırması ve derse olan düşüncelerinin değişmemesi biçiminde ele alınmıştır.

Öğrenciler güncel olayların “*derse olan ilgiyi artırması*” konusundaki görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

Sosyal Bilgiler dersini ben pek sevmiyordum. Tarih inkılabları. Bu güncel olaylar ve ilginç olayları bulunca daha çok ilgim arttı, coğrafi özelliklere arttı ilgim. Benim daha çok fen ve matematiğe yatkın bir beynim var, sayısal dersleri daha çok seviyorum. Sosyal Bilgilerde güncel olayları daha çok takip edince genellikle ders çalışmaktan pek vaktimiz kalmıyordu akşamları haber izlemeye. Bununla ilgili bir zaman ayırdım kendime. Haberleri izliyorum, oradan sonra haberleri izliyorum onunla ilgili yorum yapıyorum kafamda. Bunlar beni çok mutlu etti. Çünkü Sosyale bakış açım çok değişti. Benim pek hoşuma gitmiyordu eskiden sosyal dersi. Kitapları felan hiç renkli gelmiyordu, ilgimi hiç çekmiyordu, bu güncel olayları inceleyip haber defterimize inceleyince daha çok ilgim arttı ona (...) (G1, ss.3-4, satır: 62-77).

Sosyal Bilgileri ben eskiden çok sevmiyordum. Hep derslerimde bazen başarısız oluyordum. Bu sene etkinlik yaptığımız için daha yararlı işler güncel olaylar araştırdığımız için ben mutlu oluyorum, daha iyi anlıyorum Sosyal Bilgiler dersini ve daha çok seviyorum. Yararlı etkinlikler eğlenceli etkinlikler yapınca beni eğlendiriyordu o yüzden Sosyal Bilgiler dersini sevmemi sağladı. Şimdi yine etkinlikler yaptığımız için oyunlar oynadığımız için grup oluşturarak gazete yaptığımız için o yüzden ilgi alanım değişti. Sosyal faaliyetlerden dolayı Sosyal Bilgilerini seviyorum (G2, ss.18-19, satır: 361-378).

Yani ilk başta yani geçen sene ve bu seneye bakarsak mesela geçen sene hiç böyle bir şey yapmamıştık da önce. Yani daha ilk defa yapıyoruz. Mesela Sosyal Bilgiler dersine daha çok ilgilenme amacım oldu. Çünkü sizin verdiğini ödevlerde çok eğleniyorum (...) Yani bir de öyle yaparız diye daha çok ilgilenmeye başladım Sosyal dersinde yani daha çok (G3, s.30, satır: 596-611).

Yani çok sevdim Sosyal Bilgiler dersini. Sevmiyordum yani Tarih olduğu için güncel olaylar yani haberler benim hoşuma gidiyor onun için güncel olayları seviyorum. Yani çok şey kattı Sosyal Bilgilere. Çok iyi değişti ben eskiden Sosyal Bilgiler dersini tarih olduğunu için sevmiyordum böyle onun için yani iklim güncel haberler olduğunda böyle daha çok güzel sevmeye başladım. Güncel olaylar olmasaydı Sosyal Bilgiler dersini sevmezdim. Çünkü güncel olaylar çok önemli olan olaylar yani Sosyal Bilgilerden de tarihleri hiç sevmem böyle tarih, ezberlemek filan iklimler daha güzel oldu yani güncel olaylar girince daha güzel oldu (G11, ss. 115-116, satır: 2300-2320).

Ben ilk baş sosyal dersini hiç sevmiyordum hep canım sıkılıyordu ama böyle güncel olayları duyunca çok eğlenmeye başladım hep ders çalışmaya başladım onun için çok seviyorum. Böyle ben ilgim Sosyal bilgiler dersine hiç aldırılmazdım geliyordum. Ama artık böyle iyicene şey yaptım mesela her gün gittiğimde Sosyal Bilgiler kitabımı ya da defterimi okuyorum eskiden hiç okumuyordum o yüzden çok değişti (...) (G13, s.132, satır: 2660-2672).

İlk başta canım sıkılıyordu ama sonradan alışmaya başladım yani etkinlikler yaparak sevmeye başladım (G15, s. 147, satır: 3043-3044).

Güncel olaylar kullandıktan sonra daha çok arttı sevgim, bence eskiden nerdeyse hiç kendi şehrimiz hakkından kendi aile hayatımız hakkında başka bir şey bilmiyorduk yani öğrenmiyorduk, güncel olaylar olay haberleri olunca hepsini de öğrenmeye başladık bence hepimiz için daha katkılı oldu (G17, ss.164-165, satır: 3402-3406).

Güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine olan katkısını “derse olan ilgiyi artırması” olarak ifade eden G1, G2, G3, G13 ve G15 güncel olaylara ilişkin etkinlikler ile derslerin daha eğlenceli geçtiğini, yapılan etkinliklerin ilgilerini çektiğini ve bu nedenlerle Sosyal Bilgiler derslerinin daha ilgi çekici hale geldiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda G1, G11 ve G17 önceden Sosyal Bilgiler dersinin içeriğini, konuları ve işlenen yöntemler nedeniyle sıkıcı bulduklarını, güncel olayları kullanarak işlenen derslerden sonra dersin içeriğinin daha fazla ilgilerini çektiğini ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak, G1 önceden gündemi takip etmeye zaman ayırmadıklarını, ancak güncel olaylardan yararlandıktan sonra haberleri izlemeye başladığını söylemiştir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinde Sosyal Bilgiler dersinin güncel olaylara dayanarak farklı yöntemlerle işlenmesinin, gündem hakkında yorumlar yapabilmeye olanak bulabilmelerinin ve çevresinde olup bitenlerinin farkına varabilmenin etkisinin olduğu söylenebilir.

Güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine katkısını “*dersi daha eğlenceli hale getirmesi*” olarak ifade eden öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Eskiden pek bir şey yapmıyorduk öğretmenimiz hep kitabımızdan yaptırıyordu. Ama siz gelince etkinlikler yapmaya başladık, daha eğlenceli olmaya başladı dersler. Zevkle öğreniyorduk (...) Evet düşünüyorum. Çünkü 4. sınıfta pek fazla bir şey anlatma pek fazla bir şey etkinlik de yapmadığımız için daha eğlenceli olmuyor, aklımızdan bazen unutabiliyoruz ama etkinlikler yapınca aklımızda kalıcı oluyor. Eskiden hep kitabımızdan yapıyorduk kendimiz okuyorduk defterimize yazı yazıyorduk ama şimdi etkinlikler katılarak daha eğlenceli olmaya başladı mesela şimdi yaptığımız etkinliklerde daha eğlenceli oluyor ama eskiden hiç eğlenceli olmuyordu o yüzden aklımızda kalıcı oluyor. Değişti eğlenceli oldu (G5, ss. 56-57, satır: 1144-1158).

Çok güzel değişti. Nasıl desem böyle daha çok eğlenerek geçti, öğrenerek zevkli, heyecanlı. İlk baş geldiğinizde ne yapacağımı çok şaşırılmışım ondan sonra öğrendim dağları, ovaları, platoları öğrendim bilmediğim şeyleri (G10, s.106, satır: 2147-2151).

Yani Sosyal Bilgiler dersine Sosyal Bilgisi dersinin daha içinde daha canlandırıyor daha olanak ediyor daha güzel oluyor (G11, s. 114, satır: 2294-2296).

Güncel olayların Sosyal Bilgilere olan katkısını “dersi daha eğlenceli hale getirmesi” olarak ifade eden G5, G10 ve G11 güncel olaylara ilişkin kullanılan yöntem ve tekniklerin dersi zevkli hale getirdiğini ve bu etkinliklerle öğrenilenlerin daha kalıcı

olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda öğrenciler yapılan bu etkinliklerle daha fazla bilgi edindiklerini ifade etmişlerdir. Bunlara dayanarak dersin daha eğlenceli olmasında güncel olaylara ilişkin yöntem ve tekniklerin etkili olduğu, bu yöntem ve teknikler ile işlenen konuların öğrencilerin ilgi düzeylerini artırdığı için kalıcı öğrenmeler sağladığı söylenebilir.

Güncel olaylardan yararlanmanın Sosyal Bilgiler dersine olan katkısını “*akademik başarıyı artırması*” biçiminde ifade eden öğrenciler görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

Daha çok derslerim arttı. Daha çok derslerim yükseldi. Mesela geçen sene Sosyalim karneye dört gelmişti bu sene 5 e okulda gözüküyor (G6, ss. 68-69, satır: 1397-1402).

(...) şimdi daha bilgili şeyler öğrendim, sınavlarımdan yüksek notlar aldım Sosyal Bilgiler dersinde, yani bilmediğim kelimeleri, bilmediğim şeyleri sizden öğrendim (G10, s.106, satır: 2156-2159).

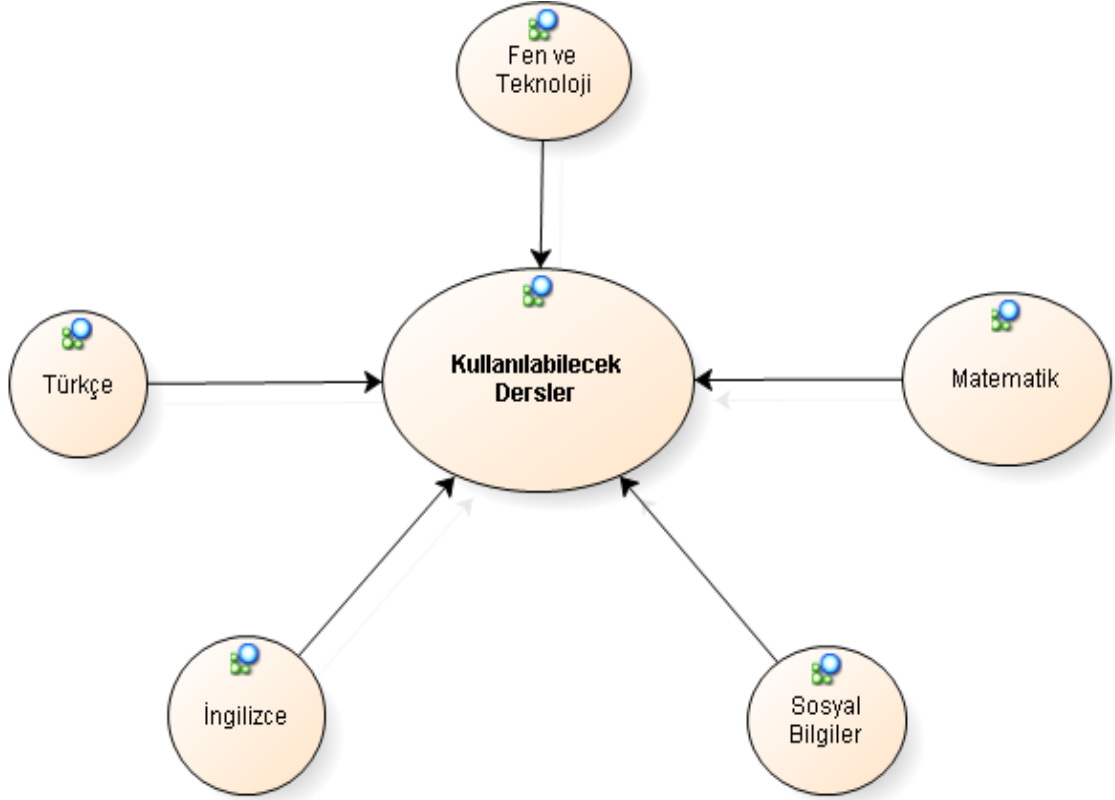
Güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine olan katkısını “*akademik başarıyı artırması*” biçiminde belirten G6 ve G10 güncel olayları kullandıktan sonra notlarının yükseldiğini söylemişlerdir. Öğrencilerin akademik başarılarının yükselmesinde yapılan etkinliklerden sonra derse karşı olumlu tutum geliştirmelerinin ve onlara göre dersin daha eğlenceli hale dönüşmesinin etkisi olabilir.

Güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine ilişkin olarak “*derse ilişkin düşüncelerinin değişmemesi*” biçiminde ifade eden G14, bu görüşünü şöyle dile getirmiştir:

Sosyal Bilgiler dersinde düşüncelerim değişmedi (G14, s.140, satır: 2816).

Güncel olaylardan yararlanmanın “*derse olan düşüncelerinin değişmemesi*” biçiminde belirten G14, yapılan etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersine olan düşüncelerini etkilemediğini ifade etmiştir.

Güncel olaylardan yararlanmanın Sosyal Bilgiler dersine olan katkısı incelendiğinde, güncel olayları öğrenciler derse olan ilgileri, dersin daha eğlenceli olması ve başarıları açısından ele almışlardır. Güncel olayların kullanılabileceği dersler Şekil 7’de gösterilmiştir.

Şekil 7. Güncel Olayların Kullanılabileceği Dersler

Şekil 7’de görüldüğü gibi, güncel olayların kullanılabileceği dersler öğrencilerin görüşleri doğrultusunda Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Türkçe, Matematik ve İngilizce olarak ele alınmıştır.

Güncel olayların “*Sosyal Bilgiler*” dersinde kullanılabileceğini ifade eden öğrenciler görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

Evet isterim. Çünkü normalde Sosyal Bilgiler dersi işlediğimizde sıkıntı çekiyorum daha teminkî sorularda söylediğim gibi bakış açım değişti Sosyal Bilgilere. O yüzden eğer bu güncel olaylar giderse bundan sonra yine Sosyal Bilgileri pek sevmeyeceğim. İstiyorum. Dünyadan haberdar oluyorum, Türkiye’den haberdar oluyorum. Haberleri izlemeye vakit buluyorum kendime. Bundan dolayı çok seviyorum. Diğer derslerde pek böyle haberler şeyler pek bulunmuyor. Mesela matematikle ilgili bir haber bulamayız kesirlerle ilgili çok zor olur bu da bir iki ay öncesine olur o yüzden. Fenden çok az bulabiliriz Türkçeden de bulamayız ama Sosyalden bayağı güncel olay bulunuyor. Sosyal Bilgiler biraz daha ilgili çekici olmadığı için biraz sözel bir ders olduğu için güncel olay bulunduğu anda insanların bakış açısı değişiyor Sosyal Bilgilere (G1, ss. 9-11, satır: 18-213).

Arada bir. Çünkü ben güncel olayları araştırmayı seviyorum ama bazen gazete aldığımda bugünün gazetesi mesela o yüzden gazetede bulamıyorum. O yüzden ödevlerimi aksattığım oluyor o yüzden de üzülüyorum. Bilgisayardan arasam da öbür ödevlerimi yetiştiremediğim için de üzülüyorum o yüzden arada bir kullanılsa daha iyi (G2, s.22, satır: 441-449).

İsterim ama çok fazla değil. Yani mesela bir gün, bir hafta, ayda bir. Güncel olayların araştırılmasını isterim. Şimdi sosyal dersinde sosyal dersimizle ilgili güncel olaylar alakalı olmazsa o zaman şey o zaman istemiyorum. Eğer alakalı olursa şey ayda bir veya haftada bir yapılmasını tercih ederim. Yani Sosyal dersiyse ilgili olursa daha iyi olur (G3, ss. 38-39, satır: 771-783).

Evet. Ya böyle güncel haberler daha da iyi oluyor. Güncel olaylar Sosyal Bilgiler dersine zevk katıyor, daha da çok eğlendiriyor (G6, s. 74, satır: 1505-1515).

İsterim. Çok zevkli geçiyor, bizim öğrenmemizi sağlıyor, bizim ne onlar ne olduğunu bilgi alarak şey yapmamızı sağlıyor. Eğlenerek oluyor hem de. İsterim yani ben. Sosyal Bilgiler dersi bana çok zevkime geliyor hem böyle bilmediğim kelimeleri şey yaptığım için hem de öğreniyorum o yüzden. Bu yüzden Sosyal Bilgiler dersini çok seviyorum (G10, s.110, satır: 2228-2232).

Evet Hani onu anlayamadıysan daha iyi kavrayabilmek için. Bu kadar. Herkesin bilgi edinmesine. (...) Sadece Sosyal Bilgiler dersinde olsun isterim (G15, ss. 150-151, satır: 3103-3119).

İsterim. Bence katkı katkı olacağını düşünüyorum. Dediğimiz gibi birçok şeyi daha birçok ilden bir sürü il ile ilgili bir sürü haberleri biz de tanımış oluyoruz başka kişiler yani birkaç kişi yerine biz de onları görmüş ve öğrenmiş oluyoruz o kişilerin acısını biz yaşamamış olsak bilene haberi okuyarak nasıl bir durumda olduklarını da anlayabiliyoruz hayal ederek o yüzden çok istiyorum kullanılmasını. (...) Sadece Sosyal dersi daha iyi gibi geliyor bana. Hayatla ilgili onu belirtiyorum Sosyal dersini hayatla karşılaştırıyorum bu yüzden. Sosyal Bilgiler dersi hayatla daha anlamlı ya da daha ilgili olduğunu düşündüğüm için, doğal afetler bütün hayat dünyamızda yaşanabileceği için sel baskınları gibi bunlar bütün dünyamızda yaşanabilir onları biz de acı yaşayabiliriz bu yüzden (G17, ss. 169-170, satır: 3497-3521).

Güncel olayların “Sosyal Bilgiler” dersinde kullanılabilceğini ifade eden G1, G2, G3, G6, G10, G15 ve G17 güncel olayların Sosyal Bilgiler dersini daha ilgi çekici hale getirdiğini, haberleri takip ederek gündemi izleme olanağı tanıdığını ve güncel olayları takip etmenin öğrenmeyi sağladığını belirterek bu derste kullanılmasını istediklerini söylemişlerdir. G1 Sosyal Bilgiler dersinin sözel bir ders olması nedeniyle sıkıcı olduğunu, güncel olayları kullanmanın bu dersi daha eğlenceli hale dönüştürdüğünü ve diğer derslere göre bu dersin güncel olaylardan yararlanmaya daha uygun olduğunu belirtmiştir. Ancak, G2 ve G3 dersle ilgili güncel olayları bulmakta sıkıntı yaşadıklarını belirterek bu olayların Sosyal Bilgiler dersinde arada bir kullanılmasını istediğini ifade etmişlerdir. G15 ve G17 ise güncel olayları kullanmanın Sosyal Bilgiler dersinin yapısına daha uygun olduğu için yalnızca bu derste kullanılmasını istediklerini

belirtmişlerdir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinde Sosyal Bilgiler dersinin yaşamın içinden olmasının, güncel olayların bu dersin içeriğiyle yakından ilişkili olmasının etkili olduğu söylenebilir.

Güncel olayların “*Fen ve Teknoloji*” dersinde de kullanılabilceğini ifade eden öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Fen ve Teknolojide daha çok deneylerle ilgili buluyoruz şeylerle ilgili buluyoruz onlar beni daha çok uğraştıracağı için çok seviyorum öyle uğraşmayı bir şeylerle o yüzden fenden (..) istiyorum. Fen ve Teknolojide de deneylerle ilgili güncel olaylar bulabiliriz mesela bu telefonu bulan Graham Bell. Onlarla ilgili olaylar bulabiliriz onlar daha ilgi çekici gözüküyor (...) (G1, ss.11-12, satır: 220-241).

Başka bence fen (...) isterim. (...) Öğretmenlerle okulla ilgili olabilir çünkü. Çünkü bize yararı oluyor. Daha iyi öğrenmemizi sağlıyor, eğlenmemizi sağlıyor (...) Sosyal fende bildiğimiz kadarıyla maddeler, besinlerin değeri farklılığı onlarla ilgili haber olursa daha iyi olur (...) (G2, ss. 22-23, satır: 452-468).

Başka fen de. Fen de daha eğlenceli geçer derslerimiz. Arkadaşlarımızın anlattıkları bilimle ilgili olursa daha iyi olur, neler olup olmadığını biliriz bilimde neler olmuş neler bitmiş, bilim günlüğü gibi bir yer yapabiliriz (G5, s.64, satır: 1304-1314).

Bir de fen (...) Fen de çünkü hep bazı deneyler önceden kalmış deneyler yeni deneyler çıkmasını isterdim. Bir de eski konuları hep aynı konuları işliyoruz. Biraz daha değişik konuların çıkmasını isterdim. Çünkü fen dersinde böyle mesela vücudumuzun bilmececi diye bir bölüm var ya. Öyle bölümlerin yine çıkmasını isterdim bu de şey gazetede yazdığını herkesin görmesini isterdim. Mesela vücudumuzun bilmececi diye bölüm var ya ünite onun yerine başka bir şey çıkabilir diye düşündüm. Onu da herkesin görmesini isterdim (G6, ss. 74-76, satır: 1521-1555).

İşte fen (...) fenle ilgili böyle bilim adamlarının şey yaptığı gibi onlarla olabilir (G10, s. 10, satır: 2235-2237).

(...) fen dersinde kullanılmasını isterdim. O derslerde hiç zevk almıyorum böyle zevkli oldu mu hep böyle zevkim ve ilgim onlara gittikçe onlarla ilgilendiğimi sanırım aynı Sosyal Bilgiler dersi gibi. O yüzden onların da olmasını isterdim (G13, s. 137, satır: 2769-2775).

Güncel olayların “*Fen ve Teknoloji*” dersinde de kullanılabilceğini ifade eden G1, G2, G5, G6, G10 ve G13 bilimde oluşan yeni gelişmeleri, yapılan yeni deneyleri ve bilim adamlarının yaşamları ile ilgili olayları öğrenmek için güncel olaylardan bu derste de yararlanılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca G2 ve G13 güncel olaylardan bu derste yararlanılmasının dersi eğlenceli hale getireceğini de ifade etmişlerdir.

Güncel olaylardan “*Türkçe*” dersinde de yararlanılabileceğini ifade eden öğrenciler görüşlerini şöyle dile getirmişlerdir:

(...) Türkçe dersimizde ilk baş Türkçeyi anlatayım. Türkçe de metin işliyoruz. Daha sonra dilbilgisi işliyoruz kitap okuma yarışları yapıyoruz kitap okuma saatimiz var. Biraz daha dolu dolu olmasını istiyorum ben Türkçe derslerinin biraz sıkıcı oluyor sıkıcı olmamasını istiyorum (G1, ss.11-12, satır: 228-236).

Türkçe (...) Çalışma kitaplarını yaparız o zaman işte ders kitaplarını okuruz şeyler öğreniriz ben de biraz daha güncel haber olmasını isterdim. Çünkü bazı mesela T eskiden T. D. K. oluyordu şimdi TDK’yı sonuna nokta koyuyoruz. Onları öğrenmek için gazetede çıkabilir. Onları öğrenmek için isterdim (G6, ss. 74-75, satır:1519-1535).

Türkçe dersinde kullanılmasını isterim.(...) Türkçe dersinde aslında biz okuma yapıyoruz okuma yerine güncel olayları yazabiliriz. Yani daha çok güncel olayları bulabiliriz. O derste olmasını isterdim çünkü bazılarını okumaktan sıkılıyor. Onlar için daha eğlenceli geçirebiliriz güncel olaylarla (G7, s.85, satır: 1732-1747).

Başka mesela Türkçe de kullanılabilir. Türkçe de bazen sıkıcı oluyor Türkçe dersi. Bunun için eğer öğretmenimiz haber bulun veya güncel bir şeyler bulun deseydi biz bulabilirdik daha kolay olurdu Türkçe dersi. daha eğlenceli, daha güzel olurdu (G8, ss.93-94, satır: 1897-1906).

Türkçe de de kullanılmasını isterim yani çoğu derslerde kullanılmasını isterdim. Türkçe de öğretmenimiz mesela ödev verdiğiğinde onlardan yardım alabiliriz mesela bir kelimenin anlamını bilmediğimizde haberlerden kaynaklanarak bunları bulabiliriz. Bu kadar (G9, s. 103, satır: 2082-2103).

Güncel olaylardan “*Türkçe*” dersinde de yararlanılabileceğini düşünen G1, G6, G7, G8 ve G9 bu dersin onlara sıkıcı geldiğini, derslerin güncel olaylarla daha eğlenceli olabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca G6 ve G9 bilmedikleri sözcüklerin anlamlarını bu olaylarla öğrenebileceklerini dile getirmişlerdir. Öğrencilerin güncel olaylardan Türkçe dersinde de yararlanılabileceğini düşünmelerinde bu derste kullanılan yöntem ve tekniklerin, dersin işlenme biçiminin öğrencilere sıkıcı geldiği söylenebilir.

Güncel olayların “*Matematik*” dersinde de kullanılabileceğini düşünen öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Ondan sonra matematik de olabilir. Matematikte matematiksel haberler Einstein’in formülleri filan öyle yeni çıkan haberlerde onları da koyabilirsek daha güzel olur o formülü öğrenmiş oluruz arkadaşlarımızın getirdiği o haberlerden anlamaya çalışırız (G5, ss. 64-65, satır: 1305-1319).

(...) Matematik de çok isterim, böyle yani matematiğim çok kötüdür yani o daha anlaşılabilir yani daha iyi olması için böyle güncel olaylar felan olması gerekir bence. Başka istemem, diğer derslerim çok iyi (G11, s.121, satır: 2453-2455).

Matematik. Matematiği de çok seviyorum ben Sosyal Bilgilerle matematiği çok sevdiğim için haberle ilgili sorularında onda olmasını isterim yani haberle ilgili soruları sevdiğim için (G12, s.129, satır: 2603-2605).

Güncel olayların “Matematik” dersinde de kullanılabileceğini ifade eden G5, G11 ve G12 bu yöntemle başarılarının artacağını ve yeni bilgiler edineceğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu derste güncel olaylardan yararlanılmasını istemelerinin nedeni, güncel olayların kullanılmasıyla dersle ilgili kaygılarının azalacağını düşünmeleri olabilir.

Güncel olaylardan “İngilizce” dersinde de yararlanılabileceğini ifade eden öğrencilerin paylaşımları şöyledir:

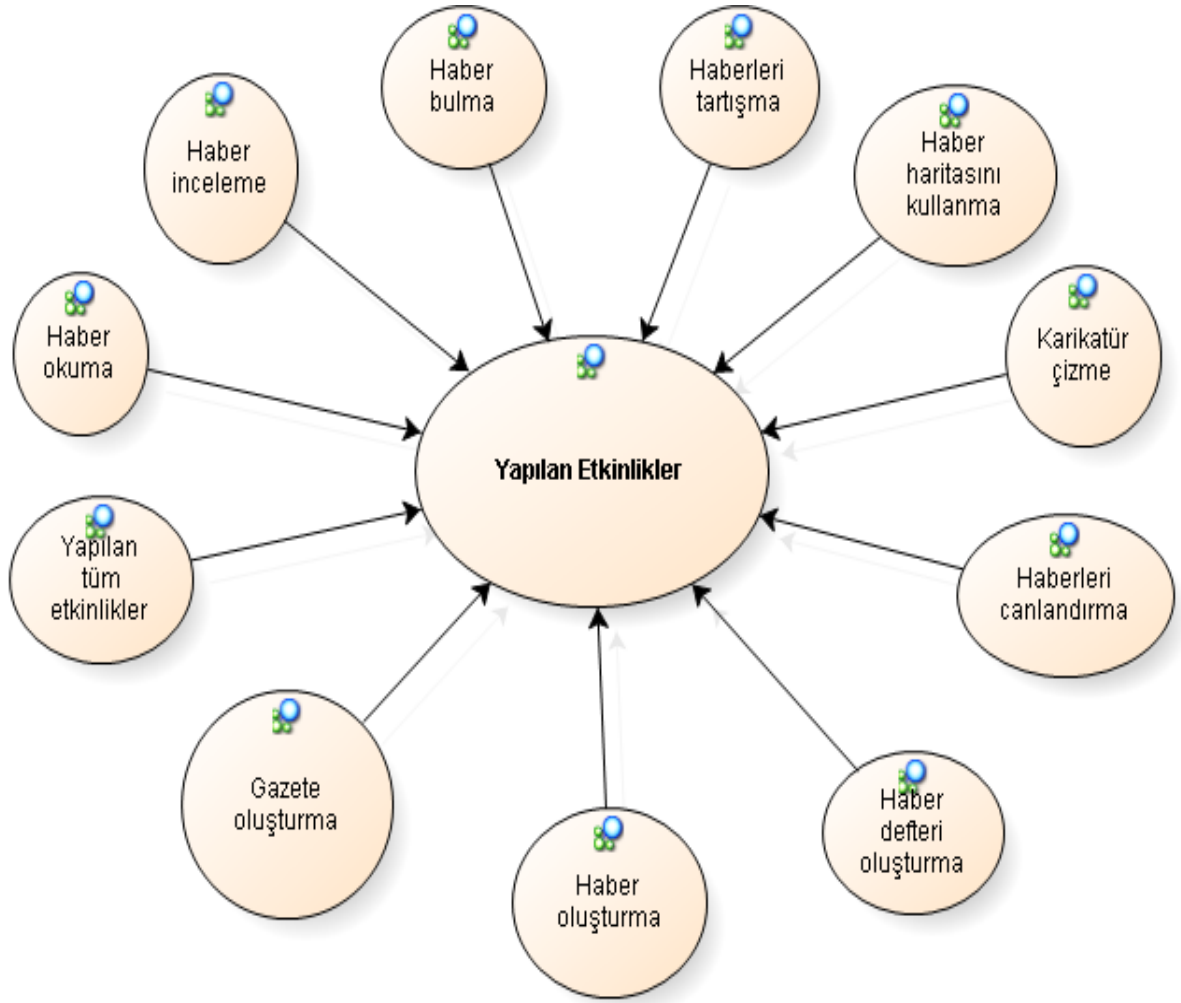
Bir de öğretmenim İngilizcede. Öğretmenim çünkü İngilizce de şey daha çok İngiltere yoğunluklu olacağımız için öğretmenim oranın şey kültürünü de tanıyabiliriz (G4, s.50, satır: 1008-1013).

İşte (...) İngilizce dersinde diyelim İngilizceyle ilgili bir haber olabilir (G10, s.110, satır: 2235-2237).

(...) İngilizce dersinde (...) kullanılmasını isterdim. O derslerde hiç zevk almıyorum böyle zevkli oldu mu hep böyle zevkim ve ilgim onlara gittikçe onlarla ilgilendiğimi sanırım aynı Sosyal Bilgiler dersi gibi. O yüzden onların da olmasını isterdim (G13, s. 137, satır: 2769-2775).

Güncel olayların “İngilizce” dersinde de kullanılabileceğini ifade eden G4, G10 ve G13 güncel olayları kullanarak dersin daha eğlenceli hale geleceği ve İngiltere’nin kültürünü öğrenebileceklerini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler güncel olayların kullanılabileceği dersleri belirtirken derslere ilişkin akademik başarılarını, derse ilişkin tutumlarını, bilim ve teknolojide meydana gelen değişimleri ve bunlardan haberdar olmak istediklerini göz önünde bulundukları söylenebilir. Elde edilen bu bulgulara göre, öğrencilerin güncel olayları Sosyal Bilgiler dersinin yanı sıra en fazla Fen ve Teknolojide kullanılmasını istedikleri söylenebilir. Güncel olaylara ilişkin yapılan etkinlikler Şekil 8’de gösterilmiştir.

Şekil 8. Güncel Olaylara İlişkin Yapılan Etkinlikler

Şekil 8’de görüldüğü gibi, öğrencilerin güncel olaylardan yararlanılarak işlenen derslerde yapılan etkinliklere ilişkin görüşleri haber bulma, haber okuma, haberleri tartışma, haber inceleme, haberleri canlandırma, haber haritası kullanma, haber oluşturma, haber defteri oluşturma, karikatür çizme, gazete oluşturma ve yapılan tüm etkinlikler biçiminde ele alınmıştır.

Öğrencilerin “*haber bulma*”ya ilişkin görüşleri şöyledir:

Benim daha çok ilginç haber bulmak hoşuma gitti. Çünkü ilginç haberler bir sürü haber var onlar içinden en ilginçini seçmek benim biraz beynimi yordu o yüzden çok hoşuma gitti (G1, s. 4, satır: 82-85).

Siz daha çok nerelerde haber bulmamızı istemiştiniz sel, dağ, doğal afet çığ doğal afetlerle ilgili biz bulduk ve hepimizinkini okudunuz okuyup aramızda seçtik en iyisini bu yönden de anladık haberleri herkese okuyup şey en iyiyi bulmayı (...) (G9, s. 99, satır: 2002-2008).

Ondan sonra illerle ilgili haberler bulmak hoşuma gitti (G17, s. 166, satır: 3426-3427).

Gazete bulurken eğlendim öğretmenim. Komik haberler de olabiliyor, ilgimi çekiyor benim, çok iyi oluyor (...) (G18, s. 176, satır: 3653-3654).

Güncel olaylara ilişkin yapılan etkinliklerden “haber bulma”ya yönelik olarak görüş bildiren G1, G9, G17 ve G18 bu etkinliğin onlara eğlenceli geldiğini ve ilginç haberlerle karşılaşmanın hoşlarına gittiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin haber bulmayı eğlenceli bulmalarının nedenleri ise araştırma yapmayı sevmeleri ve haber araştırırken komik ve ilgi çekici haberlerle karşılaşmaları olabilir.

Öğrenciler “*haber okuma*”ya ilişkin görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

(...) Yaptığımız bulduğumuz haberleri okurken (G6, s. 71, satır: 1447).

Hoşuma gitmeyenler, böyle arkadaşlarımızın hepsinin teker teker okuması hoşuma gitmedi. Üç dört kişi üç dört kişi haberi herkes kendi haberini okumasaydı da üç dört kişi sadece kendi haberini okusaydı daha iyi olurdu (G8, ss. 91-92, satır: 1857-1860).

Güncel olay, getirdiğimiz haberlerin okunması hoşuma gitti bu kadar (...) Getirdiğimiz haberleri okumamız (G15, s. 148-149, satır: 3051-3077).

Arkadaşlarımız çıkıp okuyordu onları ben beğenmedim, çünkü anlamları onların okuduğu şekilde anlamadım o zaman çok canım sıkıldı onları dinlemek bilene istemedim. O yüzden o güncel haberleri haberlerden pek bilgi edinemedim (G17, s. 167, satır: 3452-3457).

Sınıfta haberler (...) okuduğu haberler ilgimi çekti, çok güzel hepsi de. (...) bulmuş sağolsun (...) (G18, s. 176, satır: 3643-3645).

Güncel olaylara ilişkin olarak yapılan etkinliklerden “haber okuma”ya ilişkin görüş bildiren G6, G15 ve G18 okunan haberlerin ilgilerini çektiğini ve arkadaşlarının paylaştığı haberlerden bilgi edindiklerini belirterek bu etkinlikten zevk aldıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinde arkadaşlarının okuduğu haberlerle de yeni bilgiler edinmesi etkili olabilir. Ancak G8 ve G17 arkadaşlarının okudukları haberlerden bilgi edinemediklerini ve bu etkinlikte sıkıldıklarını belirterek zevk almadıklarını ifade etmişlerdir. G8 ve G17’nin haber okumaya ilişkin olarak olumsuz düşünmelerinde etkinlik sırasında etkin olmamaları olabilir.

“*Haberleri tartışma*”ya ilişkin görüş bildiren G5’in paylaşımı şöyledir:

Tartışmalar da daha eğlenceli oluyordu, arkadaşlarımızın. Görüşlerini anlıyorduk. Hep birlikte ortak bir karar vererek. Onu uyguluyorduk (G5, s. 58, satır: 1179-1185).

“Haber tartışma” etkinliğine ilişkin görüş bildiren G5 yapılan tartışmaların eğlenceli geçtiğini, tartışılan konu ile ilgili düşüncelerini söylemenin ve kararlar almanın etkili olduğunu dile getirmiştir. Bu bulguya dayanarak bir tartışma sonucunda ortak kararlar alıp uygulamanın öğrencileri olumlu etkileyebileceği söylenebilir.

Öğrenciler “*haber inceleme*”ye yönelik görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

Etkinlik kâğıtları benim hoşuma gitti haberleri inceliyorduk orda sorular vardı onlar da hoşuma gitti normalde de yapıyorduk da bu kadar eğlenceli olmuyordu sınıfta yapmak benim için daha eğlenceli oldu. Genellikle haberleri inceliyorduk haber defterimiz olmadan önce. Daha sonra öğrendiklerimizle ilgili sorular vardı o soruları inceliyorduk öyle işte. Örneğin balıklar ölmüştü hani ya bi.Bi balık ölmüştü bir sürü balık ölmüştü garaj baraj kapakları açık unutulduğu için. O benim hoşuma gitti üzülmediğim için hoşuma gitti. Hem de incelemek benim daha çok duygularımı geliştirdi (G1, s. 5, satır: 87-102).

Daha sonra haberleri okuyup onları özetlemek (G4, s.48, satır: 963).

Bir tane haber vardı haberin özeti, başlığı filan her şeyini filan her şeyini kendimiz değerlendirerek. Altına haberin özetini çıkartıyorduk. Haber başlığı, haberin kaynağını. Neler düşünüyorum. Haber incelemesini nasıl yapıyorum öyle şeyler hoşuma gitti (G5, ss. 59-60, satır: 1203-1214).

Çalışma kâğıtlarında daha çok bir haber vardı işte o haberleri özetleme ya da şey yapma filan (G7, s. 81, satır: 1662-1663).

“Haber inceleme”ye ilişkin görüşlerini paylaşan G1, G4, G5 ve G7 inceledikleri haberlerin ilgici çekici olduğunu, haber incelerken öğrendikleri ile ilgili soruları yanıtladıklarını ve daha önce yaptıkları etkinliklerden farklı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinde inceledikleri haberlerle öğrendiklerini pekiştirmeyi ilgi çekici bulmaları ve haber incelemenin alışlagelmiş soru-yanıt yönteminden farklı olması etken olarak gösterilebilir.

Güncel olaylara ilişkin “*haber canlandırma*”ya ilişkin olarak görüşlerini dile getiren öğrencilerin paylaşımları şöyledir:

Öğretmenim hani ben bir haber getirmiştim ya Amerika son 50 yılın en büyük felaketi diye Amerika’da (...) İşte öğretmenim ondaki canlandırma hoşuma gitti benim. Öğretmenim işte dediğim gibi canlandırma hoşuma gitti bir de öğretmenim şey arkadaşlarım bir tane daha canlandırma var yapmıştı o hoşuma gitti (G4, s.46-47, satır: 934-953).

Güncel olaylarla ilgili olay şey oyunlar. Doğal afetlerle ilgili oyunlar yapmıştık hani güncel olarak. Hani mesela o hiç hoşuma gitmemişti. Çünkü mesela ya yani onlar pek fazla hortumu canlandıramadı yani. Haberi okusak daha iyi anlarız yani haberi okumasak ta şey oradan hiç anlayamayız (G3, s.36, satır: 723-732).

Güncel olaylarla ilgili etkinliklerden “haber canlandırma”ya ilişkin olarak görüş bildiren G4 haberleri canlandırmanın eğlenceli olduğunu belirtmiştir. Ancak, haber canlandırma etkinliğine ilişkin olarak G3 olumsuz görüş belirtmiş, haberleri canlandırmak yerine okuyarak daha iyi öğrenebileceklerini söylemiştir.

“*Haber haritası kullanma*”ya ilişkin olarak düşüncelerini ifade eden öğrencilerin görüşleri şöyledir:

(...) Türkiye haritasını asıp hangi ilin olduğunu bulma, hangi haberlerin olduğunu bulma (G2, s.19, satır: 382-383).

En çok tahtada hani haberleri illeri eşleştirmiştik ya o hoşuma gitti (G6, s.70, satır: 14290-1421).

Güncel olaylardan şehirleri yöresel yemeklerin hangi şehirde oldukları hoşuma gitti, bir haberi okuyup bu haber hangi yere ait onları iplerle yaparken onlar hoşuma gitti (G10, s.107, satır: 2162-2165).

Tahtada yerleştirmiştik haberlerle o tarz şeyleri. Ondan sonra kağıtlarla yaptığımız çalışmaları çok beğenmişim. (...) Haberleri haritalarla eşleştirmiştik (G13, s.132-134, satır: 2673-2697).

İlk baş haberleri tahtaya yapıştırdık ve haritada hangi ilde olduğunu bulduk onları ipe oraya yerleştirdik onu da çok beğendim (G17, s. 165, satır: 3416-3418).

“Haber haritası kullanma”ya yönelik düşüncelerini dile getiren G2, G6, G10, G13 ve G17 bu etkinlikten zevk aldıklarını ve iplerle haberleri eşleştirmenin eğlenceli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinin nedenleri; yapılan etkinliğin ilgi çekici olması, haberle o haberde yer alan ili haritada iplerle eşleştirmenin ilk kez karşılaştıkları bir etkinlik olması ve bu etkinlikle illerin yerlerini hatırd tutma düzeylerinin daha yüksek olması biçiminde ifade edilebilir.

Güncel olaylara ilişkin etkinliklerden “*haber oluşturma*”ya ilişkin öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Yaptığımız etkinliklerden haber yazma daha çok hoşuma gitti? Yani mesela bir konu var onunla ilgili haber yazma. (...) Ya bir tane konu vardı onunla ilgili haber yazmam haberi çok fazla düşün bulamadığım için ondan (G7, ss.80-81, satır: 1646-1685).

Haberlerden hoşlandım haber yazmayı çok severim böyle her gün ne biliyim spiker olmak isterim onun için çok hoşlandım (G11, ss.118-119, satır: 2396-2398).

Güncel olayların kullanımında yapılan etkinliklerden “*haber oluşturma*”ya ilişkin olarak görüşlerini ifade eden G7 ve G11 verilen bir konuya ilişkin kendilerinin haber yazmalarının eğlenceli olduğunu belirtmişlerdir. Bu etkinliği G11 ileride yapmak istediği meslekle ilişkilendirmiştir. G7 ise verilen bir konuyla ilişkin haber yazmanın güzel olduğunu ancak çok fazla düşünmesi gerektiği için zorlandığını belirtmiştir.

Öğrencilerin “*haber defteri oluşturma*”ya ilişkin görüşleri şöyledir:

En çok bir tane haber defteri vardı o gitti (...) Çünkü eğlenerek yaptığım haber defteri vardı bir de gazete. Çünkü hem araştırıyorum, bilgi ediniyorum hem de eğleniyorum. Yapıştırırken (G3, ss. 31-32, satır: 622-650).

Haber defterlerimize haberleri yapıştırmamızı haber inceleme formunda haber inceleme formu vermişsiniz ona göre inceledim öyle bu (G9, s.100, satır: 2013-2015).

“*Haber defteri oluşturma*” etkinliğine ilişkin olarak görüşlerini ifade eden G3 ve G9 haberleri araştırırken, incelerken bilgi edindiklerini ve buldukları haberleri yapıştırırken de eğlendiklerini belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulguya ilişkin olarak öğrencilerin araştırma yapmayı sevdikleri ve kesip yapıştırma gibi etkinliklerden zevk aldıkları söylenebilir.

Güncel olaylara ilişkin etkinliklerden “*karikatür çizme*”yle ilgili öğrenciler görüşlerini şöyle belirtmişlerdir:

(...) bir de karikatür. Hoşuma gitmedi. Karikatür hiç çizemem. Ama yani şey ya karikatür çizmek. Hiç aklıma gelmiyor karikatürler. Çizimim de çok kötü zaten

onlar hiç aklıma gelmediği için. Onlar hiç hoşuma gitmedi (G3, ss. 36-37, satır: 734-744).

Daha çok hani resim yaparak bir konuyla ilişkin resim. Karikatür yaparak (G7, s.81, satır: 1651-1653).

Haberleri okuyup onları karikatür şeklinde canlandırmayı (...) Dediğim o haberlerin soruların vardı onları yapıp cevaplayıp karikatür şeklinde yapmak çünkü onları bize bir haberi bir haberi aklımızda nasıl tuttuğumuz ve onunla ilgili neler öğrendiğimizi bilgi verdi (G17, ss. 165-166, satır: 3421-3433).

“Karikatür çizme”ye ilişkin olarak G7 ve G17 karikatür çizmeyi sevdiklerini ve böylelikle öğrenilen konuları hatırlarında tutmanın kolay olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinde öğretme-öğrenme sürecinde karikatür kullanılmasının eğlenceli olduğu ve karikatürün öğrencilerin dikkatlerini çekmede etkili olduğu söylenebilir. Ancak G3, çizim yapamadığı için bu etkinliği beğenmediğini söylemiştir. Karikatür çizmeyi eğlenceli bulmayan G3’ün böyle düşünmesinde, bireysel yeteneklerini göz önünde bulundurarak resim yapamadığını düşünmesi etkili olabilir.

Güncel olayların kullanıldığı etkinliklerden “gazete oluşturma” ya ilişkin olarak öğrencilerin görüşleri şöyledir:

(...) daha çok grup ödevlerini yaparken gazete oluşturmamız (G2, s.19, satır: 384).

(...) gazete hoşuma gitti. (...) Çünkü eğlenerek yaptığım bi haber defteri vardı bi de gazete. Çünkü hem araştırıyorum, bilgi ediniyorum hem de eğleniyorum. Yapıştırırken (G3, ss.31-32, satır: 622-650).

(...) bir de yaptığımız gazeteler hoşuma gitti arkadaşlarımın (G5, s.57, satır: 1161-1162).

Gazete yaparken. (...) Sınıf içerisinde hani yerim hani gazete yapmıştık o (...) Gazete yaptım bir de il ilçe ilçelerle ilgili illerle ilgili şeyler hoşuma gitti (G16, ss.157-158, satır: 3264-3278).

“Gazete oluşturma”ya ilişkin görüşlerini ifade eden G2, G3, G5 ve G16 araştırmaları sonucunda buldukları haberleri kullanarak kendilerinin oluşturdukları gazetelerden zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin gazete oluşturma etkinliğine ilişkin olumlu görüş belirtmelerinin nedenleri arasında öğrencilerin grup ödevlerinden hoşlanmaları, haberleri araştırmanın ve yapıştırmanın eğlenceli olması sayılabilir.

Güncel olayların kullanımında “*yapılan tüm etkinlikler*”e ilişkin görüşlerini ifade eden öğrencilerin paylaşımları şöyledir:

Yo, ben hepsini beğendim. Yoktu. Ben beğendim (G9, s.100, satır: 2027-2029).

Sizinle yaptıklarımız çok hoşuma gitti hepsini beğendim. Hepsini beğendim ben. Burada nasıl böyle tüm faaliyetleri bilmediğim için öğrenerek yani bilmediğim için öğrendim ve bunlar ilgili oyunlar oynadık, zevkli şeyler yaptık bunları çok sevdim. (...) Hoşuma gitmeyen şu an yok ama şimdilik yok. Hepsini çok beğendim ben neler olabileceğini düşünmedim böyle hep gazetelerden bulduğum haberleri hiç sıkılmadım onları yaptım zevk alarak yaptım (G10, ss. 107-108, satır: 2168-2194).

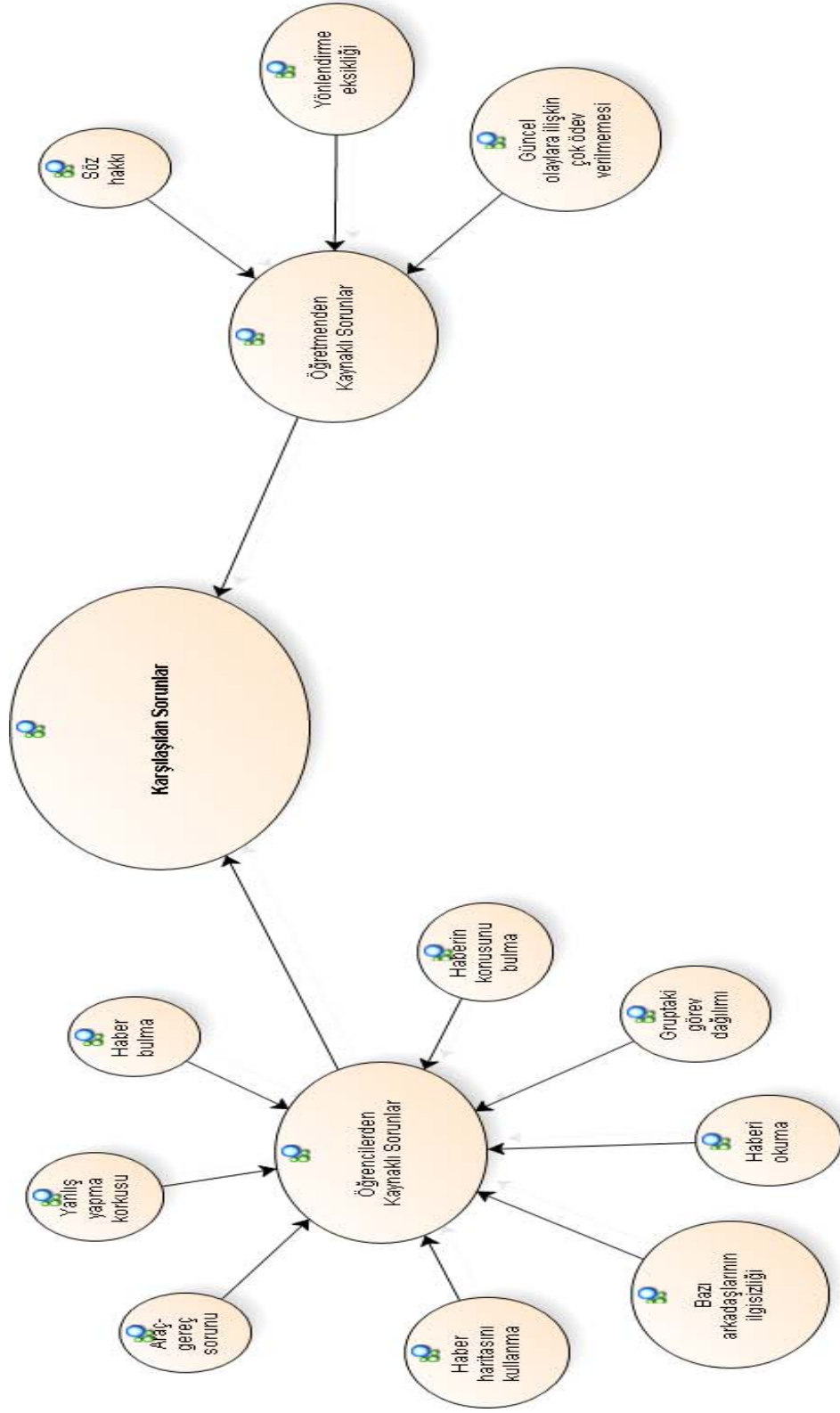
Yani güncel olaylarla olan her şey. (...) Şimdi hepsinden hoşlandım hepsi çok güzeldi. Ya bana hepsi eğlenceli geldi, çünkü hepsi çalışma kağıtları ya hani konuyu işliyoruz daha iyi anlamamız için siz de bize çalışma kağıdı verdiniz daha güzel oldu (G11, ss. 117-118, satır: 2372-2392).

Hepsi gitti hoşuma (G14, s. 114, satır: 2847).

Hepsi hoşuma gitti öğretmenim çünkü siz çok güzel anlatıyorsunuz.(...) Yok hiç olmadı öğretmenim (G18, s.177, satır: 3662-3268).

“Yapılan tüm etkinlikler”i beğendiklerini söyleyen G9, G10, G11, G14 ve G18 bu etkinliklerle konuyu daha iyi anladıklarını, derslerin böylece daha eğlenceli geçtiğini, derslerde hiç sıkılmadıklarını ve oyunların ilgilerini çektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin tüm etkinlikleri sevmelerinde farklı yöntem ve tekniklerin bir arada kullanılması, haberlerin öğrencilerin farklı düşünmelerine yardımcı olması, derslerin bu etkinliklerle eğlenceli olması, gazete etkinliklerinin öğrencilere değişik gelmesi etkili olabilir.

Güncel olaylardan yararlanılarak yapılan etkinliklere ilişkin görüşlerini dile getiren öğrenciler, bu etkinlikleri ilgi çekici olması, öğrenmede kalıcılığı sağlaması, derse ve olaylara olan bakış açılarını etkilemesi yönlerinden ele almışlardır. Ancak kimi öğrenciler kendi ilgilerini neden göstererek haber okuma, haber canlandırma, haber oluşturma ve karikatür çizme etkinliklerine ilişkin olarak olumsuz görüşlerini ifade etmişlerdir. Güncel olayların kullanımında karşılaşılan sorunlar Şekil 9’da gösterilmiştir.

Şekil 9. Güncel Olayların Kullanımında Karşılaşılan Sorunlar

Şekil 9’da görüldüğü gibi, güncel olayların kullanımında karşılaşılan sorunlar öğrencilerden kaynaklı sorunlar ve öğretmenden kaynaklı sorunlar biçiminde ele alınmıştır. Öğrencilerin güncel olayların kullanımında karşılaştıkları sorunları kendilerinden kaynaklanan sorunlar boyutunda haber bulma, haberin konusunu bulma, haber okuma, haber haritasını kullanma, araç-gereç sorunu, yanlış yapma korkusu, bazı arkadaşlarının ilgisizliği ve gruptaki görev dağılımı; öğretmenden kaynaklan sorunları ise söz hakkı, güncel olaylara ilişkin çok ödev verilmesi ve yönlendirme eksikliği biçiminde belirtmişlerdir.

Öğrencilerin karşılaştıkları sorunlardan “*haber bulma*”ya ilişkin görüşleri şöyledir:

Örneğin arkadaşlarımız çok güncel haberlerden çok böyle bizimle alakamız olmayan haberler buluyorlar onlar benim hiç hoşuma gitmedi çok sıkıldım derste (...) Güncel olayları işleyerek yani yaptığımız derslerde genellikle haber bulmakta sıkıntı çektim çünkü diğer ödevlerimiz de bayağı oluyor o ödevlerimi yaparken biraz sıkıntı çektim biraz geç yatmak zorunda kaldım sabahları biraz uykusuz kaldım ondan pek hoşnut olmadım (G1, ss. 6-7, satır: 126-154).

Haber bulmakta çok zorlandım. Güncel. Zaten gazetede. Çok fazla yoktu sizin verdiğiniz konularda. internette de yani site bulmakta çok zorlandım (G3, s.37, satır: 749-756).

Önce şey haber bulmakta çok zorlandım. Çok araştırma yapmam gerekti (G4, s. 51, satır: 1025-1027).

Bazen internet bulmaya çalışıyorum internette bulunca da internette çıkmayınca sorunlar yaşamaya. Çünkü aradığım hepsi de başka şeylerden söz ediyor. Benim söylediğim şeylerden daha çok ilgili değil (G7, s. 84, satır: 1723-1729).

Şey evde haberleri gazetelerden bulur bulurken çok zorlandım. Böyle (G8, ss. 92-93, satır: 1880-1881).

Haberleri bulurken bulamadığım da oldu, çok zor buluyorum ama işte böyle zor bulurken da gene araya araya bulabiliyor, çok aramak lazım (G18, s. 178, satır: 3680-3862).

Güncel olayların kullanımında “*haber bulma*”ya ilişkin sorunlarla karşılaştıklarını ifade eden G1, G3, G4, G7, G8 ve G18 ödevlerinin çok olduğunu, konuyla yakından ilişkili haberler bulmanın zor olduğunu ve haber bulmanın çok zaman aldığını belirtmişlerdir. G1 bunlara ek olarak arkadaşlarının buldukları haberlerin derslerle ilgili olmadığını ve bu nedenle, bu haberlerden sıkıldığını söylemiştir. Öğrencilerin haber araştırmaya

yeterli zaman bulamamaları ve konuya ilişkin haberleri ararken değişik kaynakları kullanmamaları haber bulmakta sorunlar yaşamalarına neden olabilir.

Güncel olaylardan yararlanmada “*haberini konusunu bulma*”ya ilişkin sorun yaşadığını belirten G12’nin görüşü şöyledir:

Haberini tanımlamak yani soru sorarken haberini konusu konusunu tanımlamak (G12, s. 128, satır: 2579-2580).

“Haberini konusunu bulma”ya ilişkin olarak sorun yaşadığını belirten G12, haberini ve haberini konusunu tanımlamada zorlandığını dile getirmiştir.

“*Haber okuma*”ya ilişkin sorun yaşadığını belirten G4’ün görüşü şöyledir:

(...) haberini sunmakta. Zorlandım. Başka da zorlandığım bi şey yoktu öğretmenim (G4, s.51, satır: 1029-1031).

“Haber sunma”da sorunlar yaşadığını belirten G4’ün haberini etkili bir biçimde anlatmada zorlandığı söylenebilir.

Güncel olayların kullanımında “*haber haritasını kullanma*” konusunda güçlük çektiğini belirten G5’in düşünceleri şöyledir:

Ne tür zorluklarla karşılaştım bir kere arkadaşımızın küçük bi şehri buldu haberlerden okurken nerde olduğunu bulamadı, iç Anadolu da. Nerde olduğunu bulamadı. Hayır pek fazla karşılaşmadım ama sadece bir etkinlikte zordu o da haritaya yerleştirmektir. Şehirleri zor buluyorduk (G5, ss. 62-63, satır: 1263-1284).

Güncel olayların kullanımında haber haritasını kullanmaya ilişkin olarak zorluk yaşadığını ifade eden G5’in illerin haritadaki konumlarını bilmediğinden kaynaklı olarak sorun yaşadığı söylenebilir.

Güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin olarak “*araç-gereç sorunu*” yaşadığını ifade eden öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Bazen böyle hani o renkli boyamalar var ya bazen onları karıştırdım. Bazen yani aksilikler çıktı. Yani bazen böyle Sosyal Bilgilerden haber yani haber araştırdığım zaman yazıcı bozuldu böyle zamanım gitti, onun için üzülmuştüm (G11, s.119-120, satır: 2413-2418).

Haber defterine yapıştırırken kaybettiydim onu bulmaya çalıştım başka gelmiyor aklıma (G14, s.142, satır: 2861-2862).

“Araç-gereç sorunu” yaşadıklarını belirten G11 ve G14, etkinlikte gerekli olan araç-gereçlerle ilgili sıkıntılar yaşadıklarını ve kimilerini ise kaybettiklerini ifade etmişlerdir.

Güncel olaylara ilişkin olarak “yanlış yapma korkusu”na ilişkin olarak görüşlerini ifade eden öğrenciler şunları söylemiştir:

Bilememe hisleri geldi, ama sonra güvencimi yeniden kazandım yapabileceğime yöneldim (G9, s. 101, satır: 2043-2046).

Ben çok heyecanlandım tahtaya çıktığımda, ondan sonra yanlış yaparım diye korkum vardı. Sınavlarda sosyal sınavlarında yanlış yaparım diye çok korkuyordum.(...) Ben herkesin dalga geçmesinden korktum yanlış yapıp. Ondan sonra bir şeyi yırtarım diye korkmuştum tahtadaki haberlerden. O yüzden çok endişeleniyorum tahtaya çıktığımda (G13, ss. 134-135, satır: 2716-2732).

Mesela bir haberi okuyacakken böyle tıkanırdım. Çalışma kâğıtlarını doldururken hiçbir şey olmadı ama konuşurken tıkanıklık yaşadım sadece. (...) Öğretmen bir ders verdiğinde onu yapıyorum ama yanlış olduğunu düşünerek söyleyemiyordum. O yüzden (G15, ss,149-150, satır: 3088-3100).

Güncel olayların kullanımında “yanlış yapma korkusu” yaşadıklarını belirten G9, G13 ve G15 yapılan etkinliklerde yanlış yapabileceklerinden korktukları için etkinliklere katılmakta sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinde özgüven eksikliği ya da daha önce yaşadıkları deneyimler etkili olabilir.

“Bazı arkadaşlarının ilgisizliği”ne ilişkin olarak sorun yaşadıklarını belirten öğrencilerin görüşleri şöyledir:

(...) arkadaşlarımızın getirmedikleri haberlerden o yüzden pek hoş olmamıştı arkadaşlarımız haber getirmemişti. Bazıları getirmişti o yüzden de fazla eğlenceli olmadı ama yine de eğlendik (...) Nelerden zevk almadım arkadaşlarımız hiç toplamıyordu haberleri toplamıyordu ama biz getiriyorduk hiç toplamadıkları o yüzden zevk almadım hep haber götürüyordum ama hiç almıyorlardı alıyorlardı ama asmiyorlardı (G5, s.60-62, satır: 1227-1257).

Daha çok hani biz tartışma yapıyorduk sınıfta. Sınıfta bazı tartışmalar yaparken sorunlar yaşadım bunlar da bazı arkadaşlarım çok fazla şeylerle ilgilenmiyordu. Herkes başka şeylerle uğraşıyordu (G7, s.83, satır: 1700-1704).

Güncel olayların yararlanıldığı etkinliklerde “bazı arkadaşlarının ilgisizliği” konusunda sorun yaşadıklarını belirten G5 ve G7 bazı arkadaşlarının konularla ilgilenmediklerini, güncel olayları sınıfa taşıyamadıklarını, tartışmalara katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin böyle düşünmelerinde sınıf içerisinde yapılan bazı etkinliklerin tüm sınıfın ilgisini çekmemesinin ya da bazı öğrencilerin konuya ilişkin haber bulamamalarının etkisi olabilir.

“*Gruptaki görev dağılımı*”na ilişkin sorun yaşadığını belirten öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Sınıf içerisinde şimdi gazete yaparken şimdi ben mesela ben fotoğraf getireceğim dedim (...) da ben fotoğraf getireceğim dedi öyle şey öyle bir takım engeller oldu (G3, s.35, satır: 699-702).

Hani gazeteyi yapmamıştık o gün. Ben o gün çok üzülmiştim, aslında ben de yapmak istememişim. (...)böyle şey yapıyorlardı uff banane felan diyorlardı ben yapmak istiyordum hatta ben (...) ben kendim evde yaparım dedim, (...) dedi ki şey dedi, Sosyal öğretmeni artık kabul etmez dedi (G11, s.120, satır: 2421-2426).

Güncel olayların kullanımında “gruptaki görev dağılımı”na ilişkin görüşlerini dile getiren G3 ve G11 grup çalışmalarında iş bölümü konusunda sorun yaşadıklarını ve grup içerisinde bazı arkadaşlarının görev almadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin grup çalışmalarında sorun yaşamalarına, öğrencilerin daha önce bireysel çalışmalar yürütmesi ve grup çalışmalarına gereken önemin verilmemesi neden olabilir.

Öğrencilerin görüşlerine dayanarak elde edilen bulgulara göre öğretmenden kaynaklanan sorunlardan “*söz hakkı*”na ilişkin G2 görüşünü şöyle belirtmiştir:

Şimdi biz bir kere nasıl söyleyeyim Türkiye haritası asmıştık. Orda iplerle eşleştiriyorduk ben parmağımı kaldırdım ama öğretmenim siz beni görmediğiniz herhalde o yüzden kalkmadığım için canım sıkıldı (G2, s. 20, satır: 430-436).

Yapılan etkinlikler sırasında “söz hakkı”nın eşit olmadığı düşünen G2, etkinliğe katılmadığı için derste sıkıldığını ifade etmiştir. Elde edilen bu bulguya ilişkin olarak, öğrencinin tüm etkinliklere etkin olarak katılmayı istediği söylenebilir.

“Güncel olaylara ilişkin çok ödev verilmesi”ne ilişkin G2’nin görüşleri şöyledir:

Ben ben ilk şeyi söylemek istiyorum (...) ben onda bazılarını bulabiliyorum bazılarını bulamıyorum o yüzden ödevlerimi yapamadığım için üzülüyorum. O yüzden sizden ilk olarak biraz daha az ödev vermenizi istiyorum ama bütün aslında ben bütün yaptığımız etkinlikleri beğendim ama bazen sıkıntı yaşadım sıkıldım (G2, s.21, satır: 418-427).

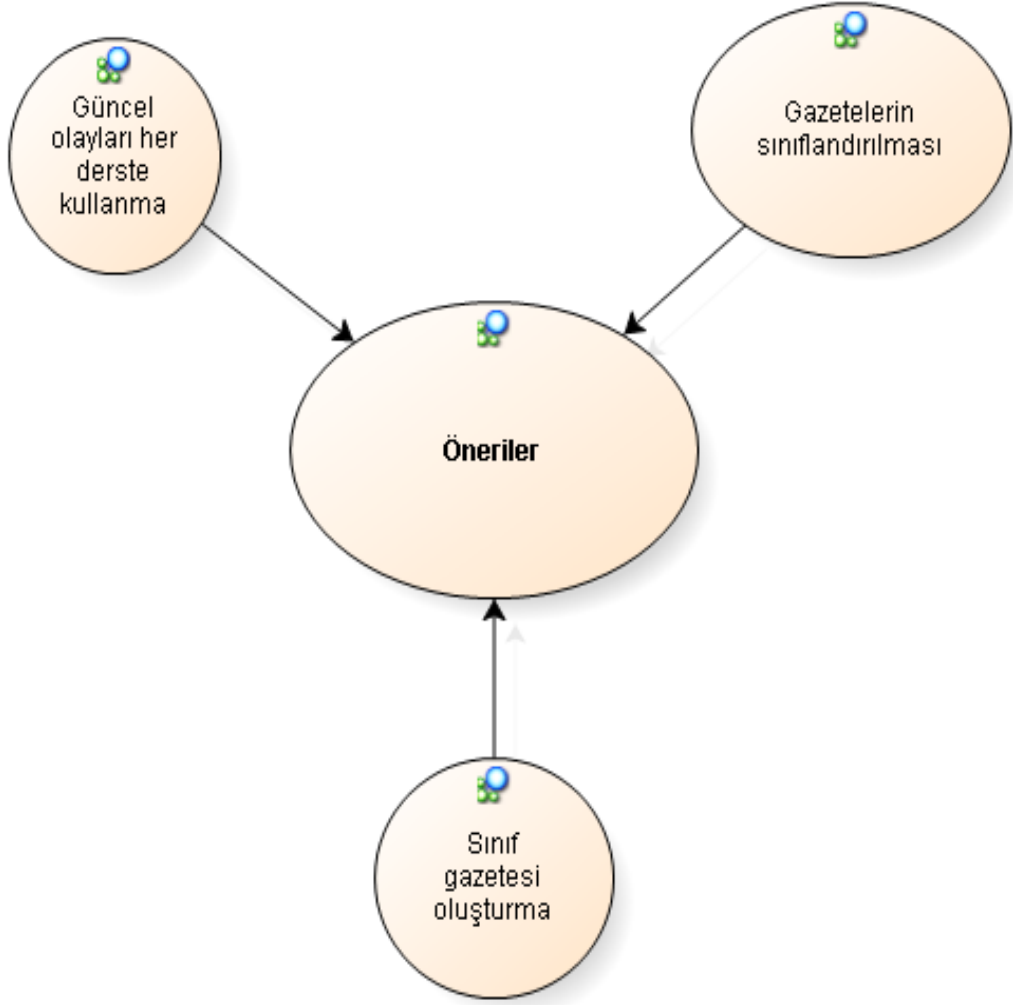
Güncel olayların kullanımına ilişkin sorun yaşadığı konuları belirten G2, güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin olarak çok ödev verildiğini düşünmektedir.

Güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin “yönlendirme eksikliği” olduğunu düşünen G9 görüşünü şöyle belirtmiştir:

Ben haber siz şey ödevi vermiştiniz haber dinleyip yazın demiştiniz güncel haber. Ben onları yazarken değişik haberler buldum. Nasıl yazacağımı çok böyle düşündüm ama değişik şeyler yazdım zordu (G9, s.101, satır: 2050-2053).

Güncel olayların kullanımında yapılacak bu etkinliğe ilişkin olarak G9, yönergenin eksik verildiğini ve bu nedenle etkinlikte zorlandığını belirtmiştir. Öğrencin söz konusu etkinliğe ilişkin olarak bu görüşü belirtmesinde yönergeyi eksik algılamış olabileceği düşünülebilir.

Öğrencilerin güncel olayların kullanımında karşılaştığı sorunlar incelendiğinde, bu sorunların öğrencinin kendisinden ve öğretmenden kaynaklandığını, öğrenciler haberlerle ilgili kimi etkinliklerde gerek kendilerinden gerek arkadaşlarından kaynaklanan kimi sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Öğrenciler öğretmenden kaynaklı sorunlara ödevlerin çok olduğunu ve yönlendirme eksikliğinin olduğunu belirtmişlerdir. Güncel olayların kullanımında öğrenciler tarafından oluşturulan “öneriler” Şekil 10’da gösterilmiştir.

Şekil 10. Güncel Olayların Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Önerileri

Şekil 10’da görüldüğü gibi, öğrenciler güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin olarak getirdikleri önerileri gazetelerin sınıflandırılması, sınıf gazetesi oluşturma ve güncel olayları her derste kullanma olarak belirtmişlerdir.

“*Gazetelerin sınıflandırılması*”na ilişkin G1 görüşünü şöyle dile getirmiştir:

Güncel olaylarda bence ikiye üçe ayrılmalı güncel olaylar. Bu olaylar çocuklar için olmalı, bir anne babalar için olmalı bir de gençler için olmalı bence. Çünkü çocukların yararına olacak olayları bizim daha çok bilmemiz gerekiyor ama normalde normal normalde tek bir düzlük içinde gidiyor olaylar örneğin tüm hepsi savaş haberleri, öldürme haberleri her şey tek bir gazetede oluyor ya da televizyonda tek oluyor (G1, s.14, satır: 284-292).

“Gazetelerin sınıflandırılması”na ilişkin olarak G1, çocuklara, gençlere ve yetişkinlere yönelik olarak gazetelerin ayrılması gerektiğini belirtmiştir. G1 bu görüşünün nedenini, gazetelerde yer alan bazı olayların onunla ilgili olmadığını ve olumsuz etkilenebileceğini belirtmiştir. Bu bulguya yönelik olarak, güncel olayların öğretme-öğretme sürecinde kullanılmasında seçici olunması gerektiği, bazı olayların öğrencilere yararlı olmayacağı ve onları olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir.

“*Sınıf gazetesi oluşturma*”ya ilişkin olarak G3 görüşünü şöyle belirtmiştir:

Mesela derste güncel olaylardan yararlanarak her gün gazeteleri takip edebiliriz her gün her gün veya bir haftada bir sınıf gazetesi yapabiliriz (G3, s.28, satır: 555-557).

“Sınıf gazetesi oluşturma”nın yararlı olacağı konusunda görüş bildiren G3, kendilerinin de bir sınıf gazetesi yapmalarının takip ettikleri haberlerin bir arada olmasını sağlayacağını belirtmiştir. G3’ün sınıf gazetelerinin yazılı materyaller olarak yapılması gerektiğini düşündüğü söylenebilir; çünkü yapılan etkinliklerden bülten tahtasının oluşturulması öğrencinin getirdiği öneriyle yakın ilişkilendirilebilir.

“*Güncel olayları her ders kullanma*”yı isteyen öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Öğretmenim kullanılan her derste kullanılmasını isterim. Daha iyi olur (G4, s.52, satır: 1049-1052).

Öğretmenim tek Sosyal de kullanılıyor o güncel haberi sevdiğimiz için öbür derslerde de kullanılmalı. Yarar sağlar öğretmenim. Bilgi. O güncel haberi sevdim, siz sevdiniz ondan sonra hepsinde kullanılmasını isteriz öyle (G14, s. 143, satır: 2878-2888).

“Güncel olayları her derste kullanma”yı isteyen G4 ve G14 güncel olayların her derste kullanılmasının kendilerine daha çok yarar sağlayacağını belirtmişlerdir. Öğrencilerin böyle düşüncelerinde güncel olaylarla yapılan etkinliklerin ilgi çekici olması, öğrenmeyi kolaylaştırması ve diğer dersleri de sevmelerini sağlayacağını düşünceleri etkili olabilir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini sınamak amacıyla yapılan bu araştırma nicel ve nitel verilerin birlikte yer aldığı karma yöntemin baskın-daha az baskın deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model” kullanılırken, nitel boyutunda ise görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya 2009-2010 öğretim yılının birinci döneminde Ticaret Borsası İlköğretim Okulu’na devam eden 5-A ve 5-B sınıflarında yer alan öğrenciler katılmıştır. Araştırmada kullanılan eleştirel düşünme becerisi ölçeklerinden alınan öntest puanları ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formuyla belirlenen özellikler göz önünde bulundurularak birinde 25, birinde 24 öğrencinin bulunduğu her iki sınıftan 16’şar öğrenci olmak üzere toplam 32 öğrenci denkleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak Demir (2006) tarafından geliştirilen eleştirel düşünme becerisi ölçekleri, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve ders materyalleri kullanılmıştır. “Adım Adım Türkiye” ve “Bölgemizi Tanıyalım” üniteleri boyunca dersler deney grubunda güncel olaylardan yararlanılarak, kontrol grubunda ise güncel olaylardan yararlanılmadan işlenmesinden sonra, toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda nicel bulgular elde edilmiştir. Araştırmada güncel olaylardan yararlanılarak gerçekleştirilen öğretimden sonra deney grubundaki öğrencilerle yapılan görüşmelerin betimsel analizleri sonucunda ise nitel bulgular elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulguların ışında şu sonuçlar ortaya konmuştur:

1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak öğretim yapılan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmadan öğretim yapılan kontrol grubundaki öğrencilerin;
 - eleştirel düşünme analiz becerileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Başka bir deyişle, güncel olaylardan yararlanılarak

yapılan öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme analiz becerilerini artırmaktadır.

- eleştirel düşünme değerlendirme becerileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Başka bir deyişle, güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme değerlendirme becerilerini artırmaktadır.
- eleştirel düşünme çıkarım becerileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Başka bir deyişle, güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme çıkarım becerilerini artırmaktadır.
- eleştirel düşünme yorumlama becerileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Başka bir deyişle, güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme yorumlama becerilerini artırmaktadır.
- eleştirel düşünme açıklama becerileri arasında anlamlı bir fark oluşmamıştır. Başka bir deyişle, güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme açıklama becerilerini geliştirmede etkili olmamıştır.
- eleştirel düşünme öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir fark oluşmamıştır. Başka bir deyişle, güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme öz düzenleme becerilerini geliştirmede yeterince etkili olmamıştır.

2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak öğretim yapılan deney grubundaki öğrencilerin güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin görüşleri genel olarak olumlu yöndedir. Bu görüşlere göre çıkan sonuçları şöyle belirtmek olanaklıdır:

- Öğrenciler güncel olayları yeni haberler, yaşanan olaylar, haberlerin medyadan aktarılması, eğlenceli ve üzücü haberler biçiminde tanımlamışlardır.
- Öğrenciler güncel olayların kendilerine güncel kavramını öğretmesi, haberlere olan ilgiyi artırması, düşünme becerilerini geliştirmesi,

araştırma becerilerini geliştirmesi ve çevresindekilerle paylaşımı sağlaması yönlerinden yararlar sağladığını dile getirmişlerdir.

- Öğrenciler güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine katkısını derse olan ilgiyi artırması, dersi daha eğlenceli hale getirmesi, akademik başarıyı artırması olarak belirtirken, kimi öğrenciler de derse olan düşüncelerini değiştirmedeği biçiminde görüş belirtmişlerdir.
- Öğrenciler güncel olayların Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Türkçe, Matematik ve İngilizce derslerinde kullanılabileceğini dile getirmişlerdir.
- Güncel olayların kullanımına ilişkin haber bulma, haber okuma, haberleri tartışma, haber inceleme, haberleri canlandırma, haber haritası kullanma, haber oluşturma, haber defteri oluşturma, karikatür çizme, gazete oluşturma ve yapılan tüm etkinliklere ilişkin olarak görüşlerini belirtmişlerdir.
- Öğrenciler yapılan etkinliklerde kendilerinden kaynaklı sorunları haber bulma, haberin konusunu bulma, haber okuma, haber haritasını kullanma, araç-gereç sorunu, yanlış yapma korkusu, bazı arkadaşlarının ilgisizliği ve gruptaki görev dağılımı olarak belirtmişlerdir. Öğrenciler öğretmenden kaynaklı olarak yaşadığı sorunları ise herkese eşit söz hakkının verilmemesi, güncel olaylara ilişkin olarak çok ödev verilmesi ve yönlendirme eksikliği biçiminde dile getirmişlerdir.
- Öğrenciler güncel olayların kullanımına yönelik olarak gazetelerin sınıflandırılması, sınıf gazetesi oluşturma ve güncel olayları her derste kullanmaya ilişkin öneriler getirmişlerdir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinden analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama becerilerini artırdığını göstermiştir. Ayrıca araştırma sonuçları güncel olaylardan yararlanılması konusunda öğrencilerin olumlu görüşlere sahip olduğunu ortaya koymuştur.

5.2. TARTIŞMA

Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretimde, güncel olaylardan yararlanmanın eleştirel düşünme analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama becerilerini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Ünlüer'in (2008) yaptığı araştırmada gazetelerin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarını ve derse yönelik tutumlarını artırdığı, Arın'ın (2006) araştırmasında güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerinin akademik başarılarını artırdığı, Hofstetter ve diğerlerinin (2000) yaptıkları araştırmada Weekly Reader gazetesi kullanarak 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin güncel olay bilgisini artırdığı sonuçları ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, güncel olaylardan öğretim sürecinde yararlanmanın gerek akademik başarıyı, gerek derse yönelik tutumu gerekse düşünme becerilerini artırması bakımından önemli olduğu söylenebilir. Ancak, Hofstetter ve diğerlerinin (2000) yaptıkları aynı araştırmada 4 ve 6. sınıf öğrencilerinin farklı iletişim araçlarından daha fazla bilgi almaları nedeniyle daha düşük güncel olay bilgisine sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmanın “araştırma becerilerini geliştirmesi, derse olan ilgiyi artırması”na yönelik bulguları ile Gökçe'nin (2009) öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada ortaya çıkan “araştırmaya sevk eder, öğrenmeye ilgiyi artırır” bulguları örtüşmektedir. Yine bu araştırmada karşılaşılan sorunlar bağlamında “grupta görev dağılımı” ile “grup çalışmasındaki zorluklar” Gökçe'nin (2009) araştırma bulgusuyla örtüşmektedir. Aynı zamanda, öğretmen adayları meslek yaşamlarında gazeteleri derslerde kullanma konusunda, gazetelerin kalıcı öğrenmeler sağlayacağını, derse olan ilgiyi artıracığını, öğretimi zevkli hale getireceğini, öğrencilerin eleştirel düşünme ve araştırma becerilerini geliştireceğini düşünmektedirler. Bu araştırmada da öğrenciler tarafından benzer ifadelerin dile getirilmesi bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. Öte yandan Deveci'nin (2007) yaptığı araştırmada ortaya çıkan öğretmenlerin güncel olayları önemseydiği sonucu, bu araştırmada güncel olaylardan yararlanmanın ortaya çıkardığı yararları bu olayların önemi bakımından desteklemektedir.

Araştırma sonucunda güncel olayların düşünme becerilerine yönelik olumlu etkilerinin bulunması bulgusu, Kabapınar ve Baysal'ın (2004) gazeteleri kullanarak gerçekleştirdikleri araştırmaları sonucunda ortaya çıkan öğrencilerin sosyal olayları düşünsel boyutlarıyla değerlendirebildikleri bulgusuyla örtüşmektedir. Haas ve Laughlin'in (2000) araştırmalarında öğretmenlerin güncel olayları öğrencilere farklı bakış açıları kazandırmada kullandıkları ve Bennett'in (1999) yaptığı araştırmada güncel olayların öğrencilerin gerçek yaşam sorunlarını çözmeye ve kaynakları araştırmada kullandıklarına yönelik araştırma bulgusu bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Ancak, Houston'un (1992) Kanal 1 haberlerini kullanarak yaptığı araştırmada haberleri kullanan grupla kullanmayan grup arasında anlamlı bir farklılık olmaması bu araştırmanın bulgularını desteklememektedir.

Bu araştırma sonucunda güncel olayların eleştirel düşünme analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama becerilerini geliştirdiği bulunmuştur. Çalışkan'ın (2009) yaptığı araştırmada araştırmaya dayalı öğretim yaklaşımının, Keskin'in (2006) yaptığı araştırmada performansa dayalı öğretim yaklaşımı ve değerlendirmenin, Westwood'un (1993) yaptığı araştırmada düşünme becerilerinin Sosyal Bilgiler programıyla bütünleştirmesinin, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği sonuçlarının bulunması eleştirel düşünme becerilerinin değişik yöntemlerle geliştirilebilmesi bakımından bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Yine Collier, Guenther ve Veerman'ın (2002) yaptıkları araştırmada değişik öğretim stratejilerini kullanmanın, Riesenmy, Mitchell ve Hudgins'in (1991) yaptıkları araştırmada grup tartışmalarında düşünme rolleri almanın eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi bu araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Ancak, Lumpkin'in (1992) yaptığı araştırmada eleştirel düşünme becerilerinin öğretiminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı bir farklılık sağlamaması bu araştırmanın bulgusuyla çelişmektedir.

5.3. ÖNERİLER

Gerçekleştirilen bu araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre geliştirilen öneriler “Uygulamaya Yönelik Öneriler” ve “Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler” olmak üzere iki başlık altında verilmiştir.

5.3.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- İlköğretimde Sosyal Bilgiler dersinde; öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede güncel olaylardan yararlanma yoluna gidilebilir.
- Güncel olaylardan yararlanma konusunda araştırmacı tarafından geliştirilen ders materyalleri öğretmenler tarafından Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanmak üzere örnek alınabilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan etkili bir biçimde yararlanma konusunda öğretmenlere seminerler verilebilir.
- Öğretmenlerle işbirliği içinde ilköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersine yönelik olarak güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin etkinlikler ve materyaller hazırlanarak etkinlik bankası oluşturulabilir.
- Öğretmenler ilköğretim programında yer alan farklı derslerin öğretiminde güncel olaylardan yararlanabilir.
- Öğretmenler güncel olaylardan farklı becerilerin geliştirilmesine yönelik olarak da yararlanabilir.
- Öğretmenler öğrencilerle birlikte bir sınıf gazetesi oluşturarak güncel olaylardan yararlanabilir.

5.3.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Öğrencilerin problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesinde güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretimin etkililiğine ilişkin araştırmalar desenlenebilir.
- Öğrencilerin işbirliği yapmaya karşı tutum oluşturmalarında güncel olaylardan yararlanmalarının etkililiği araştırılabilir.
- Farklı derslerde güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretimin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi araştırılabilir.
- Öğretme-öğrenme sürecinde güncel olayların kullanımına yönelik bir eylem araştırması desenlenebilir.
- Farklı derslerde güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarılarına ve hatırd tutma düzeylerine yönelik etkisi araştırılabilir.
- İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin görüşleri alınabilir.

EKLER

EK	Sayfa
1. Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Belgesi.....	131
2. Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçekleri.....	132
3. Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçekleri İzni.....	140
4. Kişisel Bilgi Formu.....	141
5. Adım Adım Türkiye Ünitesinin Kazanımları.....	143
6. Bölgemizi Tanıyalım Ünitesinin Kazanımları.....	144
7. Güncel Olaylardan Yararlanılmasına İlişkin Uygulama Yönergesi.....	145
8. Güncel Olaylardan Yararlanılmasına İlişkin Gözlem Formu.....	147
9. Ders Planları	149
10. Öğrencilerin Çalışma Kağıtlarından Örnekler.....	181
11. Öğrencilerin Haber Defterlerinden Örnekler.....	188
12. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeklerinden Aldıkları Öntest Puanları.....	192
13. Deney ve Kontrol Gruplarının Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeklerinden Aldıkları Sontest Puanları.....	193
14. Öğrencilerle Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları.....	194
15. Görüşme Onay Formu.....	195
16. Veli Onay Formu.....	196
17. Görüşme Kodlama Anahtarı.....	197
18. Örnek Görüşme Formu.....	200

EK 1
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.4.26.00.02.310 ()/
Konu :Araştırma İzni

09.11.2009* 19074

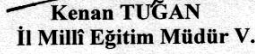
VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a)Anadolu Üniversitesi Genel Sekreterliği'nin 22.10.2009 tarihli ve B.30.2.ANA.0.70.00.00-500-1085/12468 sayılı yazısı.
b)Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ömür GÜRDOĞAN BAYIR'ın, "**Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanmanın Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi**" konulu tez çalışması kapsamında, Müdürlüğümüzde bağlı Ticaret Borsası İlköğretim Okulu'nda yer alan 5/A ve 5/B sınıftaki öğretmen ve öğrencilere anket uygulama izni talebi incelenmiştir.

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kabul edilen ve onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen veri toplama araçlarını, İlimiz Tepebaşı İlçesi Ticaret Borsası İlköğretim Okulu'nda yer alan 5/A ve 5/B sınıftaki öğretmen ve öğrencilere anket uygulama izni talebi ilgi (b) Yönerge doğrultusunda Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'larınıza arz ederim.

Kenan TUĞAN
İl Millî Eğitim Müdür V.

OLU/R
.../11/2009

Ekrem BALM
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eskişehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Eğitim-Öğretim Bölümü
Büyükdere Mah. Atatürk Bulvarı
No:247 ESKİŞEHİR

Tel : (0222) 239 72 00 - 419
Faks : (0222) 239 39 22
egitimogretim26@meb.gov.tr
http://eskisehir.meb.gov.tr

EK 2
ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİ ÖLÇEKLERİ
Eleştirel Düşüme-Analiz Becerisi Ölçeği

1' den 8' e kadar olan sorularda her bir sorunun yanında verilen 2 ifadeyi doğru olarak kabul edin. Daha sonra bu iki ifadeden çıkan sonuç verilmiştir. Bu sonucun verilen 2 ifadeye göre **Doğru** ya da **Yanlış** olduğuna karar verip cevabı uygun boşluğa "X" koyarak belirtin.

- 1- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - Bütün canlıların suya ihtiyacı vardır.
- Çiçeklerin suya ihtiyacı vardır.

Sonuç: <u>Çiçekler canlıdır.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

- 2- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - Bütün uçaklar uçar.
- Bisikletler uçamaz.

Sonuç: <u>Bisikletler uçaktır.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

- 3- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - İçilen her şey sağlık için yararlı değildir.
- Sigara içilir.

Sonuç: <u>Sigara sağlık için yararlıdır.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

- 4- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - Bütün 5. sınıf öğrencileri sosyal bilgiler dersi alır.
- Arda 5. sınıf öğrencisidir.

Sonuç: <u>Arda sosyal bilgiler dersi almaz.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

- 5- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - Bütün öğrenciler derslerini geçer.
- Emre hayat bilgisi dersinden geçmiştir.

Sonuç: <u>Emre öğrenci değildir.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

- 6- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - Bütün evler balkonludur.
- Bütün balkonlarda çiçek vardır.

Sonuç: <u>Bütün evlerde çiçek vardır.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

- 7- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - Bütün parfümler güzel kokar.
- "X" parfüm değildir.

Sonuç: <u>"X" güzel kokar.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

- 8- Yandaki 2 ifadeyi doğru olarak kabul et. - Bütün futbolcular Galatasaray' da oynar.
- Fatih futbolcu değildir.

Sonuç: <u>Fatih Galatasaray' da oynamaz.</u>		DOĞRU		YANLIŞ
Bu sonuç, doğru mudur, yanlış mıdır?				

EK 2 (devam)
Eleştirel Düşünme-Değerlendirme Ölçeği

1' den 9' a kadar olan sorularda her bir soruda verilen görüşü doğru kabul edin. Daha sonra bu görüşün altında bulunan ifadenin, doğru olarak kabul ettiğiniz görüşü Destekleyip Desteklemediğine karar verip cevabınızı uygun boşluğa X koyarak belirtin.

1. Futbolda seyirci tuttuğu takımı her zaman alkışlamalıdır. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>Maçlarda oyuncular alkışa çok ihtiyaç duyarlar.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

Futbolda seyirci tuttuğu takımı her zaman alkışlamalıdır. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>Seyirci, sadece oynanan oyunu beğendiği zaman takımı alkışlar.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

3- Uçakla seyahat etmek arabayla seyahat etmekten çok daha tehlikelidir. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>Alkollü sürücüler arabalarda daha çok kazaya sebep olurlar.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

4- Uçakla seyahat etmek arabayla seyahat etmekten çok daha tehlikelidir. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>Araba kazalarında uçak kazalarından daha çok kişi ölmektedir.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

5- Bilgisayarlar insan hayatına büyük kolaylıklar getirmektedir. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>Bilgisayarlar çok sık bozulmaktadır.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

6. Bilgisayarlar insan hayatına büyük kolaylıklar getirmektedir. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>İnsanlar işlerini bilgisayarlar sayesinde çok kısa sürede hallederler.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

7. Televizyon programları insanlar için çok yararlıdır. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>Televizyon programları insanlara faydalı bilgiler öğretirler.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

8- Televizyon (TV) programları insanlar için çok yararlıdır. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>Televizyon izlemek insanları tembelliğe alıştıırır.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

9- Spor yapmak insanı daha sağlıklı yapar. (Bu görüşü doğru olarak kabul edin)

<u>İnsanlar spor yaparak sakatlanırlar.</u> Bu cümle yukarıdaki görüşü destekler mi?	DESTEKLER	DESTEKLEMEZ

EK 2 (devam)

Eleştirel Düşünme-Çıkarım Ölçeği

1' den 8' e kadar olan sorularda her soruda bir bilgi verilmiştir. Bu bilgiyi okuduktan sonra verilen bilginin altında yazan cümlelerin, verilen bilgiye göre Doğru ya da Yanlış olduğuna karar verip cevabınızı uygun boşluğa X koyarak belirtin.

1. Ülkemizde okuma yazma bilen insan sayısı her geçen yıl artmaktadır.

<u>Ülkemizde okuyup yazan insan sayısı geçen yıl, bu yılından daha azdır.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

2. Ülkemizde okuma yazma bilen insan sayısı her geçen yıl artmaktadır.

<u>Ülkemizde bu yıl, önceki yıllardan daha az insan okula gitmektedir.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

3. Ülkemizde okuma yazma bilen insan sayısı her geçen yıl artmaktadır.

<u>Ülkemizde okuma yazma bilmeyenlerin sayısı sürekli azalmaktadır.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

4. Ülkemizde okuma yazma bilen insan sayısı her geçen yıl artmaktadır.

<u>Ülkemizde bu yıl önceki yıllara göre okul sayısı azalmıştır.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

5. Ülkemizde okuma yazma bilen insan sayısı her geçen yıl artmaktadır.

<u>Ülkemizde okuma yazma öğrenmek zorlaşmıştır.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

6. Ülkemizde hastalıktan ölen insan sayısı her geçen yıl azalmaktadır.

<u>Ülkemizde her yıl sağlık hizmetleri daha çok iyileşmektedir.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

7. Ülkemizde hastalıktan ölen insan sayısı her geçen yıl azalmaktadır.

<u>Ülkemizde her geçen yıl doktor sayısı azalmaktadır.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

8. Ülkemizde hastalıktan ölen insan sayısı her geçen yıl azalmaktadır.

<u>Ülkemizde her geçen yıl ölen insan sayısı artmaktadır.</u> Bu çıkarım, yukarıdaki bilgiye göre doğru mudur?	DOĞRU	YANLIŞ

EK 2 (devam)
Eleştirel Düşünme-Yorumlama Ölçeği

ARDA' NIN BİR GÜNÜ

Arda, ilköğretim 5. sınıf öğrencisidir. O gün, okuldan eve geldiğinde annesi ona bir alış-veriş listesi vermişti. Listede ekmekek, gazete, yumurta, peynir, zeytin ve kıyım vardı. Arda, hemen markete gitti. 1 YTL' lik ekmekek, 2 YTL' lik yumurta, 2 YTL' lik peynir ve 2 YTL' lik de zeytin aldı. Ardından gazete bayisinden 2 gazete aldı. Sonra köşedeki kasaba gitti ve 6,5 YTL' lik kıyım aldı. Böylece, annesinin verdiği listedeki her şeyi almıştı. Cebinde 1YTL arttığını görünce tekrar markete uğrayıp kendine o parayla çikolata aldı ve eve geldi.

Eve geldiğinde annesi, Arda' nın aldıklarını kontrol etti. Her şeyi aldığını gördü, fakat istediği gazetelerden farklı gazeteleri aldığını fark etti. Arda, dalgınlıkla Milliyet ve Hürriyet gazetelerini almıştı, hâlbuki evlerinde Sabah ve Akşam gazeteleri okunurdu. Annesi, para artıp artmadığını sorduğunda Arda, hiç para artmadığını söyledi. Bu arada telefon çaldı ve telefonu Arda açtı. Babaannesiydi arayan ve "Evde iseler onlara ziyarete geleceklerini" söylemişti. Arda çok mutlu oldu babaannesinin evlerine gelecek olmasından. Bunun üzerine annesi, Arda' ya tekrar para verip taze çekirdek, leblebi, fıstık, badem, meyve suyu ile kuru pasta almasını ve aldığı gazeteleri değiştirmesini söyledi. Arda, koşarak evden çıktı. Çünkü babaannesi gelmeden Arda' nın alış-verişini bitirmesi gerekiyordu. Önce gazete bayisine gitti ve gazeteleri değiştirdi. Sonra kuruyemişçiye uğradı ve toplam 1 kilogramlık çekirdek, leblebi, fıstık ve badem aldı. Oradan markete geçti ve 1 litrelik şeftali suyu aldı. Son olarak da pastaneden 2 kilogramlık kuru pasta aldı ve "oh bee, bu alışverişten de bütün mahalle esnafları para kazandı, ama keşke bir kardeşim olsaydı da, alış-verişlere o gitseydi" diye söylene söylene eve döndü.

Arda, eve geldikten 15 dakika sonra babaannesi ve halası Arda' lara geldi. Arda' nın kuzenleri Doğukan ve Emre de öğlenci olduklarından onlardan 15 dakika sonra Arda' lara geldiler. Çünkü okuldan yeni çıkmışlardı. Doğukan, Emre ve Arda hemen bilgisayarın başına geçtiler. Yarımşar saat oynadıktan sonra bahçeye inip top oynadılar. Arda, 2 alış-veriş macerası sonrası çok yorulduğu için kaleye geçti. Doğukan ve Emre, Arda' nın halasının çocukları olduğu için kardeş gibiydiler ve çok iyi anlaşıyorlardı. 1 saat top oynadıktan sonra eve dönüp TV izlediler...

1' den 10' a kadar olan soruların yukarıda verilen "Arda' nın Bir Günü" başlıklı metni dikkatli okuduktan sonra metne göre cevaplayın. Her bir sorunun altında 4 seçenek verilmiştir. Doğru bulduğunuz seçeneği işaretleyin.

1. Sence annesi niçin sürekli alış-verişe Arda' yı göndermektedir?

- a- Arda, ilköğretim 5. sınıf öğrencisi olduğu için.
- b- Arda, okuldan çıktıktan sonra alış-veriş yapmayı çok sevdiği için.
- c- Arda, alış-verişlerde hiç hata yapmadığı için.
- d- Arda' nın başka kardeşi olmadığı için.

2. Sence niçin Arda annesinin istediğinden farklı gazeteleri almıştır?

- a- Parası o gazeteleri almaya yettiği için.
- b- Annesinin istediği gazeteleri sevmediği için.
- c- Kendi aldığı gazeteleri okumayı sevdiği için.
- d- Gazeteleri alırken dalgın olduğu için.

3. Sence niçin annesi, para artıp artmadığını sorduğunda Arda, hiç para artmadığını söyledi?

- a- Yalan söylemeyi sevdiği için.
- b- Hesap yapmayı bilmediği için.
- c- Hiç para artmadığı için.
- d- Çikolata aldığını unuttuğu için.

EK 2 (devam)

4. Sence neden Doğukan, Emre ve Arda farklı zamanlarda okuldan çıkmışlardı?

- a- Okulları farklı olduğu için.
- b- Arda sabahçı, Doğukan ve Emre de öğlenci oldukları için.
- c- Sınıfları farklı olduğu için.
- d- Doğukan ve Emre sabahçı, Arda da öğlenci olduğu için.

5. Arda' nın annesi, Arda' nın babaannesinin geleceğini öğrendikten sonra neden Arda' yı bir daha alış-verişe gönderdi?

- a- Arda' nın yanlış aldığı gazeteleri değiştirmesi için.
- b- Arda' nın babaannesini daha iyi ağırlamak için.
- c- Evde taze çekirdek, leblebi, fıstık, badem, meyve suyu ile kuru pasta olmadığı için.
- d- Arda' nın babaannesi taze çekirdek, leblebi, fıstık, badem, meyve suyu ile kuru pastayı çok sevdiği için.

6. Arda, neden ilk alışverişte gazete ve kıyma, ikinci alışverişte de kuruyemiş ve kurupastayı marketten almamıştır?

- a- Arda' nın canı öyle istediği için.
- b- Kasapta, kuruyemişçide ve pastanede daha taze ürünler satıldığı için.
- c- Markette gazete, kıyma, kuruyemiş ve kurupasta satılmadığı için.
- d- Arda, yaptığı alış-verişlerde bütün mahalle esnafının para kazanmasını istediği için.

7. Doğukan ve Emre, niçin Arda' yla çok iyi anlaşıyorlardı?

- a. Akraba oldukları için.
- b- Çocuk oldukları için.
- c- Misafir oldukları için.
- d- Birlikte oyun oynadıkları için.

8. Sence niçin Arda ikinci alış-verişini koşarak yaptı?

- a- Koşmayı çok sevdiği için.
- b- Her işini hızlı yapmayı sevdiği için.
- c. Babaannesi evlerine geleceği için.
- d- Ders çalışacağı için.

9. Sence niçin ilk alış-veriş sonunda annesi, Arda'nın aldıklarını kontrol etmesine rağmen ikincisinde kontrol etmedi?

- a- Unuttuğu için.
- b. Arda' nın babaannesi geleceğinden hazırlık yaptığı için.
- c- Arda' ya güvendiği için.
- d- Arda' nın ikinci kez yanlış gazeteleri almayacağını düşündüğü için.

10. Babaannesi niçin gelmeden önce Arda' ları telefonla aradı?

- a. Evde olup olmadıklarını öğrenmek için.
- b- Hatırlarını sormak için.
- c- Bir şey isteyip istemediklerini öğrenmek için.
- d- Arda' yla konuşmak için.

EK 2 (devam)

Eleştirel Düşünme-Açıklama Ölçeği

ARDA' NIN BİR GÜNÜ

Arda, ilköğretim 5. sınıf öğrencisidir. O gün, okuldan eve geldiğinde annesi ona bir alış-veriş listesi vermişti. Listede ekmekek, gazete, yumurta, peynir, zeytin ve kıyma vardı. Arda, hemen markete gitti. 1 YTL' lik ekmekek, 2 YTL' lik yumurta, 2 YTL' lik peynir ve 2 YTL' lik de zeytin aldı. Ardından gazete bayisinden 2 gazete aldı. Sonra köşedeki kasaba gitti ve 6,5 YTL' lik kıyma aldı. Böylece, annesinin verdiği listedeki her şeyi almıştı. Cebinde 1YTL arttığını görünce tekrar markete uğrayıp kendine o parayla çikolata aldı ve eve geldi.

Eve geldiğinde annesi, Arda' nın aldıklarını kontrol etti. Her şeyi aldığını gördü, fakat istediği gazetelerden farklı gazeteleri aldığını fark etti. Arda, dalgınlıkla Milliyet ve Hürriyet gazetelerini almıştı, hâlbuki evlerinde Sabah ve Akşam gazeteleri okunurdu. Annesi, para artıp artmadığını sorduğunda Arda, hiç para artmadığını söyledi. Bu arada telefon çaldı ve telefonu Arda açtı. Babaannesiydi arayan ve "Evide iseler onlara ziyarete geleceklerini" söylemişti. Arda çok mutlu oldu babaannesinin evlerine gelecek olmasından. Bunun üzerine annesi, Arda' ya tekrar para verip taze çekirdek, leblebi, fıstık, badem, meyve suyu ile kuru pasta almasını ve aldığı gazeteleri değiştirmesini söyledi. Arda, koşarak evden çıktı. Çünkü babaannesi gelmeden Arda' nın alış-verişini bitirmesi gerekiyordu. Önce gazete bayisine gitti ve gazeteleri değiştirdi. Sonra kuruyemişiye uğradı ve toplam 1 kilogramlık çekirdek, leblebi, fıstık ve badem aldı. Oradan markete geçti ve 1 litrelik şeftali suyu aldı. Son olarak da pastaneden 2 kilogramlık kuru pasta aldı ve "oh bee, bu alışverişten de bütün mahalle esnafları para kazandı, ama keşke bir kardeşim olsaydı da, alış-verişlere o gitseydi" diye söylene söylene eve döndü.

Arda, eve geldikten 15 dakika sonra babaannesi ve halası Arda' lara geldi. Arda' nın kuzenleri Doğukan ve Emre de öğlenci olduklarından onlardan 15 dakika sonra Arda' lara geldiler. Çünkü okuldan yeni çıkmışlardı. Doğukan, Emre ve Arda hemen bilgisayarın başına geçtiler. Yarımşar saat oynadıktan sonra bahçeye inip top oynadılar. Arda, 2 alış-veriş macerası sonrası çok yorulduğu için kaleye geçti. Doğukan ve Emre, Arda' nın halasının çocukları olduğu için kardeş gibiydiler ve çok iyi anlaşıyorlardı. 1 saat top oynadıktan sonra eve dönüp TV izlediler...

1' den 10' a kadar olan soruları yukarıda verilen ve okuduğumuz "Arda' nın Bir Günü" başlıklı metne göre cevaplayın. Her bir sorunun altında 4 seçenek verilmiştir. Doğru bulduğunuz seçeneği işaretleyin.

1. Arda yaptığı alış-verişlerde en çok nereye uğramıştır?

- a- Kasaba uğramıştır.
- b- Gazete bayisine uğramıştır.
- c. Markete uğramıştır.
- d- Kuruyemişiye uğramıştır.

2. Doğukan, Emre ve Arda toplam kaç saat oyun oynamışlardır?

- a- 1 saat oyun oynamışlardır.
- b- 2 saat oyun oynamışlardır.
- c. 2.5 saat oyun oynamışlardır.
- d- 1.5 saat oyun oynamışlardır.

3. Arda, okuldan eve geldikten sonra toplam kaç kere dışarı çıkmıştır?

- a- 1 kere dışarı çıkmıştır.
- b- 2 kere dışarı çıkmıştır.
- c. 3 kere dışarı çıkmıştır.
- d- 4 kere dışarı çıkmıştır.

EK 2 (devam)

4. Doğukan ve Emre ile Arda arasındaki akrabalık bağı nedir?

- a- Arda'nın babasıyla Doğukan ve Emre'nin anneleri kardeştir.
- b- Arda'nın annesiyle Doğukan ve Emre'nin babaları kardeştir.
- c- Arda'nın babasıyla Doğukan ve Emre'nin babaları kardeştir.
- d- Arda'nın annesiyle Doğukan ve Emre'nin anneleri kardeştir.

5. Arda'nın yaptığı ilk alış-verişte aldığı ürünlerin hangisi annesinin verdiği liste yoktu?

- a- Ekmek yoktu.
- b- Kıyma yoktu.
- c- Yumurta yoktu.
- d- Çikolata yoktu.

6. Arda, alış-verişlerinin hangisini fiyata (YTL) göre, hangisini ağırlığa (kilogram-litre) göre yapmıştır?

- a- İlk alış-verişini ağırlığa (kilogram-litre) göre, ikinci alış-verişini ise fiyata (YTL) göre yapmıştır.
- b- İlk alış-verişini fiyata (YTL) göre, ikinci alış-verişini de fiyata (YTL) göre yapmıştır.
- c- İlk alış-verişini ağırlığa (kilogram-litre) göre, ikinci alış-verişini de ağırlığa (kilogram-litre) göre yapmıştır.
- d- İlk alış-verişini fiyata (YTL) göre, ikinci alış-verişini ise ağırlığa (kilogram-litre) göre yapmıştır.

7. Annesi yanlış aldığını söyleyince Arda hangi gazeteleri değiştirmeye gitti?

- a- Milliyet ve Sabah gazetelerini değiştirmeye gitti.
- b- Sabah ve Akşam gazetelerini değiştirmeye gitti.
- c- Hürriyet ve Akşam gazetelerini değiştirmeye gitti.
- d- Milliyet ve Hürriyet gazetelerini değiştirmeye gitti.

8. "Arda'nın Bir Günü" başlıklı metne göre Arda'ların mahallesinde bulunan esnaflar-işyerleri hangileridir?

- a- Kasap, kuruyemişçi, pastane ve manav.
- b- Manav, gazete bayisi, kasap, kuruyemişçi ve pastane.
- c- Berber, gazete bayisi, kasap ve kuruyemişçi.
- d- Market, gazete bayisi, kasap, kuruyemişçi ve pastane.

9. Doğukan, Emre ve Arda bahçeye top oynamaya indiklerinde Arda neden kaleye geçmek istemiştir?

- a- Doğukan ve Emre öyle istediği için Arda kaleye geçmek istemiştir.
- b- Arda iki kere alış-verişe koşarak gittiğinden bir daha koşup yorulmamak için kaleye geçmek istemiştir.
- c- Arda futbolda her zaman kalecilik yaptığı için kaleye geçmek istemiştir.
- d- Bir kişinin oyun esnasında kaleye geçmesi gerektiği için Arda kaleye geçmek istemiştir.

EK 2 (devam)

Eleştirel Düşünme-Öz düzenleme Ölçeği

1' den 12' ye kadar olan sorularda çeşitli davranışlar sıralanmıştır. Bu davranışları yapıp yapmadığınızı ve ne sıklıkta yaptığınızı (her zaman – bazen – hiçbir zaman) uygun boşluğa X koyarak belirtin.

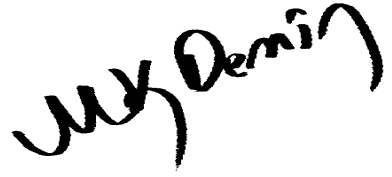
DAVRANIŞLAR		HER ZAMAN	BAZEN	HİÇBİR ZAMAN
1-	Birisi benim yaptığım işlemlerden farklı bir yol önerdiğinde düşünmeden reddederim.			
2.	Bir problemi çözerken birden fazla doğru yol bulmaya çalışırım.			
3-	Karar verirken duygularıma göre davranırım.			
4.	Çalışırken anlayamadığım şeyleri öğrenmek için çabalarım.			
5.	Kendi fikirlerim ile başkalarının fikirlerini karşılaştırırım.			
6-	Haklı olduğumu düşünürsem başkalarının fikirlerini dinlemem.			
7.	Sınavlarda hata yaptığımda nerede hata yaptığımı anlamaya çalışırım.			
8-	Zor durumda kaldığımda başkalarından yardım istemem.			
9.	Basit problemleri çözmek yerine, zor problemleri çözmeyi tercih ederim.			
10.	Yeni çözümler üretmeyi gerektiren problemlerle daha çok ilgilenirim.			
11-	Çok fazla düşünmemi gerektiren işlerden kaçırım.			
12-	Bir problemi çözerken, çözümün nasıl olacağını önce başka birine sorarım.			

EK 3
ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİ ÖLÇEKLERİ İZİNİ
ELEŞTİREL DÜŞÜNME ÖLÇEKLERİ İÇİN
KULLANIM İZİNİ BELGESİ

Sayın ...ÖMÜR GÜRDOĞAN BAYIR...

İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin düzeylerini belirlemek için 2006 yılında tarafımdan geliştirilen, toplam 56 soruyu kapsayan analiz, değerlendirme, çıkarım, yorumlama, açıklama ve öz düzenleme ölçeklerinden oluşan ve 40 dakika cevaplama süresi bulunan “Eleştirel Düşünme Ölçekleri” ni YÜKSEK LİSANS TEZİ çalışmanızda kullanabilirsiniz.

19.02.2009

Adres

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü
DEMİR

Sınıf Öğretmenliği A.B.D.

mkdemir2000@yahoo.com

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kaan

EK 4
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenci,

Bu formda bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu nedenle size sorulan soruları dikkatle yanıtlamanız önemlidir. Sorunun karşısında ya da altında bulunan seçeneklerden sizin durumunuza en uygun olanın önündeki parantez içine (X) işareti koyunuz. Kenarında boşluk verilen sorunun karşısına sizin durumunuzu belirten ifadeyi yazınız. Yanıtsız soru bırakmamaya özen gösteriniz.

Adınız ve Soyadınız:

1. Sınıfınız.....

2. Cinsiyetiniz

() Kız () Erkek

3. Şu anda okul dışında herhangi bir özel dershaneden ya da özel öğretmenden Sosyal Bilgiler dersi alıyor musunuz?

() Evet () Hayır

4. Anne ve babanızın öğrenim durumu

	Anne	Baba
Okuma-yazma bilmiyor.	()	()
Okur-yazar	()	()
İlkokul mezunu	()	()
Ortaokul mezunu	()	()
Lise mezunu	()	()
Fakülte ya da yüksekokul mezunu	()	()
Yüksek lisans mezunu	()	()
Doktora mezunu	()	()

EK 4 (devam)

5. Ailenizin ortalama aylık geliri

- 0-500 TL arası
- 501-1000 TL arası
- 1001-1500 TL arası
- 1501-2000 TL arası
- 2001 TL-2500 TL arası
- 2501 TL ve yukarısı

EK 5

ADIM ADIM TÜRKİYE ÜNİTESİNİN KAZANIMLARI

- Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesnelere ve yapıtları tanır.
- Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir.
- Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.
- Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.
- Kanıt kullanarak Atatürk inkılaplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.
- Atatürk inkılaplarıyla, ilkelerini ilişkilendirir.

EK 6

BÖLGEMİZİ TANIYALIM ÜNİTESİNİN KAZANIMLARI

- Türkiye'nin kabartma haritası üzerinde, yaşadığı bölgenin yüzey şekillerini genel olarak tanıır.
- Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşamdan örnekler vererek açıklar.
- Yaşadığı bölgedeki insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerle, coğrafi özellikleri ilişkilendirir.
- Yaşadığı bölgedeki insanların doğal ortamı değiştirme ve ondan yararlanma şekillerine kanıtlar gösterir.
- Yaşadığı bölgede görülen bir afet ile bölgenin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
- Kültürümüzün sözlü ve yazılı öğelerinden ortaya çıkarak, doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklendirir.
- Yaşadığı bölgede görülen doğal afetlerin zararını artıran insan faaliyetlerini fark eder.

EK 7

GÜNCEL OLAYLARDAN YARARLANILMASINA İLİŞKİN UYGULAMA YÖNERGESİ

Değerli Öğretmen,

İlköğretim beşinci sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Adım Adım Türkiye” ve “Bölgemizi Tanıyalım” üniteleri kapsamında yapacağımız güncel olayların kullanımında aşağıda sıralanan işlemlere tam olarak yer vermeye çalışınız.

1. Güncel olayların seçiminde dersin amaçlarını göz önünde bulundurunuz.
2. Güncel olayların öğrencilerin gelişimlerine ve hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmasına dikkat ediniz.
3. İşlenecek olan güncel olayın öğrencilerin her yönüyle gelişimlerine katkıda bulunmasına özen gösteriniz.
4. Güncel olayları izleyerek öğrencilere model olup onların güncel olaylara karşı ilgilerinin artmalarını sağlayınız.
5. Öğrencilere sorular yönelterek onların güncel olayları takip etmelerini sağlayınız.
6. Öğrencilerin eğitsel yönü olan haberleri takip etmelerine katkıda bulununuz.
7. Öğrencilerin güvenilir kaynaklardan bilgi edinmesini sağlamak için onlara yardımcı olunuz.
8. Öğrencilerin elde ettikleri bilgilerden önemli olan ile önemsizi ayırt etmelerini sağlayınız.
9. Öğrencilerin işlenen dersle günlük yaşam arasında güncel olaylar yardımıyla bağ kurmalarını sağlayınız.
10. Öğrencilerin güncel olay ve sorunlara karşı görüşlerini tarafsız olarak ortaya koymalarında onları cesaretlendiriniz.
11. Öğrencilerin güncel olaylara ilişkin buldukları materyalleri sınıfa getirmelerini sağlayınız.
12. Öğrencilerin ders süresince etkin olmalarına katkıda bulununuz.

EK 7 (devam)

13. Güncel olayların kullanımında yuvarlak masa tartışmasında öğrencilerin işbirliği içinde, sorumluluklarını yerine getirerek birbirine saygılı olarak rol almalarını sağlayınız.
14. Yapılan tartışmalarda öğrencilerin kendilerini açık ve anlaşılır biçimde ifade etmelerini sağlayınız.
15. Öğrenciler görüşlerini söylediğinde onları yargılamayınız.
16. Öğrencilerin derste haber bülten tahtasını kullanmalarını sağlayınız.
17. Öğrencilerin derste haber haritalarını kullanmalarını sağlayınız.
18. Öğrencilerin işlenen güncel olayları değerlendirmelerini sağlayınız.
19. Öğrencilerin güncel olayları kullanarak eleştirel, yaratıcı ve yapıcı düşünme becerilerini geliştiriniz.
20. Öğrencilerin geçmiş ile ilgili bilgilerini göz önünde bulundurarak güncel olaylarla birlikte geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmalarını sağlayınız.
21. Öğrencilerin çeşitli kaynaklardan haberleri toplamalarını sağlayarak onları haber dosyası oluşturmaları konusunda cesaretlendiriniz.
22. Öğrencileri topladıkları haberleri etkili bir biçimde sunmaları konusunda cesaretlendiriniz.
23. Öğrencilerin yapılan haber canlandırmalarında rol almalarını sağlayınız.
24. Öğrencileri haber oluşturma ve karikatür çizme konusunda bilgilendiriniz.

EK 8

GÜNCEL OLAYLARDAN YARARLANILMASINA İLİŞKİN GÖZLEM FORMU

Aşağıdaki etkinliklerin gerçekleşme düzeyini belirlemek için ilgili sözcüğün altına (X) işareti koyarak belirtiniz.

Gözlenen Etkinlikler	İyi	Orta	Zayıf	Çok zayıf
1. Öğretmenin dersin amacına uygun olarak güncel olayları seçmesi.				
2. Öğrencilere güncel olayları izleme konusunda model olması.				
3. Öğrencileri güncel olayları takip etmeleri için cesaretlendirmesi.				
4. Öğrencilerin güncel olayları yaşamlarıyla ilişkilendirmelerini sağlaması.				
5. Öğrencilerin güvenilir kaynaklara ulaşımını kontrol etmesi.				
6. Öğrencilerin haber haritalarını kullanmalarını sağlaması.				
7. Öğrencilerin bülten tahtasını kullanmalarını sağlaması.				
8. Öğretmenin güncel olayların öğretiminde çeşitli yöntem ve teknikleri kullanması.				
9. Öğrencilerin etkinliklere etkin katılımını sağlaması.				
10. Öğrencilerin buldukları materyalleri sınıfa getirmelerini sağlaması.				
11. Öğrencilerin önemli-önemsiz ayrımını yapmalarını sağlaması.				
12. Öğrencilerin güncel olayları değerlendirmesini sağlaması.				
13. Öğrencilerin önceki bilgilerini kullanarak yapıcı, yaratıcı ve eleştirel düşüncelerini sağlaması.				
14. Öğrencilerin haber dosyası hazırlamalarını sağlaması.				

EK 8 (devam)

Gözlenen Etkinlikler	İyi	Orta	Zayıf	Çok zayıf
15. Öğrencilerin güncel olayları yorumlamalarını sağlaması.				
16. Öğrencilerin haber canlandırmalarında etkin rol almalarını sağlaması.				
17. Öğrencileri haber oluşturma ve karikatür çizme konusunda bilgilendirmesi.				
18. Öğrencilerin yapılan tartışmalarda kendilerini doğru biçimde ifade etmelerini sağlaması.				

EK 9

SOSYAL BİLGİLER DERSİ İÇİN HAZIRLANMIŞ DERS PLANLARI

Dersin adı : Sosyal Bilgiler

Sınıf : 5. Sınıf

Tarih : 27.10.2009

Ünite adı : Adım Adım Türkiye

Konu : Haberlerle Anıtkabir

Süre : 80 Dakika

Kazanım

- Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesnelere ve yapıtları tanıır.

Temel Beceriler : Araştırma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, mekan algılama becerisi, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Soru-yanıt, düz anlatım, günlük gazetelerin kullanılması, haberleri belli bir dosyada ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Türkiye haritası, gazete haberleri, ders kitabı, haber defteri.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin “Çevremizde çeşitli tarihi mekânlar var. Peki, bizim çevremizde bulunan hangi tarihi mekânları biliyorsunuz?” diyerek öğrencini dikkatini derse çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bu dersimizde çevremizdeki ve yurdumuzdaki tarihi mekânları öğreneceğiz.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin öğrencilerine “Bu dersin sonunda yurdumuzdaki tarihi mekânları tanıyacağız.” demesi.

EK 9 (devam)

Derse geçiş: Öğretmenin “Şimdi kitabımızın 23. sayfasındaki Yurdumuzu Dolaşırken parçasını okuyalım.” diyerek derse geçmesi.

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilere Anıtkabir hakkında neler bildiklerini sorması.
- Öğretmenin öğrencilerden Anıtkabir ile ilgili buldukları gazete ve dergi yazılarını çıkarmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden bu haberler hakkında konuşmalarını istemesi.
- Öğretmen internetteki gazetelerden Anıtkabir fotoğrafları göstermesi.
- Öğretmenin bu fotoğrafları görünce öğrencilere neler hissettiğini sorması.
- Öğretmenin öğrencilerden çalışma kitaplarının 16. sayfasını açmalarını istemesi.
- Öğretmenin bu etkinliği nasıl yapacaklarını açıklaması.
- Öğretmenin öğrencilerden etkinlikle ilgili buldukları materyalleri ve bir tane renkli fon kartonunu yarınki derse getirmelerini istemesi.
- Öğretmenin şehrimizde ve yurdumuzda çeşitli tarihi mekanların olduğunu söylemesi.

Özet

Öğretmenin Eskişehir’deki tarihi mekanları ve yurdumuzdaki birkaç tarihi mekanı söyleyerek dersi özetlemesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilere haber defterlerini dağıtarak bu defterleri nasıl kullanacaklarını açıklaması.

Ödev

Anıtkabir ile ilgili buldukları haberlerden istediklerini bu deftere yapıştırmalarını ve o haberler hakkında yorum yapmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	:28.10.2009
Ünite adı	: Adım Adım Türkiye
Konu	: Çevremizde Neler Var?
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesnelere ve yapıtları tanır.

Temel Beceriler : Araştırma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve

teknikleri : Soru-yanıt, düz anlatım, günlük gazetelerin kullanılması, haberleri belli bir dosyada ya da defterde saklama, poster hazırlama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Resimler, fon kartonu, gazete haberleri, haber dosyası, çalışma kitabı.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin “Çevremizde çeşitli tarihi mekânların olduğunu dün öğrenmiştik.” demesi. Hazırladığı bir resmi göstererek burası sizce neresi diyerek öğrencinin dikkatini derse çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bu dersimizde tarihi mekânları tanımaya devam edeceğiz.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin öğrencilere “Bugünkü dersimizde tarihi mekânlar hakkında konuşacağız.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin “Şimdi dün sizden istediğim materyalleri çıkarın.” diyerek derse geçmesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilere sırayla neler bulduklarını sorması.
- Öğretmenin öğrencilerden bu buldukları hakkında konuşmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilere bulduklarından en çok hangisini görmek istediklerini sorması.
- Öğretmenin öğrencilerden renkli fon kartonlarını çıkarmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden fon kartonunu ve buldukları resim ya da yazılardan istediklerini kullanarak bir poster hazırlamalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerinin arasında dolaşarak çalışmalarına rehberlik etmesi.
- Öğretmenin öğrencilerden yaptıkları posteri tanıtmasını istemesi.
- Öğretmenin daha sonra çalışma kitaplarının 17. sayfasındaki etkinliği nasıl yapacaklarını açıklaması.

Özet

Öğretmenin öğrencilere “Bugünkü dersimizde ilimizin tarihi mekanlarına ilişkin bir poster hazırladık.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilerle birlikte ilimizin tarihi mekânları hakkında konuşması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden buldukları haberleri, resimleri ve yazıları saklayacakları bir haber dosyası oluşturmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 03.11.2009
Ünite adı	: Adım Adım Türkiye
Konu	: Müzelerimizle İlgili Haber Yazıyorum
Süre	: 80 Dakika

Kazanım

- Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesnelere ve yapıtları tanır.

Temel Beceriler : Araştırma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri

: Yarım bırakılmış hikaye, soru-yanıt, düz anlatım, radyo haber programları düzenleme.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Bilgisayar, power point sunumu, çalışma kağıdı, gazete haberi.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin “Daha önce hiç müzeye gittiniz mi? Hangi müzelere gittiniz? Burada neler hissettiniz?” sorularını sorarak öğrencilerin dikkatini derse çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bu dersimizde şehrimizde bulunan çeşitli müzeleri tanıyacağız.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin öğrencilere “Şehrimizde bulunan bu müzeler hakkında bilgi edineceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin hazırladığı sunuya geçmesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin hazırladığı power point sunumu yapması.
- Öğretmenin öğrencilere sunduğu müzelerden hangisine gitmek istediklerini sorması ve öğrencilerden neden bu müzeye gitmek istediklerinin gerekçelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden yaptığı sunuda var olan müzelerden birini seçmelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden seçtikleri müze ile ilgili bir haber hazırlamalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden hazırladıkları bu haberi bir radyo spikeri gibi sınıfa sunmalarını istemesi.
- Öğretmenin sınıftan en çok beğendikleri haberi seçmelerini istemesi ve seçilen bu habere ödül vermesi.
- Öğretmenin Eskişehir Arkeoloji Müzesi'ne ilişkin bulduğu haberi sınıfa getirerek bu haberi yarım bırakılmış bir şekilde öğrencilere dağıtması.
- Öğretmenin haberini devamını öğrencilerden tamamlamalarını istemesi.
- Öğretmenin haberin devamını okuyarak öğrencilerin kendi yazdıkları haberlerle karşılaştırmalarını istemesi.

Özet

Öğretmenin öğrencilere “Bugünkü dersimizde ilimizde bulunan çeşitli müzeleri tanıdık.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilerden öğrendikleri müzeler hakkında bilgi vermelerini istemesi.

Ödev:

Müzelerle ilgili değişik haberleri toplayarak haber dosyanıza koyun. Öğrencilerden bir sonraki derse kendi kültürlerine özgü (yemek, kıyafet, halk dansı vb.) nesnelere fotoğraflarını ve bunlarla ilgili buldukları tanıtım yazılarını gazete ve dergilerden keserek sınıfa getirmelerini istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 05.11.2009
Ünite adı	: Adım Adım Türkiye
Konu	: Bir Gazeteci Gözüyle Kültürümüz
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnek verir.

Temel Beceriler :Yaratıcı düşünme, araştırma becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma, gözlem, değişim ve sürekliliği algılama, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri

: Haber oyunlaştırma, afiş ve duvar resimleri hazırlama, soru-yanıt, haberleri belli bir dosyada ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Gazete haberi, bilgisayar, makas, yapıştırıcı, çalışma kitabı, haber defteri.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin bir Eskişehir türküsü dinleterek öğrencilerin dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde şehrimizin ve diğer şehirlerin kültürlerini tanıyacağız.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin öğrencilere “Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özellikler hakkında bilgi edineceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin öğrencilerden daha önceki derste getirmelerini istediği fotoğrafları ve yazıları çıkarmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilerden kendilerini bir kültür elçisi olarak düşünmelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden çalışma kitaplarının 22. sayfasındaki etkinliği yapmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden yaptıkları çalışmaları tanıtmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden kendilerini bir gazeteci olarak düşünmelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden bir gazeteci olarak arkadaşlarına kültürlerini tanıtacak sorular sorarak bu röportajı canlandırmalarını istemesi.

Özet

Öğretmenin öğrencilere “Bugünkü dersimizde ülkemizdeki çeşitli yerlerin kültürel özelliklerini öğrendik.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilerden ellerindeki fotoğrafları ve gazete yazılarını kullanarak kültürlerini tanıtacak bir afiş hazırlamalarını istemesi.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden ülkemizdeki güncel olayları takip ederek gazetelerden, dergilerden, internetten vb. kaynaklardan haberleri bularak okumalarını, bunları gelecek derse sınıfa getirmelerini ve kendilerine en ilginç gelen haberi haber defterlerine yapıştırarak haber inceleme formuna göre incelemelerini istemesi. Öğretmenin öğrencilere getirecekleri bu haberlerden bir bülten tahtası oluşturacaklarını söylemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 09.11.2009
Ünite adı	: Adım Adım Türkiye
Konu	: Haber Haritası Kullanıyorum
Süre	: 80 Dakika

Kazanım

- Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnek verir.
- Ülkemizin çeşitli yerleri ve kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.

Temel Beceriler : Eleştirel düşünme, araştırma, değişim ve sürekliliği algılama.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri

: Haber haritalarının kullanılması, haber bülten tahtasının kullanılması, haberleri belli bir dosya da defterde saklama, düz anlatım, soru-yanıt.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Gazete haberleri, ip, bant, harita, bülten tahtası, ders kitabı, haber defteri.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin bulduğu resimleri göstererek bunların hangi bölgelere ait olabileceğini sorarak onların dikkatlerini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizin ve diğer bölgelerin kültürel özelliklerini tanıyacağız.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin öğrencilere “Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özellikler hakkında bilgi edineceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin öğrencilerden kitaplarının 31. sayfasını açmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilere kitaptaki bilgileri okutması.
- Öğretmenin kendi yaşadıkları yörenin kültürlerinden (yemek, kıyafet, türkü vb.) örnekler vermelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden okuduklarından yola çıkarak kendi kültürleri ile farklı kültürleri karşılaştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden getirdikleri haberleri çıkarmalarını istemesi.
- Öğretmenin kendi getirdiği güncel haberleri de çıkarması.
- Öğretmenin tahtaya Türkiye haritasını asması.
- Öğretmenin bulunan haberleri tahtaya yapıştırması.
- Öğretmenin öğrencilerden haberlerle bulunduğu şehri haritada ipele birleştirmelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerle beraber haberlerde yer alan şehirlerin hangi bölgelerde yer aldıklarını ve bu bölgelerin kültürel özelliklerini tekrarlamalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerle birlikte bu haberlerden bölgelere göre bülten tahtası hazırlaması.

Özet

Öğretmenin öğrencilere “Bugünkü dersimizde bölgelerimizin kültürel özelliklerini öğrendik.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilerle birlikte haber bülten tahtasını hazırlaması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden buldukları haberlerden istediklerini haber defterine yapıştırarak haber inceleme formuna göre incelemelerini ve diğer haberleri de haber dosyasına koymalarını istemesi. Öğretmenin öğrencilerden bir sonraki derse gelirken kendi yörelerindeki bir düğünün nasıl yapıldığını defterlerine yazmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 12.11.2009
Ünite adı	: Adım Adım Türkiye
Konu	: Her Kültürden Bir Hediye
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnek verir.
- Ülkemizin çeşitli yerleri ve kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.
- Kültürel öğenin insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.

Temel Beceriler : Düşünme, iletişim ve empati, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve

teknikleri : Siz olsaydınız ne yapardınız, düz anlatım, haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Siz olsaydınız ne yapardınız kartları, gazete haberleri, ders kitabı.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin gazetelerden farklı özelliklere sahip bireylerin (giyim, fiziksel görünüm vb.) fotoğraflarını yapıştırdığı fon kartonunu göstererek öğrencilerin dikkatini derse çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler vereceğiz ve kültürün insanların bir arada yaşaması için ne kadar önemli olduğunu öğreneceğiz.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin öğrencilere “Bugünkü dersimizde kendi kültürümüzden de örnekler vereceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin öğrencilerden kitaplarının 35. sayfasını açmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilere kitaptaki bilgileri okutması.
- Öğretmenin öğrencilere “siz olsaydınız ne yapardınız” kartlarını dağıtması.
- Öğretmenin öğrencilerle onların kartlara yazdıkları hakkında konuşması.
- Öğretmenin öğrencilerden kendi yörelerindeki düğünlerin nasıl olduğunu sorması.
- Öğretmenin öğrencilere kitabın 36 ve 37. sayfasındaki bilgileri okutması.
- Öğretmenin öğrencilerden okudukları parçada yer alanlarla kendi kültürleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları söylemelerini istemesi.

Özet

Öğretmenin farklı kültürlere saygı duyulmasının yaşam için önemli olduğunu söylemesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilerden getirdikleri haberleri değerlendirmelerini ve haber defterlerinde inceledikleri haberleri okumalarını istemesi, öğretmenin dönüt vermesi.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden Atatürk ilkelerini açıklayarak altına o ilkeyle ilişkili bir haber bulmalarını ve bu ilişkiyi neden kurduğunu açıklamalarını istemesi. Öğretmenin öğrencilerden Atatürk inkılaplarını araştırmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 24.11.2009
Ünite adı	: Adım Adım Türkiye
Konu	: Karikatür Çiziyorum
Süre	: 80 Dakika

Kazanım

- Kanıt kullanarak Atatürk inkılâplarının öncesi ile sonrasındaki yaşamı karşılaştırır.
- Atatürk inkılâplarıyla ilkelerini ilişkilendirir.

Temel Beceriler : Araştırma becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, değişim ve sürekliliği algılama becerisi, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Düz anlatım, soru-yanıt, haberlere ilişkin karikatür çizme, merdiven sıralama, haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : İlkelerle ilişki haberler, hazırlanan çalışma kâğıtları, power point sunusu, merdiven sıralama kartları, Eskişehir'in eski ve yeni fotoğrafını içeren fon kartonu.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin öğrencilere Eskişehir'in eski bir fotoğrafı ile aynı yerin yeni bir fotoğrafının yer aldığı fon kartonunu göstererek onların dikkatini derse çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin "Bugünkü dersimizde Atatürk ilkelerini ve inkılâplarını, Atatürkçü düşünce sistemini öğreneceğiz." demesi.

EK 9 (devam)

Gözden geçirme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde Atatürk ilkeleri ile inkılâplarını ilişkilendirmeye çalışacağız.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin Atatürk inkılâpları ile ilgili hazırladığı sunuyu açması.

Geliştirme

- Öğretmenin hazırladığı power point sunusunu yapması.
- Öğretmenin öğrencilere “İnkılâplar olmasaydı şimdiki durumumuz nasıl olurdu?” sorusunu sorması.
- Öğretmenin dağıttığı çalışma kağıdına şapka kanununa ilişkin verilen bir haber ile ilgili bir karikatür çizmelerini istemesi.
- Atatürk ilkeleri ile ilgili hazırladığı power point sunusunu yapması.
- Öğretmenin sunu sırasında öğrencilerden getirdikleri haberlerden ilkelerle ilişki olanları değerlendirmelerini istemesi.
- Öğretmenin hazırladığı merdiven sıralama kartlarını çıkarması ve tahtaya asması.
- Öğretmenin öğrencilerden birinin gelerek bu ilkeleri kendi önem sırasına göre dizmelerini istemesi ve bunun nedenini açıklattırması.

Özet

Öğretmenin “Bugünkü dersimizde Atatürk ilke ve inkılâplarını öğrendik.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilerden çalışma kitaplarının 37. ve 38. sayfalarını yapmalarını istemesi.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden bugünkü gazeteden kendinize ilginç gelen bir haberi haber defterinize haber inceleme formunu kullanarak yazmalarını ve dağıttığı çalışma kâğıtlarını yapmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 26.11.2009
Ünite adı	: Adım Adım Türkiye
Konu	: Kendimi Değerlendiriyorum
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır.
- Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnek verir.
- Atatürk inkılâplarıyla ilkelerini ilişkilendirir.

Temel Beceriler : Araştırma becerisi, Eleştirel düşünme, Türkçe'yi doğru ve etkili kullanma becerisi.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Düz anlatım, soru-yanıt, kavram kartları, haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama, bülten tahtası hazırlama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Kavram kartları, gazete haberleri, günlük gazeteler, hazırlanan çalışma kâğıtları, bülten tahtası, haber defterleri.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin öğrenciler bugünkü gazeteden yer alan öğretmenler günü ile ilgili haberleri göstererek öğrencilerin dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde Adım Adım Türkiye öğrenme alanımızda neler öğrendiğimizi tekrar edeceğiz.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde eksik ya da yanlış öğrendiğimiz bilgileri gözden geçireceğiz.” demesi.

EK 9 (devam)

Derse geçiş: Öğretmenin hazırladığı kavram kartlarını çıkarması.

Geliştirme

- Öğretmenin hazırladığı bu kartlarla nasıl oynayacağımızı açıklaması.
- Öğretmenin öğrencilere kartları dağıtması.
- Öğretmenin öğrencilerle birlikte oyunu oynaması.
- Öğretmenin hazırladığı çalışma kâğıtlarını dağıtması.
- Öğretmenin öğrencilerden bunları yanıtlamalarını istemesi.
- Öğretmenin yanlış yanıt verilen soruların üzerinde durması.

Özet

Öğretmenin “Bugünkü dersimizde Adım Adım Türkiye öğrenme alanında öğrendiklerimizi tekrar ettik.” demesi. Öğretmenin öğrencilerden öğrendiklerini tekrar etmelerini istemesi.

Değerlendirme

Öğretmenin hazırladığı çalışma kâğıtlarını dağıtması ve yanlış yapılan sorular üzerinde durulması. Öğretmenin öğrencilerden haber defterlerini çıkarmalarını istemesi ve sınıfça en ilginç, haberin sahibine ödül vermeleri. Bülten tahtasında yer alan haberleri düzenlemeleri.

Ödev:

Bölgemizde yer alan şehirlere yönelik (iklim, doğal afet, yetişen ürün vb.) konularda güncel haberler ve fon kartonu, renkli el işi kâğıtları, renkli yün ipler getirmelerini istemesi. Resim kağıdına bölgemizin dilsiz haritasını çizmelerini istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	:01.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: Harita Yapıyoruz
Süre	: 80 Dakika
Kazanım	

- Türkiye'nin kabartma haritası üzerinde yaşadığı bölgenin yüzey şekillerini genel olarak tanımlar.

Temel Beceriler : Gözlem, Araştırma, Eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Düz anlatım, soru-yanıt, alıştırma-uygulama, haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama, haber haritası.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Günlük gazete, haber defteri, resim kağıdı, renkli ipler, makas, yapıştırıcı, el işi kâğıdı, fon kartonu.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin tahtaya bir kabartma haritası örneği yansıtarak öğrencilerin dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizin yer şekillerini ve illerini tanıyacağız.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizin özelliklerini öğreneceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin kabartma harita ile ilgili olarak sorular sorarak derse geçmesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilere,
 - Sıradağlar nereden nereye uzanıyor, renklerinde farklılıklar var mı? İsimleri nelerdir?
 - Ovalar ve platolar nerelerde bulunuyor? İsimleri nelerdir? Hangi renklerle gösterilmiştir?
 - Akarsular nereden nereye uzanıyor? Bunların isimleri nelerdir? gibi sorular yöneltmesi.
- Öğretmenin öğrencilerden çizdikleri haritaları ve getirdikleri malzemeleri çıkarmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden çizdikleri haritanın üzerine komşu bölgeleri yazmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden getirdikleri malzemelerle bölgenin dağlarını, akarsularını, göllerini, ovalarını yapmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden bölgenin şehirlerini de küçük kağıtlara yazarak yapıştırmalarını istemesi.

Özet

Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizin yer şekillerini ve şehirleri öğrendik.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilerden şehirler ilgili haberlerini çıkarmalarını ve haber haritasında bu şehirlerin yerlerini iple eşleştirmelerini istemesi.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden bölgemizde yer alan şekillerini sınıflandırarak yazmalarını ve şehirlerle ilgili buldukları bir haberi inceleyerek haber defterlerine yapıştırmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	:03.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: Coğrafi Terimleri Eşleştiriyorum
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Türkiye'nin kabartma haritası üzerinde yaşadığı bölgenin yüzey şekillerini genel olarak tanıır.

Temel Beceriler : Gözlem, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri

: Düz anlatım, soru-yanıt, haberlere ilişkin karikatür çizme, haber oluşturma, haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Çalışma kâğıtları, eşleştirme için hazırlanan kâğıtlar, bilgisayar, power point sunumu.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin manzara resimlerinden hazırladığı sunumu projeksiyonla yansıtması.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizde bulunan yüzey şekillerini tanıyacağız.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde yüzey şekillerini oluşturan coğrafi terimlerin anlamlarını öğreneceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin yansıttığı resimlerde hangi yüzey şekillerinin bulunduğunu sorması.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin fiziki haritayı tahtaya asarak İç Anadolu Bölgesinde hangi yüzey şekillerinin bulunduğu öğrencilere sorması.
- Öğretmenin coğrafi terimlerin tanımlarını ve bu terimlerin yer aldıkları kâğıtları karışık olarak tahtaya asması.
- Öğretmenin öğrencileri tahtaya kaldırarak terimle ona ait tanımlardan yola çıkarak eşleştirmelerini istemesi.
- Öğretmenin bu eşleştirme etkinliğinden sonra coğrafi terimlerin tanımlarını öğrencilerle birlikte tekrar etmesi.
- Öğretmenin bu şekillerin hangi renklerle gösterildiğini sorması.
- Öğretmenin fiziki haritanın köşesinde yer alan renk bilgilerini göstermesi.
- Öğretmenin tahtaya yükseklikleri ve renkleri gösteren şekli çizmesi.

Özet

Öğretmenin “Bugünkü dersimizde İç Anadolu Bölgesinde bulunan yüzey şekillerinin ve bu yüzey şekillerinin anlamlarını öğrendik.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin hazırladığı çalışma kâğıtlarını öğrencilere dağıtması ve öğrencilerin çizdikleri karikatürleri göstermeleri. Öğrencilerden gönüllü olanlara haber defterindeki haberi okutması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden dağıttığı çalışma kâğıtlarını yapmalarını istemesi. Öğrencilerden bir sonraki derse gelirken iklimlerle ilgili güncel olayları araştırmaları ve buna yönelik haberler getirmelerini istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	:08.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: İklimin Etkisini Öğreniyorum
Süre	: 80 Dakika

Kazanım

- Yaşadığı bölgede görülen iklimin insan faaliyetlerine etkisini günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.

Temel Beceriler : Gözlem, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Soru-yanıt, tartışma haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Çalışma kâğıtları, projeksiyon, bilgisayar, güncel olaylarla ilgili haberler.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin öğrencilerden getirmelerini istediği iklimle ilgili olan güncel olayları çıkartmalarını isteyerek ve onlar üzerinde konuşarak öğrencilerin dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizde ve yurdumuzda görülen iklimleri tanıyacağız.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bu iklimlerin insan yaşamına etkilerini öğreneceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin tahtaya Türkiye'nin iklim haritasını yansıtarak derse geçmesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin haritayı göstererek bölgemizde hangi iklimin görüldüğünü öğrencilerine sorması.
- Öğretmenin öğrencilere “Bu iklimin özellikleri neler olabilir?” sorusunu yöneltmesi ve bu soruya bölgemizi düşünerek yanıt vermelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerle birlikte söylenenleri birleştirerek karasal iklimin özelliklerini çıkarmaları.
- Öğretmenin öğrencilere “Peki yurdumuzda başka hangi iklimler görülüyor” sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin öğrencilerden bu sorunun yanıtı için iklimle ilişkili bulduğunuz güncel olayları düşünmelerini istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerle birlikte bu iklimlerin özelliklerini çıkarmaları.
- Öğretmenin öğrencilere “Bölgemizde görülen iklim yaşamımızı (ulaşımı, ev yapımını, turizmi, tarım ürünlerimizi, kış yakıtını, oyunlarımız vb.) nasıl etkiliyor?” sorusunu yöneltmesi ve öğrencilerden örneklerle açıklamalarını istemesi.

Özet

Öğretmenin derste öğrenilenleri kısaca tekrar etmesi.

Değerlendirme

Öğretmenin hazırladığı çalışma kâğıtlarını dağıtması ve öğrencilerin yanıtları üzerinde durması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden dağıttığı çalışma kâğıtlarını doldurmalarını, iklimlerle ilgili güncel olayları takip etmelerini ve bir sonraki derse gelirken bölgemizde nüfusun yoğun olduğu yerlerle ilgili güncel olayları araştırmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	:10.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: Nüfus Yoğunluğu
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Yaşadığı bölgedeki insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerde coğrafi özellikleri ilişkilendirir.

Temel Beceriler : Gözlem, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Yuvarlak masa tartışması düzenleme, günlük gazetelerin kullanılması.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Projeksiyon, bilgisayar, güncel olaylarla ilgili haberler.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin “Bölgemizde nüfusun yoğun olduğu iller hangileridir?” sorusunu sorarak öğrencilerin dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizde nüfusun yoğun olduğu yerleri öğreneceğiz.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizde nüfusun yoğun olduğu yerlerin coğrafi özelliklerini tanıyacağız.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin öğrencilerden getirdikleri güncel olayları çıkarmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilerle okudukları güncel olaylar hakkında konuşmaları.
- Öğretmenin öğrencilere okunan güncel olayın geçtiği şehirlerin nüfus özelliğini sorması ve bu şehirlerin coğrafi özellikleri hakkında konuşmaları.
- Öğretmenin öğrencilerle nüfus dağılımını etkileyen etmenleri sorması.
- Öğretmenin öğrencilerle bu etmenler hakkında konuşması.
- Öğretmenin tahtaya Türkiye'nin nüfus yoğunluğu haritasını yansıtması.
- Öğretmenin öğrencilerden bölgemizde yer alan şehirlerin nüfus yoğunluğuna bakmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilere buralarda nüfusun neden yoğun olduğunu sorması.

Özet

Öğretmenin derste öğrenilenleri kısaca tekrar etmesi.

Değerlendirme

Öğretmenin yuvarlak masa tartışması için öğrencileri 5'er kişilik gruplara ayırması. Her grubun kendi içerisinde bölgemizin nüfusunu etkileyen etmenleri ve nüfusun yoğun olduğu yerlerdeki coğrafi özelliklerini tartışmalarını istemesi. Her grubun bulduklarını okuması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden insanların doğal ortamlardan nasıl yararlandığını araştırmalarını istemesi. Sınıftan 5 kişiyi seçerek onların bir sonraki derste bu konuyla ilgili sunu yapacaklarını söylemesi. Öğrencilerin bir dahaki derse gelirken su, orman, toprak, hava vb. ortamlarla ilgili haberleri getirmelerini istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 15.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: Doğal Ortamlardan Doğru Yararlanalım
Süre	: 80 Dakika

Kazanım

- Yaşadığı bölgedeki insanların doğal ortamı değiştirme ve ondan yararlanma şekillerine kanıtlar gösterir.
- Yaşadığı bölgede görülen doğal afetlerin zararlarını artıran insan faaliyetlerini fark eder.

Temel Beceriler : Gözlem, araştırma, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Toplu görüşme düzenleme, haber inceleme, haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Resim, güncel olaylar.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin gazete ve dergilerden getirdiği haberleri ve fotoğrafları gösterip onlar üzerinde konuşarak öğrencilerin dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bölgemizde doğal ortamlardan nasıl yararlandığımızı öğreneceğiz.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Buna bağlı olarak doğal afetleri artıran insan faaliyetlerinin neler olduğu üzerinde konuşacağız.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin öğrencilerden getirdikleri materyalleri çıkarmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilerle getirdikleri materyaller hakkında konuşması.
- Öğretmenin önceden oluşturulan gruptan toplu görüşme düzenleyerek doğal ortamdan yararlanma ile ilgili sunularını yapmasını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerle yapılan sunular hakkında konuşması.
- Öğretmenin öğrencilere topraktan, sudan, havadan ve ormandan nasıl yararlandığımızı sorması.
- Öğretmenin öğrencilere insanların doğal ortamlara ne gibi zararlar verdiğini sorması.
- Öğretmenin bu zararların ne gibi doğal afetlere neden olduğunu sorması.

Özet

Öğretmenin derste öğrenilenleri kısaca tekrar etmesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilere hazırladığı çalışma kâğıtlarını dağıtması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden bugünkü tv haberlerini izleyerek Türkiye’de yaşanan güncel bir olayı haber defterlerine yazmalarını, doğal afetlerle ilgili güncel olayları bulmalarını ve doğal afetler konusunu araştırmalarını istemesi. Toplu görüşme için öğrencilerin belirlenmesi. Öğretmenin öğrencilerden doğal afetlere yönelik yazılmış şiir, türkü bulmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	: 17.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: Doğal Afetlere Ağıt
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Kültürümüzün sözlü ve yazılı öğelerinden yola çıkarak, doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklendirir.

Temel Beceriler : Gözlem, araştırma, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve

teknikleri : Toplu görüşme düzenleme, haberleri belli bir dosya ya da defterde saklama, tartışma.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Güncel olaylar, doğal afetlere yönelik ağıt, şiir, şarkı vb.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin öğrencilere doğal afetlerin zararlarına yönelik fotoğraflar göstererek onların dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü doğal afetlerin insan hayatına etkilerini öğreneceğiz.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Doğal afetlerin insan hayatına etkilerine yönelik örnekler vereceğiz.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin toplu görüşme düzenleyecek öğrencileri tahtaya çağırması.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin toplu görüşme yapacak öğrencilerden sunularını yapmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerle yapılan sunular hakkında konuşması.
- Öğretmenin öğrencilerden doğal afetlerin hayatımızı nasıl etkileyebileceğini sorması.
- Öğretmenin öğrencilerden doğal afetlerin hayatımıza etkilerini örneklerle açıklamalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden doğal afetlerle ilgili bulduğu haberleri okumalarını istemesi.

Özet

Öğretmenin “Doğal afetlerin hayatımıza nasıl etkilediğini öğrendik.” demesi.

Değerlendirme

Öğretmenin bulduğu ağıtı okuması ve bu ağıt hakkında öğrencilerle konuşması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden doğal afetlerle ve onlarla korunma yolları ile ilgili araştırma yapmalarını istemesi, bu konuda toplu görüşme yapacak öğrencilerin belirlenmesi, doğal afetlerle ilgili güncel olaylar bulmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	:22.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: Doğal Afetleri Tanıyorum
Süre	: 80 Dakika

Kazanım

- Yaşadığı bölgede görülen doğal bir afetle yaşadığı bölgenin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.

Temel Beceriler : Gözlem, araştırma, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Toplu görüşme düzenleme, yuvarlak masa tartışması düzenleme, haberleri oyunlaştırma, slogan üretme, haberleri belli bir dosyada ya da defterde saklama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Çalışma kâğıdı, haritalar, güncel olaylar.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin öğrencilere Türkiye'nin doğal afetlerine ilişkin haritalar ve resimler göstererek onların dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin "Bugünkü doğal afetlerin neler olduğunu öğreneceğiz." demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin "Bugünkü dersimizde bölgemizde görülen doğal afetleri ve bu yerlerin coğrafi özellikleri hakkında konuşacağız." demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin öğrencilerden doğal afetlere ilişkin buldukları güncel olaylara ilişkin getirdikleri materyalleri çıkarmalarını istemesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilerden buldukları güncel olayları paylaşmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilere bu olayların bölgemizde hangi şehirlerde olduğunu sorması.
- Öğretmenin öğrencilerle Türkiye'nin fiziki haritası üzerinde bu şehirlerin coğrafi özellikleri hakkında konuşması.
- Öğretmenin öğrencilerin doğal afetler ile coğrafi özellikler arasında ilişki kurmasını sağlaması.
- Öğretmenin gönüllü olan bir öğrenci grubundan buldukları güncel olayı oyunlaştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerle doğal afetlerin tanımlamaları üzerinde konuşması.
- Öğretmenin öğrencileri gruplara ayırması ve her bir gruba bir doğal afeti vermesi (deprem, sel, heyelan, çığ, erozyon).
- Öğretmenin gruplardan doğal afetler üzerinde tartışmalarını istemesi ve grupların sonuçlarını sınıfla paylaşması.

Özet

Öğretmenin toplu görüşme yapacak öğrencilerden sunularını yapmalarını istemesi.

Değerlendirme

Öğretmenin öğrencilere çalışma kâğıtları dağıtması ve öğrencilerin yanıtları üzerinde konuşulması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden buldukları haberleri haber defterlerine yapıştırmalarını istemesi ve diğer derse gelirken bu ünitemizle ilgili buldukları resim, gazete haberi, internet haberi, dergilerden araştırmaları ve fon kartonu ile yapıştırıcı getirmelerini istemesi.

EK 9 (devam)

Dersin adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf	: 5. Sınıf
Tarih	:24.12.2009
Ünite adı	: Bölgemizi Tanıyalım
Konu	: Gazete Hazırlıyorum
Süre	: 40 Dakika

Kazanım

- Yaşadığı bölgede görülen iklimin insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısında örnekler vererek açıklar.
- Yaşadığı bölgedeki insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerle coğrafi özellikleri ilişkilendirir.
- Yaşadığı bölgede görülen doğal bir afetle yaşadığı bölgenin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.

Temel Beceriler : Araştırma, Eleştirel düşünme.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri : Coğrafya oyunu, gazete hazırlama.

Kullanılan Eğitim Teknolojileri

Araç-gereç ve Kaynaklar : Gazete kopyaları, internet haberleri, resimler, fon kartonu, yapıştırıcı.

Öğretme-Öğrenme Süreci

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmenin öğrencilere “Bugünkü dersimizde öğrendiklerimizle ilgili oyunlar oynayacağız.” diyerek onların dikkatini çekmesi.

Güdüleme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde öğrendiklerimizi tekrarlayacağız.” demesi.

Gözden geçirme: Öğretmenin “Bugünkü dersimizde bir gazete oluşturacağız.” demesi.

Derse geçiş: Öğretmenin sınıfı gruplara ayırması ve coğrafya oyunu oynayacaklarını söylemesi.

EK 9 (devam)

Geliştirme

- Öğretmenin öğrencilere harf söylemesi ve grupların söylenen harfe ilişkin şehir, akarsu ya da göl, plato ya da ova isimlerini yazmalarını istemesi.
- Öğretmenin en çok puan alan gruba ödül vermesi.
- Öğretmenin öğrencilerden getirdikleri malzemeleri çıkarmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilere getirdikleri bu haberlerden bir gazete oluşturacaklarını söylemesi.
- Öğretmenin gruplara çalışmalarını sırasında rehberlik etmesi.

Özet

Öğrencilerin hazırladıkları gazeteleri sınıfa tanıtması.

Değerlendirme

Sınıfça en çok beğenilen gazetenin bülten tahtasına asılması.

Ödev:

Öğretmenin öğrencilerden Türkiye’de ve Dünyada olan güncel olayları takip etmelerini istemesi.

EK 10

ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA KÂĞITLARINDAN ÖRNEKLER

1. Dağ, ova, plato, kıyı, körfez, koy, ada, yarımada kavramlarından birini ya da birkaçını seçerek bunlarla ilgili olarak bir haber hazırlayın.

Ada mahsur kalan göçmenleri kurtarmak üzere
helikopterler tarafından yardım sağlarken ekiplerin
yanık adaya gidince mahsur kalanların yakınları
çok kızıyordu ekipler ösür dilerken göçmenlerin yanında hiç
cankıdır ve de gemiye binen bir çocuğun yuslılıkla
indat butununa yarıyla bastığı aklında Türkiye
bir sömürde ahlattı birard söz sende

EK 10 (Devam)

Sınıfı: 5-B

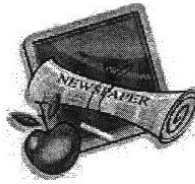
Sokk Haber!!!!

1. Dağ, ova, plato, kıyı, körfez, koy, ada, yarımada kavramlarından birini ya da birkaçını seçerek bunlarla ilgili olarak bir haber hazırlayın.

Nemrut Dağındaki turistler heykellerine hayran kaldı. En az kalan turist bile 10 gün kalacağını belirtti. Turizm bakanı ise bu açıklama sonucunda soka oldu. Bir başka şehrimizden aldığımız habere göre Antalya'daki Adrasan koyundaki turistlerin bu koya çok önem verdikleri ortaya çıktı.

ÜSKELİMYDEN

Haberler!!!!

EK 10 (Devam)

2. Bölgenizde bulunan yer şekillerinden birini seçerek bununla ilgili tanıtıcı bir gazete haberi hazırlayın.

Türkiye'deki yüzen adalar

Solhan ilçesi Hanzarşah Köyü Aksakal Gölü ortasında, hareket eden üç ada vardır. Adalar göl içinde bağımsızdır. Üstüne binildiği zaman sal gibi her tarafa ağır ağır hareket etmektedir. Adanın üzerinde 4-5 tane bodur ve dış budak ağacı mevcuttur. Çevredeki bitkiler gölün mevcut suyu ile beslenmektedir. Ada üzerinde bulunan ot kökleri sarılıcı olması nedeniyle toprak tamamen bitki kökleri ile kaynamış ve yapışmış durumdadır. Ayrıca Göl'ün ortasında bulunan adanın yapısı incelendiğinde çayır, ayrık ot ve suda yetişen çeşitli bitkilerin ada üzerinde mevcut olduğu görülmektedir. Erzurum - Olur İlçesi Ormanağazı Köyü Sülük Gölü'nde bir tane yüzen ada bulunmaktadır. Adıyaman - Çat Baraj Gölü'nde sular kabarıncı yüzenadalar ortaya çıkmaktadır. Kayseri - Sultansazlığı'ndaki göltüklerde yüzen sazadaları ortaya oluşmuştur. Denizli - Işıklı Gölü'nün değişik kesimlerinde "hopa" denilen adalar. İçel - Gülnar İlçesi Demirözü Köyü Adalgöl'e ismini veren ada. Afyon - Eber Gölü'ndeki, Konya - Akşehir Gölü'ndeki birer ada bilinen yüzen adalardır. Erzurum'a bağlı Ahmetli Köyü'nün güneydoğusunda, Ahmetiye Gölü'ndeki, Ahmediye yüzen adasının boyu 48 metre, eni ise 1.5 metre ile 5 metre arasında değişmekte, kalınlığı 30 ile 60 santimetre arasındadır. Yüzenadanın yüzölçümü yaklaşık 105 metrekaredir. Ada tamamen bitkisel kökenli organik artıkların uygun şartlarda birikmesiyle oluşmuştur. Ayrıca Kızıllırmak Kanyonu üzerinde de yüzen adalar

Erciyes Dağı, İç Anadolu'nun en yüksek dağı. Sönmüş bir stratovolkan olan Erciyes, Kayseri il merkezinin 25 km güneybatısındaki ovaların yanından birdenbire yükselen bir dağ kütlesidir. Zirvesi uzaktan bir kubbeye benzer. İki zirvesi vardır ve ayriyeten dünyada 2 zirveli tek dağdır eski tarihlerde bu kubbeye benzeyen dağ kutsal Cytrops dağı da denirdi. Büyük Erciyes (Kuzu Yatağı) zirvesi 3917 metredir. Küçük Erciyes zirvesi 3703 metredir. Erciyes kütlesinin çapı 72 km ve 3800 km²lik bir alanı kaplar. Erciyes Dağı üzerinde 2150 m yükseklikte Erciyes Kayak Merkezi bulunmaktadır.

Erciyes için "Uzaklaştıkça yakınlaşan, yakınlaştıkça uzaklaşan dağ" yakıştırması yapılır. Ayrıca Erciyes Dağının zirvesinden duru ve açık bir havada hem Akdeniz hemde Karadeniz'in gözüktüğü bilinir.

Erciyes Dağı

Erciyes Dağı

Konum	Kayseri
Koordinatlar	Enlem: 38° 52' 0" Kuzey Boylam: 35° 58' 0" Doğu
Yükseklik	3.917
Tür	Küme Volkan
Jeolojik yaş	30 milyon yıl
En kolay rota	Kayseri İli'nin güneybatısı, Kayseri-Erkilet Havaalanı

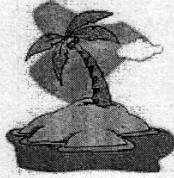
EK 10 (Devam)

2. Bir gazeteci olduğunuzu düşünün. Ekibinizle birlikte daha önce hiç kimsenin ayak basmadığı bir ada keşfettiğinizi hayal edin. Adaya ilk ayak basan siz ve ekibinizsiniz. Bu adada yaşamaya karar verdiniz. Bu adada hava nasıl? Ne tür bitkiler var? Nasıl bir iklimi var? Ne tür hayvanlar yaşıyor? Ne gibi hava olayları ile karşılaşılıyorsunuz? Bu hava olayları sizin yaşamınızı nasıl etkiliyor? Bu sorulara yanıt verecek bir tanıtıcı bir haber hazırlayın.

Yeni Bir Ada Bulundu!
Su yok, Burada kar yok!

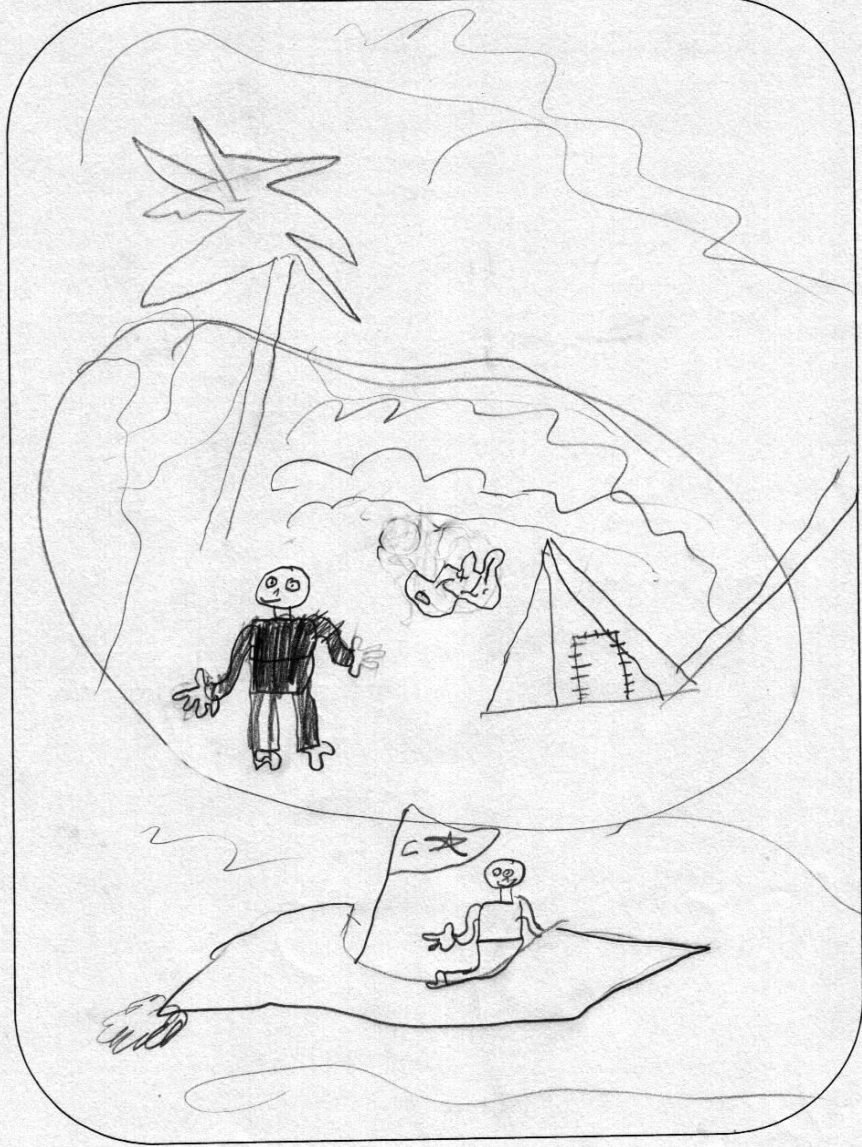
Su anda ATV gazeteci muhabirleri yeni bir ada buldular. Ama burası hiç bir adaya benzemiyor. Çok soğuk. Burada "Bili bili" adı verilen çiçekli dikenli bir bitki var. Yaprakları biraz soğuk, kışları aşırı derecede soğuk olan bir iklimi var buranın. Burada 6 ayaklı, 1 kuyruklu, boynuzlu kulağısız hayvanlar var. Muhabirlerimiz çok şaşırıldı bu duruma. Haber Muhabirlerimiz su anda çok üzülmekte ve beklemek istemeler. Bir helikopter bekliyorlar.

ATV Ana Haber
Bülteni

EK 10 (Devam)

2. Haberini oluşturduğunuz bu adayı, adada meydana gelen hava olaylarını, yetişen bitkileri ve sizin yaşamınızı anlatan bir resim çiziniz.

EK 10 (Devam)

04 Aralık 2009 16:50

Baraj kapıları açık unutuldu balıklar öldü!

Kocaeli'de sulama barajının kapakları açık unutulunca, barajda su kalmadı. Barajdaki suyun bitmesi üzerine balık ölemleri baş gösterdi.

Kartepe ilçesinde bulunan ve tarım arazilerinin sulanması için kullanılan Devlet Su İşleri'ne bağlı Ketence barajında tam anlamıyla katliam yaşandı. Yaklaşık 1 hafta önce açtıkları baraj kapaklarını tekrar kapatmayan yetkililer hem barajın kurumasına, hem de milyonlarca balığın telef olmasına neden oldu. Baraj kapaklarının açılmasıyla, aralarında kefal, sazan, istakoz, yayın gibi milyonlarca balık kilizderesi'ne toplandı.

Güçlülükle yetiştirilen ve büyümeleri 3 yılı bulan bu balıkların telef olması yetkilileri de çileden çıkarttı. Köylülerin haber vermesi üzerine olay yerine gelen Kartepe Kaymakamı Mustafa Ünalı gördüğü manzara karşısında adeta şaşkına döndü.

Kaymakam Ünalı, beraberinde geldiği jandarma ekiplerine talimat vererek baraj kapaklarını açan kişilerin bir an önce bulunmasını istedi. Ölen balıkların dışında 20 metre karelik alanda toplanan ve can çekişen balıklar için kaymakamlık, belediye ve amatör balıkçılar adeta seferber oldu.

Amatör balıkçılar kovalarla yaşam savaşı veren balıkları toplayarak 3 tonluk su tanklarına taşıdı. Kocaeli Amatör Olta Balıkçıları ve Doğal Hayatı Koruma Derneği Başkanı Engin Uztürk, DSI'nin sulama göletinin deşarj vanalarını açtığını ve milyonlarca balığın telef olduğunu söyledi. Uztürk, yaşanan bu olayın katliam olduğunu aktardı.

<http://www.haber7.com/haber/20091204/Baraj-kapilari-acik-unutuldu-baliklar-oldu.php>

Yukarıda yer alan haberi okuyarak aşağıda yer alan başlıklara göre değerlendirin.

1. Haberin başlığı:

Baraj kapıları açık unutuldu balıklar öldü.

2. Haber kaynağı:

www.haber7.com

EK 10 (Devam)

3. Aşağıda yer alan boşluğa seçtiğiniz bir doğal afet ve bundan korunma yollarını anlatan bir şiir yazın.

Her gün oluyor bir yerde toprak kayması
En can alan afetlerden biridir heyelan
Yağmur yağar, baslar aşağı doğru inmeye toprak
En zarar veren afetlerden biridir Heyelan
Lerk!!! diye bir ses gelir önce,
Aç daha ölüyor insanlar
Ne işleri varsa orada?

EK11 (Devam)

Bilim Anlam Veremedi

Tai Shan Adlı Panda, Uykusunda Gerçekleştirdiği Jimnastik Hareketi ile Bilim Dünyasını Şaşırttı.

ABD'nin başkenti Washington'daki Ulusal Hayvanat bahçesinde yaşayan 4.5 yaşındaki Tai Shan adlı panda, uykusunda gerçekleştirdiği jimnastik hareketi ile bilim dünyasını şaşırttı.

PANDANIN UYKUSUNDA TAKLA ATTIĞI ANLAR

Tai Shan adlı panda kendisini izlemeye gelen turistlerin bakışları arasında önce göz kapaklarını yavaşça kapattı, kısa bir süre sonra ise öne doğru yaylanmaya başladı.

Herkes sevimli pandanın yüzüstü düşeceğini sanırken, o başını bacaklarının arasına koyarak yuvarlandı. Bir süre uykulu halde yuvarlanan pandanın bu hareketlerine hayvanat bahçesi çalışanları bir anlam veremiyor. Daha önce uyurken aynı zamanda hareket eden bir panda görmediklerini belirten uzmanlar, pandanın hayvanat bahçesinde doğduğunu, doğal hayatı bilmediğini bu durumun davranış bozukluğuna neden olmuş olabileceğini belirtiyor. Uzmanlar insanların da bazen uyku sırasında kalkıp hareket ettiklerini, bu davranışın bazı hayvanlarda görülmesinin olası olabileceğini söylüyor.

Önceki
Haber

Haber Yayın Tarihi: 24 Aralık 2009 Perşembe Saat 01:36

Sonraki
Haber

Haber faslığı
" kaynağı
" in yazarı
" eseti
" haberdar kişisel du-
süncelem
Fero değil

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın hayata geçirdiği Müzekart projesiyle ilgili değerlendirmede bulunan Kültür ve Turizm Bakanı Sn. Ertuğrul Günay; "Türk insanın sahip olduğu kültürel değerlere sahip çıkması ve kültürel zenginliklerimizi gelecek nesillere aktarmamız açısından müzelerimizin çok önemli bir görev üstlendiğini ve müze gezmenin tarihi yaşamak adına herkesin katılması gereken bir aktivite olduğunu" belirtti. Yapılan arkeolojik çalışmalara daha fazla yatırım yapılarak kültürel değerlerimizin daha da zenginleşeceğine değinen Günay, herkesin bu konuda hassasiyet gösterip müze ziyaretlerine önem vermesi ve müze bilincinin toplumun her kesiminde yaygınlaşarak gelişmesi gerektiğini söyledi.

Tarih ve Kültür Alishverişi Yapılan Tek Kart.

Asırlar boyunca Anadolu birçok uygarlığın başlığı oldu. Her uygarlık kültürünü ve eserlerini topraklarımıza miras bıraktı. Bu dünyaca ünlü kültür ve tarih hazineleri, müzelerimizde sergileniyor. Müzekart alın, dilediğiniz zaman dilediğiniz kadar müze ziyareti ile tarihte yolculuğa çıkın.

Bu haberler benim çok dikkatimi çekti ve bunda bu haberleri yaptım. Çok önemli bir haberler.

EK11 (Devam)

SİS ANKARA'DA DA HAVA ULAŞIMINI AKSATTI

Ankara'da etkili olan yoğun sis, hava ulaşımında aksamalara yol açtı.

Alınan bilgiye göre, yoğun sis nedeniyle saat 04.30'dan itibaren beş saat süreyle Esenboğa Havalimanı'na uçak inemedi.

Bu nedenle biriken seferler nedeniyle iç ve dış hatlardaki uçuşlar rötarlı gerçekleşiyor.

Bu arada, etkili olan sis sırasında uçak kalkışlarında herhangi bir sorun yaşanmadığı bildirildi.

haber başlığı = Sis Ankara'da da Hava Ulaşımını Aksattı

haber kaynağı = İnternette alınmış bir haber

haber'in yazarı = Bilinmiyor

haber'in konusu = Ankara'da sis nedeniyle uçakların kalkışını etkiliyor

haber'in özet = Ankara'da sis nedeniyle hava ulaşımını aksattığı bildiriliyor.

haber hakkında kişisel düşüncelerim = Keske hava daha iyi olacaktı.

haber hakkında kişisel düşüncelerim = Uçaklar

Bu haberden uyarı çıkıyor ilerde olabilecek haber hakkında düşüncelerim = Uçaklar

rahat uçan uçaklar böyle olmazdı.

Bu habere göre yapılacak gerekler ve alınması gereken önlemler; Sadece uçaklara

binmenin önemi zorunda kalırsanız çok bekleyebilirsiniz.

haber'in edine Formunun Değerlendirilmesi

okul 24/24

SON 50 YILIN EN BÜYÜK YIKIMI... Sonunda korkulan oldu ve Ike, ABD'yi yerle bir etti

Dün öğle saatlerinden itibaren Teksas eyaletinin Meksika Körfezi kıyılarında etkisini gösteren kasırganın bilançosu ağır:

Saatteki hızı 180 kilometreyi bulan şiddetli rüzgar, özellikle Galveston kentinde büyük hasara yol açtı.

Boyu 7 metreyi aşan dalgalar yüzünden binlerce ev sula altında kaldı, otoyollar çöktü.

Ulusal Hava Hizmetleri Ajansı'nın günler öncesinden yaptığı 'Burayı terk etmezseniz ölebilirsiniz' uyarısı, bölgeden kaçan 1 milyon kişinin hayatını kurtardı.

Yetkililer, sahildeki yerleşim merkezlerinde hâlâ 140 bin kişinin bulunduğunu tahmin ediyor.

Yineten İhsan YILMAZ 12 Kasım

En iyi 30 fotoğrafçı İstanbul'u görüntüledi

■ Mustafa KÜÇÜK / İSTANBUL

ÜYE sayına 70 bini aşan, her hafta 40 bin fotoğraf eklenen dünyanın önde gelen fotoğraf ve multimedya veni bankası İstockphoto'nun, en başanlı 30 fotoğrafçıyı dört gün için geldiği İstanbul'da seminer ve sokak fotoğraf çalışması düzenledi. Altı Türk sanatçının da katıldığı workshop sonunda, en iyi 10 İstanbul fotoğrafı seçildi. Çalışta süresince İstockphoto'nun internet sitesini özel İstanbul tasarımıyla güncellenirken, katılımcılar pazar akşamı düzenlenen partiyi İstanbul'a veda etti.

Daha önce Seattle, Marsilye, Berlin, Buenos Aires ve Calgary'de yapılan etkinliğin İstanbul ayağı için www.istockalype.com adresinde bir internet sitesi açıldı. Etkinlik boyunca 16 farklı ülkeden gelen fotoğrafçılar İstanbul'un semerlerinde, "nasıl", "sanayi", "hızla değişen toplumdaki eski ve yeni" ile "kültür ve günlük yaşam" temalarını doğrultusunda fotoğraf çekti. Etkinliğe Türkiye'den de Emre Oğan, Kaya Tanır, Oğuz Donmaz, Niko Guido, Mehmet Salih Güler ve Serdar Yağcı katıldı. Fotoğrafçılar daha çok kentin tarihi dokusunu oluşturan camiler ve saraylar

ile kentin modern yüzünü yansıtan iş kuleleri, müzeler ve tiyatro binalarını görüntüledi.

Etkinliğin Operasyondan Sorumlu Müdürü Kelly Thompson, "Katılmak isteyenlerin başvurularını değerlendirirken 2 önemli kriterimiz vardı. İki gelecek vaat edenler, ikincisi de temelli güçlü olanlar. Ama yünde 60 oranında kabul ettiğimizi söyleyebiliriz. Burada editöryal fotoğrafçılık üzerine yeni bir başlangıç yaptık. Talep artıyor biz de teşvik ediyoruz. 1 dolar gibi düşük fiyatla insanları fotoğrafla tanıştırdık. Bununla da gurur duyuyoruz" dedi.

Bu çok güzel ve neden yaptırımı yapılar? Neden İstanbul? Gazetede = Her şeyi de En iyi 30 fotoğrafçı ile İstanbul'da görüntüledi. Zor İstanbul

bu baya uzan olmas her zaman neden önce İstanbul

Zor günler bekliyor

ASIL BÜYÜK SALGIN ARALIKTA

Türkiye'de bugüne kadar 30 kişinin ölümüne neden olan domuz gribi virüsünün Aralık ayına kadar daha büyük dalgalarla yayılacağı açıklandı...

İstanbul İl Sağlık Müdürü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu domuz gribi ile ilgili konuşurken bir açıklama yaptı. Göztepe Eğitim ve Hastanesi Çamlıca Semt Polikliniği'nin açılış törenine katılan Dokucu, önümüzdeki günlerde özellikle Aralık ayında daha yoğun bir gribal enfeksiyonun görülebileceği uyarısında bulundu.

Eskiden hastalığın dışarıdan geldiğini, şimdi ise insandan insana bulaştığını söyleyen Dokucu, "Hastalık yeni başlıyor. Ona ait ilk veriler görülüyor. Yani sayı daha çok artacak" dedi. Dokucu, 3 günden daha fazla devam eden, kontrol edilemeyen ve sebebi gösterilemeyen bir ateşi gribal enfeksiyon olarak kabul edilip hastaneye başvurmamın daha doğru olduğunu anlattı.

'AŞI EN İYİ KORUNMA YOLU'

"Aralık ayındaki büyük salgın için özel tedbirler düşünüyor musunuz?" sorusuna Dokucu, "Özel tedbir aşının kendisidir. Aşının kendisi hastalığın yayılmasını engelleyecek en önemli şeydir. Kendini hasta hissedene çocukların veya kişilerin okula veya iş yerine gitmemesi, çocukların evde tutulması bence çok önemli bir koruma yöntemidir" dedi.

1) Bal bal yayılma yolları ve önlemleri almak. Proje ile almak. Yemekler için el sıkışmak. Bal balı yalamak. 2) Bal balı () 3) Bal balı () 4) Bal balı () 5) Bal balı () 6) Bal balı () 7) Bal balı () 8) Bal balı ()

Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: 1) Flabera Kurusu: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak. 2) Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak. 3) Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak. 4) Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak. 5) Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak. 6) Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak. 7) Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak. 8) Flabera Kurusu: Domuz gribinin salgınına yayılma: İstanbul'da Sağlık Müdürlüğü Doç. Dr. Ali İhsan Dokucu tarafından yapıldı. Flabera Kurusu daha çok yayılacak.

8. Sayı 100 Sayfada

EK 12
DENEY VE KONTROL GRUPLARININ ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİ
ÖLÇEKLERİNDEN ALDIKLARI ÖNTEST PUANLARI

Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçekleri													
		Analiz		Değerlendirme		Çıkarım		Yorumlama		Açıklama		Öz düzenleme	
Denek	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	
1	8	8	6	5	7	7	8	7	5	6	18	20	
2	6	6	7	8	7	5	8	6	5	6	16	20	
3	7	5	5	5	6	4	6	7	3	6	21	20	
4	7	7	9	9	8	7	7	9	8	6	16	15	
5	7	6	8	6	6	6	8	8	5	8	20	17	
6	6	7	6	6	7	4	6	6	4	6	17	16	
7	6	6	3	4	3	6	8	8	1	2	16	15	
8	8	6	9	7	5	8	7	6	6	5	22	22	
9	7	5	5	5	8	7	7	6	7	7	16	21	
10	6	6	6	4	5	5	9	6	4	6	16	21	
11	7	7	6	7	5	4	5	7	6	9	15	12	
12	8	7	6	4	6	6	5	7	8	5	15	19	
13	5	5	4	5	5	7	6	3	4	6	19	20	
14	8	7	7	5	6	7	5	3	3	2	10	12	
15	7	8	6	6	6	6	8	6	6	7	13	17	
16	7	7	6	6	7	7	6	5	5	8	20	17	

EK 13**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİ
ÖLÇEKLERİNDEN ALDIKLARI SONTEST PUANLARI**

Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçekleri												
Analiz		Değerlendirme		Çıkarım		Yorumlama		Açıklama		Öz düzenleme		
Denek	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol	Deneysel	Kontrol
1	8	6	9	6	6	6	10	7	8	8	17	22
2	8	5	7	7	6	4	8	7	7	4	18	17
3	7	6	8	5	7	8	7	8	8	7	16	15
4	8	7	9	9	8	8	8	8	8	8	16	19
5	7	8	9	9	8	8	8	7	4	7	20	20
6	8	8	9	5	8	2	8	6	8	8	16	14
7	8	6	7	4	6	4	9	7	6	6	16	13
8	8	8	9	8	7	7	9	5	8	7	20	21
9	7	5	9	6	8	6	8	7	8	9	15	23
10	8	8	9	5	6	5	9	8	8	7	18	21
11	7	7	7	5	7	7	9	8	7	6	17	21
12	7	7	7	6	8	6	8	5	9	7	13	21
13	7	7	7	7	7	8	8	6	6	4	20	11
14	8	8	8	8	6	5	7	4	8	5	14	16
15	7	6	6	6	7	5	8	7	6	5	16	21
16	8	6	7	8	7	6	8	5	7	7	18	17

EK 14

ÖĞRENCİLERLE YAPILAN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

1. Güncel olaylar denilince aklına neler geliyor?
2. Derslerde güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin neler düşünüyorsun?
3. Güncel olayları kullanarak işlediğimiz derslerden sonra Sosyal Bilgiler dersine olan düşüncelerinin nasıl değiştiğini düşünüyorsun? Açıklar mısın?
4. Güncel olayların kullanımına yönelik olarak yaptığımız etkinliklerden hangileri hoşuna gitti? Açıklar mısın?
5. Güncel olayların kullanımına yönelik olarak yaptığımız etkinliklerden hangileri hoşuna gitmedi? Açıklar mısın?
6. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayları kullanarak işlediğimiz derslerde ne tür zorluklarla karşılaştın? Açıklar mısın?
7. Bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olayların kullanılmasını ister misin?
 - Başka hangi derslerde kullanılmasını istersin? Neden?
8. Eklemek istediğin başka bir şey var mı?

EK 15
GÖRÜŞME ONAY FORMU
ÖĞRENCİ İZİN FORMU

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Programı'nda yüksek lisans yapmakta olan Ömür GÜRDOĞAN BAYIR yapacağı araştırmanın amacını ve uygulayacağı veri toplama tekniklerini bana açıklamıştır. “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanmanın Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi” konulu araştırmaya hiçbir baskı altında kalmadan gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Ömür GÜRDOĞAN BAYIR'ın bilimsel araştırması süresince veri toplama amaçlı olarak görüşme yapmasında, ses kaydı almasında hiçbir sakınca bulunmamaktadır.

Öğrencinin Adı-Soyadı:

İmza

Araştırmacının Adı Soyadı: Ömür GÜRDOĞAN BAYIR

İmza

Tel:

Adresi:

EK 16
VELİ ONAY FORMU

.././.....

Sayın Veli,

Öncelikle yapacağım bu çalışmaya gösterdiğiniz ilgi ve bana ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Bu form, araştırmanın amacını ve öğrencinizin bir katılımcı olarak haklarını tanımlamayı amaçlamaktadır.

Bu araştırma Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden almış olduğum resmi izinle gerçekleştirilmektedir. Araştırma, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine olan etkisini ortaya koymayı amaçlayan yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmaya yönelik olan uygulamalar konusunda öğrencilerin görüşleri araştırmanın veri kaynaklarından birini oluşturacaktır.

Velisi bulunduğunuz öğrencinin araştırmama gönüllü olarak katılımının ve dile getireceği görüşlerin, bu çalışmaya ışık tutacağına inanıyorum. Araştırmamın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak, ayrıca görüşme sırasında ortaya çıkabilecek olası kesintileri önleyebilmek amacıyla görüşmenin ses kaydını almak istiyorum. Kayda alınacak bu görüşme, yalnızca bilimsel bir veri olarak bu araştırma için kullanılacak ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Öğrencinizin ya da sizin isteğiniz doğrultusunda ses kayıtları, veriler yazıldıktan sonra silinebilecek ya da size teslim edilecektir. İzniniz olmadığı takdirde, öğrencinizin ismi bu araştırmada kullanılmayacak, yerine takma bir isim kullanılabilir. Öğrenci istediği zaman görüşmeyi kesebilir ya da çalışmadan ayrılabilir. Bu durumda yaptığımız kayıtları ve yazılan raporları size teslim edeceğim.

Bu sözleşmeyi okuyup, bu araştırmaya velisi bulunduğunuz öğrencinin gönüllü olarak katıldığına ve araştırma kapsamında benim size verdiğim güvenceye ilişkin olarak bu formu imzalamamızı rica ediyorum. Bu sözleşmeyi okuyarak imzaladığınız için teşekkür ederim.

Görüşülen Öğrenci Velisi

Görüşmeci: Arş. Gör. Ömür GÜRDOĞAN BAYIR

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

EK 17 GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI

- Güncel Olay Kavramının Tanımı ve Yararları
 - ✓ Güncel Olay Kavramı
 - ❖ Yeni haberler
 - ❖ Yaşanan olaylar
 - ❖ Haberlerin medyadan aktarılması
 - ❖ Eğlenceli haberler
 - ❖ Üzücü haberler
 - ✓ Güncel Olayların Yararları
 - ❖ Güncel olay kavramını öğretmesi
 - ❖ Haberlere olan ilgiyi artırması
 - ❖ Bilgi edinmeyi sağlaması
 - ❖ Düşünme becerilerini geliştirmesi
 - ❖ Araştırma becerilerini geliştirmesi
 - ❖ Çevresindekilerle paylaşımı sağlaması
- Güncel Olayların Öğretme-Öğrenme Sürecine Yansıması
 - Sosyal Bilgiler Dersine Katkısı
 - ❖ Dersi eğlenceli hale getirmesi
 - ❖ Dersin daha eğlenceli olması
 - ❖ Akademik başarıyı artırması
 - ❖ Derse olan düşüncelerinin değişmesi
 - Kullanılabilecek Dersler
 - ❖ Sosyal Bilgiler
 - ❖ Fen ve Teknoloji
 - ❖ Türkçe
 - ❖ Matematik
 - ❖ İngilizce

EK 17 (devam)

- Yapılan Etkinlikler
 - ❖ Haber bulma
 - ❖ Haber okuma
 - ❖ Haberleri tartışma
 - ❖ Haber inceleme
 - ❖ Haberleri canlandırma
 - ❖ Haber haritasını kullanma
 - ❖ Haber oluşturma
 - ❖ Haber defteri oluşturma
 - ❖ Karikatür çizme
 - ❖ Gazete oluşturma
 - ❖ Yapılan tüm etkinlikler
- Karşılaşılan Sorunlar
 - ✓ Öğrencilerden Kaynaklı Sorunlar
 - ❖ Haber bulma
 - ❖ Haberin konusunu bulma
 - ❖ Haberi okuma
 - ❖ Haber haritasını kullanma
 - ❖ Araç-gereç sorunu
 - ❖ Yanlış yapma korkusu
 - ❖ Bazı arkadaşlarının ilgisizliği
 - ❖ Gruptaki görev dağılımı
 - ✓ Öğretmenden Kaynaklı Sorunlar
 - ❖ Söz hakkı
 - ❖ Güncel olaylara ilişkin çok ödev verilmesi
 - ❖ Yönlendirme eksikliği

EK 17 (devam)

- Öneriler
 - ❖ Gazetelerin sınıflandırılması
 - ❖ Sınıf gazetesi oluşturma
 - ❖ Güncel olayları her derste kullanma

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası	GÖRÜŞME NO: 1	DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09	
TARİH : 05.01.2010			
SAAT : 11.50			
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1	SAYFA NO: 1		
BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	1	Bugün 05 Ocak 2010 saat 11.50. Ticaret Borsası İlköğretim Okulu rehberlik odasındayız. G1 daha önceki yaptığımız konuşmada görüşme yapmayı kabul ettiğini söyledin. Bunu bir daha tekrarlar mısın?	
	2		
	3		
	4		
	5		
	6	Görüşme yapmayı kabul ediyorum.	
	7	Teşekkür ederim. Bir sorun yoksa devam edelim mi sorularımıza, başlayalım mı?	
	8		
	9	Devam edelim	
	10	Hıhı. Güncel olaylar deyince aklına neler geliyor?	
	11	Yeni haberler geliyor aklıma.	
	12	Yeni haberler. Bunu biraz örneklendirebilir misin?	
	13	Mesela gazetede bugünün haberleri.	
	14	Hıhı	
	15	Daha sonra okulumuzda olan okulumuzda olan yeni olaylar. Öyle.	
	16		
	17	Okulumuzda olan dedin. Peki bunu başka nasıl açıklayabilirsin?	
	18		
	19	İı yani yeni yeni olan	
	20	Hıhı	
	21	Bize bize yeni gelen daha önce olmamış olaylar.	
	22	Yeni gelen olaylar daha önce olmamış olaylar. Başka söyleyebileceğin bir şey var mı?	
	23	Hayır.	

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası

TARİH : 05.01.2010

SAAT : 11.50

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1 **DEŞİFRE EDİLEN SÜRE:** 15.09

SAYFA NO: 2

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	24	Bu soruyla ilgili yok. Tamam derslerde güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin neler düşünüyorsun? Görüşlerini merak ediyorum bu konuda.	
	25		
	26		
	27		
	28	Bence çok iyi oluyor. Çünkü Dünyadan ve Türkiye'den	
	29	haberler almak bizi daha bilgili ediyor.	
	30	Hıhı	
	31	Daha kültürlü ediyor.	
	32	Başka neler olabilir? Yani sana yarar sağladığını düşünüyor musun?	
	33		
	34	Evet bana yarar sağladığını düşünüyorum. Çünkü ileriki	
	35	senelerde 11 sınavlarımızda SBS sınavlarında olaylarla	
	36	ilgili haberler soracaklar	
	37	Hıhı	
	38	Öyle.	
	39	Başka ne yararlar sağlamış olabilir güncel olayları kullanmak?	
	40		
	41	Bizim bizim yeni haberlere daha alışık olmamızı sağlıyor	
	42	olabilir mesela hiç ee hiç ummadığımız bir yerden	
	43	güncel bir olay gelebilir bizimle ilgili. Onlara alışkın	
	44	olmamızı sağlayabilir.	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası
TARİH : 05.01.2010
SAAT : 11.50
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1 **DEŞİFRE EDİLEN SÜRE:** 15.09

SAYFA NO: 2

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	24	Bu soruyla ilgili yok. Tamam derslerde güncel olaylardan yararlanılmasına ilişkin neler düşünüyorsun? Görüşlerini merak ediyorum bu konuda.	
	25		
	26		
	27		
	28	Bence çok iyi oluyor. Çünkü Dünyadan ve Türkiye'den	
	29	haberler almak bizi daha bilgili ediyor.	
	30	Hıhı	
	31	Daha kültürlü ediyor.	
	32	Başka neler olabilir? Yani sana yarar sağladığını düşünüyor musun?	
	33		
	34	Evet bana yarar sağladığını düşünüyorum. Çünkü ileriki	
	35	senelerde 11 sınavlarımızda SBS sınavlarında olaylarla	
	36	ilgili haberler soracaklar	
	37	Hıhı	
	38	Öyle.	
	39	Başka ne yararlar sağlamış olabilir güncel olayları kullanmak?	
	40		
	41	Bizim bizim yeni haberlere daha alışık olmamızı sağlıyor	
	42	olabilir mesela hiç ee hiç ummadığımız bir yerden	
	43	güncel bir olay gelebilir bizimle ilgili. Onlara alışkın	
	44	olmamızı sağlayabilir.	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU			
YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası		GÖRÜŞME NO: 1 DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09	
TARİH : 05.01.2010		SAYFA NO: 3	
SAAT : 11.50			
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1			
BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	45	Hıı başka nasıl örnekler verebilirsin sana olan yararlarını	
	46	yani güncel olaylara ilişkin düşüncelerini nasıl	
	47	örneklendirebilirsin?	
	48	Bazı güncel olaylar kötü oluyor ama bazıları bizim için yararlı	
	49	oluyor. Kötü olanlar mesela ölüm haberleri işkence haberleri	
	50	bizim için çok kötü oluyor ama iyi olanlar ise bizim daha	
	51	görgülü, bilgili kültürlü olmamızı sağlıyor	
	52	Neden peki? Neden bu iyi olanlar daha görgülü falan	
	53	olmanı sağlıyor?	
	54	Güncel olaylar ını dünya ya bakış açımızı Türkiye'ye bakış	
	55	açımızı değiştiriyor. Hem de bu olaylarla ilgili daha fazla bilgi	
	56	almak daha iyi oluyor yaşamımız için.	
	57	Hıı yaşamamız için.	
	58	Hıhı	
	59	Güncel olaylara ilişkin işlediğimiz derslerden sonra Sosyal	
	60	Bilgiler dersine olan düşüncelerin nasıl değiştğini	
	61	düşünüyorsun.	
	62	Sosyal Bilgiler dersini ben pek sevmiyordum. Tarih falan	
	63	inkılaplar. Bu güncel olaylar ve ilginç olayları bulunca daha	
	64	çok ilgim arttı, coğrafi özelliklere arttı ilgim. Benim daha çok	
	65	fen ve matematiğe yatkın bir beynim var, sayısal	
SAYFA YORUMU:			

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası		GÖRÜŞME NO: 1	DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09
TARİH : 05.01.2010			
SAAT : 11.50			
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1		SAYFA NO: 4	
BETİMSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	66	dersleri daha çok seviyorum. Sosyal Bilgilerde güncel	
	67	olayları daha çok takip edince genellikle ders çalışmaktan	
	68	pek vaktimiz kalmıyordu akşamları haber izlemeye.	
	69	Bununla ilgili bir zaman ayırdım kendime. Haberleri	
	70	izliyorum, ordan sonra haberleri izliyorum onunla ilgili	
	71	yorum yapıyorum kafamda. Bunlar beni çok mutlu etti.	
	72	Çünkü Sosyale bakış açım çok değişti.	
	73	Hıhı Sosyale bakış açın nasıl değişti?	
	74	Ya benim pek hoşuma gitmiyordu eskiden sosyal dersi.	
	75	Kitapları felan hiç renkli gelmiyordu, ilgimi hiç	
	76	çekmiyordu, bu güncel olayları inceleyip haber defterimize	
	77	inceleyince daha çok ilgim arttı ona. Hem de benim daha	
	78	çok bilgili olmamı sağladı dünyadaki haberler açısından	
	79	Türkiye'deki haberler açısından.	
	80	Hı bilgili olmanı sağladı. Güncel olayların kullanımına	
	81	yönelik yaptığımız etkinliklerden hangileri hoşuna gitti?	
	82	Benim daha çok ilginç haber bulmak hoşuma gitti. Çünkü	
	83	ilginç haberler bir sürür haber var onlar içinden en ilginçini	
	84	seçmek benim biraz beynimi yordu o yüzden çok hoşuma	
	85	gitti.	
	86	Başka sınıfta yapılanlardan neler hoşuna gitti?	
SAYFA YORUMU:			

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası
TARİH : 05.01.2010
SAAT : 11.50
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1 **DEŞİFRE EDİLEN SÜRE:** 15.09

SAYFA NO: 5

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	87	Etkinlik kağıtları benim hoşuma gitti haberleri	
	88	inceliyorduk orda sorular vardı onlar da hoşuma gitti	
	89	normalde de yapıyorduk da bu kadar eğlenceli olmuyordu	
	90	sınıfta yapmak benim için daha eğlenceli oldu.	
	91	Peki o etkinliklerde neler yer alıyordu?	
	92	Genellikle haberleri incele inceliyorduk haber defterimiz	
	93	olmadan önce. Daha sonra öğrendiklerimizle ilgili sorular	
	94	vardı o soruları inceliyorduk öyle işte.	
	95	Sınıf içerisinde yapılan etkinliklerden örnekler	
	96	verebilir misin hoşuna gidenlere?	
	97	Eee örneğin balıklar ölmüştü hani ya bi	
	98	Hıhı	
	99	Bi balık ölmüştü bir sürü balık ölmüştü garaj baraj	
	100	kapakları açık unutulduğu için. O benim hoşuma gitti	
	101	üzüldüğüm için hoşuma gitti. Hem de incelemek benim	
	102	daha çok duygularımı geliştirdi.	
	103	Hıhı Başka sınıf içerisinde yapılan etkinliklere neler	
	104	örnek verebilirsin? Hoşuna gidenlere ama.	
	105	Oyunlar oynuyorduk kartlarla	
	106	Hıhı	
	107	O oyunlar benim hoşuma gitti. Derste oyun oynamayı çok	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası

TARİH : 05.01.2010

SAAT : 11.50

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1

DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09

SAYFA NO: 6

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	108	seviyorum ben. Hem ders öğrenip hem oyun oynamak	
	109	benim hoşuma gidiyor.	
	110	O oyunların sana nasıl katkılar sağladığını	
	111	düşünüyorsun?	
	112	Mesela ben eve gittiğimde ders çalışıyordum ilk baş	
	113	sonra yapıyordum ödevlerimi. Ama şimdi biraz ders	
	114	çalışmamı bırakıp ödevlerime biraz daha zaman	
	115	ayırduğumda daha çok bilgili olduğumu hissettim.	
	116	Sınıf içerisinde yaptığımız etkinliklerden hoşuna	
	117	gidenler aklına geliyor mu daha böyle başka	
	118	etkinliklerden ama hoşuna gidenler olması gerekiyor.	
	119	Hıııııı pek gelmiyor aklıma.	
	120	Tamam ilerleyen şeylerde eklemek istediğin olursa	
	121	hatırlatırsın ekleriz. Peki bu sınıf içerisinde güncel	
	122	olayların kullanımına yönelik yaptığımız	
	123	etkinliklerden hoşuna gitmeyenler oldu mu?	
	124	Evet oldu	
	125	Mesela	
	126	Örneğin arkadaşlarımız çok güncel haberlerden çok	
	127	böyle bizimle alakamız olmayan haberler buluyorlar	
	128	onlar benim hiç hoşuma gitmedi çok sıkıldım derste.	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU**YER** : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası**TARİH** : 05.01.2010**SAAT** : 11.50**GÖRÜŞÜLEN KİŞİ** : G1**GÖRÜŞME NO: 1** **DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09****SAYFA NO: 7**

BETİMSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	129	Hı hı başka sınıf içersinde yapılan etkinliklerden	
	130	hoşuna gitmeyenler oldu mu?	
	131	İı ben günlük tutmayı pek sevmiyorum	
	132	Hıhı	
	133	Günlük tutarken biraz sıkılıyorum	
	134	Hı hı	
	135	Bazen unutuyorum ama diğer gün telafi etmeye	
	136	çalışıyorum. Ama günlük tutmaktan pek hoşlanmadım ben.	
	137	Başka	
	138	İı Başka yok bunlar sadece	
	139	Sınıf içersinde yaptığımız etkinlikleri bir düşün.	
	140	Kağıtlar yapıyorduk çalışma kağıtları yapıyorduk	
	141	Bunlardan hoşuna gitmeyenler	
	142	Benim kendi haberimin o kağıtta olması pek hoşuma	
	143	gitmedi ben kendi haberimi okumak istiyordum	
	144	Hıhı	
	145	O benim pek hoşuma gitmesi sadece o.	
	146	Başka	
	147	Yok başka da	
	148	Peki eee Sosyal dersinde güncel olayları kullanılarak	
	149	işlenen derslerde ne tür zorluklarla karşılaştın?	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası
TARİH : 05.01.2010
SAAT : 11.50
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1 **DEŞİFRE EDİLEN SÜRE:** 15.09

SAYFA NO: 8

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	150	Güncel olayları işleyerek yani yaptığımız derslerde	
	151	genellikle haber bulmakta sıkıntı çektim çünkü diğer	
	152	ödevlerimiz de bayağı oluyor o ödevlerimi yaparken biraz	
	153	sıkıntı çektim biraz geç yatmak zorunda kaldım eee	
	154	sabahları biraz uykusuz kaldım ondan pek hoşnut olmadım.	
	155	Başka ne tür zorluklarla karşılaştın?	
	156	Başka günlük yazarken çok zorlukla karşılaşıyorum zaten	
	157	ödevlerimizi yapıyoruz şey yapıyoruz onun üstüne bi de	
	158	günlük yazarken kolum çok yoruluyor	
	159	Hıhı	
	160	O yüzden onla bi de zorluk çektim.	
	161	Güncel olayların kullanımına yönelik ne tür zorluklarla	
	162	karşılaştın	
	163	Haber defterine.	
	164	Hem sınıf içerisinde evde araştırmalarını yaparken	
	165	Haber defterine biraz yapıştırmak felan onlar biraz çok	
	166	özen istiyor	
	167	Hıhı	
	168	Onları biraz çok uğraştığım için ödevlerimi biraz eksik	
	168	yaptım sınıfta yok ama. Sınıfta karşılaştığım biz zorluk yok	
	169	sadece evde.	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU**YER** : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası**TARİH** : 05.01.2010**SAAT** : 11.50**GÖRÜŞÜLEN KİŞİ** : G1**GÖRÜŞME NO:** 1**DEŞİFRE EDİLEN SÜRE:** 15.09**SAYFA NO:** 9

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	170	Hıhı Peki evde karşılaştığın bu zorlukların neden	
	171	kaynaklandığını düşünüyorsun?	
	172	Araya eee biraz daha ödev girince mesela ödevlerime	
	173	kendim yapıyorum ödevlerimi yaptıktan sonra birkaç tane	
	174	ödev çıkıyor orda yani onlardan	
	175	Ödevlerin çokluğundan kaynaklı. Başka nelerden	
	176	kaynaklı sorunlar yaşamış olabilirsin zorluklar yaşamış	
	177	olabilirsin güncel olayların kullanımına yönelik?	
	178	Başka bir zorluk yaşamadım tek onlar	
	179	Başka zorluk yaşadığını düşünmüyorsun.	
	180	Hıhı	
	181	Peki bundan sonraki Sosyal Bilgiler derslerinde güncel	
	182	olayların kullanılmasını ister misin?	
	183	Evet isterim. Çünkü normalde Sosyal Bilgiler dersi	
	184	işlediğimizde sıkın sıkıntı çekiyorum daha teminki	
	185	sorularda söylediğim gibi bakış açım değişti.	
	186	Hıhı	
	187	Sosyal Bilgilere. O yüzden eğer bu güncel olaylar giderse	
	188	bundan sonra yine Sosyal Bilgileri pek sevmeyeceğim	
	189	Hı. Güncel olayların kullanılmasını	
	190	İstiyorum.	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU**YER** : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası**TARİH** : 05.01.2010**SAAT** : 11.50**GÖRÜŞÜLEN KİŞİ** : G1**GÖRÜŞME NO:** 1**DEŞİFRE EDİLEN SÜRE:** 15.09**SAYFA NO:** 10

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	191	Peki başka neden olabilir güncel olayları kullanmanı	
	192	istemenin nedeni.	
	193	Dünyadan haberdar oluyorum,	
	194	Hıhı	
	195	Türkiye'den haberdar oluyorum.	
	196	Hıhı	
	197	Haberleri izlemeye vakit buluyorum kendime.	
	198	Hıhı.	
	199	Bundan dolayı çok seviyorum.	
	200	Peki neden Sosyal Bilgiler dersinde yer verilmesini	
	201	istersin güncel olaylara?	
	202	Diğer derslerde pek böyle haberler şeyler pek bulunmuyor.	
	203	Mesela matematikle ilgili bir haber bulamayız kesirlerle	
	204	ilgili çok zor olur bu da bir iki ay öncesine olur o yüzden.	
	205	Fenden çok az bulabiliriz Türkçeden de bulamayız ama	
	206	Sosyalden bayağı güncel olay bulunuyor.	
	207	Bunun nedeni ne olarak düşünüyorsun Sosyal	
	208	Bilgilerden güncel olay bulmanın nedenini?	
	209	Sosyal Bilgiler biraz daha eee ilgili çekici olmadığı için	
	210	biraz sözel bir ders olduğu için güncel olay bulunduğu	
	211	insanların bakış açısı değişiyor Sosyal Bilgilere	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU**YER** : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası**TARİH** : 05.01.2010**SAAT** : 11.50**GÖRÜŞÜLEN KİŞİ** : G1**GÖRÜŞME NO:** 1**DEŞİFRE EDİLEN SÜRE:** 15.09**SAYFA NO:** 11

BETİMSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	212	Hıhı	
	213	O yüzden güncel olayları Sosyal Bilgilerde istiyorum	
	214	Bakış açımı değiştirdiği için istiyorsun.	
	215	Hıhı	
	216	Peki başka hangi derslerde kullanılmasını istersin	
	217	güncel olayların?	
	218	İı ben fen ya da Türkçe de isterim	
	219	Peki neden örnek verebilir misin?	
	220	Ya Fen ve Teknolojide daha çok deneylerle ilgili buluyoruz	
	221	şeylerle ilgili buluyoruz onlar beni daha çok uğraştıracağı	
	222	için çok seviyorum öyle uğraşmayı bir şeylerle o yüzden	
	223	fenden ya da Türkçeden istiyorum.	
	224	Fenden ya da Türkçeden istiyorsun. Peki bu derslerle	
	225	bağlantılı olarak nasıl istiyorsun? Yani eee	
	226	örneklendirebilirsin derslerde neler yapıyor neler	
	227	yapılabilir güncel olayları kullanarak?	
	228	Örneğin fen fen ve teknolojimiz dersimizde ya da Türkçe	
	229	dersimizde ilk baş Türkçeyi anlatayım. Türkçe de metin	
	230	işliyoruz	
	231	Hıhı	
	232	Daha sonra dilbilgisi işliyoruz kitap okuma yarışları	
SAYFA YORUMU:			

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası

TARİH : 05.01.2010

SAAT : 11.50

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1

DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09

SAYFA NO: 12

BETİMSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	233	yapıyoruz kitap okuma saatimiz var	
	234	Hıhı	
	235	Biraz daha dolu dolu olmasını istiyorum ben Türkçe	
	236	derslerinin biraz sıkıcı oluyor sıkıcı olmamasını istiyorum	
	237	Hıhı. Fen ve teknoloji dedin.	
	238	Fen ve Teknolojide de deneylerle ilgili güncel olaylar	
	239	bulabiliriz mesela eee bu telefonu bulan Graham Bell	
	240	falán. Onlarla ilgili olaylar bulabiliriz onlar daha ilgi	
	241	çekici gözüküyor Fen ve Türkçe için.	
	242	Güncel olayları sadece ilgi çekici olduğu için mi	
	243	seviyorsun.	
	244	Genellikle ama haberdar olmak için. Her şeyden haberdar	
	245	olmak için de seviyorum. Bilgim olmak için de	
	246	seviyorum. Bilgim olmasını için.	
	247	Hıhı	
	248	bilgim olması için.	
	249	Peki önceki sorularımızda şey sormuştuk sana ne gibi	
	250	yararları oldu? Bunlardan biraz daha bahsedebilir	
	251	misin? Sana yararlarından	
	252	Güncel haberlerin	
	253	Hıhı. Güncel olayların	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası
TARİH : 05.01.2010
SAAT : 11.50
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1 **DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09**

SAYFA NO: 13

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	254	Güncel olayların bana yararlarından. (Bir süre geçiyor)	
	255	Ödevlerime daha çok zaman ayırdım.	
	256	Hıhı	
	257	Güncel olayları şey yapmak için. Genellikle ödevlerimi	
	258	yaptığımda iki üç saat uğraşıyorum ama yine de bunları	
	259	aramak için yarım saat bir saat uğraşıyorum. Ödevlerimi	
	260	daha çok zaman ayırmama özenli yapmama her şeye	
	261	neden oldu.	
	262	Hm. Peki araştırma gücün açısından bir şeyler değişti	
	263	mi?	
	264	Evet değişti genellikle ilk siz geldiğinizde güncel	
	265	haberler bulun dediğinizde ben pek birşey bilmiyordum	
	266	tabi haber felan izlemiyordum internetten araştırmıştım	
	267	pek bişey bulamamıştım ama şimdilerde söylediğinizde	
	268	internetten direk bulabiliyorum	
	269	Hıhı	
	270	Konu hakkında.	
	271	Söylemek istediğin başka bir şey var mı güncel	
	272	olayların kullanımına Sosyal Bilgiler dersinin	
	273	işlenmesine yönelik olarak senin eklenmek istediğin,	
	274	senin önerin, senin görüşlerin.	

SAYFA YORUMU:

GÖRÜŞME FORMU			
YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası		GÖRÜŞME NO: 1 DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09	
TARİH : 05.01.2010		SAYFA NO: 14	
SAAT : 11.50			
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1			
BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	275	Ben sizin Sosyal Bilgiler dersine dersimize gelmenize çok	
	276	sevindim. Daha eğlenceli geçti derslerimiz	
	277	Hıhı	
	278	Daha mutlu geçti	
	279	Hıhı	
	280	O yüzden sizin gelmenize çok sevindim.	
	281	Eee peki yaptığımız etkinliklere yönelik güncel olayların	
	282	kullanılmasına yönelik söylemek istediğin başka şeyler	
	283	var mı?	
	284	Güncel olaylarda bence ikiye üçe ayrılmalı güncel olaylar	
	285	Hıhı	
	286	Bu olaylar çocuklar için olmalı bi anne babalar için olmalı	
	287	bi de gençler için olmalı bence. Çünkü çocukların yararına	
	288	olacak olayları bizim daha çok bilmemiz gerekiyor ama	
	289	normalde normal normalde tek bir düzlük içinde gidiyor	
	290	olaylar örneğin tüm hepsi savaş haberleri, öldürme	
	291	haberleri her şey tek bir gazetede oluyor ya da televizyonda	
	292	tek oluyor.	
	293	Gazetelerin ayrılmasını mı düşünüyorsun	
	294	Hıhı	
	295	Yani çocuklar için özel	
SAYFA YORUMU:			

GÖRÜŞME FORMU

YER : Ticaret Borsası İlköğretim Okulu Harita Odası
TARİH : 05.01.2010
SAAT : 11.50
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ : G1

GÖRÜŞME NO: 1 **DEŞİFRE EDİLEN SÜRE: 15.09**

SAYFA NO: 15

BETİMSSEL İNDEKS	SATIR	BETİMSSEL VERİ	GÖRÜŞMECİ YORUMU
	296	Evet	
	297	gençler için özel yetişkinler için özel	
	298	Evet	
	299	gazetelerin olmasını düşünüyorsun. Bunu anladım	
	300	doğru mu anladım	
	301	hıhı	
	302	hı peki eklemek istediğin başka bir var mı	
	303	İıı bu kadar	
	304	Konuşmalarımıza dair	
	305	Ben bir şeye bakabilir miyim	
	306	Yoksa	
	307	Yok bu kadar	
	308	Tamam teşekkür ediyorum G1 benimle görüştüğün	
	309	için. eee görüşmek üzere.	

SAYFA YORUMU:

KAYNAKÇA

- Akar Vural, R. ve Kutlu, O. (2004). Eleştirel düşünme: ölçme araçlarının incelenmesi ve bir güvenilirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 189-199.
- Akar, C. (2007). *İlköğretim öğrencilerinde eleştirel düşünme becerileri*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akınoğlu, O. (2001). *Eleştirel düşünme becerilerini temel alan fen bilgisi öğretiminin öğrenme ürünlerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akınoğlu, O. (2004). Hayat bilgisi öğretimi. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 2-11). (4. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Allison, A. (1993). *Critical thinking /problem solving skills for the risk students*. Unpublished doctoral dissertation. Northern Arizona University.
- Altun, A. (2009). Sosyal bilgiler derslerinde karikatürlerin kullanılması. R. Turan, A. M. Sünbül ve H. Akdağ (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-1* içinde (s. 192-211). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Anderman; E. M. ve Johnston, J. (1994). *Motivational influences on adolescents' current events knowledge*. ERIC veri tabanından 12.12.2008 tarihinde edinilmiştir. (ED381420).
- Arın, D. (2006). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin başarılarına ve hatırda tutma düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Aybek, B. (2007). Eleştirel düşünmenin öğretiminde öğretmenin rolü. [Elektronik versiyon]. *Üniversite ve Toplum*. 7(2).
- Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmetöncesi Öğretmen Eğitimi.
- Bayram, S. (2006). *İlköğretimde materyal kullanımı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bennett, J. M. (1999). *Students learning science through collaborative discussions on current events in science*. ERIC veri tabanından 10.12.2008 tarihinde edinilmiştir. (ED443707).
- Binbaşıoğlu, C. (2004). Eğitimde günlük olaylar ve öğretimi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 315.
- Bowkett, S. (2006). *100 ideas for teaching thinking skills*. London: British Library Cataloguing in Publication Data.
- Case, R. ve Wright, I. (1997). Taking seriously the teaching of critical thinking. [Electronic Version]. *Canadian Social Studies*, 32, 12-19. ERIC veritabanından 09.11.2009 tarihinde edinilmiştir. (EJ566906).
- Collier, K., Guanter, T. ve Veerman, C. (2002). *Developing critical thinking skills through variety of instructional strategies*. Degree of Master of Arts in Teaching and Leadership. Chicago, Illinois. ERIC veri tabanından 08.01.2010 tarihinde edinilmiştir. (ED469416).
- Creswell, J. W. (1994). *Research design qualitative&quantitative approaches*. London: SAGE Publications.

- Çalışkan, H. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde araştırmaya dayalı öğrenme yaklaşımının eleştirel düşünme becerisine etkisi. [Elektronik versiyon]. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 57-70.
- Daniel, M. F. ve diğerleri. (2005). Modeling the development process of dialogical critical thinking in pupils aged 10 to 12 years. [Elektronik versiyon]. *Communication Education*, 54(4). ERIC veritabanından 08.10.2009 tarihinde edinilmiştir. (EJ721897)
- Demir, M. K. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde eleştirel düşünme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretme sanatı*. (7. Baskı). Ankara: PegemA Yayınları.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. ve Yağcı, E. (2004). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirkaya Gedik, H. (2008). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konular. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1).
- Demirkaya Gedik, H. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirkaya Gedik, H. ve Altun, A. (2008). Sosyal bilgilerde güncel olaylar ve medya okuryazarlığı. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 498-537). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirkaya, H. (2008). Sosyal bilgilerde düşünme ve soru sorma becerileri. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 390-421). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Deveci, H. (2005, July). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 4(3).

- Deveci, H. (2007). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 417-451.
- Deveci, H. (2008). Sosyal bilgilerde bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılması. Ş. Yaşar (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 187-206). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2008.
- Doğanay, A. (2004). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (4. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2009). Etkin vatandaşlık için düşünme becerilerinin öğretimi. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 146-183). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ennis, R. H. (1993). Critical thinking assessment. *Theory Into Practise*, [Elektronik version]. 32(3).
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Facione, P. A. (1990). Critical thinking: a statement of expert consensus for purpose of educational assesment and instruction. *Executive summary - the delphi report*. Millbrae, CA: The California Academic Pres.
- Facione, P. A. (2009). *Critical thinking: what it is and why it counts*. http://www.insightassessment.com/pdf_files/what&why2007.pdf adresinden 11.01.2010 tarihinde edinilmiştir.

- Gelen, İ. (1999). *İlköğretim okulları 4. sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde düşünme becerilerini kazandırma yeterliklerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal, Adana.
- Gökçe, N. (2009, Kış). Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 251-265.
- Gültekin, M. (2007). İlköğretim I: 1923-1972. M. Sağlam (Ed.), *Türk eğitim tarihi içinde* (s. 63-83). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gültekin, M. (2004). Öğretme-öğrenme sürecinde yeni yaklaşımlar. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 25-51.
- Gültekin, M. (2008). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. Ş. Yaşar (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 57-78). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gültekin, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar. Ş. Yaşar (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 102-119). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gürkan, B. (2009). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Gürkan, T. (2001). Eğitim, öğretim ve programlarla ilgili temel kavramlar. M. Gültekin (Ed.), *Öğretimde planlama ve değerlendirme içinde* (s. 1-14). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Haas, M.E. ve Laughlin, M.A. (2000). *Teaching current events: its status in social studies today*. ERIC veri tabanından 11.12.2008 tarihinde edinilmiştir. (ED440899).
- Hofstetter, C. ve diğeri (2000). The effect of the Weekly Reader on children's knowledge of current events. [Elektronik version]. *Evaluation Review*, 24(3). ERIC veritabanından 11.12.2008 tarihinde alınmıştır. (EJ612328).
- Houston, C. (1992). *The effect of channel one broadcasts on middle school achivment*. ERIC veri tabanından 09.04.2009 tarihinde edinilmiştir. ERIC veritabanından 10.09.2009 tarihinde alınmıştır. (ED358010).
- Kabapınar, Y. ve Baysal, N. (2004). İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39, 384- 419.
- Kadıoğlu, A. K. (1996). *Bazı kimyasal kavramların öğretilmesinde güncel olaylardan yararlanma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Kaltsounis, T. (1987). *Teaching social studies in the elementary school the basics for citizenship*. (Second Edition). New Jersey: Englewood Cliffs.
- Kaplan, E. J. ve Kies, D. A. (1995). Fostering critical thinking in the middle school by using a quality circle strategy. [Elektronik version]. *Journal of Instructional Psychology*. 22(2).
- Keskin, F. (2006). *A study of improving critical thinking skills 6th grade students through authentic learning and authentic assesment*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Kısakürek, M. A. (1989). Sosyal bilgiler öğretiminin niteliği, kapsamı ve amaçları. B. Özer (ed.), *Özel öğretim yöntemleri sosyal bilgiler öğretimi*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Korkmaz, Ö. ve Yeşil, R. (2009). Öğretim kademelerine göre öğrencilerin eleştirel düşünme düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(10), 19-28.
- Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2008). *Öğrenci başarısının belirlenmesi performans ve portfolyoya dayalı değerlendirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kürüm, D. (2003). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3(2),141-158.
- Libresco, A. (2003). Current events matters... for elementary social studies methods students. *The International Social Studies Forum*, 3(1), 273-276. EBSCO veri tabanından 10.10.2009 tarihinde edinilmiştir.
- Lumpkin, C. (1992). Effects of teaching critical thinking skills on the critical thinking ability, achievement and retention of social studies content by fifth and sixth graders. *Journal Of Research In Education*, 2(1), 8-12. ERIC veritabanından 08.10.2009 tarihinde edinilmiştir. (EJ455223).
- Martorella, P. H. (1998). *Social studies for elementary school children developing young citizens*. Second Edition. Prentice-Hall, Inc. New Jersey.
- MEB. (2004). *Sosyal bilgiler 4.-5. sınıf programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=74&min=20&orderby=titleA&show=10 adresinden 25.12.2008 tarihinde edinilmiştir.
- Meydan, A. ve Akdağ, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı. B. Tay ve A. Öcal, (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 146-188). Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Michaelis, J. U. ve Garcia, J. (1996). *Social studies for children a guide to basic instruction*. (Eleventh edition). Boston: Allyn and Bacon.
- Moffatt, M. P. (1957). *Sosyal bilgiler öğretimi*. N. Oran (Çev.). İstanbul: Maarif Basımevi.
- Moore, B. N. and Parker, R. (2001). *Critical thinking* California: Mayfield Publishing Company.
- Nas, R. (2000). *Eğitim fakülteleri öğrencileri ve sınıf öğretmenleri için hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- NCSS. (2008). A vision of powerful teaching and learning in the social studies: building social understanding and civic efficacy. <http://www.socialstudies.org/positions/powerful> adresinden 10.01.2009 tarihinde edinilmiştir.
- Nicoll, B. (1996). *Developing minds: critical thinking in k-3* ERIC veri tabanından 10.04.2009 tarihinde edinilmiştir. (ED391605).
- Özden, Y. (2008). *Öğrenme ve öğretme*. (8. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Patterson, S. (1993). *Promoting critical thinking skills for fourth grade students through the use of children's book*. Unpublished Doctora Dissertesion. Nova University. ERIC veritabanından 04.10.2009 tarihinde edinilmiştir. (ED384441)
- Paykoç, F. (1989). Güncel olaylarla belirli gün ve haftaların öğretimi. B. Özer (ed.), *Özel öğretim yöntemleri sosyal bilgiler öğretimi*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Philly, J. (2005). *Critical Thinking Concepts Applications to Incident Investigation. Professional Safety*, <http://members.asse.org/pspdfs/26-32Mar2005.pdf> adresinden 10.04.2009 tarihinde edinilmiştir.
- Piro, J. M. ve Iorio, J. E. (1990). Rationale and responsibilities in the teaching of critical thinking to american schoolchildren. *Journal of instructional psychology*, (17)1, Academic Search Complete veri tabanından 10.04.2009 tarihinde edinilmiştir.
- Rhoades, L. (1994). Quick start ideas for teaching current events with newspapers. *Social Education*, 58(3). ERIC veritabanından 01.12.2008 tarihinde edinilmiştir.
- Riesenmy, M. R., Mitchell, S. ve Hudgins, B. B. (1991). Retention and transfer of children's self-directed critical thinking skills. *Journal of educational research*. JSTOR veri tabanından 12.12.2008 tarihinde edinilmiştir.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 2-17). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Savage, T. V. ve Armstrong, D. G. (1987). *Effective teaching in elementary social studies*. New York: Macmillian Publishing Company.
- Savage, T. V. ve Armstrong, D. G. (1996). *Effective teaching in elementary social studies*. Prentice-Hall, Inc. New Jersey.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (Yenilenmiş ve Geliştirilmiş 5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi. G. Can (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Sözer, E. (2008). Sosyal bilgiler dersinin tanımı, kapsamı ve ilköğretim programındaki yeri. Ş. Yaşar (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 41-55), Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Sözer, E., Deveci, H. ve Kaya, E. (2004). Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının ilköğretimdeki sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (14), 87-95.
- Şahinel, S. (2002). *Eleştirel düşünme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Şahinel, S. (2005). Eleştirel düşünme. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yönelimler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Şenşekerçi, E. ve Bilgin, A. (2008). Eleştirel düşünme ve öğretimi. [Elektronik versiyon]. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 14 (1), 15-43.
- Tashakkor, A ve Tedlie, C. (1998). *Mixed methodology combining qualitative and quantitative approaches*. London: SAGE Publications.
- TDK. (2009). <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=144610> adresinden 02.02.2009 tarihinde edinilmiştir.
- Tillman, Y. R. (1994). *Improving critical thinking skills in second graders thorough instruction and teacher-led discussion groups*. Unpublished doctora thesis. Nova Southeastern University.
- Tomal, N., Karadeniz, C. ve Demirkaya, H. (2008). Gazete haberlerinin coğrafya öğretimindeki önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9(1), 73-85.
- Treffinger, D. J., Isaksen, S. G. ve Stead-Dorval, B. (2006). *Creative problem solving*. Texas: Pruffrock Pres Inc. Waco.
- Turner, T. N. (1995). Riding the rapids of current events. *Social Studies*. 86(3), 117-121. ERIC veri tabanından 01.10.2009 tarihinde edinilmiştir. (EJ510828).
- Turner, T. N. (1999). *Essentials of elementary social studies*. (Second Edition). Allyn&Bacon, USA.

- Ünlüer, G. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- van Gelder, T. J. (2005). Teaching critical thinking: some lessons from cognitive science. *College Teaching*, 53, 41-6. ERIC veritabanından 04.08.2009 tarihinde edinilmiştir. (EJ708705).
- Westwood, G. E. (1993). *Integrating thinking skills into the third grade social studies curriculum*. Unpublished doctora dissertesion. Nova University. ERIC veritabanından 10.09.2009 tarihinde edinilmiştir. (ED366530)
- Wilson E. ve diğerleri. (1999). Teachers' perspectives on incorporating current controversial issues into the curriculum. *The international social studies forum*, 2 (1), 331- 45. EBSCO veri tabanından 25.12.2008 tarihinde edinilmiştir.
- Yağcı, R. (2008). *Sosyal bilgiler öğretiminde eleştirel düşünme: ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde, öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için uyguladıkları etkinliklerin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yaşar, Ş. (1998a). Çağdaş bilim anlayışı. G. Can (Ed.), *Çağdaş yaşam çağdaş insan* içinde (s. 155-162). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yaşar, Ş. (1998b). Fen bilgisi öğretiminde kullanılan strateji, yöntem ve teknikler. Ş. Yaşar (Ed.), *Fen bilgisi öğretimi* içinde (s. 63-79). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan araç gereçler. Ş. Yaşar, (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 121-141). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Yaşar, Ş. ve Gültekin, M. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç kullanımı. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 310-341). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yaşar, Ş., Gültekin, M. ve Ersoy, A. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim amaçlarının gerçekleştirilme düzeyine ilişkin görüşleri. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (s. 316-324). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zarrillo, James J. (2004). *Teaching elementary social studies principles and applications*. Ohio: Pearson Merrill Prentice Hall.